

**PEST MEGYEI
TERÜLETFEJLESZTÉSI
KONCEPCIÓ
2014-2030**

**II. kötet
JAVASLATTÉTEL**

***Felülvizsgálat
2021. április***

Tartalomjegyzék

1. BEVEZETÉS	0
1.1 Pest megye önálló tervezési-statisztikai régió. A területfejlesztés intézményrendszerének, valamint tervezési gyakorlatának megváltozása, a megyei önkormányzatok megváltozott feladatai.....	0
1.2 A megyei területfejlesztési tervezést befolyásoló országos szintű tervezés, az országos és a megyei tervek kapcsolata	1
1.3 A megyei tervezés alapja a megyei területfejlesztési koncepció	1
1.4 Együttműködés és partnerség Pest megye területfejlesztési feladatai ellátásában	2
1.5 Központi tervezési szakmai koordináció, támogatás a megyei területfejlesztési koncepció kidolgozásához.....	4
1.6 A megyei területfejlesztési koncepció kidolgozásának szakaszai	4
2. PEST MEGYE POZÍCIONÁLÁSA	6
2.1 Előszó	6
2.2 Magyarország, a Budapest metropolisz térség és Pest megye kapcsolata	7
2.3 Pest megye és Budapest együttműködése.....	10
2.4 Pest megye a metropolisztérségben, Pest megye pozíciói az együttműködésben	12
2.5 Európai hálózatokba szervesülés	13
2.6 „Portok” (légi, közúti és vízi kikötők), mint a kereskedelem nemzetközi kapui.....	13
2.7 Kulturális szerepkörök	15
2.8 A metropolisztérség nemzetközi versenyképességének erősítése	18
2.9 Márkaépítés.....	21
2.10 Pest megye pozíciói a helyzetfeltárás és SWOT elemzés megállapításai alapján.....	22
2.11 Pest megye várható pozíciója a 2021-2027-es uniós költségvetési ciklusban	26
3. PEST MEGYE LEHETSÉGES JÖVŐ FORGATÓKÖNYVEI.....	27
3.1 Módszertani elégtelenség.....	27
3.2 Forгатókönyvek	28
3.2.1. Tendencia (szokásos ügymenet) forгатókönyv	28
3.2.2. „Idill” forгатókönyv	30
3.2.3. „Középpontban az Alkotó” (emberközpontú fejlesztés)	31
3.2.4. „Alapvető fordulat” forгатókönyv.....	33
3.2.5. Integritás és integráció, a forгатókönyvek és a jövőkép kapcsolata	34
4. PEST MEGYE JÖVŐKÉPE 2030	37
5. PEST MEGYE FEJLESZTÉSPOLITIKÁJÁNAK ÉRTÉK-VÁLASZTÁSAI.....	39
6. PEST MEGYEI FEJLESZTÉSI KONCEPCIÓ ÁTFOGÓ, STRATÉGIAI ÉS HORIZONTÁLIS CÉLJAI.....	41
7. A TERÜLETFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓ CÉLRENDSZERE	42
8. PEST MEGYE TERÜLETFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓJÁNAK ÁTFOGÓ CÉLKITŰZÉSEI.....	43

8.1.	Társadalmi megújulás – testben és lélekben egészséges, önmaga sorsáért felelős egyén, együttműködés a közösségek, valamint az egyén és közösségek között (TM)	43
8.2.	Gazdaság dinamizálása; az értékteremtő képesség növelése a térség adottságaira építve (GD).....	45
8.3.	Térszerkezet fejlesztése és kiegyensúlyozása; a lokális és makrotérségi érdekeket kiszolgáló tudó, fenntartható környezet (TF)	46
8.4.	Átfogó területi célok (ÁTC).....	47
8.4.1.	A fejlődésben elmaradott Szobi és Nagykáta, illetve a lemaradó Aszódi, Ceglédi, Nagykőrösi, Dabasi és Ráckevei járásek gazdasági-társadalmi felzárkóztatása	47
8.4.2.	Pest Megyei Duna Stratégia megvalósítása	48
9.	A MEGYE FEJLESZTÉSÉNEK HORIZONTÁLIS CÉLJAI	49
9.1.	Területi és társadalmi kohézió, szociális felzárkóztatás (H.1.).....	49
9.2.	Fenntarthatóság, klíma és energiapolitika (H.2.)	51
9.3.	Partnerség, együttműködés (H.3.)	52
9.4.	Hatékonyság (H.4.)	53
9.5.	Innováció (H.5.).....	53
9.6.	A térségi identitás erősítése, megyei profil, értékmegőrzés, értékteremtés (H.7.).....	54
10.	ÁTFOGÓ CÉL: TÁRSADALMI MEGÚJULÁS testben és lélekben egészséges, együttműködő egyén és közösségek (TM).....	57
10.1.	Stratégiai cél: A szociális és létbiztonság megerősítése, a közösségek megújítása, a családi értékek előtérbe helyezése, „családbarát” megye, a társadalmi bizalom erősítése. (TM.1.).....	57
10.1.1.	Szociális biztonság.....	57
10.1.2.	Közbiztonság, vagyonbiztonság, közlekedésbiztonság.....	61
10.2.	Stratégiai cél: Az együttműködések intézményesítése a térségi szereplőkkel, a megye belső intézményfejlesztése, menedzsment kapacitásának fejlesztése. (TM.2.)	63
10.3.	Stratégiai cél: Egészséges társadalom, a megye lakossága egészségi állapotának javítása, kiemelt hangsúlyt fektetve az egészséges életmódra és a prevencióra (TM.3.).....	65
10.3.1.	A lakosság egészségi állapotának javítása.....	65
10.3.2.	Az egészségmegőrzés, sport fejlesztésének megyei célkitűzései	68
10.4.	Stratégiai cél: Kreatív, tudáslapú társadalom, korszerű gyakorlati tudás biztosítása, az oktatás intézményrendszerének infrastrukturális és tartalmi megújítása, a kultúra, kulturális értékek megőrzése és fejlesztése, a térségi és helyi identitás erősítése (TM.4.)	69
11.	ÁTFOGÓ CÉL: GAZDASÁG DINAMIZÁLÁSA az értékteremtő képesség növelése a térség adottságaira, külső és belső kapcsolatrendszerére építve (GD).....	72
11.1.	Stratégiai cél: A gazdaság teljesítményének, hatékonyságának és stabilitásának erősítése; több lábon álló gazdaság; a technológia és tudás intenzív, valamint a foglalkoztatást erősítő hagyományos ágazatok kiegyensúlyozott fejlesztése, a gazdasági ágak közül kiemelten az ipar, az építőipar, a turizmus, a közlekedés, kereskedelem, raktározás, az információ és kommunikáció ágakban működő vállalkozások versenyképességének növelése, technológiai felkészültségének javítása. (GD.1.)	72
11.1.1.	Prioritások	72
11.1.2.	A gazdaságfejlesztés területi célkitűzései	74
11.1.3.	A gazdaságfejlesztés ágazati célkitűzései.....	83

11.2. Stratégiai cél: Gazdasági húzóterseink innovációs teljesítményének, versenyképességének, exportjának növelése. (GD.2)	96
11.2.1. K+F+I.....	96
11.2.2. Infokommunikációs technológiák (IKT)	98
11.2.3. Kreatív ipar	99
11.2.4. Gyógyszeripar, biotechnológia.....	101
11.2.5. Gépipar.....	102
11.3. Stratégiai cél: Makroregionális logisztikai funkciók és a rászervezhető értékteremtő képesség erősítése kiemelten az MO mentén a Liszt Ferenc nemzetközi repülőtér térségében. A Gödi Különleges Gazdasági Övezet fejlesztése. (GD.3.)	103
11.3.1. Makroregionális logisztikai funkciók és a rászervezhető értékteremtő képesség erősítése kiemelten az MO mentén a Liszt Ferenc nemzetközi repülőtér térségében.....	103
11.3.2. A Gödi Különleges Gazdasági Övezet fejlesztése.	107
12. ÁTFOGÓ CÉL: TÉRSZERKEZET FEJLESZTÉSE ÉS KIEGYENSÚLYOZÁSA a lokális- és makrotérégi érdekeket kiszolgáló, fenntartható környezet (TF)	110
12.1. Stratégiai cél: Pest megye térségének nemzetközi és országos multimodális közlekedési kapcsolatrendszerének fejlesztése a transzfer szerep ellátása és hálózatos térszerkezet kialakulása érdekében (TF.1.)	110
12.2. Stratégiai cél: A térség kohéziójának javítása érdekében a megye belső közlekedési kapcsolatrendszerének fejlesztése, kiemelten kezelve a térségközpontok és vonzáskörzetük közlekedését és az elővárosi közlekedést (TF.2.)	112
12.3. Stratégiai cél: Tervezett, koordinált térségfejlesztés, policentrikus települési struktúra, fenntartható városfejlesztés, takarékos területhasználat, épített és környezeti értékek megővése és fejlesztése (TF.3.)	114
12.3.1. A megye hosszú távon kívánatos térszerkezetének kialakítása.....	115
12.3.2. A területi (területfejlesztési- és rendezési) tervezés megújítása, eszközrendszerének összehangolása a koordinált, komplex térségfejlesztés és területhasználat megteremtése érdekében	116
12.3.3. Városok és térségük együtt tervezése, a várostérégi tervezés meghonosítása Pest megyében:.....	119
12.3.4. Pest megye várostérégi szerepe a növekedésben, fenntartható és kompakt városszerkezetek kialakítása.....	121
12.3.5. Fenntartható városok fejlesztése	122
12.3.6. A épített környezet állapota és a lakáskörülmények fejlesztése Pest megyében.	124
12.4. Stratégiai cél: Energiagazdálkodás, vízgazdálkodás, közműfejlesztés és környezetvédelem a térségek és települések fejlődésének szolgálatában (TF.4.)	126
12.4.1. Az energiagazdálkodás fejlesztésének célkitűzései.....	126
12.4.2. A vízgazdálkodás fejlesztésének célkitűzései	128
12.4.3. A levegő minőségének védelme, zaj- és rezgésvédelem célkitűzései.....	130
12.4.4. Talaj- és földvédelemmel összefüggő célok	131
12.4.5. Hulladékgazdálkodás.....	132
12.4.6. A még biológiailag aktív felületek és a védett területek hálózatoságának erősítése, a megye ökológiai térszerkezetének fejlesztése	133
13. STRATÉGIAI CÉL: ÁTFOGÓ TERÜLETI CÉLOK (ÁTF).....	137
13.1. Stratégiai cél: A fejlődésben elmaradott Szobi és Nagykátai illetve a lemaradó Aszód, Cegléd, Nagykőrösi, Ráckevei és Dabasi térségek gazdasági-társadalmi felzárkóztatása (ÁTF1)	137
13.1.1. Térségi specializáció Pest megye hátrányos és leszakadó térségeiben	140
13.1.2. Az országos vidékpolitika funkciója a vidéki térségek fenntartható fejlődésének biztosítása.	150

13.1.3.	A „Nemzeti Fejlesztés 2030” munkaanyag agrárgazdaságról szóló célkitűzéseinek Pest megyére is releváns megállapításai.....	151
13.1.4.	Az OFTK az élelmiszergazdaság és élelmiszeriparra vonatkozó <i>Pest megye</i> esetében is releváns meghatározásai	152
13.2.	<i>Pest Megyei Duna Stratégia</i> megvalósítása	153
14.	A KONCEPCIÓ CÉLRENDSZERÉNEK KÜLSŐ ÉS BELSŐ KOHERENCIÁJA	156
14.1.	<i>A KONCEPCIÓ CÉLRENDSZERÉNEK BELSŐ KOHERENCIÁJA.....</i>	<i>156</i>
14.2.	<i>A KONCEPCIÓ CÉLRENDSZERÉNEK KÜLSŐ KOHERENCIÁJA</i>	<i>159</i>
15.	FOGALMAK MAGYARÁZATA	163
16.	ÁBRAJEGYZÉK	169
17.	KÉSZÍTŐK, KÖZREMŰKÖDŐK NÉVSORA	171

1. BEVEZETÉS

1.1 Pest megye önálló tervezési-statisztikai régió. A területfejlesztés intézményrendszerének, valamint tervezési gyakorlatának megváltozása, a megyei önkormányzatok megváltozott feladatai

Pest megye életében meghatározó jelentőségű esemény, hogy Pest Megye Közgyűlése kezdeményezése alapján, mintegy másfél évtizedes „függetlenségi harc” eredményeképpen a Magyar Kormány a 2013/2015 (XII.29.) határozatával döntött a Közép-magyarországi Régió, Pest megye és Budapest tervezési statisztikai régióként történő szétválasztásáról a közigazgatási határok mentén. A Kormány kezdeményezte az Európai Unió Bizottságánál és az EUROSTAT-nál a régióhatárolás módosítását, ami a vonatkozó, 1059/2003 EK rendelet módosításával az Európai Unió részéről 2016 novemberében, 2018 január 1-i hatállyal meg is történt.

Pest Megyei Önkormányzat kiemelt feladata a területfejlesztési koncepció elkészítése

Ennek a döntésnek köszönhetően a 2021-2027 közötti uniós költségvetési időszakban **Pest megye önálló tervezési-statisztikai régióként**, a gazdasági fejlettségének megfelelő régió kategóriába sorolva ugyanolyan feltételekkel részesülhet az európai uniós támogatásokból, mint a többi magyarországi megye.

Ennek a döntésnek rendkívül nagy jelentősége van Pest megye fejlesztése szempontjából, hiszen a korábbiaknál nagyságrendileg nagyobb és sokkal több célterületre, szélesebb körben felhasználható uniós forrás áll rendelkezésre az előttünk álló időszakban.

Ez nagymértékben kibővíti mind az állami- és önkormányzati szféra, mind a gazdaság, a vállalkozások fejlesztési lehetőségeit, meggyorsítva ezzel az életminőség javításának folyamatát és a gazdaság felzárkózását, a fejlettebb régiók szintjének gyorsabb közelítését.

A források elsősorban a térségi (városi) gazdaságfejlesztést és a foglalkoztatás erősítést célzó Versenyképes Magyarország Operatív Program keretében állnak majd rendelkezésre, de a korábban a pest megyei fejlesztéseket nem, vagy csak igen korlátozott mértékben támogatni tudó ágazati operatív programok is új lehetőségeket nyitnak a fejlesztések előtt.

Komoly feladatot és kihívást jelent ugyanakkor ez a változás a megyei önkormányzat számára is, hiszen a több forrás több feladatot is jelent, a tervezés során pedig újabb szempontokat is figyelembe kell venni.

A területfejlesztésről és a területrendezésről szóló 1996. évi XXI. törvény 2012. január 1. napján hatályba lépett módosítása következtében a megye vált a területfejlesztés legfontosabb területi szintjévé.

A Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény 27. § (1) bekezdése szerint a megyei önkormányzat területi önkormányzat, amely törvényben meghatározottak szerint területfejlesztési, vidékfejlesztési, területrendezési, valamint koordinációs feladatokat lát el.

A törvény alapján a területfejlesztés vált a megyék (megyei önkormányzatok) egyik legfontosabb feladatává. Fenti törvényi változások eredményeként a korábbi öt területi szint helyett (járás, megye, régió, kiemelt térség, országos szint) alapvetően két területi szint került megerősítésre, a megyei és az országos. Ezzel a megye hosszú- és középtávú fejlesztését megalapozó és meghatározó dokumentumok kidolgozása is a megyei önkormányzat feladatává vált. A Közép-magyarországi régió szétválásával Pest megye abba a speciális helyzetbe került, hogy egyszerre megye

és (NUTS II-es szintű) régió, azaz a területén belül meg tudja valósítani a hazai és az uniós források összehangolását.

A fenti változások az eddigi területfejlesztési gyakorlat jelentős átalakítását igénylik. A változások érintik a területfejlesztés tervezését is. A megújított területfejlesztési szabályozások szerint a megyéknek két tervi műfajban kell területfejlesztési tervezést végezni: elkészíteni a megyei területfejlesztési koncepciót, majd ezt követően a megyei területfejlesztési programot.

Fentiekre épülve, annak érdekében, hogy a megye fejlesztési elképzelései összhangban legyenek a Versenyképes Magyarország Operatív Programmal (VMOP), illetve az OP a területi szereplők igényeinek és szükségleteinek megfelelően legyen összeállítva és megvalósítva, a megyéknek el kell készíteniük a 2021-2027 közötti időszakra vonatkozó Integrált Területi Programjukat (ITP) is.

1.2 A megyei területfejlesztési tervezést befolyásoló országos szintű tervezés, az országos és a megyei tervek kapcsolata

A 2021-27 közötti fejlesztési időszakra való tervezési felkészülés a megyék szempontjából időben igen koncentráltan történik, hiszen 2020. szeptembere és 2021. áprilisa között, mintegy fél év alatt kell a szükséges tervdokumentumokat felülvizsgálni, elkészíteni és társadalmasítani.

Ezzel párhuzamosan zajlik az országos szintű tervezés, egyrészt az Európai Unióval megkötendő Partnerségi Megállapodás előkészítése, mely az uniós szakpolitikai célkitűzésekkel összhangban készül és rögzíti, hogy az országunkba érkező források hogyan járulnak hozzá az Unió célkitűzéseihez, másrészt az országos stratégiákkal is összhangban lévő, és a forrásfelhasználás kereteit biztosító operatív programok megfogalmazása.

A Nemzeti Fejlesztés 2030 – Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció, továbbiakban OFTK) határozza meg azokat a fejlesztéspolitikai elveket és célokat, fejlesztési prioritásokat, amelyeket a megyei fejlesztési tervekben is követni kell, ez az a dokumentum, ami irányt mutat, mint egy „vezérfonal” orientálja az előttünk álló, 2030-ig tartó időszak ágazati- és területi fejlesztési törekvéseit.

A megyei terveknek természetesen - a szükséges mértékben - összhangban kell lenniük az egyes országos és térségi stratégiákkal is. A megyei fejlesztési elképzelések és a 2021-27-es forrásfelhasználás pontos kapcsolata azonban csak a későbbi tervezési fázisban konkretizálódik, amikor a megyei programok és az országos operatív programok is elkészülnek.

A 2021-27 közötti időszakra való felkészülés, az országos és megyei tervezés párhuzamosan és összehangoltan történik

1.3 A megyei tervezés alapja a megyei területfejlesztési koncepció

A megyei területfejlesztési koncepció hivatott arra, hogy a megye egészének tervezési alapjait lerakja. Ezért a koncepció úgynevezett teljes tervezés, mely kiterjed:

- a megye társadalmi, gazdasági és környezeti területi alrendszerére egyaránt, beleértve a vidéki térségekkel kapcsolatos témaköröket;
- a megye fejlődése szempontjából fontos témákra, ágazatokra;
- a megyei szinten és a központi szinten kezelhető témákra és ágazatokra egyaránt;
- az önkormányzat és a közsféra tevékenységeivel befolyásolható témákra és ágazatokra, de emellett számba veszi a gazdasági szereplők, a vállalkozások, a civil szervezetek, egyházak és egyéb társadalmi szervezetek felelősségi körébe tartozó feladatokat.

A megyei koncepció jelentősége nagy: hosszú távra jelöli ki a megye fejlesztésének irányait, ugyanakkor orientálja a következő uniós költségvetési időszak forrásfelhasználását is

Jelen területfejlesztési koncepció a területfejlesztési koncepciók és területrendezési tervek tartalmi követelményeiről szóló 218/2009. (X.6.) Korm. rendelet szerinti tartalommal került kidolgozásra, figyelembe véve az országos területfejlesztési tervezési folyamatokért felelős Pénzügyminisztérium iránymutatásait.

A megyei területfejlesztési tervezés a következő (2021-27-es) Európai Uniók költségvetési időszak forrásfelhasználását is orientálja. A megyei területfejlesztési koncepció az OFTK tartalmával összhangban kerül kialakításra. A korábbi szabályozásokkal szemben a megyei szintű területfejlesztési tervezés egyrészt a területfejlesztés szereplőinek és érintettjeinek érdemi partnerségével, ugyanakkor szélesebb központi tervezési szakmai koordinációval, támogatással és ellenőrzéssel folyik.

1.4 Együttműködés és partnerség Pest megye területfejlesztési feladatai ellátásában

Pest megye gazdasága, társadalma és értékei sokszínűek. Közösségei, települései fejlettsége, külső és belső kapcsolatai, a jövedelem, a gazdasági profil, a közmű és közszolgáltatások, vagy a közlekedési infrastruktúra tekintetében egyaránt jelentőséket a területi különbségek – a megye nem egy Budapest körüli egységes funkcionális várostérség. A területi rétegzettség miatt különös kihívást jelent a megye fejlődését meghatározó trendek és folyamatok megfelelő reprezentációja, az egyes területek fejlődési lehetőségeinek körültekintő tervezése, a fejlesztési célok és eszközök térségi adottságoknak megfelelő programozása. További sajátos körülménynek tekinthető a metropolisztérség városhálózata, tehát Budapest, Pest megye és a szomszédos megyék térszervező erővel bíró városai szoros és sokrétű kapcsolatrendszere, és a Pest megyei járássok abban elfoglalt sajátos pozícióinak, szerepének viszonylagos jelentősége.

A partnerségi elv szellemében, a társadalmi és gazdasági partnerek, valamint a közösségek aktív részvételének érdekében Pest Megye Önkormányzata Partnerségi Tervet készített a jövőbeni versenyképességet meghatározó tényezők feltárása, a környezeti, társadalmi kihívások jobb megértése, és a megfelelő válaszok meghatározása érdekében. A terv a következő konkrét célokat határozta meg: a társadalmi és gazdasági partnerség megteremtése a megyében; a megyei fejlesztési koncepciót megalapozó helyzetértékelés, valamint a megye jövőképe közös elkészítése az érintettek bevonásával; valamint a 2021-2027-es fejlesztési ciklus stratégiájának és fejlesztési programjának közös elkészítése. További célok: a területfejlesztés közép-szintjének megjelenítése és pozicionálása, Pest Megye Önkormányzatának tervezési, monitoring és koordinációs képességének – kompetenciáinak – folyamatos bővítése, a térségek és települések együttműködését támogató szerepvállalás.

A tervezés, a felülvizsgálat folyamata, a társadalmasítás és a legitimáció bemutatása

A partnerségi terv alapján az eredeti, 2012-2014 között lezajlott tervezési folyamat intézményes keretek között szerveződött, annak során nyílt és zárt, strukturált és strukturálatlan egyeztetési formákat egyaránt alkalmaztunk a közösségek és a gazdasági, társadalmi szereplők hatékony megszólítására és bevonására. A partnerség kereteit a következő együttműködések biztosították: az önkormányzat hivatalán belül területfejlesztési szakmai munkacsoportot állítottunk fel, részt vettünk a megyei kistérségi társulások ülésein, szakértői munkacsoportot állítottunk fel területfejlesztési és ágazati szakértők bevonásával, stakeholderi kört alakítottunk ki a térségi szereplők bevonására, gazdasági kerekasztal együttműködést indítottunk el a

A tervezés törekedett a partnerség és a szubszidiaritás elvének érvényesítésére széles körű alkalmazására

A tervezési folyamat önmagában is fontos, hiszen a térségi szereplők bevonásával tud csak valós igényekre épülni, s a megvalósítás is csak partneri együttműködés esetén lehet sikeres

Pest Megyei Kereskedelmi és Iparkamarával, kialakítottuk a stratégiai együttműködés feltételeit Érd Megyei Jogú Város Önkormányzatával, és Budapest Főváros Önkormányzatával. A társadalmi párbeszéd további fórumait teremtették meg: a közös munkát megalapozó Vitaanyag közzététele és véleményezése, kistérségi fórumok megtartása Érden, Cegléden Pomázon és Kistarcsán, a megyei területfejlesztési koncepciót megalapozó helyzetértékelés közzététele, a szomszédos megyei önkormányzatokkal, a LEADER munkacsoportokkal megtartott egyeztetések.

Mind a helyzetfeltáró anyag, mind a koncepció célrendszere széles szakértői közreműködői háttér bevonásával készült, a megyei önkormányzat hivatala és a Pest Megyei Területfejlesztési Nonprofit Kft. koordinálásával és aktív szakmai hozzájárulásával, a Pro Régió Kft. minőségbiztosítási feladatellátás terén nyújtott segítségével.

A tervezés során építettünk a tervezésbe bevont partnerek által tett javaslatokra, a véleményezési eljárások során beérkezett írásos hozzászólásokra, az egyes tematikus kérdőíves adatgyűjtések eredményeire.

A partnerség szereplői: helyi és megyei önkormányzatok, gazdasági érdekképviselők, a térségben meghatározó vállalatok, vállalkozások; egyetemek, szakmai szervezetek, a turizmus ernyőszervezete, a mezőgazdaság, vidékfejlesztés intézményei (Agrárkamara és LEADER-csoportok); az egészségügy, az oktatás és a foglalkoztatás intézményei; szakminisztériumok, Nemzeti Tervezési Hivatal, a Regionális Fejlesztési Ügynökség; Pest Megyei Kormányhivatal; civil szervezetek.

A tervezés jelenlegi fázisában, a területfejlesztési koncepció megújítása során a rendelkezésre álló idő rövidsége, illetve a COVID-19 járványhelyzet miatt ilyen széles körű partnerségre nem tudtunk építeni.

A koncepció és a program elkészítésével Pest Megye Önkormányzata 2020. decemberében bízta meg a 100%-os tulajdonában lévő Pest Megyei Területfejlesztési Nonprofit Kft-t. A tervek készítésébe a kft. munkatársai mellett bevonásra kerültek az önkormányzat hivatalának szakemberei, valamint külső szakértők is, a készítők névsora jelen anyag végén található meg.

A koncepció vonatkozásában a 2014-ben elfogadott anyag felülvizsgálata mellett döntöttünk, hiszen az 2030-ig még érvényben van.

A felülvizsgálat során a részletekbe menően megújítottuk a helyzetértékelő munkarész statisztikai adatbázisát, mivel az elmúlt hét év során az élet számos területén jelentős változások következtek be Pest megyében. Ezen változásokat is figyelembe véve felülvizsgáltuk a megye jövőképét és az annak elérést szolgáló célrendszert. A célrendszer vonatkozásában röviden elmondható, hogy csak finomításokat, pontosításokat, bizonyos hangsúlyok kiemelését láttuk szükségesnek, alapvetően a koncepcióban eredetileg megfogalmazott célkitűzések továbbra is érvényesek maradtak.

Rendkívül fontosnak tartottuk, hogy a tervezés során aktívan bevonjuk a területfejlesztés szempontjából a megye legfontosabb szereplőit, így az önkormányzatokat, a vállalkozói szférát illetve a társadalmi szervezeteket a tervezésbe.

Internetes felületet hoztunk létre az önkormányzati fejlesztési igények VMOP-hoz illeszkedő, strukturált felmérésére, ennek keretében a megye valamennyi, 187 települését felkértük az adatszolgáltatásra.

A Pest megyében működő vállalkozások közül 718-at kerestünk meg kérdőíves felmérés formájában, a megye társadalmi szervezetei közül pedig 366-tal vettük fel a

A koncepció vonatkozásában a 2014-ben elfogadott anyag felülvizsgálata mellett döntöttünk, hiszen az 2030-ig még érvényben van

kapcsolatot annak érdekében, hogy a tervezésbe ezen szervezetek fejlesztési elképzelései is be tudjanak épülni.

A felmérések eredményeit a koncepció helyzetértékelő része tartalmazza részletesen. A helyzetértékelés készítésekor egyrészt nagy hangsúlyt fektettünk a fenti szervezetek véleményének, korábbi tapasztalatainak, terveinek és javaslatainak feltérképezésére és értékelésére, másrészt a megye jelenlegi társadalmi, gazdasági és természeti környezetének beható vizsgálatára.

A koncepció helyzetértékelése ezeket az információkat dolgozza és tárja fel, jelen javaslattevő munkaanyag pedig a levont tapasztalatok alapján meghatározza Pest megye módosított, felülvizsgált, 2030-ra vonatkozó jövőképét, értékválasztását, a megye fejlesztésének célrendszerét, a területfelhasználás alapelveit, valamint a fejlesztés eszköz- és intézményrendszerét.

Természetesen a megújított megyei területfejlesztési koncepció, és az új, a 2021-27 közötti időszakra vonatkozó megyei területfejlesztési stratégiai program is széles körű, a jogszabályok által előírt 45 napos társadalmi és szakmai egyeztetést követően kerül majd Pest Megye Közgyűlése által elfogadásra.

A környezeti-, társadalmi-, és gazdasági hatásvizsgálat elkészültét követően a területfejlesztési koncepció társadalmi és szakmai egyeztetésre bocsátására várhatóan 2021. február 5-ét követően kerül sor.

A társadalmi egyeztetést, illetve a miniszteri véleményezést követően a beérkezett észrevételek alapján véglegesített koncepció Közgyűlés általi elfogadására várhatóan 2021. március 31-ig kerül sor.

1.5 Központi tervezési szakmai koordináció, támogatás a megyei területfejlesztési koncepció kidolgozásához

A megyei területfejlesztési koncepció kidolgozásához szükséges szakmai iránymutatást és módszertani segítséget a Pénzügyminisztérium biztosította útmutatók és személyes konzultációk formájában. Az általuk végzett koordináció biztosítja az országban készülő területfejlesztési koncepciók szerkezeti és tartalmi egységességét, az országos és a megyei dokumentumok egymásra épülését.

A megyei tervező munkát a szakmai iránymutatáson túl a kormányzati szervek és a Központi Statisztikai Hivatal a területi folyamatok elemzéséhez és értékeléséhez nélkülözhetetlen adatbázisok biztosításával, a Lechner Tudásközpont Nonprofit Kft. a Területi Információs Rendszer (TEIR) hozzáférhetővé tételével, speciálisan a megyei fejlesztési tervezést segítő tartalmak feltöltésével segíti.

A tervezéshez a Pénzügyminisztérium által kiadott útmutatók, illetve személyes konzultációk mellett, a KSH és Lechner Lajos Tudásközpont adatbázisai szolgáltak támaszul.

1.6 A megyei területfejlesztési koncepció kidolgozásának szakaszai

A megyei területfejlesztési koncepció kidolgozása a tartalmi követelményeknek megfelelően két szakaszból, a helyzetértékelés- és a koncepció kidolgozásából áll.

A **helyzetértékelés** tárgya volt:

- a megye társadalmi, gazdasági stb. viszonyainak felmérése,
- a megye területén zajló folyamatok vizsgálata,
- a beavatkozást igénylő területek azonosítása (földrajzi és tematikai értelemben egyaránt).

Jelen dokumentum a helyzetértékelésben tett megállapításokat figyelembe véve mutatja be a fejlesztés lehetséges és kívánt irányát.

A helyzetértékelés célja az volt, hogy alapját és kiindulási pontját képezze a megyei területfejlesztési koncepció javaslattevő fázisának, majd pedig a megyei területfejlesztési stratégia és az operatív programok kidolgozásának.

A megyei dokumentumok elkészítése során figyelemmel kell lenni az EU-nak a 2021-2027-es programozási időszakra vonatkozó jogszabályaira. A helyzetértékelésnek alapvetően két fókuszra kellett szolgálnia. Egyrészt, hogy a tematikus célkitűzések figyelembe vételével kellő alapot adjanak programok kidolgozására. Másrészt beazonosíthatók legyenek olyan területek, helyszínek ahol komplex, több alaptól finanszírozható programok megvalósíthatók.

A helyzetértékelés figyelembe vette a korábban készített koncepcionális-stratégiai elemzésekben leírtakat, adatbázisa az elemzéshez kapcsolódóan statisztikai alapú, idősoros elemzést tett lehetővé. A helyzetértékelésben bemutatásra kerültek a 2014-2020 közötti időszakban Pest megye rendelkezésére álló és felhasznált hazai és EU-s források felhasználási területei és területi megoszlása is.

A **koncepció** javaslattevő része a következő elemeket tartalmazza: Pest megye pozicionálása, a fejlesztés lehetséges forgatókönyveinek értékelése, a megye kívánatos jövőképeinek megfogalmazása, valamint a jövőkép elérésének szolgálatába állított területfejlesztési és ágazati célkitűzések rendszerének meghatározása a „Nemzeti Fejlesztés 2030” tervezési dokumentumban megfogalmazott országos fejlesztési célrendszer figyelembevételével. Bár a koncepció, műfaji sajátosságából adódóan alapvetően a jövőkép, az annak eléréséhez vezető utak, célok, irányok kijelölésének dokumentuma, és általában kevesebb konkrétumot tartalmaz, jelen anyagban ettől némiképpen eltértünk, és egy kicsit már a stratégiai tervezésre jellemző, konkrétabb célmeghatározásig jutottunk. Ennek egyik oka az, hogy az egyes tervezési folyamatok a rendelkezésre álló szűkebb időtartamok miatt egymásba csúsztak. Másik oka, hogy a párhuzamosan folyó települési-, megyei- és országos szintű tervezés jobban egymásra tud épülni, az EU-s célkitűzések is jobban meg tudnak jelenni az anyagban, illetve a későbbi programozási munkákhoz nagyobb segítséget nyújt, továbbá a koncepció üzeneteinek jobb megértését szolgálja.

2. PEST MEGYE POZÍCIONÁLÁSA

2.1 Előszó

Nincs egyszerű helyzetben az, akinek ma akár csak 10 évre is előre kell jövőképet és fejlesztési koncepciót készítenie. Többségében azt sem látjuk előre, hogy egy év múlva mi várható, mert a világban és szűkebb környezetünkben egyaránt jelentős mértékű átrendeződések vannak folyamatban.

Szinte minden mozgásban van: globális egészségügyi válság bontakozik ki a COVID-19 miatt, egyetemes változások történnek a természeti környezetben a klímaváltozás hatására, átrendeződőben vannak a világgazdasági-, ezzel együtt a hatalmi pozíciók. A világhálóknak, és a mobil eszközöknek köszönhetően sokszorosára gyorsul az információ-áramlás és a kommunikáció, ennek hatására soha nem látott mértékű kapcsolati háló van kiépülőben, és még hosszan sorolhatnánk a jövőtervezést érintő változásokat.

A hazai példa is mutatja, hogy a globális gazdasági érdekek, többek között a nemzetközi bankszektor, a külföldi tulajdonú közműszolgáltatók, a multinacionális kereskedelmi hálózatok profittörekvései sok esetben nincsenek tekintettel az egyének és a közösségek érdekeire, a gazdaság pedig automatikusan nem segíti a területi különbségek mérséklését, a területi kohéziót.

Mivel a nagy rendszerek gyökeres átalakuláson mennek át, az ezzel együtt járó bizonytalanság és a fokozott kiszolgáltatottság miatt is újra megnő a jelentősége a helyi-, a lokális-, az emberközeli szinteknek; a családnak, a helyi közösségeknek, a nemzetnek.

Úgy gondoljuk, hogy fentiek miatt is érdemes leporolnunk és a gyakorlatban alkalmazva valódi tartalommal megtöltenünk azokat a korábban sűrűn hangoztatott uniós elveket, mint decentralizáció, partnerség, szubszidiaritás.

Véleményünk szerint hazánkban előremutató döntés született akkor, amikor a területfejlesztési feladatokat a megyei önkormányzatok szintjére delegálták. Nemcsak azért, mert a szükséges döntéseket itt demokratikusan megválasztott, a térség érdekeit képviselni tudó helyi politikusokból álló testület hozhatja meg, hanem azért is, mert erről a szintről már jól láthatóak az összefüggések, ugyanakkor még nem áll túl távol a valódi folyamatoktól, a gazdasági- és társadalmi szereplőktől, az intézményektől ahhoz, hogy azokkal képes legyen együttműködve alakítani a térség jövőjét. Az elmúlt időszakban ezt jól igazolták a VEKOP végrehajtásában való megyei önkormányzati részvétel tapasztalatai, de még inkább a Pest megyei kompenzációs források működtetésének, elosztásának folyamata.

A globális folyamatokon túl Pest megye jövőjének megtervezését az a tény is meghatározza, hogy **Magyarország legösszetettebb társadalmi-, gazdasági- és térszerkezeti adottságú, legnagyobb lélekszámú megyéje**, szorosan kapcsolódva a fővároshoz és a hat környező megyéhez.

Ha az országon belüli pozícióját vizsgáljuk, felületesen szemlélve Pest megye egésze irigylésre méltó helyzetben van, hiszen a statisztikai adatok tükrében Magyarország egyik legfejlettebb megyéje. Magas a működő vállalkozások száma és az általuk előállított érték, viszonylag jó a munkahelyekkel való ellátottság és elfogadhatóak a jövedelmi viszonyok, kedvező a korstruktúra és a képzettségi szint, az átlagosnál jobb a nagytárségi közlekedési kapcsolatok, és nem utolsósorban itt van a főváros a megye „közepén”, annak minden lehetőségével.

Pest megye a maga fejlett és kevésbé fejlett térségeivel, gazdasági – társadalmi problémáival és lehetőségeivel leképezi az ország egészének helyzetét

Pest megye Magyarország legösszetettebb társadalmi, gazdasági és térszerkezeti adottságú, legnagyobb lélekszámú megyéje

A gazdasági válság 2008-as kezdetekor azonban a korábban tapasztalható fejlődés megtorpant, országos összehasonlításban is a legnagyobb visszaesés következett be a befektetésekben, miközben felszínre kerültek a belső strukturális problémák, illetve jelentősen nőttek az egyes térségek pozíciójában meglévő különbségek.

A válságot követő évtizedben, ahogy az ország egészében, úgy Pest megyében is számos pozitív folyamat indult el. Jelentősen nőtt a gazdaságilag aktív népesség aránya, emelkedett a hozzáadott érték és a termelés, miközben újabb és újabb térségek integrálódtak a metropolisz térség gazdasági vérkeringésébe.

Ennek ellenére, a helyzetfeltárás alapján sajnos kijelenthető, hogy a megyén belüli területi kohézió megteremtéséhez nem sikerült sokkal közelebb kerülni az agglomerációs térség és agglomeráción túli területek fejlettségbeli különbsége továbbra is jelentős.

Bizonyos kivételektől eltekintve (a gyorsforgalmi utak közvetlen környezete) a megyehatár menti területek ugyanolyan fejlettséget (lemaradást) mutatnak, mint a velük szomszédos megyékben lévők, sőt, sok esetben a helyzetük még rosszabb.

Fentieket is figyelembe véve, amint azt Pest megye fejlesztéspolitikai értékválasztásában kiemeltük, a megyei koncepcióban megfogalmazott célokat, bár a munka során mindvégig szem előtt tartottuk az EU kohéziós politikájának tematikus célkitűzéseit, nem csupán az Európai Unió forrásaira építve szeretnénk megvalósítani.

Úgy gondoljuk, hogy az EU-s és a hazai költségvetési forrásokat kiegészítő forrásokként kell kezelnünk, emellett kiemelten szeretnénk építeni a programok megvalósítása során a gazdasági szereplőkkel való aktívabb együttműködésekre, a privát szektor befektetéseinek vonzására, azok orientálására.

Nehéz, sőt valószínűleg lehetetlen ebben a helyzetben egy, a teljes Pest megyére egyaránt jellemző jövőképet megfogalmazni, koncepciót készíteni, a megállapítások igazságát még a megyén belüli szereplők is megkérdőjelezhetik, hiszen az ő szemszögükből a kép más-más részlete domborodik ki. A koncepciót ezért nem lehetséges részleteiben olvasni és a teljes környezetéből kiemelt részekre bontani. Mind a helyzetfeltárás mind a célrendszer elemeinek megalkotásakor e kettősséget figyelembe véve készült Pest Megye Területfejlesztési Koncepciója.

2.2 Magyarország, a Budapest metropolisz térség és Pest megye kapcsolata

Pest megye pozicionálását meghatározza, hogy nemzetközi összehasonlításban milyen kategóriába sorolható a térség; nemzetközi megközelítésben Pest megye és Budapest egy integrálódó, többközpontú metropolisztérséget alkot. Ez az alapvető besorolás független attól, hogy a térség határai tisztázottak, illetve magukban foglalják a hazai területfejlesztésben csapágyvárosoknak nevezett városokat, várostérségeket.

A metropolisztérség kérdése azért fontos, mert a nemzetközi gazdaságban egyre nagyobb jelentőséget tulajdonítanak az integrálódó várostérségeknek. A demográfiai és gazdasági előrejelzések szerint az elkövetkező évtizedben folytatódni fog a nagyvárosi népesség számának és részarányának növekedése, valamint a gazdasági növekedés koncentrációja. Budapest és Pest megye metropolisztérsége a világ 600 olyan metropolisztérsége közé tartozik, amely a 2010 és 2025 közötti időszakban, a világ GDP (bruttó hazai termék) növekedésének várhatóan 65%-át állítja majd elő. Továbbá, azon 440 feltörekvő metropolisztérség között tartják számon, amely a globális gazdasági növekedés 47%-át fogja produkálni. További fontos változás, hogy

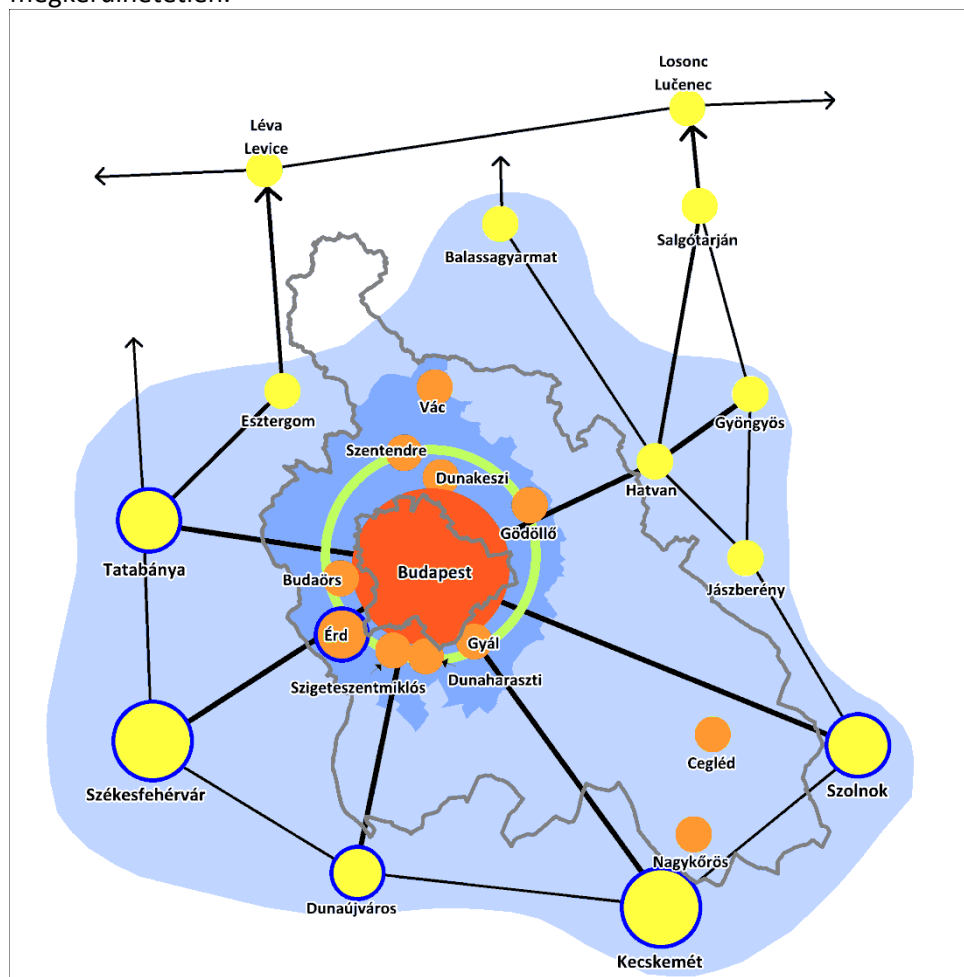
Az uniós források csökkenése és a fejletlen régióba tartozás a megye fejletlenebb térségei számára jelenti a legnagyobb komoly problémát jelentett 2014-2020 között. problémát

Pest megye meghatározó része egy integrálódó, többközpontú várostérségnek, mely térség elemei csak együtt lehetnek sikeresek a várostérségek versenyében

növekedésnek nem a legnagyobb városok, a tízmilliós lélekszámú megapoliszok, hanem az olyan „középsúlyú” metropoliszok lesznek a motorjai, mint amilyen Budapest és Pest megye (a csapágyvárosokkal) együtt.

Mindez természetesen nem azt jelenti, hogy a hazai területfejlesztés nem fogalmazhat meg sajátos célokat a területi kohézió és a növekedés szétterítése tekintetében, Magyarország sajátos helyzetének és adottságainak megfelelően. Sőt, a funkcionális várostérségekre irányuló fókusszal az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció alapvetően korszerűnek tekinthető. Kérdésként merül fel azonban, hogy a gazdasági teljesítmény területi koncentrációja – amely Európát, Észak-Amerikát éppúgy jellemzi, mint Ázsiát, vagy Afrikát – milyen mértékig tekinthető szükség-szerű adottságnak, amelyhez célszerű alkalmazkodni, amennyiben az elsődleges célok a munkahelyteremtés és a gazdasági növekedés. Ez egyelőre kérdés, de bizonyosan kijelenthető, hogy a nemzetközi vállalati stratégiákban a nemzetgazdaságok versenyképességének vizsgálata mellett (helyett) egyre inkább előtérbe kerülnek a nagyvárosi metropolisztérségek. Magyarország, valamint Budapest és Pest megye versenyképességének megítélése mind szorosabban összefügg és a metropolisztérség stratégiai pozícionálásának feladata a hazai gazdaság tekintetében egyre inkább megkerülhetetlen.

A nemzetközi trendek alapján a jövőben még inkább a Budapestnek Pest megyével alkotott várostérségéhez hasonló térségek lesznek a fejlődés motorjai

A metropolisztérség szerkezete, csapágyvárosok, térségi központok (1. ábra)

A gazdasági növekedés nem önmagában jön létre. Az Európai Unió keleti országai, így Magyarország, illetve azon belül a metropolisztérség fejlődését elsősorban az határozza meg, hogy milyen mértékben képes integrálódni az értékteremtés globálisan szerveződő folyamataiba, továbbá mennyiben képes összefogni Közép-Európa

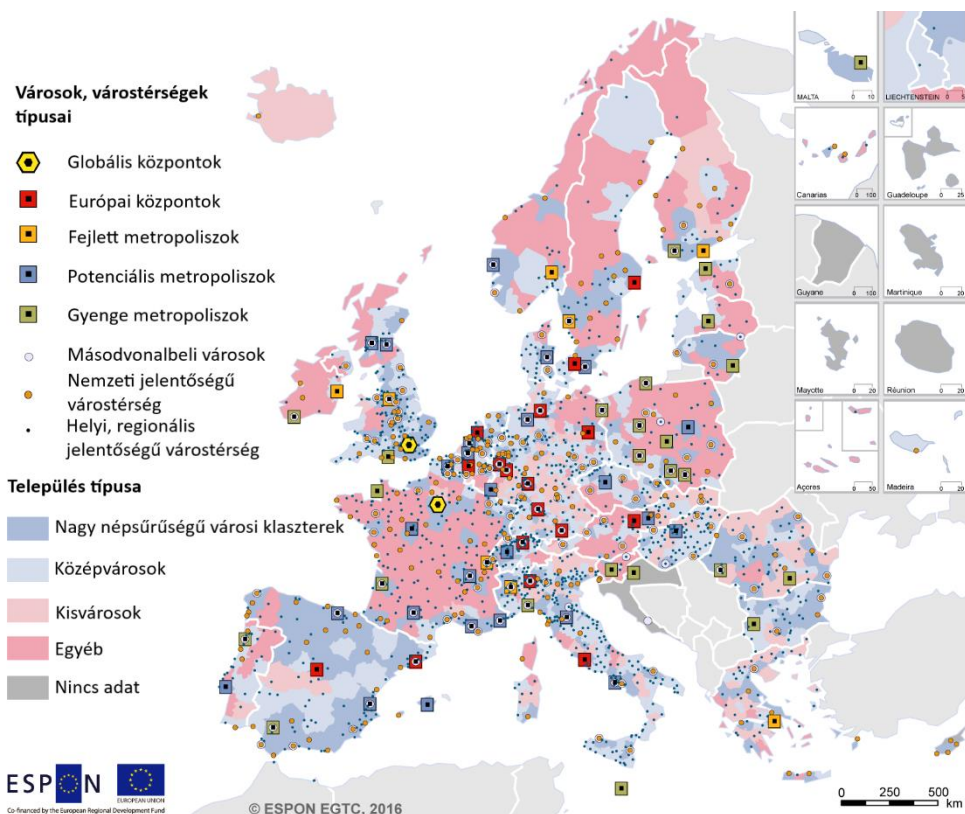
keleti, valamint a Délkelet-Európa feltörekvő országait egyes ágazatokban, illetve kulturális és társadalmi makro-régiós szinten. E cél elérésében előnyt jelent számára földrajzi elhelyezkedése, gazdasági nyitottsága, valamint külgazdasági kapcsolatrendszerének sajátossága, meglévő adottságai és az elmúlt évtizedekben megszerzett viszonylag jó pozíciói.

A térség országai, metropolisztérségei, versenyeznek egymással a jobb pozíciók érdekében. Ez a verseny ugyanakkor nem változtat azon, hogy Kelet-Közép-Európa közös érdeke a mind szorosabb integráció, a jobb értékláncbeli pozíciók, valamint az endogén innováció erősítése. A metropolisztérségek felértékelődése ugyanis nem akadályozza meg, sőt, éppen ellenkezőleg, tovább erősíti azt a folyamatot, amelynek eredményeként egyre inkább kelet felé helyeződik át a globális gazdasági növekedés centruma. A legfontosabb kelet-közép-európai „együttműködő versenyterületek” – Budapest és Pest megye mellett – Bécs, Varsó, Felső-Szilézia, valamint a kisebb lélekszámú Prága, Krakkó, Wrocław, Bukarest, Szófia.

Egyre inkább kelet felé rendeződnek át a globális növekedés centrumai

A metropolisztérségek sajátos funkcionális szerepet töltenek be nemzetgazdasági és nagyrégiós szinten. A háztartások vásárlóereje, egyes gyorsan növekvő fogyasztói szegmensek mellett egyedi előnyt jelent a vállalkozások kiemelkedően nagy száma, koncentrációja és sokfélesége – a nemzetközi versenyképességet meghatározó klaszterek jelenléte. Ezek a klaszterek nemzetközi méretekben is jelentősnek mondható szerepet tölthetnek be egy nagyobb régió gazdaságában. Például a nemzetközi kereskedelemben; ez a „fordítókörong”, vagy KAPU szerep, amely kiterjed a javak és szolgáltatások, valamint a tudás közvetítésére, szervezésére, és így jelentősen bővíti a helyi termelő és szolgáltató tevékenységek iránti keresletet. Míg a klaszterek másik csoportja alkotja a nagyobb régió innovációs és növekedési potenciálját szervező, reprezentáló, kutatásfejlesztési és tudás-intenzív üzleti szolgáltatásokkal ellátó csomópontjait – a HUB-okat.

Ezek a központok – és a mögöttük álló vállalati, egyetemi és intézményi szereplők által alkotott klaszterek – alapvető befolyással bírnak a tágabb körzetek, térségek, régiók életére, versenyképességére. A milliós népességgel bíró metropolisztérségek egyedi adottságai, illetve önmagában a mérete, meghatározó tényezőnek tekinthető, de nem elégséges feltétele a sikernek. Különösen nem Európa keleti részén, ahol a gazdasági integráció előrehaladása folyamatos, a határok átjárhatósága, a határok eltűnése, az egyes gazdasági tevékenységek koncentrációja, folyamatosan új lehetőségeket teremt. Térségi központi szerepre azok a nagyvárosi térségek pályázhatnak sikerrel, ahol a vállalkozások száma, koncentrációja, összetétele kiemelkedő, s mindenekelőtt rendelkezésre áll az a humán háttér, fizikai és üzleti infrastruktúra, amely alkalmassá teszi a metropoliszt arra, hogy a globális versenyben megfelelően erős márkaértékkel és belső integritással rendelkezzen a kemény versenyhez. Ezt a versenyt a befektetésekért, illetve a magas hozzáadott értékű termelés, szolgáltatások, technológia, szakember és menedzsment letelepedéséért vívják a jelenlegi és a feltörekvő új erőközpontok. Lásd az ESPON (a Területfejlesztés és Kohézió Európai Megfigyelő Hálózata) lehetséges nagyvárosi növekedési térségek besorolását.

Magyar városok szerepe és súlya az Európai városhálózatban (2. ábra)

Budapest és Pest megye, mint városrégió, európai metropolisztérség, valamint a metropoliszhoz gravitáló („csapág”) városok együttes gazdasági ereje, fejlettsége, társadalmi és kulturális sokszínűsége, és mindenekelőtt a hazai K+F és innováció rendkívüli koncentrációja következtében a térség képes arra, hogy részt vegyen az európai központok (HUB) versenyében. Elsősorban fekvési energiáinak köszönhetően – a Duna mentén a fejlett európai magterületekhez közel helyezkedik el, s több európai szintű közlekedési folyosó keresztezi –, a Kárpát-medence kitüntetett helyén foglal el huzamosabb idő óta központi pozíciót. Versenypozícióit tovább erősíti az a specifikus előny, amit számára európai integrációjának mélysége jelent, a sokrétű – nyelvi, kulturális és történelmi – kapcsolódás; a térségben kedvezőnek mondható demográfiai folyamat (növekedés), a viszonylag magas népsűrűség, a képzett munkaerő, az erőteljes vállalkozási dinamika, az átlagon felüli jövedelem és hozzáadott érték, az oktatás és a felsőoktatás; és további számos „puha” versenyképességi faktor.

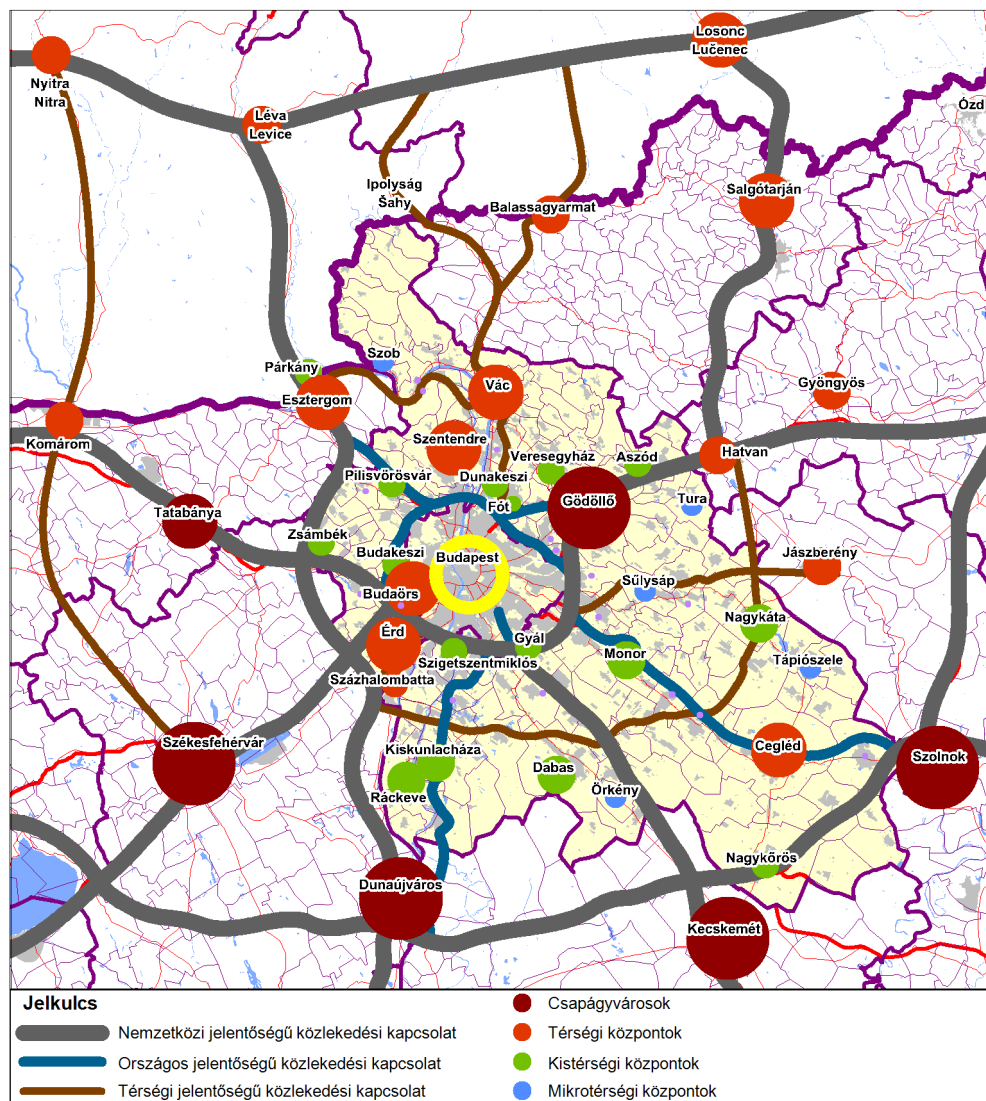
A lehetséges pozíciószerezés azonban nem garantált, a közép-európai térségben a délnémet-ukrán tengelyen különösen a Bécs-Pozsony várospár által fémjelzett CENTROPÁ, illetve a feltörekvő balkáni tengelyen Belgrád és Bukarest jelenthetnek versenytársakat, a Kapu és Központ szerepre alternatívát. Az elmúlt években tapasztalt megtorpanó fejlődés pedig figyelmeztetés a jövőre nézve.

2.3 Pest megye és Budapest együttműködése

Pest megye elkötelezett annak érdekében, hogy a Budapesttel kialakítandó stratégiai együttműködés keretében felvállalja a nemzetközi léptékben is versenyképes KAPU, HÍD szerepeket; elhelyezkedéséből adódóan az Európa nyugati és keleti, valamint északi és déli gazdasági térségei közötti kapcsolatokra vonatkozóan, és együtt tegyék lehetővé a Központ, HUB szerep kiteljesedését, megerősödését. Csak egymással együttműködve lesz képes a korszellem kihívásainak tartósan megfelelni

Pest megye Budapesttel való együttműködésének egyenrangú felek közötti párbeszédén kell alapulnia

az ország központi térsége, és a nemzetközi versenyben, az európai integráció lehetőségeit is kihasználva kívánt, vágyott pozícióit kiépíteni. Ehhez az időnként egymást versenytársnak tekintő két szomszédos entitásnak az eddigieknél jobban össze kellene hangolni célkitűzéseit, fejlesztő energiáit, és koordinálni fejlesztési lépéseit.

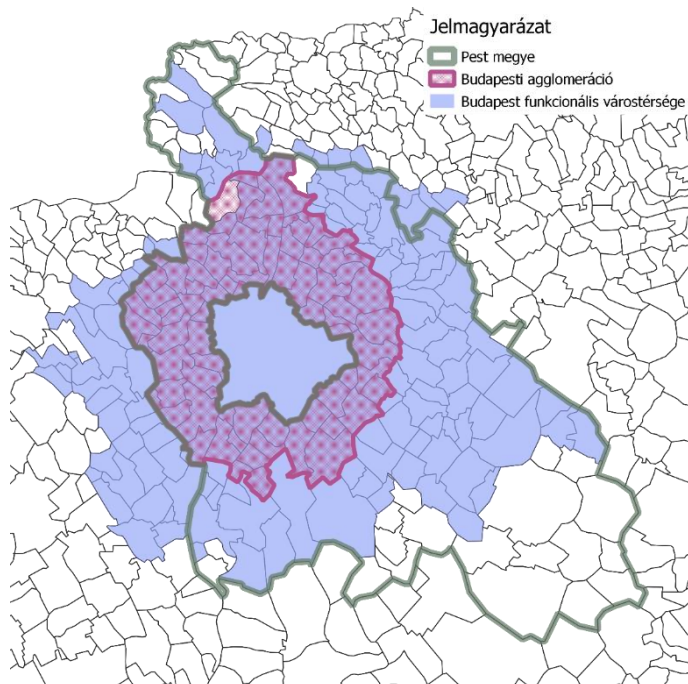
Térségi központrendszer (3. ábra)

Ez a célkitűzés összeegyeztethető a nemzetgazdaság kiegyensúlyozott területi fejlődésével, valamint a területfejlesztés és befektetés-ösztönzés harmonikus eloszlására irányuló országos célokkal továbbá biztosítani tudja majd az ország egészének versenyképességét Európa keleti szektorában a kárpáti-balkáni földrajzi körzetekben.

Pest megye Budapesttel egységbe szerveződve egy metropolisz-teret alkot, azaz funkcionális várostérséget. Az együttműködés résztvevői autoritásuk megtartásával ötvözik, kombinálják értékeiket, kiegészítik kapacitásaikat és közösen jelennek meg a városok, nagyvárosi térségek, HUB-ok piacán. Ehhez a kapcsolathoz társulhatnak azok a térségek, körzetek, amelyek nyilvánvalóan e térkoncentrációnak a szereplői, mint pl. a nyugati oldalon Etyek-Bicske térség Fejér megye peremén, vagy

Pest megye Budapesttel együtt alkot egy nagyvárosi régiót

Komárom megyének a keleti szegélyén lévő térrészei, amelyek a geográfiai, morfológiai adottságok következtében e népesség és gazdasági koncentráció irányába gravitálnak. Ugyanígy a megye keleti szegélyein is beazonosíthatóak a szervesülő térrészek vagy más irányba orientálódó területek.

Budapest funkcionális várostérsege (4. ábra)

2.4 Pest megye a metropolisztérben, Pest megye pozíciói az együttműködésben

A Budapesti Metropolisztérben Pest megye számára is kedvező folyamatnak tekinthető a közép-európai kohézió és gazdasági együttműködés erősödése; amely lehetőséget nyújt a metropoliszrégióknak a Kárpát-medencei térségre, más módon a Dunai Régióra, vagy Kelet-Közép-Európa egészére kiterjedő kulturális, felsőoktatási, innovációs és szolgáltató központi szerepek betöltésére. Pest megye értelmezésében a metropolisztér, mint HUB, a kelet-közép-európai térség olyan szolgáltató központja, amely a régió egészét képviseli a globális gazdaságban.

Pest megyében megvannak az alapfeltételek arra, hogy a fejlődés következő lépésfokára lépjen

Pest megye helyzetértékelése alapján sajátos versenyelőnyökkel és értékes adottságokkal rendelkezik. Ilyen például a magas minőségű szolgáltatást nyújtó, valamint megbízható és kiszámítható kapcsolati, elérhetőségi, közlekedési feltételek, illetve a feltételeket hordozó multimodális (közúti, vasúti, hajózási kapcsolódást biztosító) infrastruktúra nagy részének megléte, a versenyképes járási és a kutatásfejlesztés koncentrációja, a járási határokon átnyúló, városhálózatokra épülő valódi regionális innovációs rendszer – a megfelelő mérethatékonyosság – amely alapvető jelentőséggel bíró versenyképességi tényezőnek tekinthető.

Budapest és Pest megye esetében nagy jelentőséget tulajdoníthatunk a belső kapcsolati hálózat fejlesztésének, a városhálózatban rejlő potenciál maximális kihasználásának, hogy a térség gazdasági és innovációs potenciálja, szaktudása, valamint életminősége fizikai és virtuális értelemben is elérhető legyen az itt működő vállalkozások és itt dolgozó emberek számára. Beleértve a metropolisztér részét képező, de a megye határán kívül fekvő, önálló térségüket is szervező településeket, az ún. „csapágyvárosokat” is.

2.5 Európai hálózatokba szervesülés

A térbeli kapcsolódás legfontosabb tengelyét jelenleg a Nyugat-Európát (Dél-Németország és Észak-Olaszország) Kelet- és Délkelet-Európával és az Unión kívüli európai (Ukrajna, Oroszország) és ázsiai (Törökország) országokkal összekapcsoló közlekedési folyosó jelenti (M1-M5). Ugyanakkor a fővárost és az M1-M5 tengelyt övező koncentráció oldása tekintetében nagy jelentőséggel bíró változásnak tekinthető az európai 5. számú korridor (M8), amely a Barcelona-Kijev tengely mentén biztosíthat eddig kihasználatlan hozzáférést Európa fejlett térségeihez.

(Az M8 Veszprém-Szolnok közötti szakasz ütemezett megvalósítása a megye tranzitforgalomtól való részleges mentesítése mellett, az ország középső vonalában e nagy jelentőségű TEN-T útvonalakat összekapcsoló hálózati elemmel a központi gazdasági zóna déli irányba való kiterjesztését is támogatná).

További fontos lehetőségnek tekinthető a transzkontinentális kapcsolati szerepre is alkalmas M11 gyorsforgalmi út ütemezett megvalósítása, azon belül az Esztergom – Párkány határon átnyúló potenciális multimodális gazdasági zóna; valamint az M2 autópályát Ipolyság és a Felvidék (Losonc) irányába történő fejlesztése.

Előny jelent a transz-kontinentális útvonalak jelenléte és koncentrációja

2.6 „Portok” (légi, közúti és vízi kikötők), mint a kereskedelem nemzetközi kapui

Rendkívüli előny lehetne a sokféle közlekedési csatorna összpontosulása (víz, közút, vasút, légi kikötő), azok megfelelő kihasználása esetén

Magyarország kapcsolati tengelyei (forrás: Nemzeti Fejlesztés 2020) (5. ábra)

A nagytérégi pozíciót meghatározó – megváltoztató – kapcsolatnak tekinthető a Duna, és így fontos lehetőséget hordozhatnak a folyót, annak hajózhatóságát, kikötőit, illetve hajóparkját érintő összehangolt fejlesztések, a Duna nemzetközi hajózási, kulturális-társadalmi és üzleti kapcsolati szerepének kihasználása.

Fontos lenne a korszellemnek megfelelő nemzetközi személyhajó-állomás kialakítása, a viziút regionális gazdasági és turisztikai hasznosítása és a nemzetközi kereskedelembe való jobb, teljesebb bekapcsolódás érdekében kikötők és kapcsolódó logisztikai létesítmények építése és üzemeltetése.

Ugyancsak meghatározó jelentőséggel bír a Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér regionális elosztó központi szerepe, cargo- és személyszállítás vagy regionális szempontoknak megfelelően.

Amennyiben egyszerűsítéssel kívánunk élni, akkor ezek a „kikötők”, portok és ezekhez hasonló más közvetítő és csereterek meghatározóak lehetnek Pest megye kereskedelmi szerepvállalása szempontjából. Nem csupán mint logisztikai, hanem az ezt erősítő kereskedő szerep is ezekben a portokban mint kereskedelmi centrumokban bontakozhat ki (nagyvásártelep, termék-tőzsde).

Az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió kiemelt jelentőségűnek tartja Magyarország jövője szempontjából a nagytérégi központ csomóponti szerepkör erősítését; a makro-régiós kapcsolati, logisztikai szerep felvállalásával pedig hangsúlyozza a Budapest, Pest megye és „csapágyvárosok” alkotta metropolisz erősítésének szükségét.

Pest megye álláspontja szerint ez a jövőkép megalapozott, ugyanakkor az erős nemzetközi verseny miatt minőségi változásokra van szükség annak érdekében, hogy a térséget alkotó települések, az itt működő intézmények, vállalkozások, az itt élő emberek közös munkával létrehozzák azt a teret, amely biztosítja a támogató üzleti környezetet, a kiemelkedő életminőséget, valamint a kedvező telephelyi adottságokat, amely megkülönböztető erővel bír. Külön is hangsúlyozva, hogy a metropolisztér versenyképessége nem csak az infrastruktúrán múlik, vagy a jelenleg meglévő, hazai összehasonlításban viszonylag kedvező adottságokon – hanem a működő és új alapítású vállalkozások számán, sokféleségén, működése hatékonyságán, az itt élő emberek képzettségén, kreativitásán, együttműködési képességén, illetve a metropolisztér belső integritásán, erős kapcsolati hálóján és beágyazottságán a nemzetközi értékteremtés folyamataiba.

Napjainkban a tőke szerepe ártértelelődik, a humán tőke mind inkább felértékelődik, ismét fontossá válik az alkotó ember. A kilábalás önszerveződő kis és középvállalkozások által történhet meg. Ez igényli új együttműködési, társas formák kialakulását, szövetkezések, csoportosulások stb. létrejöttét, létrehozását. Ehhez az állami-kormányzati szerep megváltozása szükséges, hogy az eddig jellemzően intervenciós, beavatkozó irányítás helyébe az orientáló-ösztönző szereppel bíró irányítás lépjen.

Mindennek az is a feltétele, hogy a gazdaság szereplői, a befektetők által megkívánt „lág” fejlesztési tényezők (a humán és társadalmi környezet, a megfelelő ismeretekkel, készségekkel rendelkező és kellően nyitott, befogadó, kezdeményező, kreatív, vállalkozó szellemű, kockázatvállaló, önértékeléssel, öntudattal, társadalmi tudattal rendelkező humán tőke) is rendelkezésre álljanak; és folyamatosan újratermelődjének.

Ebben nagy lehetőségek kínálóznak részben a fővárosból történt kiköltözések, részben a külső távolabbi körzetekből Budapest vonzereje hajtotta beköltözések

A Duna és a Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér, mint portok meghatározó tényezői lehetnek Pest megye fejlesztésében

A hálózatok sűrűsége miatt az OFTK szintén fontosnak tartja a csomóponti szerep erősítését

Pest megye a csomóponti szerep kihasználásán túl a humántőke hozzáadott értékének növelésével kívánja a további fejlődést beindítani

okán. Ugyanakkor mindkettő egyaránt veszélyt is jelent a megyei körzetekben szunnyadó értékes kultúrák esetleges eróziója, identitásvesztése miatt. A nagyfokú belső népességmozgás és a piaci kereslet folyamatos változásai, kihívásai miatt ezért is kiemelten fontos a humánerőforrás fejlesztése, a kultúra és a helyi identitások megőrzését szolgáló kezdeményezések.

2.7 Kulturális szerepekörök

Pest megye területfejlesztési koncepciójának alapvetése, hogy Pest megye és a metropolisztérség fejlesztésének általános célja a versenyképesség erősítése. A koncepció fogalomhasználatában azonban a versenyképesség nem csak azt fejezi ki, hogy a megye gazdasága, illetve az itt működő vállalkozások milyen teljesítményt mutatnak fel más térségekhez, országokhoz mérten; hanem azt is, hogy az üzleti és a tágabban vett lakókörnyezet, az itt élő emberek alkotó ereje és a közösségek együttműködései milyen mértékben támogatják a megye (és a metropolisztérség) kiegyensúlyozott fejlődését.

Pest megye helyzetértékelése – különösen a járási versenyképességre, valamint innovációs képességre vonatkozó vizsgálatok, továbbá a közintézményekre vonatkozó ágazati értékelés – alapján megállapítható, hogy a megye kulturális teljesítménye különleges figyelmet érdemel e tekintetben. Az itt található értékek és az itt élő emberek tehetsége a megye legfontosabb megkülönböztető erővel bíró tulajdonságai közé tartoznak; a kultúra helyi, sajátos jellemzői kimutathatóak a települések, a gazdaság és a közintézmények működésében, beleértve nem csak a közművelődés, de az oktatás intézményeit is. Egyes kulturális centrumok, például Szentendre, jelentősége a kulturális ágazatban (vagy éppen a turizmusban) elvitathatatlan.

Magyarország számára a metropolisztérség fejlődése szorosan összefügg a nemzetgazdaság versenyképességének kérdésével; mint ahogy Pest megye és Budapest együttműködésének, illetve a csapágyvárosokra is kiterjedő metropolisz partnerségi kapcsolatainak újragondolását is alapvetően egy versenyképességi stratégia keretei között szükséges megtenni. A Pest megyei közösségek értékteremtő képessége ugyanakkor jelentősen túlmutat a gazdasági teljesítményben megfogható, megmutatkozó tényezők körén.

Pest megye kultúrája rendkívül sokszínű. A településeken belül kimagasló arányt képviselnek a nemzetiségi – német, szerb, szlovák – gyökerű közösségek; de jelentősnek mondható az egyházi és felekezeti sokszínűség is. Az évszázadok során e közösségek között kifejezetten egyedi munkamegosztás, multikulturális kapcsolatrendszer alakult ki. Az elmúlt évtizedek, valamint a nagyarányú betelepülés, illetve népességcsere ellenére ez a sajátosság ma is jellemző a megyére, nagy hatással van a gazdaságra, s még inkább az életminőségre, a települések nyújtotta vonzerőre. A sokszínű kulturális háttér ma is élő tartalommal bír; a mindennapokban kimutathatóan jelen vannak a sajátos kultúra tárgyasult elemei, értékrendje és szerzett tapasztalatai, közösségi élménye.

A 187 közösség identitása, kultúrája még mindig jelentős kohéziós erővel bír, az igen jelentős mobilitás, népességcsere ellenére. Különösen kézzelfogható ez az erő a nehéz gazdasági helyzetben lévő kulturális központi városok, illetve az iskolavárosok esetében. A metropolisztérség kiegyensúlyozott fejlődésének – decentralizációjának – egyik garanciája, a kultúra kohéziós ereje. Az erős, autonóm közösségek léte különbözteti meg Pest megyét a világ nagyvárosaira gyakran jellemző, szerves előzmények nélkül létrejött kertvárosi lakóövezetektől.

Pest megye a humántőke tekintetében képes hozzáadott érték felmutatására kulturális és táji sokféleségével

A versenyképesség növelésének, mint alapcéljának első pillére az élő közösségek és egészséges egyének jelenléte

Az elkövetkező évtizedben várhatóan még inkább felértékelődik a kultúra szerepe, a kulturális javak és értékek megőrzésének jelentősége. Pest megye pozícióját alapvetően befolyásolni fogja a kulturális öröksége, s még inkább az, hogy ez az örökség továbbra is élő és szerves része maradjon-e a közösségi életnek; azaz meghatározó tényezője a közösségek integritásának, stabilitásának és megújulási képességének. A kultúra olyan erő, amely képes ellensúlyozni a globalizáció és a szuburbanizáció negatív hatásait, pontosabban összekapcsolni a helyi és a globális trendeket, egyedülálló módon képes továbbá biztosítani az emberek részvételét a közösség ügyeiben, valamint innovatív módon kihasználni az adott település értékeiben rejlő lehetőségeket – „térképet” adhat a világhoz, a településhez, és önmagunkhoz.

A területfejlesztés számára a kultúra persze nem csak érték, örökség és közös nyelv; hanem egy sokszínű szolgáltató szektor (kreatív ipar, kulturális ipar), illetve intézményrendszer (közművelődési intézmények, könyvtárak és múzeumok), valamint turisztikai vonzerővel bíró események (fesztiválok és egyéb programok) sorozata. A kulturális javakban (könyvtári és múzeumi gyűjteményekben) rejlő értékek és azok továbbgondolása révén csökkenthetők a társadalmi különbségek, az oktatást támogató kulturális programok és nem formális tanulási, képzési alkalmak révén növelhető a gyermekek és fiatalok társadalmi integrációja és aktivitása. A kompetenciafejlesztés révén a kulturális intézmények a tanulás és a nem formális képzés központjaivá válhatnak.

Pest megye fejlődésére nagy hatással van a kulturális ipar és a kultúrához kapcsolódó turisztikai események minősége, az iparágban működő intézmények és vállalkozások teljesítménye; méghozzá nem csak önmagukban, hanem a kapcsolódó gazdasági és művészeti tevékenységek igen széles körét is beleértve, a kézművesipartól, az ipari formatervezésen keresztül, az előadó-művészetten át a digitális játékfejlesztésig bezárólag. A kultúrában és a kreatív iparban működő vállalkozások és intézmények munkahelyeket teremtenek, a szolgáltatások sokszínűsége bővíti a helyi gazdaságot, a vállalkozások beszerzései, valamint a javak és a tudás megosztása hozzájárul más ágazatok működéséhez, erősíti a térségi innovációt és a térségi marketinget. Nem csak helyi léptékben, a helyi gazdaságban; éppen ellenkezőleg, a metropolisztérség egésze azért lehet különleges a jövőben, mert Pest megye kulturális sokszínűsége és a közösségek sajátos adottságai és egyedi szükségletei sajátos értéktöbbletet, innovációs lehetőséget hordoznak.

Kedvező adottságnak lehet tekinteni azt is, hogy a megye decentralizált városhálózataból következően egy arányaiban sűrűn elhelyezkedő intézményi hálózat érhető el az itt élő emberek számára, nem beszélve az évi mintegy ezer fesztiválról, kulturális eseményről. Ezek az adottságok kiemelt jelentőséggel bírnak akkor, amikor a családok már nem annyira „álmaik otthonát”, sokkal inkább „álmaik szomszédságát” keresik; azaz egy olyan teret és közösségeket, ahol biztosított a hozzáférés a kulturális javak és szolgáltatások széles, ugyanakkor egyedi választékához.

Az adottságok meglétén nem változtat, de komoly kockázatokat hordoz az, hogy az intézmények működése jelenleg bizonytalan, a kulturális ágazat forráshiányos, a kulturális ágazat nagyobb részét fenntartó önkormányzatok alulfinanszírozottak. A kultúra hatásának erősítése, vagy akár csak megtartása érdekében jelentős forrásbevonásra van szükség – célzott befektetésre a turizmusban, a helyi gazdaságban, a közoktatásban – és általában szükség van a városok térségi szolgáltató szerepének megerősítésére. Fontos azonban hangsúlyozni, hogy a változás nem csak a források bővítését jelenti, a megye ugyanis nem hasznosítja jól adottságait, ezért alapvető szerkezeti változásokra is szükség lehet. A kreatív iparban például indokolt megfon-

A szellemi tőke fejlesztésének és folyamatos megújításának táptalajt jelent a kulturális értéktöbblet, amit Pest megye nyújt

A kulturális feladatellátást veszélyezteteti a forráshiány, ami a leszakadó térségekben fokozottan jelentkezik

tolni a célzott vállalkozásfejlesztést, a klaszterek, valamint az induló vagy telephelyet kereső vállalkozások kiemelt támogatását; a térségi marketing erősítését; a közoktatásban pedig az alapvető ismeretek és készségek mellett a kulturális kontextus oktatásának hangsúlyosabbá tételét.

Pest megye sajátos településszerkezete (a kisvárosok dominanciája) miatt a méret-hatékonyság alapvető kihívást jelent helyi és területi szinten is. A helyi önkormányzatok, illetve a közösségek finanszírozási képessége ráadásul igen jelentős mértékben eltér és a területi fejlettségbeli különbségek miatt a helyi gazdaság sem képes azonos módon részt vállalni a kultúra működési feltételeinek megteremtésében. Különösen problémás, akut a helyzet azokban a járásokban, ahol a gazdasági leszakadás folyamatosan csökkenti a térségi kulturális központi szerepből következő feladatellátás anyagi bázisát, a civil közösség önszerveződő képességét. Ugyancsak komoly kockázatot hordoznak a térszerkezetben meglévő közlekedési gondok, a városközpontok elérhetőségének problémája, a különböző területek, ágazatok közötti kapcsolatok időnként teljes hiánya. A kulturális ágazaton belül a tőkeigényes szakterületeken, például a kulturális örökségvédelemben a helyzet kifejezetten rossznak tekinthető. Pest megyei sajátos erősség ugyanakkor a közösségek és intézmények kiterjedt hálózata, az intézmények közötti együttműködés intenzitása, a háttér szolgáltatások és együttműködési platformok viszonylagos fejlettsége, a nemzetiségi alapokon szerveződő nemzetközi kapcsolatok, az inspiráció és a szakértelem elérhetősége és mindenekelőtt a főváros viszonylagos közelsége. Komoly fejlődési lehetőséget jelenthetnek a közösségek számára, ha a kulturális örökség és a helyi identitást hordozó kultúra nagyobb teret nyer a közoktatásban, a helyi gazdaság és a turizmus fejlesztésében, a közösségi terek működtetésében. Megfontolást érdemel, hogy a területfejlesztés területi szintje nagyobb szerepet kapjon az örökségvédelemben. Az intézményrendszerrel kapcsolatban pedig megállapítható, hogy a közművelődési intézmények, a könyvtárak és a múzeumi intézmények a jövőben egy olyan inkubációs szerepet tölthetnek be – kifejezett vállalkozásfejlesztési célokat is felkarolva – amely a jelenleginél lényegesen nagyobb nyitottsággal lenne képes összekapcsolni az örökséget a megújulással, a kreatív ipar trendjeivel; még közelebb hozva egymáshoz a helyi identitás megőrzését és az innovációt.

A közművelődési intézmények, a könyvtárak és a múzeumi intézmények ezen felül képesek a munkaerő-piacon lévők, illetve az oda belépni kívánó munkavállalók esélyét növelni a jobb foglalkoztatási feltételek eléréséhez képzéseik és a tudás megszerzését támogató szolgáltatásaik révén. A megye társadalmi különbségeinek csökkentése és a közösségépítés támogatása érdekében a kulturális intézmények (térségi, vagy társadalmi rétegekre irányuló) összehangolt programok kialakítására képesek.

Pest megye számára a kultúra különös jelentőséggel bír, mert a jövőben vonzó, szerezhető hely kíván lenni széles rétegek számára, ahol a közösségi terek és a közös ügyek fontosak az itt élő embereknek; sőt, jövőbeni versenyképességét határozza meg az, hogy milyen életminőséget nyújt azok számára, akik anyagi helyzetüktől függetlenül is igénylik a kulturális szolgáltatásokat, értékeket, eseményeket, a sokszínűséget, az élhető, emberi léptékű környezetet. Külön is hangsúlyozva, hogy Pest megyében a népesség mobilitása már az elmúlt 20 évben is motorja volt a területi fejlődésnek, s várhatóan ez így lesz az elkövetkező évtizedben is. A kulturális szolgáltatások és a közösségek kohéziós ereje pedig várhatóan még nagyobb szerepet játszik majd a mobilitás erősítésében, illetve a népesség megtartásában; végeredményben egy olyan Pest megye létrejöttében, ahol az emberek teljesítménye, az

Az örökségvédelmi intézményrendszer ebben az újraértelmezett szerepkörben inkubációs szerepkört is betölt

innováció, az ipar, valamint a kulturális sokszínűség együtt, egymást erősítve fejlődnek.

2.8 A metropolisztérség nemzetközi versenyképességének erősítése

A metropolisztérség nemzetközi versenyképességének kulcsa a világgazdasági folyamatokhoz, a feltörekvő kelet-közép-európai térséghez, valamint az értéktéremtés folyamatának kontinenseken átívelő áramához történő szerves kapcsolódása, a térség, benne Pest megye érdeke pedig az, hogy ebben a struktúrában (értéklánokban) kedvezőbb pozíciókat érjen el, illetve új szegmensekben jelenjen meg.

E versenyképességi stratégia csak akkor lehet sikeres, ha az integráció az erős és kiegyensúlyozott belső kapcsolatokon, valamint a gazdaság és a helyi közösségek szerves együttműködésén, a társadalmi kohézió erősítésén alapul. Nagy jelentőséggel bír ezért Pest megye térbeli kapcsolódása Budapesthez, valamint a környező funkcionális várostérségekhez; az országos területfejlesztési koncepció pedig fontos előrelépést tett a Budapest és Pest megye, valamint az ún. csapágyvárosokat is magába foglaló metropoliszrégió nevesítésével, annak jelentőségének és sajátos szerepkörének leírásával. A térség egésze, s azon belül Pest megye a technológia és az innováció, valamint az endogén növekedés magterülete; integrációja és integritása, és különösen a Pest megye járásai közötti kapcsolati háló erősítése országos közérdeknek tekinthető.

Pest megye térszerkezete több tekintetben is sajátosnak mondható más európai metropoliszokkal összehasonlítva. A morfológiai, történeti és művi környezetalakítás okán sem egységes terület, Pest megye fejlődését valóban jelentősen befolyásolta a lakónépesség kiáramlása a fővárost övező térbe, terekbe, körzetekbe. Az összetett, sokszínű, sokidentitású eklektikus teret átszövik és mindig is átszöttek a gazdaság és a társadalom fejlődését meghatározó térségi pólusok, a gazdasági és intézményi városközpontok, a vállalkozás övezetei. Ezek révén a járások jól körülírható technológiai és gazdasági profillal rendelkeznek, melyek meghatározzák azt a struktúrát, amely a Pest megyei, illetve az immár szervesülő Metropolisz teret jellemzik:

Sem Pest megye, sem a Metropolisz térség nem gyűrűs, hanem sugaras-küllős szerkezetű. Ez a kocsikerékre hasonlító szerkezet teszi egyben lehetővé azt a makrotérségi szervesülést, kisugárzást, amit oly kívánatosnak tartunk. Az infrastruktúra-axison, főutak és vasutak alkotta „gyors” tengelyeken az urbanizáció uralja a téralakítást, míg a küllők közötti „lassú” zónákban a mezőgazdaság és a turizmus, a természetközeli vagy vidéki (néha nosztalgikus), ágazatai találnak kihívásokat (ma még kellően ki nem aknázott) lehetőségeket. Ezzel a leegyszerűsítéssel könnyebben megragadható a tér, hiszen az egyes körzetek identitásait is ezek a „küllők” képesek megjeleníteni. Az így kialakuló, kialakítható „identitáskörzetek” nem csak a belső társadalmi kohéziót szolgálják, hanem egyben a tereket márkásítva a befektetők számára is világos kínálati üzenetekkel szolgálnak: márkásítják az egyes – tengelyekre szerveződő – térszegmenseket.

Pest megye központjai várostérségükben térszervező erővel bírnak; s együtt egy olyan integráló városhálózatot alkotnak, amely szervesen kapcsolódik Budapesthez, valamint az ország versenyképességét meghatározó ekosisztémához (gazdasági rendszer). Ezen belül közvetítő, potenciálisan térségi integráló szerepet tölthetnek be és közvetíthetnek a belső mag, illetve a csapágyvárosok felé. E központok között országos jelentőséggel bíró pólusképző térségek is megtalálhatóak (Gödöllő

A Wekerle-tervben megjelenő Kárpát-medencei vezető és integráló szerepkör csak erős Központi Régióval képzelhető el

A versenyképesség növelésének fontos eszköze a térszerkezet javítása

Pest megye térszervező szerepkörrel bíró városai a hozzájuk csatlakozó járással együtt gyakran a megyehatáron túl is vonzóerővel bírnak

- Veresegyház; Budaörs–Érd-Budaörs-Törökbálint; Százhalombatta; Szigetszentmiklós-Dunaharaszti; Dunakeszi – Göd), ahol a népesség, a gazdasági erő és az innovációs teljesítmény együttesen meghaladja számos magyar nagyváros hasonló mutatóit.

Megkülönböztető erővel bír az a tény, hogy Pest megyei járások (nem függetlenül Budapesttől) alkotják Magyarország egyetlen, a járási (és megyei) határokat jelentős mértékben átlépő regionális innováció rendszerét. Különös tekintettel az Érd/Százhalombatta térségtől, Budaörs, Pilisvörösvár, Szentendre, Dunakeszi járásokig tartó vállalkozási övezetre, amelyben a technológiai vállalkozások, és egyéb tudás-intenzív üzleti szolgáltatások, valamint a képzett munkaerő koncentrációja található. A versenyképességi pólusokhoz, illetve vállalkozási övezethez képest markánsan eltérő lehetőségeket mutatnak Pest megye déli, dél-keleti járásai, sajátos versenyelőnyökkel és kihívásokkal, megoldandó problémákkal.

Fontos szerepet töltenek be Pest megye kiemelt gazdaságfejlesztési térségei, valamint a kilenc csapágyváros és Budapest közötti térben elhelyezkedő települések. Integrált város- és térségfejlesztésen alapuló, valamint a helyi gazdaságra is kiterjedő megerősítésük alapvető célkitűzés. Aktív szereplői a több lábon álló gazdasági aktivitást és a humán erőforrások koncentrációját létrehozó; valamint az innovációs teljesítményeket és tudást a külső nagyvárosokba közvetítő városhálózatnak.

A térszerkezet alapvető jelentőséggel bír az elsődleges erőközpontnak tekinthető Budapest kitörési, átalakulási-újrátöltési ambícióit illetően. Meghatározza a csapágyvárosi integrált városkörzetek lehetőségeit, kitörésének koordinált irányait, másodlagos erőközponti lehetőségeit és a velük szembeni kihívásokra adható releváns válaszokat.

Pest megye robusztus szerepet tölt be Magyarország fejlődésében népessége, az emberi erőforrások és általában a „puha” versenyképességi tényezők, valamint gazdasági teljesítménye, a feldolgozóipar és a szolgáltató ágazatok részesedése miatt. Sok szálon kapcsolódik a nemzetgazdaság fejlődését meghatározó technológiai és feldolgozóipari vállalatokhoz, szolgáltatásokhoz, innovációs értékláncokhoz. Pest megye számos járása élen jár a tudás generálásában és fogyasztásában; aktívan hozzájárul a metropolisztérség nemzetközi pozíciójának erősítéséhez, valamint hozzájárulhat a jövőben egy megkülönböztető erővel bíró márka megteremtéséhez. Amennyiben az elemi térségek a térszervezési logika mentén képesek lesznek ötvöződni, további potenciálok, energiák szabadulhatnak fel, és hatékony márkásítás válik lehetővé.

A metropolisztérség versenyképességét jelenleg meghatározó ágazatok – az élelmiszeripar (gyógyszeripar, biotechnológia, orvostechnikai eszközök gyártása), az IKT ipar, a kereskedelem a logisztika, a kreatívipar/kulturális ipar és a turizmus – mindegyikében jelentős az aránya a Pest megyei vállalkozások által előállított értéknek. A nemzetgazdasági növekedés és munkahelyteremtés alapját képező feldolgozóiparon belül a Pest megyei vállalatok (telephelyek) teljesítménye és részaránya kiemelkedő (az ország egyik legjelentősebb ipari agglomerációja itt található), és további hozzáadott értékkel bírnak azok a logisztikai és üzleti szolgáltatások, amelyek az országban működő exportorientált feldolgozóipari beruházások működését támogatják.

Pest megye szorosan kapcsolódik a fővároshoz, ugyanakkor közvetlenül az ország egészéhez is. A metropolisztérség kapcsolatrendszere összetett; valóban gerincét képezi az ingázó népesség, amely a megyében lakik és a fővárosban vállal munkát és fordítva. A gazdasági, kulturális és társadalmi kapcsolatok azonban jelentősen

Budapest és Pest megye járásai együtt alkotják Magyarországot egyetlen jelentős regionális innovációs rendszerét

A Pest megye ipari versenyképességének gerincét adó ágazatok erősítése, a szolgáltató szektor fejlesztése jelentheti a gazdaság dinamizálásának alapját

rétégzettebbek, mint azt korábban feltételezték. Ugyanakkor törékenyebb is, az elmúlt évtizedek megmutatták, hogy Vác, Aszód, Nagykáta és Cegléd térségében a feldolgozóipari munkahelyteremtésen alapuló fejlődés megtorpant, a gazdasági aktivitás leépülésével jól láthatóan megtört a helyi gazdaság integritása, és gyengültek a térségek közötti kapcsolatok is. Pest megye fejlődését jelentős mértékben meghatározza a térségeken, járásokon, megyehatárokon átnyúló kapcsolatrendszer, ez jelenti endogén növekedésének egyik motorját, s ez jelenti egyik fontos vonzerejét az elérhető erőforrások, különösen a szakképzett munkaerő mellett. Fontos és még nem kellően értékelt a széttelepülés a képzett rétegek kiköltözése megyei térségekbe, ami egyfajta új vállalkozói és értelmiségi réteggel energetizál számos szerencsés járást, települést, várost. Ez a kapcsolati háló nem konzerválja, hanem elősegíti a nemzetgazdaság koncentrációjának csökkentését, a Budapesten összpontosult innováció, valamint szolgáltatások kitelepülését, a metropolisztérség integrációját, valamint a társadalom kiegyensúlyozott fejlődését akadályozó centrum-periféria viszonyának oldását a Budapest - Pest megye - csapágyvárosok kapcsolódásai mentén, illetve az ország egészében. Perspektivikusan a metropolisz térség magja lehet az ország nagytérségi térszerkezete újraszerveződésének.

A Budapest körüli elrendeződés oldása a jelenlegi koncentrikus rendszernek négyzethálózatos átalakításával, a térszervező városok, polisz-központok közvetlen és intenzív nemzetközi bekapcsolódásával történhet meg. A változás kiinduló pontját a „kör négyszögesítése” jelenti, ami a metropolisztérségben a csapágyvárosi 60-80 km-es ellipszisen belül kialakítandó négyzetháló (kelet nyugat és dél) jelenti. Ez a sugaras-gyűrűs öröklött struktúra átalakítását eredményezi a német, vagy északolasz tér „halászháló” struktúrára emlékeztető módon. A kapcsolati tér területe, illetve fizikai összeköttetése átlépi Pest megye határait, kiterjed a metropolisztérségre; ugyanakkor meghatározó városközpontjain (pólusain) keresztül szervesen építhető fel, nem Budapest „köré”, hanem a jelenleg is létező valós kapcsolati irányok mentén.

Ez a célzott szerkezet a táj morfológiai adottságai miatt automatikusan bevonja az európai térszerkezet-alakítás gondolkodásába gondolati térként a kelet-szlovák terület, Alföldet, ami a Centropa 2 avagy Eurorégió program kezdeményezője lehet, hiszen Kelet-Szlovákia kieseik a Bécs-Bratislava érékárámokból.

Pest megye a maga területén a vákuumtérben újratöltendő közvetítő-városi gyűrűben nem a gyűrűs, radiális logika szerint, hanem axiálisan kívánja kialakítani azokat az összetett „identitás-körzeteit” melyek urbanizált „ún. gyors (infrastruktúrával jól ellátott) urbanizált és a velük kölcsönkapcsolatban álló „lassú” azaz agrár, vagy/és szabadidő-rekreációs zónákból szerveződnék. Nem egyetlen entitásként, hanem rézszenitások összességeként kínálva és identifikálva magát a Metropolisz Régiót.

Pest megye érdeke Budapest sikeressége; Budapest pedig akkor lehetne képes önmagát a jelenleginél jelentősen jobban pozícionálni, ha kész lenne a környezetével a polisz-típusú együttműködésre; ami elnevezésében és tartalmában is meghaladja a „Budapest és agglomerációja”, illetve a „Budapesti Agglomeráció” megközelítést. Budapest e többközpontú városhálózatba helyezve sokkal inkább képes lehetne újragondolni versenyképességét, városfejlesztési célkitűzéseit, környezetéhez való sajátos viszonyát, valamint a dekoncentráció és a külső kerületek fejlődésének problémáit. A munkamegosztásban a térség szereplői különböző módon, de együtt vesznek részt. Nem csupán Budapest kiszolgálása a szerepük, hanem olyan kölcsönkapcsolat kialakítása, mely a szereplők sokaságának hasznára és érdekében működtethető.

A koncentrikus térszerkezet megyehatáron átlépő hálós átalakítása további kapcsolódási pontokat hoz létre a nagyvárosi térségben

Budapest ezer szálon kötődik környezetéhez, a fővárost körülölelő kisvárosi hálózattal együtt motorja a fejlődésnek

Másrészt, a metropolisztérség külső városait, ipari termelési és innovációs központjait tekintve a metropolisztér új szerkezete megszüntetné az alá-fölérendelés, a függőség szemléletét és értelmezését; a „Budapest-függőséget”, amely az önálló specifikus erősségeken alapuló erős nemzetközi versenyképesség megteremtésére törekvő csapágyvárosok szerepkörének, identitásának meghatározását akadályozza. A metropoliszrégióknak így koncepcionálisan esélye lehet az 5-ös európai korridort is kihasználva az északi és keleti térrészek integrálására, Kassa-Losonc irányában egy „CENTROPA 2” kialakítására, Eger – Miskolc – Kassa irányában; Dél felé Székesfehérvár – Veszprém irányában. A metropolisztérség átfogja Nógrád, sőt Esztergomon túl Komárom megyét. Koncepcionálisan Dél-Szlovákiára is van vonzása, amelynek pólusa az Esztergom – Párkány várospár lehet.

A Pest megyei városhálózat intenzív fejlesztésén alapuló többközpontú metropolisztérség koncepciója összhangban van a fenntarthatósági célkitűzésekkel. Összhangban az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepcióval nem igényel jelentős mértékű zöldfelület- és iparfejlesztést, a négyzethálós struktúrán belül pedig továbbra is meghatározhatóak a zöldgyűrű („green belt”), valamint az axiális kapcsolódások közötti rekreációs övezetek és a védett területek. Reális alapot biztosít az ingatlanfejlesztés és a befektetés-ösztönzés hatásos befolyásolására, a spontán folyamatok hatékony ellenőrzésére, irányítására.

A metropolisztérség, és azon belül **Pest megye elsősorú területfejlesztési prioritása a kiemelkedően jó életminőséget biztosító környezet megteremtése. Európai szinten versenyképes metropoliszrégió csupán a vonzó életér, természeti-, épített- és társadalmi-gazdasági környezetben jön létre.** A „humán értéktöbblet” csak ezen a táptalajon képes megmutatkozni. Ehhez a Dunakanyar adottságai éppúgy hozzájárulnak, mint az átlagon felüli népsűrűség, a város vagy körzet egyetemei, vonzó lakó- és rekreációs térségei, az erős kapcsolati tér, a technológiai parkok, a vidékies, jó ökológiai állapotú természeti környezet, valamint a magas hozzáadott értéket előállító szolgáltató és feldolgozóipari cégek jelenléte. Ezzel teremthető meg a 4-5 milliós népességgel bíró térség a Budapest Metropolisz Régió komplex, összetett tökevonzó képessége.

2.9 Márkaépítés

A metropolisztérség versenyképességét, belső kohézióját és az európai térben elfoglalt pozícióit jelentős mértékben meghatározza az egyes térségek, valamint a térség egésze által megtestesített márka „bevezetése”, elfogadottsága és ismertsége. Az imázs erősítésének szerves része Pest megye pozicionálása, illetve a megye egyes gazdasági, turisztikai és kulturális térségeinek márkaépítése.

Pest megye jelenlegi helyzetét, valamint az ún. „csapágyvárosok” viszonyát a metropolisztérséghez alapul véve kijelenthető, hogy a térség egységes és önálló márkaként történő meghatározása és népszerűsítése rendkívül fontos. Lényeges körülménynek tekinthető, hogy ebben az esetben nem egyszerűen technikai kérdésként, azaz marketing és kommunikációs feladatként merül fel **a térség egységes és önálló márkaként történő meghatározása és népszerűsítése.** A jelenlegi helyzetben ugyanis az érdekeltek – a metropolisztérség területi és települési önkormányzatai, vállalkozásai stb. – számára a térség által megtestesített nagyobb egység nem bír identitásképző erővel, hiányzik koherens jelentéstartalma, kohéziós ereje, és a térség nem, vagy csak hiányosan jelenik meg a településfejlesztési stratégiákban és az országos fejlesztéspolitikai alapküldetéseiben.

Pest megye a városhálózat intenzív fejlesztésén alapuló többközpontú metropolisztérség fejlesztését támogatja.

Pest megye több mint a főváros rekreációs övezete, de ez jelenleg nem jelenik meg identitásképző erőként.

Pest megye, mint márka, akkor tud sikeresen megjeleni, ha elismertsége megnő, szerves ereje pedig megkerülhetetlen lesz.

A metropolisztérség márkaerejének javítása Pest megye érdeke. A megye elismertsége és érdekérvényesítő képessége, pozícionálása, jelentős mértékben múlik azon, hogy a megye által nyújtott életminőség, gazdasági teljesítmény, és egyéb kedvező adottságok, élmények; másrészt a funkcionális várostérségek, fejlesztési pólusok, a helyi identitás/helyi gazdaság – vagy éppen a főváros városfejlesztése – ne csak önmagukban jelenjenek meg. Hanem egy olyan, részleteiben folyamatosan gazdagodó perspektíva részeként, amely 4-5 milliós piac erőforrásait és lehetőségeit fogja át, kiegyensúlyozott módon, a gazdasági teljesítmény szétterülését, a helyi közösségek bekapcsolását, a decentralizált városhálózat hatékonyságát tartalmazó jövőkép alapján. A térség, azon belül Pest megye, európai szintű versenyképességét végeredményben e harmonikus, előretekintő perspektíva elfogadottsága, belső kohéziós ereje és külső elismertsége, határozza majd meg.

A metropolisztérség márkaerejének, valamint a megye pozíciójának erősítése szükségszerűen egy olyan folyamat, amely szorosan összekapcsolódik a partnerség erősítésével, a gazdasági és a térszerkezeti koncepció megújításával, az érdekeltek – különösen a főváros, a megye és a szomszédos városok – közötti viszony újragondolásával. **A márkaépítésnek szerves részét képezi a többközpontú városhálózaton belüli együttműködések fejlődése**, a koherens kezdeményezések és célok megfogalmazása, és különösen az, hogy a stratégia tervezésébe és végrehajtásába az érintettek széles köre kapcsolódik be. Ilyen értelemben maga a partnerségi viszony az, amely lépésről-lépésre változtatja meg a metropolisztérség belső és külső kapcsolatrendszerét, értéktartalmát – identitásképző erejét. Ez a folyamat önmagában is innovációs értékkel bír, amely igényli a régi és esetleg új piacokon a bevezetést, az alapelképzelés megismertetését a célcsoportokkal és célpiacokkal.

A márka értékét az erős közösségi és kulturális tartalom adja. Éppen ezért fontos hangsúlyozni, hogy a megyében sajátos települési és járási gazdasági és kulturális identitáskörzetek léteznek; másképpen, Pest megye megfelelő pozícionálása, és a térségi márkaépítés erősítése a metropolisztérséget erősíti. Az egyes identitáskörzetek sajátos, megkülönböztető erővel bíró jellemzői egyben jelentős fejlődési potenciált hordoznak; egységes és koordinált területi menedzsment közreműködése mellett **az egyes térségek, identitáskörzetek marketingtámogatása közvetlenül is hozzájárulhatna a hozzáadott érték növekedéséhez; különösen a turizmus, az örökségvédelem területén és általában a helyi gazdaságban, beleértve a helyi közszolgáltatásokat is.**

2.10 Pest megye pozíciói a helyzetfeltárás és SWOT elemzés megállapításai alapján

Pest megye jövőjének szempontjából az egyik legfontosabb tényező az emberi erőforrások minősége. A megye népessége lassuló mértékben, de növekedést mutatott az elmúlt évtizedekben köszönhetően a vonzóbb életminőségnek és kedvezőbb életkörülményeknek. A megye teljes lakónépessége növekedett, de legnagyobb mértékben az agglomeráció települései voltak a Budapestről ki, valamint a más megyékből beköltözők célpontjai. Ezek a településeken kedvező korösszetétel alakult ki, a népességsűrűség valamint a vállalkozások számának növekedése egyaránt megfigyelhető volt. **A lakosságszám hirtelen változása erősen megterhelte a befogadó települések szociális, egészségügyi és oktatási infrastruktúráját. Az elmúlt időszak fejlesztései emiatt részben a hiányzó ellátórendszer pótlására, illetve fejlesztésére koncentráltak.** Valamennyi fejlesztés ellenére továbbra sem megoldott minden településen, vagy nem a szükséges létszámra méretezett a bölcsődei és

Az emberi erőforrás iskolázottsága Pest megye agglomerációs övezetében magasabb, mint a peremterületein

óvodai ellátórendszer. A népességnövekedés nem egyformán érintette a megye területét, az Ipoly mentén és a Börzsöny kistélepléseiben országos szinten is magas előregedés jellemző. Várhatóan továbbra is a belföldi migráció célpontja lesz Pest megye, mely elsősorban az agglomeráción belüli települések lakosságszámának növekedésében jelenik meg, kivételt csak a Galga-völgy és az Ipoly-mente néhány települése jelenthet.

Pest megye lakosságának iskolázottsága részben a betelepülők iskolázottságának köszönhetően gyorsan javul. A középfokú oktatás a megyében (de országosan is ez a tendencia jellemző) jelentősen eltolódott a gimnáziumi oktatás irányába. A középfokú szakmai képzések részben emiatt visszaszorulóban vannak, mindez pedig „hiányszakmák” (kőműves, ács, villanyszerelő, gépi forgácsoló) kialakulásához vezet.

Budapest közelsége miatt a képzések széles köréből válogathatnak a továbbtanulni szándékozók.

Pest megye a jelenben és várhatóan a jövőben sem azért lesz vonzó a befektetők számára, mert magas támogatások szerezhetőek meg a letelepedéshez, vagy olcsó a munkaerő. **A tudás, a képzett és innovatív munkaerő az, ami megkülönbözteti (megkülönböztetheti) a megye lakosságát.** Az esélyeink jók egy makroregionális tudásközponttá válásra, köszönhetően a felsőoktatás koncentrációjának, a kedvező korstruktúrának és a továbbtanulni szándékozók magas arányának. Szükséges tovább növelni a felsőoktatásban végzetek arányát (közben meg kell szüntetni a felesleges szakirányokat), segíteni kell a nők számára a munka világába való visszatérést a gyermekeik megfelelő elhelyezésével, vagy az alternatív foglalkoztatási formák lehetőségével. Növelni kell a gazdaság és szakképzés kapcsolatát, hogy bármely iskolarendszerben végző szakember piacképes tudás birtokában legyen. A gyakorlati helyek arányát vissza kell állítani, illetve újjá kell építeni, melyben a térség nagy munkáltatóival való partnerség kialakítása adhat lehetőséget. A következő uniós ciklusban elérhető források várhatóan megmozdíthatják az ilyen irányú fejlesztéseket.

A helyzetfeltárás során egyértelműen megállapítást nyert, hogy a 2008-as világgazdasági válság legnagyobb vesztese Pest megye volt Magyarországon. A térségi adatokból látható, hogy a legnagyobb mértékű visszaesés a szentendrei, bukeszi, érdi térségben volt, ahol jellemzően multinacionális cégek vannak jelen a munkaerőpiacon. A 2011. év óta folyamatosan javuló tendencia figyelhető meg a munkaerő piacán, azonban a válság legfontosabb tanulsága volt, hogy recesszió idején a multinacionális vállalatok gyorsabban építik le pozícióikat, mint a hazai cégek. Fentiek miatt a magyar kis és középvállalkozások megerősítése - összhangban az országos célokkal - a megyében is elengedhetetlenül fontos.

Pest megye az országos átlagot meghaladó módon nyitott gazdasággal rendelkezik. A viszonylag fejlett gazdasági infrastruktúrában működő hazai cégek folyamatos versenyhelyzetben vannak egymással, amely lehetőséget nyújt a menedzsmentkultúra, a pénzügyi tudatosság fejlesztésére és a nemzetközi értékláncokba való bekapcsolódásra. Mindezek ellenére általánosságban hiányoznak a termelékenység és a jövedelemtermelő képesség fenntartható növekedésének alapjai. A szükségességtől elmarad a nemzetközi piacra kilépő KKV-k aránya, hiányosak a vezetési és vállalatirányítási ismeretek, kedvezőtlen a termelési, tulajdonosi és tőkeszerkezet. A termelés, feldolgozás és szolgáltatás nem épül egymásra, nem hoz létre olyan megkülönböztető erőt, amely piaci előnyt jelenthet. Alacsony a hazai vállalkozások K+F ráfordítása és hiányzik az egyetemekkel való együttműködés.

A megyei munkaerő már nem tekinthető olcsónak, az újabb fejlesztések a képzett, innovatív humán infrastruktúra bázisán jöhetnek csak létre

A vállalkozás fejlesztés során elsődleges cél a magyar KKV-k erősítése

A régióra jellemző nemzetközi versenyben a legtöbb magyar vállalkozás nem tudja megméretni magát

A pozícionálás során figyelembe kell venni azt a körülményt, hogy Magyarország, mint felzárkózó ország, elsősorban az egységnyi kibocsátásra jutó munkaerőköltséggel versenyez a termelési telephelyekért, valamint az innovációs és szolgáltató központokért vívott versenyben. Pest megye ugyanakkor a főváros közelsége és a vállalkozássűrűség miatt a bérköltségek tekintetében, továbbá a vállalkozásfejlesztések kapcsán elérhető uniós támogatások kedvezőtlenebb támogatási intenzitása miatt is mindeddig versenyhátrányban volt az ország más vidékeivel szemben. Látható, hogy a külföldi tőke számára már nem elsősorban az olcsó munkaerő miatt vagyunk vonzóak.

A nemzetközi térben Pest megye rendelkezik azokkal az értékekkel, melyek előnyök lehetnek a feldolgozóipar magas hozzáadott értékű, magas technológia- és tudástartalmú szegmensei számára, ahol magas a szolgáltatástartalom, rövid a technológiai ciklus, és így a vállalati teljesítményben különleges szerepet tölt be a gyors és rugalmas alkalmazkodás képessége. A feldolgozóipar strukturális szerkezete várhatóan közelít a magas termelési költséggel jellemezhető országok feldolgozóiparához, ahol jelentősen nagyobb szerepe van az erős kapcsolati térnek, a klasztereknek, konzorciumoknak és más együttműködéseknek, a versenytársak és partnerek jelenlétének, valamint a szellemi tulajdonnak, a piac fizikai és virtuális közelségének, az explicit és rejtett innovációs aktivitást támogató üzleti és intézményi környezetnek.

Megállapítható, hogy **Pest megye mezőgazdasági szektora nem teljesít azon a színvonalon, melyre a hagyományok, a meglévő tudás és a hatalmas piac megléte predestinálnák.** A közép-magyarországi régió a lakosságszám és az egy főre eső élelmiszer kiadások alapján a legnagyobb hazai fogyasztói piac. Ezért különösen fájdalmas, hogy egy-két kivételtől eltekintve mind az állatállomány, mind a zöldség és gyümölcstermelés tekintetében folyamatos csökkenést figyelhetünk meg 2000-től fogva Pest megyében. A legszükségesebb erőforrás a kiváló termőföld, amely ugyan arányaiban nem éri el a tradicionális agrármezők átlagot meghaladó minőségű földterületeinek mennyiségét, de mégis jelentősnek és jó minőségűnek mondható.

Pest megye K+F teljesítményének jelentős részét a mezőgazdasághoz köthető kutatások jelentik (Gödöllő), ezért a Szent István Egyetem által jelentett innováció lehetőségét alkalmazni kell. Korszerű technológiák használatával, az öntözés arányának javításával az integráció javításával egyszerre lehet és szükséges is javítani Pest megye pozícióját úgy, hogy közben a klímaváltozás hatásaira is megtörténik a felkészülés. A feldolgozóipar további csökkenését meg kell állítani sőt további kapacitásokkal kell növelni úgy, hogy a termelők számára megszűnjön a kiszolgáltatottság.

Pest megye jellegzetessége, hogy körülöleli Budapestet, ezért természeti-települési sokszínűsége egyedülálló Magyarországon. A dombsági és középhegységi területeken jellemzően magas erdősültséggel, a síkvidéki területeken jó és kiváló termőfölddel rendelkezünk. A megyét keresztülszeli legnagyobb folyónk a Duna, amely azonban kellő számú híd nélkül inkább elválaszt, mint összeköt. A Duna azonban erőforrás is. Egyrészt egy nemzetközileg ismert folyó, melynek „márkaértéke” van, másrészt kihasználatlan szabadidős, sport, turisztikai kapacitásokkal rendelkezik. Az elmúlt években kifejezett javulás következett be a térségre jellemző környezeti állapotban. A vezetékes ivóvízellátás minden településen, a vezetékes gázszolgáltatás egy település kivételével mindenütt elérhető. Pest megye, amíg hazai forrásokból tehetne, szintén támogatta az egészségesebb környezet megvalósításáért szükséges ivóvíz és csatornakeresztmű beruházásokat. A települési szilárd hulladék már csak ellenőrzött módon kerülhet elszállításra és elhelyezésre, valamint megkezdődtek a települési hulladéklerakók rekultivációi. Amikor a környezet állapotáról és elért

Pest megye mezőgazdasága alulterjeszt a hatalmas fogyasztói piac megléte, jó termőterületei és meglévő hagyományai ellenére

A mezőgazdasághoz kötető K+F rendelkezésre áll, a termelőkkel való kapcsolata azonban hiányos

Jelentős uniós források felhasználásával kialakításra kerültek a hulladékbefogadó telepek, a fejlesztés következő lépcsőjét az ezekre alapozott kiegészítő tevékenységek jelenthetik

eredményeiről van szó, említést érdemel az a tény, hogy Pest megyében is az épületállomány a legnagyobb energiafogyasztó. Annak ellenére is, hogy a megye lakásállománya az egyik legkorszerűbb az országban. A lakásállománynak az ötöde épült az ezredforduló után, így bár a legújabb épületenergetikai szabványoknak így sem felel meg jelentős részük, de már jóval energia takarékosabbak, mint a korábban épült házak. A megyében a számos lakás energetikai korszerűsítése is megtörtént, ami valamelyest tovább javítja a helyzetet. A zöld energiák termelése nagyon fontos, de a legolcsóbb energia az, ami nem kerül felhasználásra, vagyis legnagyobb energia-megtakarítási potenciált jelenleg még mindig az épületek korszerűsítése jelenti.

A megye kettősségét az is mutatja, hogy míg az agglomerációban a további koordinálatlan szuburbanizációt, a kapacitásproblémák elmélyülését szükséges megakadályozni, addig az agglomeráción túl a szükséges felújítások elmaradása okoz problémát.

Pest megye a magisztrális közlekedési kapcsolatok koncentráltága miatt abban a kedvező helyzetben van, hogy az alap adottságai rendelkezésre állnak egy következő fejlődési szint eléréséhez. A mennyiség és kiépítettség azonban nem áll egyenes arányban a szolgáltatás minőségével. A részletes elemzést a helyzetfeltárásunk bemutatja, - annak megállapításait itt nem kívánjuk megismételni - azonban fontos kiemelni, hogy a minőségi problémák mellett, működtetési, együttműködési, intézményi, szabályozási hiányosságok okozzák az összkép elkeseredésre okot adható mivoltát. Előzőek megszüntetése jelenti Pest megye közlekedési rendszerének legnagyobb tartalékát, melyek javítása sok esetben jelentősebb infrastruktúra beruházás nélkül kivitelezhető.

Valóban megoldásra vár viszont a közlekedési hálózatok sugaras (Budapest központú) szerkezetének átalakítása a harántoló viszonylatok kialakításával, felújításával és előtérbe helyezésével. A kapcsolatok ilyen irányú átalakítása a térszerkezetre rendkívül kedvező hatást gyakorolhat és Pest megye további fejlődésének kulcsát jelenthetik.

Sok szó esett már az agglomeráció és azon túli területek különbözőségéről, ezért néhány gondolatban bemutatjuk a legjellemzőbb hátrányokat. A népesség összetételének (korosztályok, képzettség, aktivitás) tekintetében kimutatható hátrányban van az Ipoly-mente, Aszód és Nagykáta térsége. Átlag alatti vállalkozássűrűség jellemzi a Szobi, Nagykáta, Ráckevei, Ceglédi, Nagykőrösi, Aszódi, Monori, Gyáli, Dabasi járásokat. Ezekben a járásokban magasabb a mezőgazdaság, ipar és építőipar aránya, alacsonyabb a szolgáltató szektor aránya. Különösen Cegléd, Nagykőrös, Abony térségére jellemző a hagyományos mezőgazdaság és élelmiszeripar útkeresése. Mivel ezek a térségek Pest megyén belül nem megfelelő közlekedési kapcsolattal rendelkeznek, ezért elmaradtak a külföldi működő tőke beruházások is. A legkedvezőtlenebb közlekedési kapcsolatok az Ipoly mentét jellemzik, de a centrum elérhetősége gondot jelent a Ráckevei és Nagykáta járásokban is. A hátrányos térségekkel kapcsolatban általánosságban kijelenthető, hogy a munkaerő jelentős része alacsonyan iskolázott, vagy elavult képzettséggel rendelkezik. Ezt a folyamatot erősíti, hogy a mivel a piacképes képzettséggel rendelkezők elvándorolnak a településekről, tovább csökken az aktív keresőképes lakosság aránya. A folyamat a települések demográfiai megújuló képességének esélyét is visszaveti.

A közlekedési kapcsolatok minősége nem megfelelő, annak ellenére sem, hogy az alap kapacitások rendelkezésre állnak

Az agglomeráción túli térségek kevésbé fejlettek vállalkozássűrűség, népesség összetétel, közlekedési kapcsolatok, képzettség tekintetében

2.11 Pest megye várható pozíciója a 2021-2027-es uniós költségvetési ciklusban

A 2021-2027 közötti uniós költségvetési időszakban Pest megye gazdasági fejlettsége okán az EU legkevésbé fejlett régiói közé tartozik, amelyekben az egy főre jutó GDP az uniós átlag 75%-a alatt van. Az Európai Unió alapvetően három fejlesztési alapról finanszírozza a fejlődésben lemaradó régiók gazdasági-társadalmi felzárkóztatását, az alábbiak szerint:

- ERFA (Európai Regionális Fejlesztési Alap) célja a gazdasági, társadalmi és területi kohézió erősítése az Európai Unióban. A cél elérésének érdekében segít kiküszöbölni a régiók közötti egyenlőtlenséget, támogatja a regionális és helyi fejlesztéseket. AZ ERFA támogatja a fenntartható városi fejlődést is. Az ERFA egyes tagállamokra vonatkozó keretének legalább 8%-át olyan integrált fellépésekre kell elkülöníteni a fenntartható városfejlesztés területén, amelyek a városi területeket érintő gazdasági, környezetvédelmi, éghajlati, demográfiai és társadalmi kihívásokkal foglalkoznak.
- ESZA (Európai Szociális Alap) célja, hogy az emberi erőforrások fejlesztése is megtörténjen. Segít bővíteni a lakosság foglalkoztatási lehetőségeit, támogatja az oktatás színvonalának emelését, valamint a szegénység által fenyegetett rétegek helyzetének javításából is részt vállal.
- A Kohéziós Alap a transzeurópai szállítási hálózat és a környezetvédelem területén végzett befektetéseket támogatja.

Legkevésbé fejlett régióként Pest megye jogosult lesz a Magyarország és az EU között létrejött Partnerségi Megállapodás alapján kidolgozott egyes operatív programokból forrásokhoz jutni. Ezek nagyságrendje a tervezés jelenlegi fázisában még nem ismert, az azonban várható, hogy a Versenyképes Magyarország Operatív Program (az előző időszakban a TOP volt a megfelelője), mint területi operatív program fogja a megyébe jutó források jelentős részét tartalmazni. Fontos szerepe lesz még a közlekedéshez köthető fejlesztések támogatási kereteit szabályozó Mobilitás Operatív Programnak, amelyből – a tervek szerint – jelentős mértékben fog részesedni az elővárosi közösségi közlekedés. Nagy költségigényű árvízvédelmi fejlesztések megvalósítását támogatja a Környezeti és Energiahatékonysági Operatív Program Plusz, amelyek egy része a pest megyei településeket is várhatóan érinteni fogja.

3. PEST MEGYE LEHETSÉGES JÖVŐ FORGATÓKÖNYVEI

A jövő forgatókönyvei

Az eddig használatos tervezési módszertan jellemzően a jelen helyzet gazdasági és társadalmi tendenciáinak „meghosszabbításán” alapszik. Visszatekintően elemezve a folyamatokat, majd azokat előre vetítve egy (egyetlen) numerikus-lineáris jövő kerül meghatározásra és rögzítésre. Ez lesz aztán az alapja a cél és feladat-meghatározásnak. Csakhogy a világ a valóság egyre kevésbé így alakul.

A koncepció tervezésekor a jövő több lehetséges forgatókönyve került meghatározásra

3.1 Módszertani elégtelenség

A klasszikus módszer alig támaszkodik az emberi vágyak, szükségletek, emóciók általi „torzító” információkra, azaz a térségi szereplők motivációit, ambícióit, törekvéseit figyelmen kívül hagyva egy ideál terv készítésére készül fel, ezáltal nem egy reális-optimális jövő-célt definiál. Technokrata beavatkozó tervtípus módszertani továbbélése, mely jellegéből adódóan nem integráló. Az új poszt-modern tervezési paradigma sokkal jobban támaszkodik a részvételi folyamatra, az érintettek bevonására a várható jövőbeli folyamatokhoz való alkalmazkodásra.

A belső kohézió javítása, a leszakadó térségek fejlődése érdekében egyedi megoldásokat kell találni és erősíteni a partneri együttműködéseket

A hagyományos tervezés-metodika nincs kölcsönös viszonyban a valósággal, így nem lesz hatékony eszköze az irányításnak, különösen nem ilyen turbulensen és gyorsan változó környezetben. Egy(etlen) jövő kiválasztása, a maga hibalehetőségével ezen kívül két másik problémát is felvet:

1. ezernyi (azaz minden más) jövőlehetőséget kizár, elvet,
2. amennyiben a változó környezet, változó világ igényelné a gyors alkalmazkodást, nincs kéznél a változáshoz szükséges forgatókönyv, azaz a megye relatív lemarad.

Tudásmenedzselés

A fenti problémán segít az ún. szcenárió-tervezés (továbbiakban forgatókönyv tervezés), mely magában hordozza a gyors alkalmazkodás lehetőségét és „amidőn-akkor” (when-if) típusú gyors reagálás képességét.¹ Mivel a hazai metodika nem teszi lehetővé, így ilyen tervstruktúra nem volt előállítható, mégis Pest megye fejlesztési munkacsoportja a jobb, teljesebb „ujjbegy-érzék”² és csoport-tanulási folyamat megteremtése érdekében előállított különböző forgatókönyveket. Ezek olyan absztrakciók, melyek nem teljes jövőforgatókönyvek, azonban alkalmasak arra, hogy sokszor feltett kérdésekre / felvetésekre választ adjanak, illetve elemezzék azok realitását egy integrált komplex térségfejlesztési koncepció tükrében.

A jövőre vonatkozó tudás forrásai

Számos tudásra, információra van ahhoz szükség, hogy a (bizonytalan) jövőre vonatkozó releváns információkat előállíthassuk.

Ezek lehetnek:

- belső, azaz a szakértő csoportnál lévő információk,

¹ A Shell azért tudott gyorsan reagálni arra a jelenségre, hogy az OPEC korlátozza a termelést, mert szemben a korábbi doktrínával, hogy minél nagyobb szállítóképességű tankhajókat kell gyártatni, volt homlokegyenest másfajta szcenáriója is a tarsolyában. Volt a tankhajóflottára vonatkozóan is több változata, de „készült a VÁRATLANRA” is!

² „Fingerspitz-gefühl”

- külső, azaz harmadik felektől szerezhető információk,
- a kientstől, azaz a megyétől beszerezhető / kapott információk,

mindezek lehetnek:

- az embereknél / személyeknél meglévő tudások, ismeretek-információk,
- dokumentált információk és tudások, ismeretek (újság, adatbázisok, beszámolók, tanulmányok, piackutatások, staff papírok, előzményanyagok stb.).

A bemutatott forgatókönyvek a munkacsoport szellemi összeolvadásának eredményeként kerültek felvázolásra, mint a további megbeszélések alapját képező gondolatvázlatok. Ez egyben lehetővé tette, hogy olyan elemi forgatókönyveken a továbbiakban már ne kelljen vitázni, melyről az alkotó párbeszéd során kiderült, hogy nem integráltak, így merevek, sérülékenyek és meg sem tudják oldani egy ilyen összetett komplex térnek a problémáit, mint Pest megye. Ráadásul, a cél nem csupán a meglévő akut problémák kezelése volt, hanem egyfajta „preventív”- kezeléssel a kínálkozó lehetőségek és kihívások kihasználása. Amint valljuk: „A jövőt nem megjósolni, hanem megteremteni kell!”

3.2 Forgatókönyvek

3.2.1. Tendencia (szokásos ügymenet³) forgatókönyv

Összefoglalás

Amennyiben a jelenlegi irányítási, kormányzási – menedzselési struktúrák, módszerek fennmaradnak, a duális tér problémái erősödnek, növelve a tér belső feszültségeit egyben rontva a térség-termék(ek)nek és a térségben meglévő szellemi kapacitás helyzetbe hozását, belső potenciáljaik jobb, teljesebb és hatékonyabb kihasználását, újratemelését.

A beköltözők, a népességnövekedés „letapossa”, elhasználja a területet, mint alvóhely (szálláshely). A megye felhasználja, feléli, erodálja képességeit, romlik a tér elérhetősége ezáltal vonzereje. Közösségek és a közösségek közti kölcsönkapcsolatok hiánya a harmónia megteremtésének esélyét is csökkenti. A hatóerők olyan különbözőségeket eredményeznek, melyet hatékony kontrol, kormányzás nélkül csupán a spontán fejlődéssel nem lehet kezelni. Hatékony, rugalmas és értő-lényeglátó menedzselés hiányában a térség tovább veszít pozícióiból, versenyképességéből, élhetőségéből.

Részletes tendenciavázlat

Pest megye, mint városrégió lemaradásban van - relatív és abszolút értelemben egyaránt – a kelet-európai régiók versenyében. Csökken a közép-magyarországi nagyrégió jelentősége, mert nem tudta pozicionálni önmagát. A városrégió, mint olyan valójában nem működő egység, mert nem együttműködő a két önálló autoritással rendelkező szereplője.

Miközben a térségben a kettősség megmarad, azaz a főváros (annak is a belső kerületei) pozíciói, versenyképessége relatív javul, a megyei tér egésze gyengén prosperál és ugyanakkor a spontán, koordinálatlan fejlődés új „szigeteket”, kedvező pozícióval rendelkező körzeteket eredményez. Ezáltal belső verseny, talán inkább csak leszakadás jelenik meg.

A haladás iránya alapján megrajzolható hosszú távú prognózis nem a vágyott jövőképet vetíti előre

A forgatókönyvben Pest megye és Budapest továbbra is „elbeszél” egymás mellett

³ business as usual

A közellátás tovább polarizálódik, vannak „szerencsés” körzetek és lemaradók, illetve leromlik, ami éppen ezekben a lemaradó térségekben speciális problémákat jelent, konzerválja, illetve növeli a magterülettel fennálló függőséget.

Annak ellenére, hogy az ország népességének 35 %-a él e térségen belül, a népesség belső átalakulása, átrendeződése új képet mutat: megfordulóban van a megyébe a beköltözés, részben a nagyvárosba visszatelepülés okán, részben fennmarad a kiköltözés, illetve a távolabbi térségekből is folytatódik még beköltözés. Mindezek a spontán be és kitelepülések, a duális népesség-összetétellel hozzájárulnak a környezet romlásához egyes térségekben, egyben a társadalmi béke, harmónia időleges felborulásához és a meglévő infrastruktúrák túl-használatához, avagy másként szemlélve egyes térrészekben az életminőség, élhetőség relatív romlásához. Ennek eredményeként lelassul, majd megáll a népességnövekedés, fennmarad a kulturális szövet (hagyományok, identitás, mindennapi kultúra) szétszakadása (bebírók, őslakosok). A képzett kiköltözőkből akkumulált kezdeti előny megmarad, a térrészek közti különbség ugyanakkor stagnál vagy nő (innováció).

A ráhordó infrastruktúra fejlődik, különösen a közösségi közlekedés, egyelőre nem hálózatként (a harántoló - struktúra nem épül ki).

A mobilitás megmarad, sőt a be- és kiköltözők száma a munkaalkalmak diszparitása miatt növekszik. Különösen az egyre inkább besűrűsödő, urbanizálódó „aktív” avagy „gyors” zónákban, azaz a fő axisok (közlekedési-szállítási) infrastruktúrával jól ellátott sávjában, míg a köztes vagy „lassú” zónák „elnéptelenednek”, vagy csak nagy társadalmi költséggel tarthatóak fenn. A délkeleti térrészek bekapcsolódása reális perspektíva. Budapest népességének előrejedése folytatódik.

Megmarad a KKV-k szerepe a foglalkoztatásban, amint az összeszerelő, beszállító ipar túlsúlya is. A mezőgazdaságban foglalkoztatottak bár kevesebben lesznek, de hatékonyabban fognak gazdálkodni, esetleg a termékszerkezetben változás következik be és a tevékenység inkább vállalkozás-jelleget ölt, ami annyit jelent, hogy a „termény”, termelés mellett megjelenik a „termék”, a márka fogalma. Az élelmiszeriparban fejlődés várható, mint ahogyan a takarmánytermelésben is.

A szolgáltatóipar egyes ágazatai, mint pl. az „alkonyipar” kitelepülnek egyes térrészekbe (ÉK, ÉNy). A szolgáltatás export szigetszerűen nőhet, különösen az egészségügyi szolgáltatások területén. A megye gyarmatosodik, „kolonizálódik” (lásd még OFTK-ban felvázolt szerep). A magterülettel fennálló függősége visszafordíthatatlanná válik. A szakképzés féloldalas és alulpozicionált marad, annak ellenére, hogy Budapest számos termelési funkciót kitelepít. A logisztika, elsősorban a raktározás még működőképes marad, bár várható, hogy nagyobb távolságra a magtérsegtől, más térrészekbe települ át. A barnamező-kérdés fennmarad, amint az ipari parkok kérdése is megmarad, akuttá válik (egymagában nem vonzó).

A turizmusban rejlő növekedési kapacitások kimerülnek, így az ebből adódó fejlődés is megáll, elérve a kapacitások szegélyét. A termálfürdők, a kapcsolódó szolgáltatások a költség-fogyasztás szakadék miatt műszaki és esztétikai szempontból is gyorsan amortizálódnak. A geo-termál energiahasznosítás leáll, stagnál. A megújuló energiákkal kapcsolatos vállalkozás spontán és kis volumenű marad. Szentendre, Vác fejlődése nem dinamizálódik, annak ellenére, hogy a Duna Régió Stratégiában lehetőségek vannak.

Az épületállomány lelakódik, erodálódik. A védett területek beépítése (műemléket is beleértve) folytatódik. Az urbánus struktúrák, a közterek, közösségi területek fizikailag és erkölcsileg is elavulnak, ezzel az léttér degradálódik, veszít vonzerejéből.

A közösségi közlekedés nem fog egységes hálózatot alkotni

A logisztikai központok továbbköltöznek, a képzési struktúra változatlan marad, hozzáadott érték alig keletkezik a termelési folyamatok során

További forgatókönyvek

A munkacsoport részben a GYELV elemzés alapján, részben a többször, több fórumon felvetett problémák megoldására illetve beazonosított lehetőségek mentén határozott meg néhány egymástól eltérő jövőlehetőséget. Mindegyik forgatókönyv feltételezi, hogy a jelenlegi folyamatokba **BEAVATKOZIK** az irányítás, azaz a fejlődés egy menedzselési folyamat részeként alakul.

A folyamatokba való beavatkozás esetén esély mutatkozik a kívánt jövőkép elérésére

A csoportmunka eredményeként a következő három forgatókönyv került felvázolásra. Ezek és a beavatkozás nélküli tendencia-forgatókönyv képezték az alapját, más dokumentumokkal együtt a végső, részletesen kidolgozott jelentős változást, fordulatot felvázoló evolutív jövő-forgatókönyvnek.

Az egyes elemi szempontot kiemelten kezelő forgatókönyvek jelentős egyszerűsítést és absztrakciót tartalmaznak. Mindenki saját információmélysége mentén továbbgondolhatja, értelmezheti a forgatókönyvet, annak érdekében, hogy érzékelhető legyen annak dinamikája, felhajtóereje és ezen keresztül realitása, mint a megye versenyképességét biztosítani képes egyszerű megoldás.

A munkacsoport úgy gondolja, hogy komplex összetett kérdésekre nincsenek egyszerű válaszok.

3.2.2. „Idill” forgatókönyv

Versenyképessé válni a helyi /lokális gazdaság fejlesztésével

A lokális piacra (3,5 - 5 millió fő) építve, önszerveződéssel elősegíteni az endogén energiák kihasználását, különösen a mezőgazdaságban és a turista-iparban. A helyi termékek kinőhetnek magukat megfelelő termék és brand-menedzseléssel. Ebben a megközelítésben a megye egységes, „nagy” összefüggő homogén és voluntarista tervezése helyett az irányítás inkább menedzselés jellegű, ösztönző-támogató, mely a lokális, „kis” kezdeményezéseket támogatja (small is beautiful). Ez lényegében az önszerveződésre épít, amely rugalmasan követi a kereslet változásait. Egyben erősíti a megye összetett, azaz heterogén jellegét, az eltérő identitáskörzetekben eltérő tértermékeket és egyéb szolgáltatási és fogyasztási termékeket hoz helyzetbe, márkásít, kihasználva és egyben helyzetbe hozva a térrészek rejtett spirituális értékeit, kézműves kultúráját, termékeit.

Az önszerveződések irányított menedzselése a turisztika és mezőgazdaság számára teremtheti meg a fejlődés lehetőségét

Mindez jellemzően a metropolisz térnek „Új Piac”-ként való felfogásával megteremthető KERESLET teremttéssel, innovatív, piac-konform viselkedéssel, marketinggel stb. A térszegmensek adottságainak specializált kihasználásával, a termelési és szolgáltatási kultúrákra építve. Ezt emberek, nemzetiségek, kultúrák újrafelfedezésével lehet előmozdítani és a piac illetve a korszellem igényei szerinti újratöltésével és kommunikálásával lehet fellendíteni.

Ehhez alkalmazkodva tudatos területhasználatot kell megvalósítani, illetve kihasználhatóvá kell tenni a helyszínek adottságait. A struktúrákat inkább horizontálisan, azaz húr mentén szerveződévé, harántolóvá, kapcsolódóvá kell alakítani a jelenlegi inkább tengelyes szerkezettel szemben. Decentralizált, lokális energiaellátó rendszerek, energiaszolgáltatás kialakítására, ezek helyzetbe hozatalára kell törekedni (tanyavillamosítás, megújuló energiaellátás). Mindez feltételezi és erősíti a térségi identitásterek belső funkcionális együttműködését, önszerveződéseit.

A kevésbé fejlett vidékies térségek fejlesztése prioritás a középvárosokkal szemben

Ez elsősorban egy „vidékfejlesztési logikát”, megközelítést, így stratégiát feltételez, szemben a policentrumok, azaz középvárosok erősítésével szemben. Fő cél a működőképes és márkákkal rendelkező mezőgazdaság megteremtése, dinamikus háttér a nagy városrégió gazdaságának, és egy természetközeli-vidéki idegenforgalom.

A megvalósításban a közösségépítés, identitásépítés, a nemzetiségek élő kultúrája és közösségei is jelentős szerepet kapnak. A társadalmi kohézió szintén jelentős összetevője, de egyben jelenleg gyenge pontja is a stratégiának.

3.2.3. „Középpontban az Alkotó” (emberközpontú fejlesztés)

Versenyképesség közösségek, együttműködések és humán kapacitás fejlesztésével

Ahhoz, hogy a kívánatos jólét, a megfelelő minőségű oktatás, egészségellátás, a szociális infrastruktúrák stb. megteremtődjenek, amelyek aztán tovább energetizálják a humán tőkét, a megfelelő termelési struktúra és az azt lehetővé tevő humán alapok szükségesek. Ehhez a humán tőkét, a társadalmi tőkét, az intézményi tőkét szükséges alkalmassá tenni a fellendülés megteremtésére. Mert végeredményben minden dolgok mértéke és kiindulópontja az EMBER. A maga tudásával, készségeivel, ismereteivel, társas kapcsolataival, hálózataival és informális és formális rendszereivel, „törzseivel”.

Ebben a jövőstratégiában a fókuszpontot a megye népességének versenyképes tudása, együttműködése az azt lehetővé tevő struktúrák intézmények stb. létrejötte, megteremtése jelenti. Ezek azok a gyökerek, amelyekből kinőhet a megfelelő termelési struktúra (termékek, szolgáltatások, márkák sokasága és egyben a szellemi, innováció újratermelés folyamata). Ehhez a térben lévő talentumokra (a kiköltözési hullámmal éppen a sikeres körzetek példája mutatja számos ilyen „talentum” jelent meg) vállalkozói attitűdre, hozzáértésre (entrepreneurship), megújult, újratöltött mindennapi kultúrára, hagyományokra és ezeket éltető közösségekre van szükség.

A megyében ehhez újra kell gondolni és szervezni az oktatást-képzést és nevelést hatékony nevelési központokkal (közvetítővárosok). A nyelvismeret megszerzését támogatni szükséges. Olyan tudás, ismeret kínálatot kell biztosítani amilyenre kereslet prognosztizálható az „Új Gazdaság” igényeit figyelembe véve a közeli és emberöltőnyi jövőben egyaránt.

Intenzív felzárkóztató programokra van szükség, készség szintű képzésekkel, szemléletformálással és a munkaetika-kultúra elterjesztésével, honosításával, külföldi „stage”-ok (vándor segéd) támogatásával. A vállalkozói hozzáértés, a kockázatvállalási kedv és mérlegelés, az innováció és kreativitás fejlesztésével alkalmassá kell tenni az egyéneket, hogy piaci körülmények között is képesek legyenek prosperálni. Az alkalmazotti attitűdöt, a beosztotti gondolkodást meg kell tudni haladni. Profi, a globális piacnak kitett vállalkozásokra, ehhez pedig hozzáértő vállalkozókra, van szükség legalább a népesség 8 %-ában. Ezt kell „termelni”, ilyeneket kell tudni „előállítani”.

A sikerességhez szükséges, hogy a körzetekben a kisközösségek és tájak közösségei közel azonos kultúrával gyorsan értsék egymást, azonos módon viselkedjenek, hogy a gondolatok belső eladását az ún. „belső marketinget” mint társadalmi költséget csökkenteni lehessen. A gyorsabb reakálás jobb versenypozíciókat biztosít.

Annak érdekében, hogy a talentumok a megyét annak egyes önálló identitással rendelkező körzetét válasszák szükséges, hogy vonzó „hard” és „szoft” környezettel találkozzanak, ilyen kínálatot tudjon a térszegmens felmutatni. Ehhez arra van szükség, hogy szociális és kulturális ellátórendszerek, óvoda, bölcsőde, egészségellátás, oktatás, a közösségi művelődés és a közgyűjtemények intézményrendszer a korszerűnek megfelelő minőségben álljanak rendelkezésre. A körzetek környezetét vonzóvá szükséges tenni a kívánatos lakók számára és egyben a „térterméket” megfelelően kell tudni kialakítani, megismertetni, kommunikálni, brandjét megteremtteni

Az emberközpontú fejlesztés forgatókönyve a versenyképes tudást, a magasan képzett humántőkét helyezi előtérbe

A megye terméke maga a képzett ember lesz

A kvalifikált munkaerő igényes környezetet és magas szintű ellátórendszert igényel, melyek fejlesztése szükséges

és erről a potenciális humán tőkét informálni. (célcsoportok különböző módon, médiumokon keresztül)

Ekkor a megyemenedzselés azon túl, hogy alapvetően ösztönző-ösztökélő jellegű lesz, biztosítja, hogy olyan együttműködések jöjjenek létre, amely a megye stakeholdereinek, a fejlesztés érintettjeinek és közreműködőinek a koordinálásán alapul (lásd a javasolt menedzselési-irányítási modellt).

A megfelelően megalapozott kínálattal ösztönözni szükséges a befektetéseket, a lokális vállalkozókat éppúgy, mint a külső érdeklődőket, akiknek felkeltettük érdeklődését a térrészek vonzó adottságaival, a különféle „tőkéekkel” (humán, társadalmi, intézményi, épített és természeti környezet stb.). Olyan környezetet kell vizionálni és egyben bemutatni, amely vonzást gyakorol azokra a talentumokra, az „Új Gazdaság” szereplőire, akikkel a jól megalapozott megújítás, „lépésváltás” megtörténhet. Egy követő, kiszolgáló, külső irányítottságú rendből át lehet lépni egy kezdeményező, belső irányítottságú rendszerbe. Ezáltal van rá esély, hogy Pest megye eco-szisztémája (gazdasági rendszere) a piaci körülmények között, a gyorsan változó kihívásoknak megfelelően középtávon (legkésőbb emberöltőnyi időben) átalakulhat.

Egy követő, kiszolgáló, külső irányítottságú rendből át lehet lépni egy kezdeményező, belső irányítottságú rendszerbe

x x x

Az eddigi forgatókönyvek különböző időtávokra reális, akár a steril modellől eltérően egymással párhuzamosan is működtethető tervek. Jellemzően azonban a konszolidálást szolgálják, vagyis a jelen helyzetben meglévő hiányosságok felszámolásával egy új dinamika bevezetését alapozzák meg. Mindegyik végeredményben „belső” logikájú, nemzetállami kontextusban szemléli mind a megye mind a vele összenőtt / kapcsolt (de nem ötvözött) fővárost.

A következő forgatókönyv egy átalakító logikát helyezett a fókuszba midőn a megyét és a vele együttműködésre ítélt fővárost egyaránt egy globális kontextusba illesztve, egy európai ligában versengő szöveggörnyezetben vizsgálta.

Európai versenyképesség igénye

Mind Magyarország, mind Budapest és környéke egy európai mezőnyben versenyez. Európa pedig a nemzetközi vagy világversenyben, melyben jelentős ártrendeződések tapinthatók ki. Vagyis Budapestnek és a vele szoros kapcsolatban álló Pest megyének Európába illesztve kell tudni biztosítani versenyképességét, így nem Nyírséggel vagy Somoggal, Baranyával kell összevetnie képességeit és teljesítményét.

Magyarországnak erős Központi Régióra van szüksége, hogy fejlettségével magához tudja vonzani a Kárpát-medencei makro régiót

A megye a fejlődési pályáján még nem tart ott, hogy mint nagy városrégió vehessen részt a versenyben, mert az eddigiekben inkább az elkülönülés jellemezte mindkét szereplőt, semmint az együttműködés. Ma még a megye a nem egyenrangú felek közti munkamegosztásban résztvevő, önálló, de együttműködő szereplő. Még ma is nullaösszegű játék részese (legyen az a tömegközlekedés, vagy a lakosságszám stb.), vagyis egyiknek veszítenie kell, hogy a másik nyerhessen.

Amennyiben a megye (önállóan vagy Budapesttel közösen) egy európai szöveggörnyezetben is húzóérték kíván lenni, egy nagyrégiós szolgáltató és irányító központként kívánja alakítani jövőjét, akkor együtt kell működni, mi több ötvöződnie szükséges egy nagyvárosi régióként, metropolisztérsgként identifikálva a teljes körzetet.

A Pest megyei versenyképesség rétegzett, összetett, de EU szinten a versengés megkerülhetetlen. Pest megye ezt önállóan nem tudja megnyerni, nem tudja magát önállóan helyzetbe hozni. Nem lehet „jobb világra” várni, melyben esetleg (bármely

okból) lesz önálló lehetősége. (Ez csupán részben annak köszönhető, hogy minden trend abba az irányba mutat, hogy a hálózatosodó struktúrák a „nyerők”).

Pest megye most „árnyékban van”, azaz a megye láthatósága, megjelenése identifikáltsága gyenge, nincs se önálló, se Budapesttel közös brandje. A gazdaság „globálba megy”, és keresi a számára alkalmas helyszíneket. Pest megye diverz, multikulturális környezetével hatalmas mértékben hozzájárulhat Budapest városrégió versenyképességéhez, amennyiben a városrégió belső adottságait, összetett mikrokozmoszait, egyéni mikroklimáit ki tudja használni, ki tudja ajánlani, láthatóvá tudja tenni az Új Gazdaság szereplői számára. Ez ma a kihívás. Ehhez fel kell ismerni az irányváltóztatási pontot és el kell ismerni, hogy egy megújulásra, egy fordulatra (új policy, doktrína) van/ lenne szükség.

3.2.4. „Alapvető fordulat” forgatókönyv

Versenyképesség a megye szerep újraértelmezésével

A jövő szempontjából alapvető a tehetségvonzás (brain drain), ami eddig is és korábban is a térség jellemzője volt. Ezzel összhangban a humán tőke folyamatos és tartós „szinten tartása”, versenyképessége, az innováció biztosítása érdekében az oktatás és képzés megújításra, újratöltésre szorul.

A helyi innovációs kapacitást nem csupán az oktatási intézmények biztosítják, hanem a cégeken belüli és cégek közötti gondolatcsere, a klaszteresedés, melynek célja a tudások, innovációk eladhatóvá, piacosíthatóvá tétele. A klaszterképzés, együttműködés, hálózatosodás egyik fontos eleme a tudások gyors gyakorlati használhatóvá tételének és egyben újratermelésének. Ezzel könnyebben biztosítható a vállalkozások finanszírozása, csökkenthető a kiszolgáltatottságuk, mérsékelhető a működő-tőke hiány. Ez a koncentráció erősíti a térség tőkevonzó képességét, éppen összetett, de egyben specializált lehetőségeit. Egy ilyen gazdasági környezet alkalmas arra, hogy keresett legyen a tőkebefektetőknek is. Erőforrás vonzást jelent, ami több mint csupán tőke; piacokat nyit és újabb talentumok, vállalkozók és vállalkozások számára is vonzó.

Ehhez hozzáférhetővé kell tenni az információt a térről (mi több: még elő is kell állítani a releváns infókat). Márkaépítésre, brand fejlesztésre és kommunikációra van szükség. Olyan kiszámítható jövővíziót kell tudni kommunikálni, amely vonzóvá teszi a még nem minden területen minőségi teret, térrészeket, körzeteket. Fontos a **tér-szervező központok, térségi policentrumok (heteropolis) megszervezése, szervező kapacitásaik felfejlesztése**, egy ilyen térstruktúra kialakítása. Fontos a központokhoz csatlakozó „polis”-terek, azaz identitáskörzetek összeszervezése, imázsuk, a helyi identitásukat erősítő összetevők (mesék, történetek, előnyök, jövő stb.) kiszámíthatóvá tétele, kommunikálása. Kiszámíthatóvá kell tenni a jövőkörnyezetet, hogy biztonsággal választhassa a célcsoport. Ennek keretében ki kell használni a Duna (makro) Régió európai Stratégiájában rejlő lehetőségeket. Ezen közben oldani szükséges a Dunakanyar-központúságot. A turizmusban tudatos stratégiára van szükség, mert a magasabb kategóriákban a „pásztor-idill nem játszik”, erre nem lehet építeni, lehet kiegészítő aktivitás a termál és integrált egészségturizmus. Speciális attrakciók helyzetbe hozása, vagy létrehozása erősítheti a desztináció kínálatot.

Az ökoszisztéma alakításánál a „cseretér” vagy „fordítókorong” szerepre lehet építeni, egyfajta kereskedelmi transzfer térségként, szárazföldi „kikötőként” tekintve

A forgatókönyv egyszerre tartalmazza az „Idill” és a „Középpontban az alkotó” jövőképet

a körzetre, annak erre alkalmas alközpontjaira. A megye városaira illetve városkörzeteire építve egyfajta heteropolis-struktúrát létrehozva szövetszerű térstruktúra létrejöttét lehet megkezdeni, kezdeményezni.

Erősíteni kell a közösségek szerveződését, a közösségek kultúrájának kifejezését és megerősítését. Az Új Gazdaság igényeinek megfelelően szükséges a hardver, a táji és művi környezet alakítása, vonzóvá, minőségivé tétele. A hozzáférés elérés infrastruktúrát, a központok hálózatba kapcsolódását lehetővé tevő közlekedési szállítási infrastruktúrát EU színvonalúvá kell tenni.

3.2.5. Integritás és integráció, a forgatókönyvek és a jövőkép kapcsolata

A Pest megyei területfejlesztési koncepció jövőképe nem egyetlen forgatókönyvre épít. Az előzőekben bemutatott scenáriók között ugyanis részben átfedés van, egyrészt a forgatókönyvek által vizsgált jelenségek tekintetében, másrészt azért, mert a megyei koncepció értékválasztása a gazdasági és társadalmi kihívások széles körét érinti. A forgatókönyvek a következő megállapításokkal kapcsolódnak Pest megye jövőképehez:

Pest megye fejlődése érdekében indokolt a beavatkozás. A beavatkozás jelen esetben azt jelenti, hogy aktív területfejlesztésre van szükség, de jelenti azt is, hogy az eddigi gyakorlattól eltérő fejlesztéspolitikára. A forgatókönyvek rámutatnak arra, hogy a gazdaság és a közösségek, valamint a társadalmi kohézió aktív támogatása nem eredményezi automatikusan azt, hogy Pest megye a lehető legteljesebben kihasználja az egyébként jónak tekinthető területi és humán adottságait. Beavatkozás nélkül a területi különbségek növekednek; vagy a területi kohézió csak azon az áron valósítható meg, hogy a nemzetgazdaság és/vagy a metropolisztárság összteljesítménye a lehetőségtől elmaradóan növekszik, sőt, akár csökkenhet is.

A forgatókönyvek közös pontja a területi koncentráció, pontosabban a fejlődés területi eloszlásának kérdése és a növekedés közötti viszony. Azok a forgatókönyvek, amelyek a jelenlegi helyzet részbeni konszolidálásán alapulnak, azaz nem változtatnak a belső és a külső kapcsolatrendszeren egyidejűleg, nem képesek összeegyeztetni a növekedési és kohéziós célokat; és/vagy előteremteni a változás anyagi feltételeit. Ehhez nem elégséges a források újraelosztása; de még a kiterjedt és minőségi változást eredményező beavatkozások (ld. „Középpontban az Alkotó”) sem változtatnak lényegesen a megye pozícióján. **A belső integritás megteremtése, és humán környezet minőségi javítása mellett a metropolisztárság újragondolásra is szükség van ahhoz, hogy megteremtsük a dinamikus növekedés és a növekedés szétterülésének egyidejű feltételeit.** E változás nélkül nagy a veszélye, hogy a közösségek – a „vidék” – fejlesztése befelé forduló gazdaságot hoz létre, és/vagy tovább erősíti a rövid távú eredményekért, fejlesztési forrásokért folytatott versenyt.

Ugyancsak közös pont a forgatókönyvekben a **széles gazdasági bázis és a támogató üzleti környezet**; amelyek előfeltételei az endogén erőforrásokra épülő helyi gazdaságnak, vagy tágabban a belső kohézióknak éppúgy, mint a külpiaci bővülésnek, befektetéseknek, vállalkozásoknak. Látható, hogy a széles gazdasági háttéren és humán intézményi háttéren alapuló helyi és térségi integritás, valamint a nagytérségi integráció együtt teremti meg a munkahelyteremtés és a fenntartható növekedés alapjait. Önmagában például a helyi gazdaság fejleszthető – ld. „Idill” forgatókönyv –; de a megye térségei csak akkor lehetnek produktívak, ha szorosan és sok szálon kapcsolódnak a technológiai és tudásközpontokhoz, illetve a nemzetközi trendekhez, és nem mondunk le az erős ipari bázisról sem. Megállapítható ugyanez fordítva is; az integráció sem lehet eredményes, ha a közösségek nyújtotta életmi-

Pest megye érdekében szükséges a folyamatokba való beavatkozás erősítve a területi kohéziót

A kohézió mellett azonban a növekedési potenciált is meg kell teremteni

A széles humán intézményi- és gazdasági háttéren alapuló helyi- és térségi integritás együtt teremti meg a fenntartható növekedés alapjait

nőség, a metropolisztárság belső piacának fejlettsége, illetve a humán intézményrendszer minősége nem teremti meg az endogén fejlődés alapjait. A forgatókönyvek alapján levonható fontos következtetés éppen az, hogy a növekedést és a munkahelyteremtést, valamint a területi és társadalmi kohéziót össze lehet kapcsolni, azaz nem feltétlenül konkurens; sőt, az életminőséget, a biztonságot, a bizalmi tőkét, vagy éppen az „önmegvalósítást” támogató erőfeszítések hozzájárulhatnak a növekedési potenciál bővítéséhez.

A forgatókönyvek értékelése során figyelembe kell venni azt is, hogy a rendelkezésre álló, illetve a jövőben elérhető állami és közösségi fejlesztési források nem fedezik azokat a beruházásokat és fejlesztéseket, amelyeket a települések már ma szükségesnek tartanak, ezért **nem tekinthető reálisnak egy olyan forgatókönyv, amely a jelentősebb növekedést kizárólag a forráski helyezés erősítésével, bővítésével alapozza meg.** Sőt, a „szokásos ügymenet” forgatókönyve azt a következtetést fogalmazza meg, hogy a regionális fejlesztés változatlansága akár kedvezőtlen reálgazdasági, környezeti és társadalmi változásokhoz is vezethet. A forgatókönyv ezzel nem azt állítja, hogy az elmúlt évtized pályázati rendszere nem volt hatással a Pest megyei gazdaságra és a közösségek életére; de megfogalmazza azt a következtetést, hogy a továbblépéshez, a koncepcióban megfogalmazott új célok teljesüléséhez a korábban használt eszközök nem elégségesek. Térségenként eltérő megközelítésre lesz szükség – nem működik tovább az egyen-megoldások rendszere.

Fontos következtetés az is, hogy Pest megye jövőképe nem lehet „védekező”; a forgatókönyvek megállapításai alapján a területfejlesztés célja nem lehet kizárólagosan a jelenlegi állapot megőrzése, a jelenlegi munkahelyek megtartása, az infrastruktúra karbantartása, a vállalkozások piacvédelme. Egyszerűen azért, mert ha mindez megtörténik, a megye viszonylagos pozíciója akkor is szükségszerűen megváltozik a külső környezet változásának, valamint a belső folyamatoknak köszönhetően. Szinte bizonyosan tovább nő például a mobilitás, elkerülhetetlenül fejlődnek az európai közlekedési kapcsolatok, a kereskedelem, tovább erősödnek a feltörekvő kelet-európai és globális versenytársak – országok, illetve metropolisztárságok –; a forgatókönyvek bemutatják, hogy több alternatíva csak addig jelent megoldást az itt élő emberek igényeire, amíg nem veszünk tudomást e változásokról.

Pest megye azonban képes lépést tartani a változó környezettel. Az „Alapvető fordulat” forgatókönyve éppen arra mutat rá, hogy mi ennek az alapvető feltétele: a hatékonyság. **A mostani állapothoz képest lényegesen nagyobb hatékonyság és annak folyamatos fejlesztése a gazdaságban, a természeti erőforrások felhasználásában, a térszerkezetben, a közösségek működésében és különösen az érdekelttek közötti együttműködésekben.** A helyi gazdaság és az endogén erőforrások nagyobb kihasználása, valamint az életminőséget és az emberi erőforrásokat meghatározó intézmények és szolgáltatások fejlesztése mellett. A hatékonyság teremti meg a feltételét annak, hogy az itt élő embereknek és az itt működő vállalkozásoknak a megye lényegesen többet nyújtson, pontosabban „többet, jobban, kevesebből”. Ezt a hatékonyságot pedig nem elsősorban a fejlesztésre fordított források mennyisége határozza meg, de még csak nem is a humán környezet fejlesztése, hanem az emberek áramlása és a tudás megosztása.

A metropolisztárság ezért sarkalatos része Pest megye jövőképeknek. A Budapest, Pest megye és a „csapágyvárosok” alkotta metropolisz, amely nem döntés kérdése, hanem természetes fejlődés eredménye; az itt élő emberek mobilitása és kapcsolatrendszere hozta létre. A forgatókönyvek rámutatnak arra, hogy Pest megye számára nem csak alapvető érdek, de valóságos lehetőség is, hogy ez a viszony kiegyensúlyozott legyen és hálózatos, a növekedés térségi csomópontjaival. Ugyanis,

A koncepció szeretné rávilágítani, hogy időben történő beavatkozással, a területfejlesztési eszközök alkalmazásával irányíthatóvá válnak a térségi folyamatok

legyen szó kézművesiparról, mezőgazdaságról, vagy a hightech iparágak fejlődéséről, a többközpontú metropolisztér és az összekapcsolódó városhálózat az, amely az emberek, közösségek és vállalkozások igen széles rétegei számára képes hozzáférhetővé tenni a tudást, az innovációt és a kreatív alkotóerőt; és így fenntartható módon alapozza meg a növekedést, és annak területi kiegyensúlyozott szétterítését.

4. PEST MEGYE JÖVŐKÉPE 2030

2030-ig terjedő időszakra vonatkozóan a fő célkitűzésünk, az **„Európai térben versenyképes, minőségi életfeltételeket kínáló Pest megye”** megvalósulása elérhető közelségbe kerüljön. Ennek megfelelően várakozásaink, céljaink alapján az **elkövetkező fejlesztési időszak végére az alább felsoroltak válnak a megye jellemzőivé.**

- Pest megye szerves és alkotó módon része a Budapest, valamint a hazai „csapágyvárosok”, a kapcsolódó megye (és ország) határon túli területek alkotta metropolisztérsgnek, amely fejlett termelési és szolgáltató központja az európai gazdasági térnek, s azon belül egyik fontos motorja, illetve csomópontja a feltörekvő kelet-európai országok gazdasági növekedésének és társadalmi megújulásának. Szorosan beágyazott a nemzetközi gazdaság és társadalom fejlődését hordozó folyamatokba.
- A metropolisztérsg versenyképessége az itt élő emberek tudásán, szorgalmán és kreativitásán, az itt tevékenykedő közösségek együttműködésén, valamint a térség vállalkozásai és a rendelkezésre álló természeti és kulturális háttér által megalapozott – sokszínű, innovatív és dinamikus fejlődő – üzleti környezetén alapszik. Fejlődésében fontos szerepet tölt be a sokrétű kapcsolódás, amely lehetővé teszi az emberek, a tudás, a kulturális értékek, illetve a gazdasági javak intenzív áramlását – közvetítését – helyi, regionális, valamint globális léptékben, és amelyet fejlett üzleti és fizikai infrastruktúra támogat. A metropolisztérsg erős márkaértékkel, kiegyensúlyozott térszerkezettel és az erőforrások hatékony felhasználására vonatkozó képességgel rendelkezik.
- Pest megye aktív résztvevője a metropolisztérsg dinamikus és kiegyensúlyozott fejlődésének. Erős, prosperáló és egészséges közösségeiben él az ország mind nagyobb része, 1,4 millió ember. A megyén belüli térségek megkülönböztető erővel bíró technológiai és gazdasági profillal rendelkeznek; a gazdasági és intézményi városközpontok fejlett vállalkozási övezetet, hatékonyan összekapcsolódó városhálózatot alkotnak. A megye kulturális- és tudásközpontjai, valamint a technológiai-, ipari-, és a növekedési pólusai jelentős mértékben hozzájárulnak a metropolisztérsg növekedéséhez, erősítik nemzetközi versenyképességét és innovációs teljesítményét.
- Gazdasága kiegyensúlyozott; urbánus és vidéki térségeiben is több lábon áll. Hatékonyan használja ki a helyi adottságokra alapozható, valamint a főváros közelségéből adódó lehetőségeket, így biztosítva a kiterjedt foglalkoztatást, valamint a jövedelmek növekedését. A városhálózat erősíti a gazdaság sokféleségét és elősegíti a kis- és közepes vállalatok fejlődését, így a gazdaság gyorsan és rugalmasan alkalmazkodik a külső környezet kihívásaihoz, valamint a társadalmi, technológiai változásokhoz. Folyamatos megújulásának motorja a kiemelkedő vállalkozási hajlandóság, a tudás-intenzív tevékenységek koncentrációja, valamint a funkcionális várostérségeken is átívelő regionális innovációs rendszer, amely lehetővé teszi a tudás kiterjedt hasznosulását. A megye eredményesen vesz részt a magas hozzáadott értékű termelés, szolgáltatások, technológia, szakember és menedzsment letelepedéséért folytatott versenyben.
- A társadalomban, a közösségek életében – integritásában – fontos szerepet tölt be a helyi identitás, a helyi gazdaság és a közösségi innováció erősítésén

Pest megye jövőképe közös vízióknak megfogalmazása arról a helyről ahol élni szeretnénk, ahol a következő generációk is minőségi életfeltételeket találnak

Versenyképességünk az itt élő emberek tudásán, szorgalmán és kreativitásán, valamint a sokszínű, innovatív és dinamikus fejlődő üzleti környezetén alapszik

A megyén belüli térségek megkülönböztető erővel bíró technológiai és gazdasági profillal rendelkeznek

Célunk, hogy a jövőben Pest megye gazdasága kiegyensúlyozott, több lábon álló legyen és hatékonyan használja ki a helyi adottságokat

alapuló értékteremtés; amely hozzájárul az életszínvonal emelkedéséhez, valamint a szolgáltatások minőségének folyamatos javításához. A gazdasági fejlődésnek és a közösségek megerősödésének köszönhetően Pest megye elmaradottabb térségeire, településeire is kiterjedően csökkennek a területi és társadalmi különbségek, az elérhető, rugalmas, magas szintű oktatásnak, a munkahelyteremtés eszközeinek, valamint a közösségi alapú innovációknak köszönhetően a hátrányos helyzetű csoportok eredményesen kapcsolódnak be a társadalom és a gazdaság vérkeringésébe. Az életminőség és a tér által nyújtott perspektíva kedvező hatással van a népesedési folyamatokra, a gyermekvállalást támogató intézmények, helyi kezdeményezések és atipikus foglalkoztatási formák által támogatva. Az itt élő emberek egészségi állapotára kedvező hatást gyakorol az ellátások és szolgáltatások minőségének javítása, valamint a prevenció, az egészségtudatosság, egészségműveltség erősödése.

A térségen belüli területi és társadalmi különbségek csökkenését kívánjuk elérni

- A metropolisz térségben a korlátosan és magas költséggel fejleszthető közlekedési infrastruktúra terheinek csökkentése érdekében, ismét közelebb kerül a munkahely és az otthon (a lakóhelyhez közeli munkahelyteremtés, multilokációs, közösségi irodák, az otthonfoglalkoztatás révén). Az áru- és személyáramok mellett egyre nagyobb jelentőséget, kap az információk gyors és biztonságos áramlása. Pest megyében az információk hálózatok technológiája modern, a hozzáférés lehetősége minden településen, minden háztartás számára biztosított. Pest megyét jó minőségű, korszerű közúti közlekedési infrastruktúra jellemzi, amelyben egyre nagyobb szerepet kapnak az infrastruktúra optimális kihasználását segítő digitális hálózatok (5g) és okos megoldások. Az egyéni közlekedés szerepét a térségben egyre nagyobb mértékben képes átvenni a modern, fenntartható és alacsony energiaigényű és alacsony, vagy nulla emissziójú közösségi közlekedés. A távolsági közlekedés rendszerét helyben jól szervezett közösségi közlekedés teszi teljessé, amelyben szerepet kapnak a közösségi megosztáson alapuló és egyéb alternatív közlekedési módok. A nulla emissziójú gépjárművek egyre inkább elterjedtek, ezt megfelelően sűrű, egyre nagyobb arányban a megújuló energiákra támaszkodó töltőhálózat segíti. A megye fontos szerepet tölt be a nemzetközi áruforgalom szervezésében, a nemzetközi ellátási láncok kiszolgálásában; nemzetközi pozícióit a multimodális (közúti, vasúti, hajózási kapcsolódást biztosító) infrastruktúra, és a nagyszámú vállalkozás koncentrációja biztosítja. Értékteremtő képességét jelentősen javítja a metropolisztérségben létrejött - „halászhálóra” emlékeztető – struktúra. A kapcsolati tér területe, fizikai összeköttetése kiterjed a metropolisztérségre; és maximálisan kihasználja az Európa térségeit összekapcsoló korridorokat.
- A térség fejlesztésében érintett köz- és magánszereplők a közösség érdekeit és a fenntarthatósági szempontokat is figyelembe vevő partneri együttműködésének köszönhetően a megye térszerkezete nemcsak az európai léptékben is versenyképes gazdasági struktúra kialakításának, hanem a természeti környezet megőrzésének, vonzó- és élhető települési lakókörnyezet kialakításának is kiváló kereteket nyújt. A települések működését és fejlesztéseit a fenntarthatóság szempontjai vezérik, a települések felkészültek a klímaváltozás kedvezőtlen hatásaira, a vízgazdálkodás átgondolt, ökológiai szempontból innovatív. A települések épített környezete modern, elterjedtek az energiatudatos, passzív épületek, a megújuló energiaforrások használata a

A megye térszerkezete a természeti környezet megőrzését is lehetővé teszi

magán- és a közösséget szolgáló épületek között is, fontossá vált a helyi alapanyagok felhasználása, a domborzati és telekadottságokat tudatosan használó a fenntarthatóságot támogató innovatív tervezés és építés.

5. PEST MEGYE FEJLESZTÉSPOLITIKÁJÁNAK ÉRTÉKVÁLASZTÁSAI

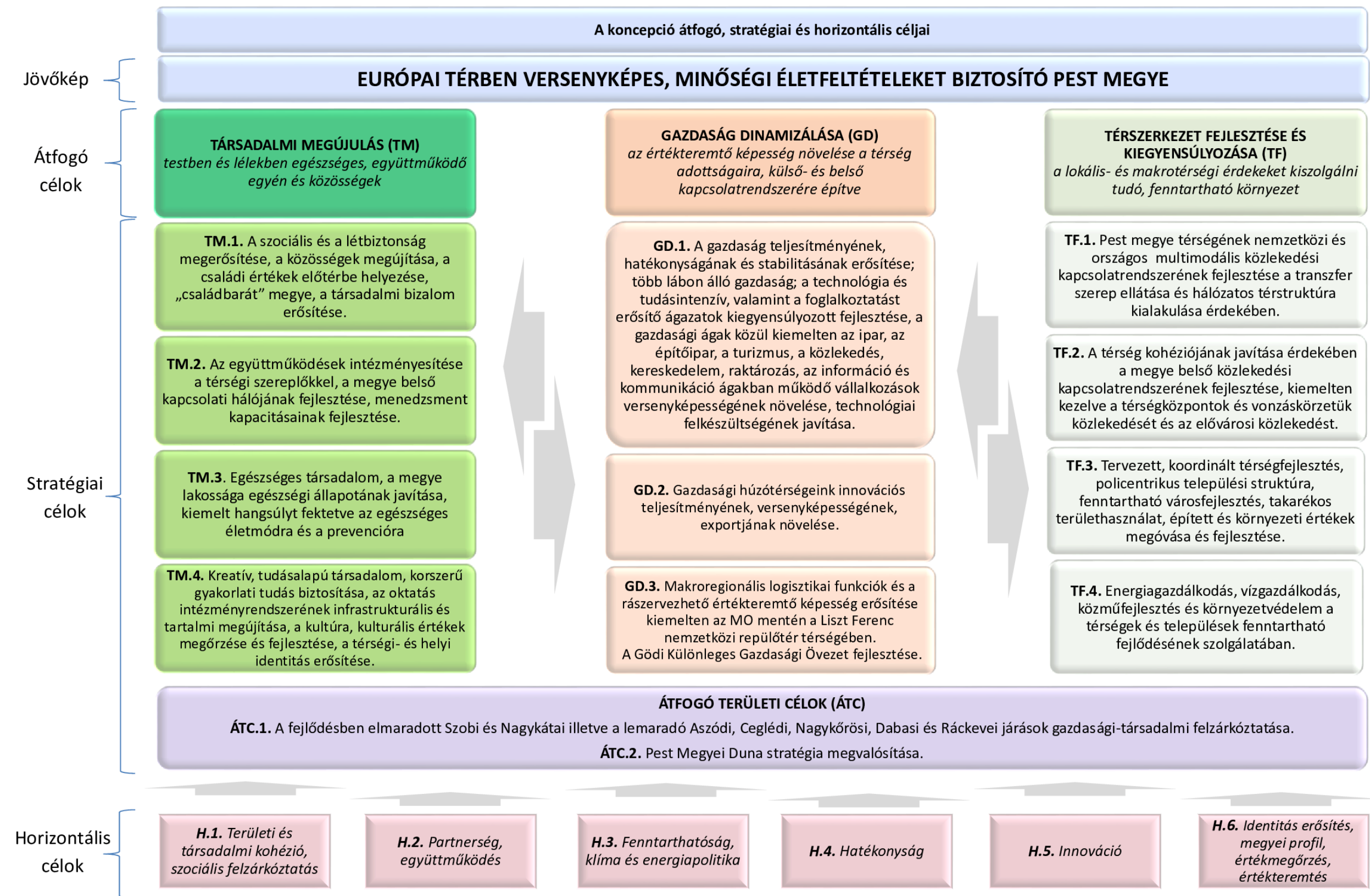
Azt gondoljuk, hogy tudatos értékválasztás mellett, azt a gyakorlatban folyamatosan szem előtt tartva és az abban rögzített elveket következetesen alkalmazva célirányosabb és a megyénkre jobban jellemző fejlesztési koncepció készül, mintha csupán a szokásos tervezési metódus alapján készítenénk el a jövőre vonatkozó terveinket. Fentieket figyelembe véve az alábbiak szerint fogalmaztuk meg értékválasztásunkat:

- Pest megye fejlesztéspolitikája és fejlesztésirányítása beavatkozás helyett jellemzően ösztönző és orientáló jellegű.
- Pest megye a közsféra forrásaival inicializálja, kezdeményezi, orientálja és ösztönzi a piac szereplőinek fejlesztési magatartását, ezáltal megsokszorozza a fejlesztési forrásokat.
- Pest megye a források szűkösségére figyelemmel elsősorban a meglévő értékek jobb felhasználására, a hatékonyabb és takarékosabb használatra helyezi a hangsúlyt.
- Pest megye fejleszteni kívánja az irányítás, menedzsment és a gazdaság szereplőinek alkalmazkodóképességét.
- Pest megye ösztönözni kívánja a rugalmas, alkalmazkodóképes, önszerveződő kis- és középvállalkozások létrejöttét, hatékonyabb működése feltételeinek megteremtését.
- Pest megye fontosnak tartja az innovatív szemlélet támogatását és térnyerését az élet minden területén; a gazdaságban, a társadalomomban és a környezeti erőforrásokkal való gazdálkodás területén egyaránt.
- Pest megye az aktív klímapolitika híve, minden lehetséges eszközzel támogatja a klímaváltozás megelőzését, azok hatásainak kezelését, ahol lehetséges, a negatív folyamatok visszafordítását.
- Pest megye elkötelezett a fenntartható település és térségfejlesztés megvalósítása mellett, ösztönzi a helyi adottságokon alapuló megújuló-energia hasznosítást, megóvjá természeti környezetét, és kiegyensúlyozott térszerkezet, valamint jó minőségű települési környezet kialakítására törekszik.
- Pest megye számára fontos a kreatív, innovatív gondolkodású emberek megjelenése és megtelepedése elsősorban a megye középvárosaiiban, így támogatja ezek bevándorlását, ösztönzi és orientálja az ilyen típusú vállalkozások betelepülését.
- Pest megye szervezi a társadalmi innovációt, előmozdítja a társadalmi megújulást és szemléletváltást.

Értékválasztásunk tartalmazza döntéseinket befolyásoló legfontosabb alaptéziseinket, melyeket megkülönböztető erőként, a „márkaérték” megalapozó dokumentumaként kezelünk

- Pest megye elősegíti, ösztönzi az önszerveződéseket, a vállalkozók és vállalkozások szerveződéseit.
- Pest megye fontosnak tartja és ösztönzi a befektetések megyébe vonzását, segíti a beruházások megvalósítására alkalmas területek fejlesztését, telephelyek kialakítását, segíti a megyében beruuházó vállalatok ügyeinek hatékonyságát.
- Pest megye irányítása fontosnak tartja kompetens és hálózatosodott menedzsment kapacitásainak folyamatos fejlesztését és működtetését.
- Pest megye elkötelezett a partneri együttműködés mellett; fontosnak tartja, és ezért támogatja a területfejlesztés térségi és helyi érdekeltjeivel, a szomszédos térségek vezetőivel, döntéshozóival és a kormányzati szintű szervezetekkel történő együttműködések, partnerkapcsolatok megteremtését.
- Pest megye támogatja községeinek identitáskörzetekké fejlesztését, a társadalmi kohézió megteremtése érdekében.
- Pest megye a megye márkásítását, mint többszínű, polifonikus megye előmozdítja, „márkáját” építi, és a marketingkommunikációt irányítja, szervezi.
- Pest megye családbarát megyeként minden eszközzel segíti a családok gazdasági-társadalmi megerősítését, ösztönzi a gyermekvállalást, támogatja a gyermeknevelést.
- Pest megye kiemelt figyelmet fordít a fejlődésben lemaradó, hátrányos helyzetű térségei társadalmi-gazdasági felzárkóztatására.
- Pest megye fontosnak tartja a települések közötti összefogást, támogatja, orientálja és koordinálja az együttműködések.

6. PEST MEGYEI FEJLESZTÉSI KONCEPCIÓ ÁTFOGÓ, STRATÉGIAI ÉS HORIZONTÁLIS CÉLJAI

Pest Megyei Területfejlesztési Konceptió célrendszere (6. ábra)

7. A TERÜLETFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓ CÉLRENDSZERE

A jelen koncepciót megalapozó Pest megyei helyzetértékelés alapján, az elmúlt évtizedben végbemenő folyamatokat elemezve, a fővárossal és a tágabb környezettel való kapcsolatrendszert értékelve, figyelembe véve a lehetséges jövőképek átgondolása során felvázolt forgatókönyveket, Pest megye a táblázatban szereplő átfogó és stratégiai célok kitűzésével és azok megvalósításával tartja lehetségesnek a jövőképben vázolt társadalmi, gazdasági és térszerkezeti „célállapot” elérését.

A gazdasági környezet „megújítása”, mint általános cél, tehát azt a következtetést fejezi ki, hogy Pest megye Területfejlesztési Koncepciójának átfogó, valamint stratégiai és horizontális célkitűzései eléréséhez jelentős hatékonyságnövelésre van szükség az endogén erőforrások, valamint a térszerkezeti adottságok kihasználásában, valamint a vállalkozások és intézmények együttműködésében, ami alapvető változást feltételez a gazdaság működésében. Pest megye, valamennyi célkitűzésében érvényre kívánja juttatni azt a törekvését, hogy a gazdasági, társadalmi és területi fejlődéshez alapvető gazdasági szerkezetváltásra van szükség.

Arra a megállapításra jutottunk, hogy a jövőképben felvázolt, „Európai térben versenyképes, és minőségi életfeltételeket biztosító Pest megye” célkitűzés megvalósításának alapfeltétele, hogy a térség gazdasági környezetét megújítsuk, ezért a megyei koncepció alapvetően a versenyképesség és a hatékonyság javítására fókuszál.

A gazdasági megújulás nem mehet végbe sem a megye társadalmában megvalósuló megújulás, sem a makro- és mikroregionális térszerkezetben szükséges átalakítások végrehajtása nélkül.

Mindazok a változtatások, amelyeket a koncepció célrendszerén alapulva a következő nagyjából két évtizedben, de azon belül is a 2021-2027 közötti európai uniós költségvetési időszakban térségünkben végre szeretnénk hajtani, reményeink szerint együttesen a térség gazdasági megerősödését eredményezik majd, egy egészségesebb és hatékonyabb társadalom épülését és a természeti környezetével összhangban lévő organikus léttér, fenntartható környezet megvalósítását.

A célrendszer struktúrájának felépítése során három nagy, és két speciális átfogó célt határoztunk meg, melyeken belül ágazati és területi stratégiai célokat egyaránt kitűztünk. A stratégiai célok teremtik meg a Programalkotás fázisának gerincét. A horizontális célok olyan elvárásokat fogalmaznak meg, amelyeknek jellegüknél fogva valamennyi stratégiai célt szükséges áthatniuk, hatásuk nem korlátozódhat egyetlen szegmensre sem önállóan.

Speciális átfogó célunk a a megye fejlődésben lemaradó térségeinek fejlesztése, valamint a Duna Stratéga megvalósítása.

Célrendszer

A célrendszer Pest megye méretéből, a helyzetfeltárásban bemutatott összetett helyzetéből adódóan nem tud egyszerű lenni

A megye jövőképéhez illeszkedő célrendszer átfogó, stratégiai és horizontális célokat tartalmaz

8. PEST MEGYE TERÜLETFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓJÁNAK ÁTFOGÓ CÉLKITÚZÉSEI

Átfogó célkitűzések

8.1. Társadalmi megújulás – testben és lélekben egészséges, önmaga sorsáért felelős egyén, együttműködés a közösségek, valamint az egyén és közösségek között (TM)

Meggyőződésünk, hogy minden további fejlődés alapja az, hogy gyökeres változások induljanak el a megye társadalmában az egyén, a család és a nagyobb közösségek szintjén egyaránt.

Nélkülözhetetlen a társadalom szerepvállalása azokban az élethelyzetekben, amelyekben az egyén nem képes egyedül boldogulni vagy nem is szükséges egyedül helytállnia. Lehetetlen felsorolni mindazon helyzeteket, amikor az állam, a civil szervezetek, az egyházak vagy akár a piaci szervezetek segítik az előrejutást, háttértámogatást nyújtanak a mindennapi életben való boldoguláshoz. Kijelenthető, hogy a társadalmi intézményrendszer (pl. a közoktatás, közművelődés intézményei, szociális intézmények, egészségügyi intézmények) nélkül a civilizált társadalmak nem tudnak létezni. A társadalmi intézmények megfelelő működtetésének, fejlesztésének, fejlődésének előfeltétele az együttműködés. A szereplők egymásra utaltsága, a szolgáltatást nyújtók és a szolgáltatást igénylők között fennálló sokszor egyenlőtlen „erőviszonyok” következtében jogosan merül fel az igény a partneri, kölcsönös együttműködésen alapuló kapcsolat kialakítására, mind az egyének és közösségek között, mind a különböző közösségek között.

A kölcsönös együttműködésen túl nélkülözhetetlen egy gyökeres szemléletváltás, amelynek során minden egyénben tudatosul, hogy saját élete alakulásáért önmaga a felelős, legyen szó pályaválasztásról, munkaviszonyról, a betegségek megelőzéséről, vagy akár a jövőre való tartalékolásról, a felsorolást a végtelenségig lehetne folytatni. A személyes felelősségvállalást szemléletformáló eszközökkel, illetve oktatással, neveléssel lehet elérni, hiszen nemcsak ennek etikai oldalát kell megérteni és befogadni hanem birtokában kell lenni annak a tudásnak, amelynek révén az emberek képesek lehetnek felelősen dönteni és döntéseikért később felelősséget vállalni.

A legteljesebb egyéni felelősségvállalás mellett is előfordulhatnak olyan helyzetek, amelyek során az egyén önállóan nem tud boldogulni, ezekben a helyzetekben kell a szociális biztonság megteremtésével átsegíteni az arra rászorulókat. Kiemelt célunknak tartjuk a szociális biztonság előmozdítását, amelynek szintén feltétele a párbeszédre alapuló együttműködés megvalósulása és az előítéletek leküzdése. Általános tapasztalatunk, hogy mai társadalmunkban a rászorultság egy szégyellni való, megvetendő állapotot tükröz, amely gondolkodást gyökeresen meg kell változtatni. Az önmaga sorsáért felelős egyén fogalmából következik, hogy önhibáján kívül kerül olyan helyzetbe, amelyben a szolidaritást és egyenlőséget valló közösségek segítséget nyújtanak.

A családoknak, mint a társadalom építőköveinek szerepe meghatározó, ezért azok támogatása prioritást élvez koncepciónkban, nemcsak azért, mert megfelelő családpolitika nélkül nem tudunk az egész magyar társadalom létét veszélyeztető természetes fogyás és annak minden következménye ellen tenni, hanem azért is, mert egészséges, jól működő társadalom csak határozott értékrendű, stabil gazdasági háttérű, kiegyensúlyozott érzelmi- és tudati háttérrel biztosító családokból, az azokból felnövekvő egyénekből tud felépülni. A családok egységének, a mentális és fizikai egészségének megőrzése szempontjából igen fontos, hogy a családok megfelelő

Testi és lelki értelemben is ép társadalom nélkül bármilyen gazdasági fejlődés kudarca van ítélve, ezért első átfogó célunk a társadalmi megújulás elősegítése

Az egyéni felelősségvállalás erősítése mellett fontosnak tartjuk a szociális intézményrendszer és a közösségi értékek erősítését

A családok támogatása prioritást élvez a koncepcióban, valamint fontosnak tartjuk az egyéni és közösségi érdekek összehangolását

támogatást kapjanak a rászoruló családtagok gondozásában, elhelyezésében. Jelenleg a társadalmi gondoskodás elégtelen szintje miatt az ilyen élethelyzetbe került családok számára sokszor gondot jelent a korábbi életminőség fenntartása, vagy éppen munkahelyük, így egzisztenciájuk megtartása. Ennek káros gazdasági, egészségi és társadalmi következményei hatalmasak. Meg kell akadályozni a szegénység családon belüli átörökítését, megfelelő oktatással és ösztönzőkkel szükséges megteremteni legalább az intergenerációs társadalmi mobilitás feltételeit. Enyhíteni kell az akár településeken belül kialakult társadalmi polarizáción, az ezzel járó elkülönülésen és konfliktusokon.

A fentiekkel összefüggésben rendkívül fontosnak tartjuk a közösségek megerősítését, a közösségi értékek középpontba helyezését, az egyéni érdekek és a közösségi érdekek közötti egészséges összhang megteremtését. Tapasztalatunk, hogy ma Pest megye társadalmára, az abban résztvevő egyének, szervezetek működésére is az individualizmus, az egyéni érdekek előtérbe helyezése és a verseny, a saját pozíciók, az egyéni akaratok, a vélt, vagy valós érdekek mindenáron történő érvényesítése inkább jellemző, mint az egymásért való felelősségvállalás, egymás megsegítése és az együttműködésre való hajlandóság. A felvázolt viselkedésminta okait nem célunk elemezni, bár meggyőződésünk, hogy nem feltétlenül önzésből adódnak, úgy látjuk azonban, hogy ez nagyban rontja a megye társadalmára egészének versenypozícióját, ezzel közvetve az egyének életminőségét is.

A fentiekkel szemben a jövőben az együttműködések, azok építésére, azok intézményesítésére szeretnénk hangsúlyt fektetni. Az együttműködések ösztönzésén alapuló társadalomfejlesztésnek már rövidtávon is komoly eredményei lehetnek, hiszen az azonnal ki fog hatni a gazdaságfejlődésre is. Ezzel egy időben rendkívül fontosnak tartjuk, hogy a megye, mint irányító szervezet, mint a fejlesztések motorja megfelelő menedzsment szervezetre támaszkodva tudja feladatait ellátni. Feltételezhetjük sokakban, hogy az intézményfejlesztés inkább eszköz, mint cél. Azt gondoljuk azonban, hogy jelen helyzetben ezen hálózatfejlesztő-intézményesítő munka egyrészt olyan komoly erőfeszítéseket, anyagi és emberi erőforrásokat igényel, ami miatt indokolt a célrendszerben való szerepeltetése, másrészt a továbblépésnek, a minőségi változások elindulásának egyik előfeltétele.

A helyzetértékelés alapján az egyén szintjén elsődleges tennivaló az egészségi állapot javítása, a hangsúlyt a megelőzésre, az egészséges életmódra helyezve, ezzel párhuzamosan az egészségügyi ellátórendszer térben kiegyensúlyozott, lakossághoz közeli szolgáltatásainak fejlesztésével. Nem csak a testi, hanem a lelki egészségi állapot javítása is célunk, sőt ez utóbbi megelőzi az előbbi. Fentiekkel összefüggésben elengedhetetlen az erkölcsi-etikai fejlődés és nevelés is. Azok a személyek képesek egészséges, jól működő családokat alkotni, társadalmat építeni, akik testi és lelki egészséggel rendelkeznek, illetve ha valamilyen betegség, fogyatékossággal rendelkeznek a társadalmi összefogás és kollektív támogatás révén képessé válnak az önálló boldogulásra, kiegyensúlyozottak, megfelelő öntudattal és önértékeléssel bírnak.

Ugyan a megye népességének iskolázottsága a megyék között jónak mondható, még mindig magas a szakképesítés nélküli, gyakran funkcionális analfabéták népességén belüli aránya (különösen a megye periferiális helyzetű térségeiben). Ahhoz, hogy a hazai és a megyei vállalkozások képesek legyenek felzárkózni hatékonyságban és bruttó hozzáadott érték tekintetében a vezető gazdaságok vállalkozásaihoz, szükséges hogy a hazai munkaerőpiacon jelenlévő munkavállalók piacképes tudással, ismeretekkel rendelkezzenek és a képességgel a folyamatos megújulásra, a rugalmas alkalmazkodásra a változó piaci igényekhez.

Ösztönözni, építeni szeretnénk az együttműködések minden szereplő között

Az egyén szintjén az egészségi állapot javítása és a folyamatos megújulásra való képesség elsajátítása a legfontosabb

Kreatív, tudás alapú társadalom csak képességeit kibontakoztatni tudó, korszerű gyakorlati ismeretekkel rendelkező, kultúráját ápoló és őrző, szilárd identitás tudattal rendelkező egyénekből tud épülni, ehhez azonban az oktatási rendszer tartalmi és intézményi racionalizálása is szükséges.

8.2. Gazdaság dinamizálása; az értékteremtő képesség növelése a térség adottságaira építve (GD)

A pest megyei gazdaság versenyképességi pályára állításának előfeltételei a fent részletezett társadalmi megújulás, a gazdaság és a társadalom hatékony működéséhez szükséges térszerkezet és infrastruktúra kialakítása. Célrendszerünkben ennek a két pillérnek az erősítésével tudjuk megalapozni a gazdasági dinamizálást, a térség adottságaira építő értékteremtő képességet, mint átfogó cél megvalósítását.

Pest megye gazdasága sok szempontból kétarcú, átmenetet képez a nagyvárosi, és a vidéki terekre jellemző gazdaságszerkezet között. Egyszerre vannak jelen benne a hagyományos termelő tevékenységek és az innovatív termelés, szolgáltatás. A térség vállalkozásai gyakran önmagukban egyesítik a múlt, a jelen és a jövő termelési technológiáit, termelési folyamatait, kultúráját. Ebből azonban ugyanúgy keletkezhet a vállalkozás életében előny és hátrány is. Szerencsés esetben a hagyományoknak az átöröklése, megfelelő újragondolás és újrafogalmazás segítségével valódi versenyelőnyhöz vezet. A hazai tulajdonú megyei vállalkozásokra azonban inkább az jellemző, hogy a vegyes struktúrák miatt képtelenek megfelelő hatékonysággal működni, a modern technológiákból, vagy folyamatokból származó látens, vagy valódi versenyelőnyt megfelelően kihasználni.

A megye egyes térségeinek adottságai és értékteremtő képességei is nagyban eltérnek egymástól, vannak innovatív termelésre és szolgáltatásokra épülő gazdaságú húzóteréseink, ahol a jó adottságoknak köszönhetően a vállalkozás intenzitás is igen magas, és vannak a fejlődésben leszakadó térségeink, ahol az erőforrások szűkösebben állnak rendelkezésre, döntően a hagyományos gazdasági tevékenységek a jellemzőek és még a meglévő adottságok sincsenek megfelelően kihasználva.

Meghatározó tényező, hogy a főváros itt van a megye „közepén”, bár közigazgatásilag élesek a határvonalak, a gazdaság ezeket a határokat kevésbé veszi figyelembe. Más megfogalmazással, ahogyan a megye pozicionálásában írtuk, Pest megye a Budapesti Metropolisz Régió szerves része, s ez a gazdaságfejlesztés szempontjából mind az erőforrások, mind a belső piac miatt rendkívüli potenciálokat jelent.

Ezen sokféleség miatt nem lehet a gazdaság dinamizálására egyféle, egyszerű megoldást találni, de éppen ez a sokszínűség jelenti azokat a tartalékokat és erőforrásokat is, amelyek ezt a térséget a többtől megkülönböztetik, amelyekre a fejlesztésben építeni lehet.

A gazdaság dinamizálására vonatkozó célkitűzéseink között ezért egyaránt szerepelnek ágazati- és területi megközelítésű célok.

Fentiek miatt, és mivel az egyes tipikus tevékenységek térben is viszonylag jól lehatárolhatóak, egyrészt a megye gazdasága szempontjából meghatározó súlyú és jelentőségű, stratégiai ágazatok fejlesztésére kívánunk kiemelten fókuszálni, másrészt viszont a speciális adottságú és helyzetű térségeink gazdaságfejlesztését szeretnénk komplexen, területi programok keretében megvalósítani, mindkét típusú fejlesztésnél kiemelt hangsúlyt fektetve a befektetés ösztönzésre, a vállalkozásfejlesztésre és a foglalkoztatottság növelésére.

A megye fenntartható módon akkor tud hosszú távon minőségi életfeltételeket kínálni, ha gazdasága megerősödik és az európai térben is versenyképessé válik

Célkitűzéseink között egyaránt vannak területi és ágazati célok

A megye vállalkozásai között viszonylag alacsony a közép és nagyvállalkozások aránya, különösen alacsony a kizárólag hazai tőkére alapuló ilyen vállalkozásoké. Szintén kevés a gyors növekedésű vállalkozás, illetve az olyan innovatív vállalkozás, amely a globális értékláncokhoz magas hozzáadott értékű termeléssel, szolgáltatással képes kapcsolódni. Ezen vállalkozások számának növeléséhez azonban szükséges a hazai tulajdonú vállalkozások tőkéjének növelése, az induló nagy növekedési potenciállal rendelkező vállalkozások támogatása, inkubációja, illetve a külpiazi terjeszkedésük elősegítése. Mindez kockázati, vagy állami célzott tőkealapok, állami szubvenciók és megfelelő vállalkozásokat segítő intézményrendszer segítségével érhető el, amelynek alapja a megyei vállalkozások megismerése, folyamatos monitorozása, megfelelő adatgyűjtések, nyilvántartások és élő kapcsolatrendszerek segítségével.

Fontos, hogy a megyei vállalkozásokat ösztönözzük a világgazdaság új kihívásainak való megfelelésre, a fenntarthatóságot, a körforgásos gazdaság alapelveit szem előtt tartó innovációkra, mivel ez megfelelően korai belépés esetén jelentős versenyelőnyt jelenthet, későbbi bevezetése pedig segíthet a piaci pozíciók megtartásában. Így fontos volna a környezetvédelmi és fenntarthatósági szabványoknak való megfelelésen túl a szemléletváltás a vállalkozásot teljes tevékenységére (tervezés, fejlesztés, termelés, értékesítés) vonatkozóan is.

8.3. Térszerkezet fejlesztése és kiegyensúlyozása; a lokális és makrotérési érdekeket kiszolgálni tudó, fenntartható környezet (TF)

Kiegyensúlyozott, fenntartható a természeti környezetét értékként kezelő térszerkezet nélkül, sem mint vonzó élettér, sem mint gazdasági erőközpont nem tud Pest megye a jelenlegi pozícióin javítani.

Talán ez az az átfogó cél, ahol a legnagyobb szükség van arra, hogy túl tudjunk lépni az eddigi, a közigazgatási határokon belül történő gondolkodásmódon, hogy együtt tudjunk tervezni és majd közös terveinket megvalósítani a környező megyékkel, a fővárossal, a megye belső várostérségeinek meghatározó szereplőivel.

Pest megye, a Metropolisz Térség centrális elhelyezkedésénél fogva Magyarország és Közép-Európa térszerkezetének jelentős csomópontja, így különösen annak makrotérési közlekedési elemeinek, nemzetközi és országos multimodális kapcsolati elemeinek megtervezése és megvalósítása nem megyei hatáskör. A terület kiegyensúlyozottabb fejlődését, annak európai pozícióinak betöltését jobban szolgáló hálózatos térstruktúra kialakítására vonatkozóan azonban határozott elképzeléseink vannak és azt a megye szempontjából is stratégiai célnak tekintjük.

Ugyancsak stratégiai célunk a térség kohéziójának javítása érdekében a megye belső közlekedési kapcsolatrendszerének fejlesztése, kiemelten kezelve a térségközpontok és vonzáskörzetük közlekedését és az elővárosi közlekedést, az intézményi elérhetőség javítását.

Fontosnak tartjuk, hogy a megye belső települési szerkezetében az adottságokra az eddigieknél jobban épülő, munkamegosztásban együttműködő policentrikus települési struktúra jöjjön létre, illetve erősödjön meg. Ehhez szükséges a tér centrális közlekedési rendszerének hálózatosítása a nemzetközi hálózatrendszerhez való kapcsolódása.

Az eddigi területpazarló, zöldterületet felélő, túlburjánzó agglomerációs településfejlődést eredményező fejlesztési tevékenységeket tervezett, koordinált térségfejlesztéssel, takarékos területhasználattal, az épített és természeti környezeti értékek megővásával és fejlesztésével szeretnénk felváltani. A településfejlesztésnek

A megye pozícióit a makrotérési és a belső hálózati elemek egyidejű, összehangolt, fenntartható módon megvalósuló fejlesztésével lehet javítani

Kiemelt terület a térségi központok és vonzáskörzetük, valamint az elővárosi közlekedés fejlesztése

reagálnia kell a részben a COVID, részben pedig a vállalati folyamatok újragondolása révén létrejövő multi lokációs és közösségi irodák terjedésével kapcsolatba hozható fejlesztési igényekre. Ezek egyfelől a helyi városközpontok fejlesztését, a település gazdasági, kereskedelmi hasznosításra alkalmas területeinek átgondolt, fenntarthatóságot és a modern termelési igényekhez igazított szolgáltatásokat is magába foglaló ingatlanfejlesztést és az ezzel összhangban létrejövő közlekedési és egyéb infrastruktúra fejlesztését is jelentik.

A megye vidéki területein pedig olyan területhasználatra kell törekednünk, amely mellett továbbra is megőrizhetőek a még jó állapotban lévő ökológiai adottságok, a vidéki táj esztétikai értéke, ugyanakkor, amely lehetőséget biztosít, illetve megteremti a feltételeit a vidék gazdasági- és társadalmi felemelkedésének, a térségi adottságokon alapuló helyi gazdaságok megerősödésének. A rekultiválható és rehabilitálható területek (bányatavak, bányák, volt katonai és gazdasági területek, hulladéklerakók), újrahhasznosítását átgondoltan, megfelelő terület-, települési- és tájrendezési tervek megvalósításával kell visszavezetni a térségi tájgazdálkodásba.

A klímaváltozás, a természeti erőforrások szűkös rendelkezésre állása, az energetikai rendszerek sebezhetősége, az energia- és víz költségek ugrásszerű emelkedése miatt egyre nagyobb a jelentősége az átgondolt energia- és vízgazdálkodásnak, a megújuló energiákra történő hangsúlyáthelyezésnek, a decentralizált energetikai rendszerek kialakításának.

Átgondolt víz és energiapolitika megvalósítására törekszünk

Koncepciónkban ezeket a kérdéseket is kiemelten kezelendőnek tartjuk, összefüggésben a közműfejlesztéssel és a környezetvédelemmel.

8.4. Átfogó területi célok (ÁTC)

8.4.1. A fejlődésben elmaradott Szobi és Nagykátai, illetve a lemaradó Aszódi, Ceglédi, Nagykőrösi, Dabasi és Ráckevei járások gazdasági-társadalmi felzárkóztatása

A főváros fejlesztő hatása a fővárostól távolodva az elérési idő növekedésével párhuzamosan csökken. Így a szuburbanizáció hajtotta kedvező demográfiai változások a távolabb elhelyezkedő térségeket egyre kevésbé érik el. Mindennek persze nemcsak demográfiai, hanem gazdasági következményei is vannak. A vándorlás hatásainak elmaradása miatt ezeket a tereket előregedő népesség és általában alacsony iskolázottság jellemzi. Ennek megfelelően alakul az épített környezet minősége is. A helyi vállalkozásoknak így olyan gazdasági környezetben kell helyt állniuk, ahol kevés a képzett munkaerő, hiányosak a gazdasági tevékenységet segítő szolgáltatások, hiányzik az innovációt támogató tudás és infrastruktúra. Ennek megfelelően kicsi a helyi vállalkozási aktivitás, alultőkésítettek a vállalkozások. A megyén belül a fent felsorolt okok eredőjeként egyfajta belső periféria alakult ki. Így pedig állami beavatkozás nélkül nehéz új tőke bevonása a térségbe, hazai, vagy külföldi befektetők meggyőzése a termelésük áthelyezésére, vagy helyi bővítésére vonatkozó döntésük meghozataláról.

Ezeknek a térségeknek a helyzete ugyanakkor különleges, hiszen bár sokszor valamivel jobb feltételeket kínálnak lakóik számára, mint az ország külső periferiáin létező térségek, azonban a főváros vonzása miatt térben egymáshoz nagyon közel alakultak ki óriási társadalmi és gazdasági különbségek, ami jelentős társadalmi feszültségeket eredményez. Ezen térségek felzárkóztatása hatalmas gazdasági tartalékot jelent, hiszen egyfelől e térségek védelme érdekében el kell kerülni azt hogy a fővárost és annak agglomerációját a Dunától keletre egy depressziós övezet vegye

körül, ahová a város a problémáit száműzi. Másfelől ez a tér sok értékkel rendelkezik, amelynek kihasználása révén az egész metropolisz térség verseny-képessége és gazdasági teljesítménye jelentősen javulhat.

8.4.2. Pest Megyei Duna Stratégia megvalósítása

A Fejlesztési Koncepció készítésének időtartama alatt döntötte el Pest Megye Önkormányzata, hogy az Európai Unió Duna Stratégiájára ráfűzve és azt a megyei szintre lebontva elkészíti a Pest Megyei Duna Stratégiát. A 2011. évi magyar elnökség alatt elfogadott „Duna régióra” vonatkozó uniós stratégia célja, hogy lendületet adjon a legkülönbözőbb helyi problémák kezelését, a gazdasági fejlődés ösztönzését, a közlekedés és szállítás, valamint az energiahálózatok javítását, a környezet védelmét és a biztonság növelését célzó hosszú távú együttműködésnek a Duna folyót övező országok között.

A dunai makrorégióban található az EU legkevésbé fejlett régióinak többsége. Az elmúlt időszak eseményei mutatják, hogy a közép-európai országok egymásra vannak utalva. Nem tudjuk elkerülni az együttműködést, legyen szó az árvizek ügyéről, közlekedésről, vagy az energiaellátás biztonságának garantálásáról. Amikor a konkrét kérdésekről kezdünk el beszélni, egyre jobban látszik, hogyan szövődnek azok a szálak, amelyek ezt a közép-európai jó szomszédságot meg tudják alapozni.

A stratégia 2011-ben határozatlan időre készült, az eltelt idő azonban azt mutatja, hogy várhatóan kiterjesztésre fognak kerülni a kezdetben megfogalmazott célok, sőt források hozzárendelése is elképzelhető a célokhoz kapcsolódó programok megvalósítására. A megyei Duna stratégiában megpróbálunk térségünk érdekeinek megfelelően kapcsolódni az európai tervhez, és komplex módon megfogalmazni programjainkat. Pest megye számára a Duna, nemcsak azt jelenti, hogy a folyó hosszában kettészeli a megyét, hanem számtalan feladatot, ugyanakkor lehetőségeket, komoly fejlesztési potenciált is jelent. Az ezekhez kapcsolódó célrendszert hasznosnak tartjuk a megyei koncepcióban stratégiai szintű területi célként megjeleníteni.

A Duna stratégia a tágabb makrorégiót lendületbe hozó, a térség állami fejlesztéseinek összehangolását támogató terv

9. A MEGYE FEJLESZTÉSÉNEK HORIZONTÁLIS CÉLJAI

A területi- és az ágazati stratégiai célok mellett meghatároztunk az alábbiakban néhány olyan horizontális célt is, amelyek folyamatos szem előtt tartását, és a bennük megfogalmazott elvárásokra történő folyamatos „odafigyelést” elengedhetetlenül szükségesnek tartjuk.

Ezek a horizontális célok olyan értékválasztásbeli-, gazdasági-, környezeti- és szemléletbeli szempontokat jelenítenek meg, amelyeket a megye fejlesztéspolitikájában, a programozásban és majd a megvalósítások során is következetesen érvényre kell juttatnunk.

9.1. Területi és társadalmi kohézió, szociális felzárkóztatás (H.1.)

A metropolisztérség - nem csak Pest megye, hanem beleértve a fővárost és a megyehatárokon is átnyúló, szervesen összetartozó területeket - belső kohéziójának megteremtése, a települések, a járások kiegyensúlyozott és egymást kölcsönösen erősítő fejlődése, anyagi és kulturális gyarapodása, a jobb életminőséget, a helyi boldogulás lehetőségét és a biztonság alapvető feltételeit nyújtó feltételek megteremtése érdekében.

Pest megyén, a régióon belül nem erősödött a belső kohézió, sőt ezzel ellentétes tendenciák figyelhetők meg

Pest megye számára a területi kohézió összeegyeztethető a versenyképességi célkitűzésekkel; így a gazdaság dinamizálásával és a térszerkezet újragondolásával. A metropolisztérség újragondolása és szerkezeti átalakítása révén elérhető pozícióváltozás koherens a hátrányos helyzetű térségek felzárkóztatásának céljával, illetve ez utóbbinak megteremti az alapvető feltételeit a belső kapcsolatok erősítésével. A változás azonban jelentős kihívást is jelent – a térségek helyzetének és szerepének újragondolását, az átalakuló térségek támogatását, az intézmények jelentőségének újraértékelését. A főváros közelsége sem jelent automatikus felzárkózást, a szuburbán övezetben is kimutathatóak olyan problémák, amelyek a közszolgáltatások és az infrastruktúra viszonylagos kiépítettsége ellenére a helyi gazdaság alacsony teljesítményét, illetve társadalmi problémákat eredményeznek.

A megyehatáron is átnyúló területi kohéziót, a gazdasági és társadalmi kapcsolatok erősítését, a közös gondolkodást, a közös prioritások meghatározását, a közös projektek megvalósításának segítségét szolgálja a Közép-Duna-völgye menti integrált területi stratégia készítésében való részvétel, a Pest Megyei Duna Stratégia megalkotása, a Homokhátság, a Dunakanyar, vagy a Börzsöny térségének ügyeinek közös kezelése a szomszédos megyékkel.

Fontosnak tartjuk a megyehatáron is átnyúló együttműködések és közös fejlesztési programokat

Ezek közül kiemelten fontosnak tartjuk a Duna stratégia célkitűzéseinek megvalósításában való részvételt. Olyan együttműködést kell kialakítanunk a Duna menti térség Pest megyén kívüli lehetséges résztvevőivel, amely során az érintettek érdemben részt vesznek az ágazati- és az integrált területi célkitűzések tervezésében, programozásában és megvalósításában is. Pest Megye Önkormányzatának ebben élenjárónak kell lennie a Duna gazdasági, turisztikai, társadalmi lehetőségeinek hatékonyabb kiaknázása érdekében. A Pest megyére elkészülő Duna stratégia érdemben tud kapcsolódni az Európai Duna Régió Stratégiához, valamint a tervezett Közép-Duna-völgye menti integrált területi stratégiához.

GYAKORLATI TENNIVALÓK

- A helyi identitás kialakítása, megerősítése az összetartozás érzésének megerősítése, a kulturális sokszínűség értékeinek felismerése, a közös múlt tisztelete, emlékek megőrzése
- A város és vidék együttműködésének erősítése
- Közös érdekeken nyugvó járásokon átívelő összefogás erősítése, gazdasági, társadalmi, környezeti szempontból összefüggő teret alkotó járások, vagy települések között.
- A helyi innovációs, abszorpciós képesség javítása, specializáció erősítése a helyi adottságokra építve.
- A területi különbségek csökkentése, az együttműködésen alapuló szinergikus előnyök minél jobb kihasználása.

A társadalmi kohézió célja a hátrányos helyzetű csoportok felzárkóztatása, integrálása a közösség, valamint a tágabban értelmezett értékteremtés világába, az esélyegyenlőség megteremtése, a társadalmi mobilitás erősítése, a társadalmi felelősségvállalás erősítése.

Pest megye népességének összetétele, népesedési folyamatai, sűrű városhálózata, gazdasági helyzete nem változtat azon az alapvető helyzeten, hogy a társadalmi kohézió igen jelentős kihívást jelent a közösségeknek. Viszonylag kedvező adottságai ugyanakkor megteremtik a lehetőségét a cselekvésnek, a közösségek jelentős része még rendelkezik olyan integritással, perspektívával, amely alapvető feltételt jelent a kohéziót szolgáló eszközök alkalmazásához.

Pest megye szerencsés, mert társadalmi összetételénél fogva van kikhez felzárkóztatni a hátrányos helyzetű csoportokat

GYAKORLATI TENNIVALÓK

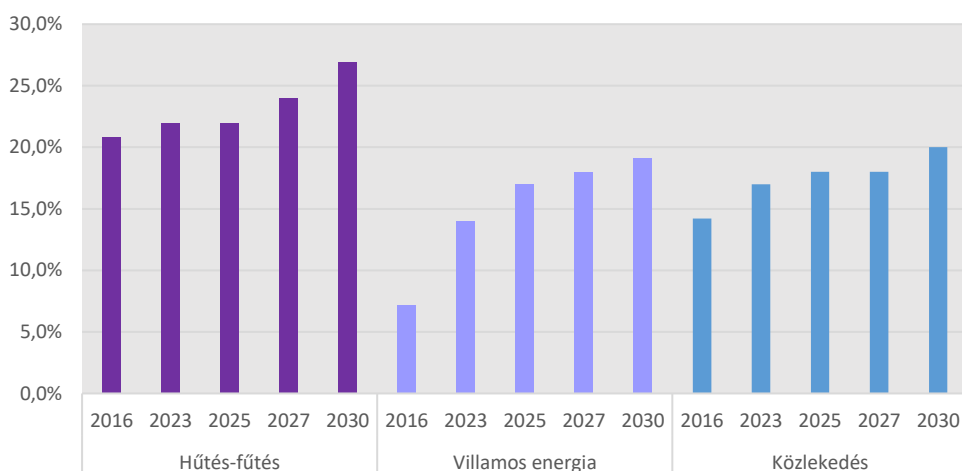
- A munkájukat elvesztők munkapiaci integrálásának elősegítése.
- A munkanélküliségben eltöltött átlagos idő csökkentése, a foglalkoztatási lehetőségek, a munkahelyek minőségének, valamint összetételének javítása; a munkában állók képzsének erősítése.
- Az esélyegyenlőség megteremtése a foglalkoztatásban - a szabályozás, helyi legjobb gyakorlatok, a társadalmi felelősségvállalás eszközeivel – különös tekintettel a hátrányos helyzetű rétegek sajátos igényeire.
- A családtag gondozása miatt a munkaerőpiacról kiszorulókat támogatása, nappali ellátás, bentlakásos rendszerű ellátás, vagy atipikus munkarend, otthon foglalkoztatás támogatása révén.
- Az oktatásból „idő előtt” kimaradó fiatalok számának csökkentése; innovatív oktatási módszertanok, intézmények alkalmazásának, fejlesztésének támogatásával.
- Az egész életen át tartó tanulás feltételeinek biztosítása, a funkcionális analfabetizmus felszámolása, a szakképzés megerősítése.
- Generációs kihívások – aktív időskor, pályakezdő munkanélküliség – kezelése; a közösség alapú innováció ösztönzése, stratégiai partnerségek kialakítása.
- Az egészségügyi ellátáshoz való egyenlő hozzáférés biztosítása, különös tekintettel a deprivált társadalmi csoportokra.

Alapvető célunk az esélyegyenlőség javítása az oktatásban és a foglalkoztatásban

- A telepsterű lakóközterek felszámolása, illetve azok elfogadható normák szerinti megújítása, szociális település rehabilitációs eszközök alkalmazásával.
- Közétkeztetés fejlesztése, infrastrukturális korszerűsítése.

9.2. Fenntarthatóság, klíma és energiapolitika (H.2.)

A fenntarthatóság, klíma- és energiapolitika célja a rendelkezésre álló erőforrások és a fogyasztás egyensúlyának megteremtése; az „ökológiai lábnyom” csökkentése, hulladékszegény illetve újrahasznosításra épülő technológiák alkalmazása és fejlesztése, felkészülés és alkalmazkodás a klímaváltozás kezelésére, a környezet állapotának megőrzése, javítása. A megújuló energiahordozók használatának növelése, gyors és rugalmas alkalmazkodásra képes térszerkezet, gazdasági és közösségi aktivitás fejlesztése.

A megújuló energia bruttó végsőenergia-fogyasztásban elért ágazonkénti részarányára vonatkozó becsült nemzeti ütemtervek (Forrás: Magyarország Nemzeti Energia és Klíma-terve) (7. ábra)

A társadalom, gazdaság, környezet hármas egysége tekintetében egyre nagyobb hangsúlyt kell helyezni a környezetre. Pest megye társadalma, gazdasága, valamint épített és természeti környezete egymást befolyásoló tényezők, amelyek közül a környezet (természet, táj, épített környezet) fennmaradása nélkül folyamatosan romlanak úgy a gazdaság, mint a társadalom fejlődésének feltételei. Szemléletváltásra, a környezettudatosság és a környezetkultúra növelésére van szükség a társadalomban és a gazdaságban a természeti értékek, a tiszta környezet valódi értéként történő kezelése érdekében. Ehhez nem elegendőek a közösségi programok, szükséges az oktatási rendszer reformján keresztül is érvényt szerezni a fenntarthatóságnak. Pest megye jó adottságokkal rendelkezik a környezeti erőforrásokat kímélő, valamint az ember környezetre gyakorolt hatásait csökkentő befektetésekhez. A kezdeményezések, beruházások, technológiák azonban szigetszerűek. Összekapcsolásukkal jelentősen növekedhetne a közvetlen és közvetett hatás. Pest megye prioritásként kezeli azt, hogy az eseti beruházások mellett (helyett) a térségi adottságokat és lehetőségeket egységben kezelő megoldások, valamint egy hosszabb távra tekintő, a fenntartható fejlődés elvén alapuló stratégiai menedzsment szemlélet kerüljön előtérbe.

GYAKORLATI TENNIVALÓK

- A rendelkezésre álló erőforrások és a fogyasztás egyensúlyának megteremtése.
- A takarékosabb környezethasználat, az „ökológiai lábnyom” csökkentése.

Ha Magyarország önállóbbá/önellátóvá válik energiahordozók kapcsán, illetve csökkenteni tudja energiafelhasználását, azzal javítani tudja nemzetbiztonsági helyzetét is

- Gazdaság és közösségi környezet- és klímatudatos aktivitás fejlesztése.
- A fenntartható jövőt is biztosító fejlesztési irányokat megcélzó, új körforgásos jelleget erősítő gazdasági modell megteremtése az ökológiai és a humán szolgáltatások körére is kiterjedő szemlélettel.
- „Platformok” köré szerveződő programok generálása, erősítése („intelligens kisvárosok”, „fenntartható települések”, „autonóm tanyagazdaság” stb.).
- A gazdaság és a helyi közösségek nagyobb sokfélesége, a megújuló erőforrások növekvő, és sokrétű felhasználása; a lokális, illetve egyedi megoldások, innovációk adaptív térnyerésének elősegítése.
- Hulladékszegény illetve az újrahasznosításra épülő technológiák, folyamatok elterjesztése, a körforgásos gazdaság elveinek megfelelő módon.
- Monitoring hálózatok kiépítése, meglévők fejlesztése
- Beruházások és befektetések orientációja, az értékteremtés új lehetőségeinek feltárása, „zöld marketing” (márkaérték, védjegy, társadalmi felelősségvállalás) erősítése.
- A szemléletváltás és a környezettudatosság növelésének elősegítése a társadalom széles rétegeiben.

9.3. Partnerség, együttműködés (H.3.)

A partnerség, együttműködés erősítésének célja a térségi fejlesztésben érdekelt szereplők – önkormányzatok, intézmények, vállalkozások, tudásközpontok, civil szervezetek és egyének – közötti stratégiai együttműködés fejlesztése; a területi intézményrendszer fejlesztése, a területspecifikus tudás generálása és megosztása.

A partnerségi elv alkalmazása és az intézményrendszer ezzel összhangban lévő fejlesztése teremti meg a lehetőségét annak, hogy a megye gyorsabban és hatékonyabban alkalmazkodjon a társadalmi és gazdasági változásokhoz, megtartsa és megerősítse megyét jellemző sokszínűséget, és kiaknázza e sokszínűségben rejlő innovációs lehetőségeket.

Az endogén energiák mozgósításához feltétlenül szükséges a belső kapcsolatok, a párbeszéd erősítése

GYAKORLATI TENNIVALÓK

- A szakpolitikák területi megalapozása: különösen az oktatás, a szakképzés, a közösségi művelődés, a szociális ügyek, az egészségügy, valamint az innováció területi intézményrendszere tekintetében a helyi igények és területi adottságok, folyamatok feltárása, összehangolása; a helyi és térségi ellátások és szolgáltatások területi beágyazottságának erősítése.
- Projektgenerálás: közfeladatok ellátását érintő kezdeményezések, társadalmi innovációk és gazdasági projektek közös meghatározása; a helyi, kiemelt, vagy nemzetközi jelentőséggel bíró projektek háttérének, hatékonyságának és hatásának erősítése.
- A társadalmi (bizalmi) tőke gyarapítása: a „részvétel kultúrájának” erősítése, a helyi, specifikus tartalom és tudás létrehozásának és megosztásának erősítése.
- A megye, illetve a metropolisztérség márkaértékét, nemzetközi pozícionálását meghatározó közösségi kezdeményezések, a helyi identitás megjelenítését, elfogadottságát támogató együttműködések és eszközök (védjegy, minősítés stb.) térnyerése.

9.4. Hatékonyság (H.4.)

A hatékonyság növelésének célja a területi adottságok és a rendelkezésre álló erőforrások jobb kihasználása. Pest megye jó adottságokkal rendelkezik a gazdasági növekedéshez, valamint az emberek igényeinek megfelelő életminőség biztosításához.

A fejlődést ugyanakkor akadályozza a relatíve alacsony hatékonyság, amely rontja a gazdaság teljesítményét, és gyengíti a növekedési kilátásokat, az itt felhasznált erőforrások hasznosulását, valamint ronthatja a lakosok életminőségét, korlátozza a magasabb hozzáadott érték megjelenését. Sokszor érzékelhető, hogy a fővárosi térhasználathoz képest nagyobb „szabad tér” rendelkezésre állása nem ösztönzi a beruházókat (magánszemélyek, és gazdasági társaságok esetében egyaránt) a takarékos területhasználatra, sokszor jelennek meg meggondolatlanul túlépített beruházások. Megállapítható, hogy a jövőképből megfogalmazott állapothoz egy alapvető, a társadalom több területét érintő változásra van szükség a hatékonyságban, amelyhez a népesség összetétele és az itt elérhető tudás megfelelő kiindulópontot jelent.

A források beszűkülése miatt még fontosabb az erőforrások ésszerű és hatékony felhasználása

GYAKORLATI TENNIVALÓK

- A térszerkezetben meglévő erősségek hatékony kihasználása.
- A természeti erőforrások, nyersanyagok, és az energia hatékony és fenntartható használata.
- A kulturális értékek, az emberi értékteremtő képesség lehető legteljesebb hasznosítása.
- A térségbe érkező támogatási források összpontosítása, hatékony kihasználása, a generált (generálható) hozzáadott érték maximalizálása.
- A helyi értékek és Pest megye elismertségének, márkáerejének növelése.
- Jelentősen nagyobb vállalati termelékenység, a befektetések jobb megtérülése.
- Az energiateljesítmény jelentős mértékű csökkentése.
- A szűk keresztmetszetek feloldására való törekvéssel, kis ráfordításokkal meglévő, de hatásukat nem megfelelően érvényre juttató források, erők, készségek, tudások felszabadítása.

9.5. Innováció (H.5.)

Az innováció mindig valami újdonságnak a megjelenése, ami lehet egy új gondolat, szemléletmód, újfajta szervezet, új folyamat, termék, vagy bármi, amelynek révén a korábbinál hatékonyabb, jobb eredmény érhető el. Az innovációk fontosak az élet minden területén, hiszen az innováció jelenti a kulcsot a hatékony alkalmazkodáshoz és a természet, a társadalom és a gazdaság változásaiból következő kihívásokhoz való megfelelésben. Ennek megfelelően ha az elkövetkező generációk számára meg kívánjuk őrizni életünk, környezetünk értékeit, úgy az innováció támogatása minden problématerületen elkerülhetetlenül fontos, legyen az társadalmi, környezeti, vagy épp gazdasági innováció. Az innovációhoz azonban több dolog együttes megléte szükséges, egyfelől az innováció alapja a tudás. Másfelől az innovációhoz vezethet csupán egy ötlet, egy gondolat is, amely nem feltételezi a tárgyi tudás meglétét. És itt fontos megjegyezni, hogy az innovációhoz szükséges és elengedhetetlen elem a szabadság, a gondolatok, a szólás és a tettek szabadsága. Minden innovációhoz szükséges a világunkhoz való objektív, rugalmas és kritikus viszonyulás is. A társadalom részéről az újdonságok befogadására való készség és nyitottság. Végezetül, de nem utolsósorban az innovációk érvényesüléséhez szükség van arra az elkötelezettségre, bátorságra és nem utolsósorban szellemi és

Az innováció alapja a tudás, a tehetség, a szólás, a gondolkodás és a tettek szabadsága, a társadalmi nyitottság és befogadás, valamint a megalkuvást nem tűrő elkötelezettség a jobbítás irányába.

gazdasági tőkére, amelynek révén az innovatív gondolatok, ötletek megvalósulhatnak, átkerülhetnek a mindennapi gyakorlatba, a mindennapi életünkbe.

GYAKORLATI TENNIVALÓK

- A tehetséggondozás támogatása, az iskolai keretek között, vagy azon túl.
- Társadalmi szemlélet formálása, a nyitottság, a befogadásra való képesség elmélyítése.
- Az innovatív gondolatok, ötletek felkarolása, népszerűsítése, megismertetése és támogatása
- Társadalmi párbeszéd segítése a társadalmi, környezeti és gazdasági problémákról, közös megoldáskeresés a legszélesebb körben
- Az újító ötletek megosztását segítő platformok megteremtése
- Az innováció hajtó erejét képező innovátorok (egyetemek, kutatóintézetek, innovációs központok, vállalkozások, társadalmi szervezetek stb.) segítése
- A települési gyakorlatban is törekvés nem a megszokott, hanem a legjobb megoldás megtalálásra, másutt már működő innovációk alkalmazására.

9.6. A térségi identitás erősítése, megyei profil, értékmegőrzés, értékteremtés (H.7.)

A térségi identitás és a megye profiljának erősítésének célja, hogy jelentős mértékben meghatározza a települések nyújtotta jólét, életminőség és biztonság szintjét, illetve fejlesztésének lehetőségét; azaz szorosan kapcsolódik a gazdasági, társadalmi és térszerkezeti célok teljesüléséhez. Különösen szoros a kapcsolata „A szociális biztonság megerősítése, a közösségek megújítása, a családi értékek előtérbe helyezése, „családbarát” megye, a társadalmi bizalom erősítése” stratégiai céllal.

Pest megyében az identitás fejlesztése sajátos kihívást jelent – a helyi közösségek, valamint a funkcionális várostérségek és összekapcsolódó városhálózatok (identitáskörzetek) belső kohéziójának gyengése miatt. A rendkívüli mobilitás, a népesség növekedése, illetve a népességcsere, továbbá a gazdasági és társadalmi változások gyors üteme és nem utolsósorban a főváros „gravitációs ereje” komoly kockázatot jelent a hagyományosan erős nemzetiségi-, kulturális és gazdasági gyökerekkel rendelkező települések számára. Budapest viszonylagos jelentőségével magyarázható az is, hogy a megye profilja – gazdasági értékteremtő képessége – kevésbé ismert, így a települések és az itt működő vállalkozások, intézmények pozíciója, érdekérvényesítő képessége, valamint márkaereje is elmarad a lehetőségektől.

Az identitás erősítése, a közösségek integritásának fejlesztése (például a közösségi művelődés intézményrendszerében) különleges szerepet tölthet be a helyi települések fejlődésében. Hozzájárul a társadalmi tőke, illetve kifejezetten a helyi gazdaság szerepének növeléséhez; a városhálózat szorosabban együttműködő térségei számára pedig megteremti a lehetőségét az érdekelték közötti szorosabb együttműködésnek, az innováció kiterjedt hasznosulásának, a komplex térségi fejlesztéseknek. Az identitás Pest megye értelmezésében egy folyamatosan változó, tudás és értéktartalommal telített kapocs az itt élő emberek között.

A megye profiljának, gazdasági és kulturális teljesítményének fejlesztése, kommunikálása, fontos szerepet tölt be metropolisztérség fejlődésében, s azon belül a megye és térségei sajátos márkaértékkel bíró szerepének megteremtésében. A profil erősítésére lehetőséget nyújt a tudatos szakosodás, a nemzetközi és hazai munkamegosztás fejlesztése; de Pest megye sajátos jellemzői között a kulturális és az in-

A be- és kiköltözők számának magas aránya miatt az önazonosság, a gyökerek megtalálása, vagy gyökerek „növesztése” segíti a térségi identitás kialakulását

A megyei profil erősítése segíti a térség belső és nemzetközi pozicionálását is

novációs teljesítmény sokszínűsége, az üzleti környezet és humán háttér rétegzettség is különleges jelentőséggel bír; motorja lehet az európai térben is versenyképes fejlődésnek.

A megye profiljának erősítése teremti meg a lehetőségét annak, hogy a megye és közösségei (meghatározó kulturális, rekreációs, mezőgazdasági, vállalkozói és ipari övezetei) valóságos teljesítményüknek megfelelően pozícionálhassák magukat.

GYAKORLATI TENNIVALÓK

- A helyi identitás fejlesztését támogató eszközök, tartalmak és programelemek támogatása.
- A helyi értékek, kulturális és gazdasági teljesítmények nyomon követése és megjelenítése.
- A helyi, regionális média támogatása.
- A helyi közösség fejlesztésének és a helyi gazdaság ügyének összekapcsolása; a vállalkozásfejlesztést, a településfejlesztést és a közösségfejlesztést átfogó komplex programok tervezése.
- A turizmusmarketing, az örökségvédelem és marketing, valamint a vállalkozásfejlesztés, a befektetés-ösztönzés és az innováció területi összehangolása, az identitás erősítését szolgáló eszközök kiemelt támogatása;
- A megyei identitást és a márkaértéket, valamint helyi értéktartalmat kifejező minősítési rendszerek, védjegyek, és egyéb eszközök alkalmazásának ösztönzése, támogatása.
- A közösségi alapú helyi kezdeményezések orientációja, valamint az identitást, profilt kifejező, erősítő partnerségek, tudásközpontok, szolgáltatások kiemelt támogatása.

Pest megye határozottan állást foglal amellett, hogy a meglévő, táji, természeti-, épített környezeti-, kulturális-, közösségi- és gazdasági értékeit meg kívánja védeni, a térség jövőbeni fejlődését azokra építi.

Értékeink egy része természeti adottságokból ered, más része az emberi tevékenység évszázadai alatt tárgyiasult, egy jelentős része azonban az emberből magából ered; az egyének, a családok, a társadalom, a közösségek és a gazdaság szereplői hordozzák azokat. Ezek egy része egyetemes emberi érték, más része sajátos helyi, térségi, megyei "specialitás".

Fontosnak tartjuk a tárgyi és szellemi értékeink jobb megismerését, valamint hatékonyabb, illetve megfelelő hasznosítását; összekapcsolva a társadalmi érdeket és a gazdasági hatékonyságot; hozzájárulva a foglalkoztatás bővüléséhez; erősítve a helyi, térségi innovációt.

Elkötelezettek vagyunk amellett, hogy koncepciónkban megfogalmazott céljaink megvalósítása érdekében tett erőfeszítéseinket az értékközpontúság és az értéktremtő képesség javítása, mint rendező elv alapozza meg.

GYAKORLATI TENNIVALÓK

- A táji és természeti értékek fenntartható védelme és fejlesztése.
 - Kedvező táji adottságok megőrzése, a tájszerkezet és karakter kedvezőtlen irányú változásának lassítása, megállítása. Táji örökség (egyedi tájértékek és kedvező tájkarakter elemek) megőrzése.
 - Természetes és természet közeli élőhelyek megőrzése. Működőképes ökológiai rendszerek, zöld infrastruktúrák fennmaradásának és fejlesztésének támogatása.

- tésének biztosítása, tájidegen, inváziós fajok terjedésének visszaszorítása. Fényszennyezés csökkentése közvilágítás korszerűsítéssel, energiatakarékos, fényszennyezés-mentes technikai megoldások alkalmazásával
- Ökológiai viszonyoknak megfelelő, honos fajok alkalmazása a fejlesztések során.
 - Zöldfelületek ökológiai és használati értékének növelése, zöldterületek növelése, és minőségének javítása
 - Ökoturizmus, nemzeti parki turizmus fejlesztése, az ökoszisztéma szolgáltatások megőrzése.
- A gazdasági értékek megőrzése és fejlesztése.
 - Kedvező tájkaraktert őrző termelés, kereskedelem és egyéb szolgáltatások erősítése. Építmények és létesítmények tájba illesztése. Tájsebek rehabilitálása, rekultivációja.
 - Szántóföldi művelés nagy, összefüggő tábláin a mozaikosság kialakítása, meglévő mezsgyék, fasorok megőrzése, újak telepítése.
 - Az egészség, mint érték, az annak alapjául szolgáló egészséges környezet megőrzése. A teljes élet lehetőségének biztosítása.
 - Az állami, önkormányzati vagyon („portfólió”) módszeres, értékelemzésen alapuló felmérése, az egyes értékek újragondolása és hasznosítása.
 - A régészeti örökség megóvása és fejlesztése, kiemelt figyelmet fordítva a világörökség várományos a római birodalom határai, a dunai limes magyarországi szakasza – integrált (vagyis nem potszerű, hanem a helyi adottságokon alapuló, a limes megye- és régióhatárokon túlnyúló linearitását mégis figyelembe vevő), standardizált megjelenítési és minőségi elvárásokat teljesítő hálózatos együttműködések is kialakító – fejlesztésére
 - A táji örökség védelme és fenntartható fejlesztése.
 - A műemléki örökség megóvása és hasznosítása.
 - Az épített környezet nem védett, de a helyi karaktert biztosító együtteseinek megőrzése.
 - A kulturális, közösségi értékek számbavétele, megőrzése és beépítése a helyi kultúrába, helyi (települési és megyei) értéktárak készítésén, kiadásán, bemutatásán keresztül, a közösségi művelődés és a közgyűjtemények szakembereinek bevonásával.

10. ÁTFOGÓ CÉL: TÁRSADALMI MEGÚJULÁS testben és lélekben egészséges, együttműködő egyén és közösségek (TM)

10.1. Stratégiai cél: A szociális és létbiztonság megerősítése, a közösségek megújítása, a családi értékek előtérbe helyezése, „családbarát” megye, a társadalmi bizalom erősítése. (TM.1.)

Pest megye –bár az egyes járások között jelentős különbségek vannak ezen a téren is- közbiztonság, közlekedésbiztonság és szociális biztonság szempontjából is jelentősen eltér a többi megyétől. A Közép-Magyarország Régió részeként, a 3 milliós lakosú metropolisz térségben, az ország közlekedésének, gazdaságának központi terében helyezkedik el és minden ezzel kapcsolatos problematikáját kiemelten magában hordozza.

10.1.1. Szociális biztonság

A relatív szociális biztonság alatt azt értjük, hogy létezik egy védőháló, amely az ellen véd, amit a sors hozhat. Valljuk, hogy minden egyén segítségre jogosult azokban az élethelyzetekben, amelyekben önhibáján kívül nem képes egyedül boldogulni, különösen öregség, tartós betegség, valamilyen fogyaték, árvaság, özvegység, munkanélküliség, hajléktalanság vagy más súlyos körülmény esetén. A szociális biztonságban létezik egy abszolút szintje is, amely azt feltételezi, hogy a társadalom minden tagja részesülhet az alapvető fogyasztási javakban. A felsoroltak elsősorban állami szerepvállalást követelnek meg, azonban megfelelő társadalmi támogatottság nélkül az állami intézményrendszer nem képes betölteni a szerepét. Ez az a terület, ahol talán a leginkább szükség van a civilszféra és az egyházi intézmények jelenlétére, és ez az a terület, amelyre a területfejlesztés egyéb célkitűzései (pl. a gazdaság teljesítményének erősítése, közlekedés fejlesztése, foglalkoztatás elősegítése) eredményességük esetén rendkívül pozitív, erőteljes hatást képesek gyakorolni.

A közösségek szerepének gyengülése, az egyéni érdekek előtérbe helyezése, a családi értékek háttérbe szorulása az egész társadalom megújulásának akadályát jelenti, amelynek következményei kihatnak a megye és települései fejlődésére, de különösen a lakosság szemléletmódjára. A közösségek megújulásának sokoldalú támogatása – kiemelten a „családbarát” megye létrehozása – a megye fejlődésének, az itt élők szemléletváltásának és pozitív hangulatának nélkülözhetetlen feltétele.

A család a társadalom alapsejtje, természetes építő köve. Csak szilárd kövekből válhat időtálló épület, szilárd családokból erős, egészséges társadalom. Annak érdekében, hogy valóban erős és egészséges társadalom épülhessen olyan változásokra van szükség megyei és települési szinten egyaránt, amelyek segítségével a társadalom értékrendjében méginkább fontossá és még nagyobb értékévé válik a családalapítás, a gyermekek vállalása, a családok egyben maradása.

Magyarországon kiemelkedően magas a társadalmi bizalmatlanság, ezért a beavatkozás nem tűr halasztást. A magasabb bizalmi szint hozzájárul a gazdasági növekedéshez, a deviáns magatartási formák csökkenéséhez, az aktívabb civil társadalom kialakulásához, az emberek jó közérzetéhez, munkahelyi és iskolai teljesítményének javulásához. Integrált társadalomról akkor beszélhetünk, ha a tagjai magas szintű együttműködésre képesek. Érték- és normazavar esetén a társadalom tagjainak együttműködése csökken, alacsony a bizalom és a társadalmi tőke szintje, kialakul a dezintegráció (anómia). A bizalom növeléséhez tehát általánosan elfogadott normákra, erkölcsre, értékrendre van szükség, a társadalmi megosztottság csökkentésére.

Biztonság, közösség, család. Talán nem ebben a sorrendben, de egyformán fontos ahhoz, hogy lélekben egészséges társadalomban éljünk

Pest megye „családbarát” megyévé szeretne válni

A bizalom erősítésével csökkenthetőek a deviáns magatartás-formák, a gazdaság teljesítménye pedig növelhető

A társadalmi bizalom növeléséhez alulról kell építkezni, az egyén, a család, a barátság, a szomszédok szintjéről (az interperszonális bizalom szintjéről), hogy az egymást követő bizalmi szintek erre épülhessenek. A szilárd családi háttér és a biztos társas kapcsolatok védettségek nyújtanak a devianciákkal szemben és érzelmi biztonságot nyújtanak, ezért célunk a családok és a kisebb közösségek megerősítése. A családon és baráti kapcsolatokon kívül az ember más közösségekhez is tartozik, legtöbbször tudatos választás alapján, elsősorban olyan közösségekhez, amelyek kultúrájával, szokásaival, értékrendjével azonosulni tud. Nagyon fontos tehát a kultúra ápolása, továbbá a lakóhelyi közösségekben a hagyományok megőrzése. Az oktatási rendszer és a közösségi művelődés a társas együttműködési készség fejlesztésével járulhat hozzá az általánosított (tehát az idegen személyekkel szembeni) bizalom növeléséhez.

A civil közösségek, egyházak komolyan erősíthetik a társadalmi bizalmat

A bizalom intézményi szintjéhez tartozik a döntéshozó és végrehajtó hatalomba, az állami intézményekbe (az oktatás, az egészségügy, szociális ellátórendszer intézményeibe, a hivatalokba) vetett bizalom. Ezen a szinten a bizalom erősítését szolgálja az átlátható, kiszámítható rendszer felépítése, az állampolgár centrikusság, a segítőkészség erősödése, a korrupció felszámolása, a területen foglalkoztatottak megbecsülése.

Operatív célok

- Civil szféra és az egyházak szerepének megerősítése:

A civilszféra és az egyházi fenntartók jelenleg is nélkülözhetetlen szerepet töltenek be a szociális és gyermekvédelmi ellátások területén, még kiterjedtebb szerepvállalásukkal tovább csökkenthető az a szakadék, amely az állami ellátások elérhetősége és az önerőből történő boldogulás között található.

- Területi egyenlőtlenségek csökkenése:

A szociális ellátások valamennyi területén, de különösen a hajléktalan ellátás, gyermekjóléti szolgáltatás, bölcsődei ellátás, gyermekvédelmi szakellátás, pszichiátriai ellátás körében jellemző a területi egyenlőtlenség. Meghatározott településen élő személyek egyáltalán nem, vagy csak aránytalan nehézségek árán vehetik igénybe ezeket a szolgáltatásokat. Valamennyi ellátás tekintetében alapvető az igény, hogy a rászoruló személyek egyenlő feltételek mellett juthassanak hozzá.

A szociális ellátások terén is csökkenteni kell a területi egyenlőtlenségeket

- Szociális felzárkóztatás elősegítése és a szegénység leküzdése:

Az egyének saját erőforrásainak növelése annak érdekében, hogy a megye valamennyi lakosa számára elérhető legyen legalább a minimálisan megkövetelt életforma, az abszolút szociális biztonság.

- Erősebb alapellátás:

A lakókörnyezetben elérhető, valamennyi településen kiegyenlített erős alapellátás, amelynek célja a megelőzés. A megelőzésnek kiemelt szerepe van a gyermekvédelmi területen, a végső cél, hogy a gyermekek veszélyeztetett helyzete családjukon belül kezelhető, megszüntethető legyen és csak a legszükségesebb esetben kerüljön sor a szakellátásba történő beutalásra.

- Tartósan nem foglalkoztatott személyek visszavezetésének elősegítése a munka világába

A tartósan nem foglalkoztatott személyek jelenlegi ellátása nem biztosítja a megélhetésüket, mert vagy rendkívül alacsony mértékű juttatásban részesülhetnek, vagy még erre az alacsony szintű juttatásra sem válnak jogosulttá.

- Hajléktalan személyek ellátásának biztosítása:

Az alapellátás területén a népkonyhák és a nappali melegedők befogadóképességének növelése a cél. A hajléktalanokat célzó szakellátások tekintetében a civilszféra jelenlétének köszönhetően néhányan már nem maradnak ellátás nélkül, de még mindig sokan kimaradnak belőle a területi egyenlőtlenségek és a férőhelyhiány miatt. A cél, hogy mindenki részesüljön az ellátásban, aki erre rászorul. A visszaintegrálás hatékonyságának növelése is kiemelkedően fontos, amely azonban szorosan összefügg a szociális terület többi célkitűzésének eredményességével.

Szükséges lépéseket tenni a lakhatás biztonságának megőrzése érdekében, olyan állami, egyházi, civil, vagy települési ellátórendszer kiépítésével, amely segít az átmenetileg, vagy tartósan nehéz helyzetbe került családok, vagy egyedülálló személyek lakhatási problémáinak enyhítésében, az otthon elvesztésével járó krízishelyzetek megoldásában, ezen személyek, vagy családok átmeneti, vagy tartós elhelyezésében, segítésében.

- A szociális szakellátás intézményeinek fejlesztése:

A szociális szakellátás területén jelentős a civilszféra szerepvállalása, amely a rengeteg pozitívum mellett sajnálatos negatív következményekkel is jár. A gyakorlatban nem ritka jelenség, hogy működési engedély hiányában nyitja meg a kapuit az intézmény, vagy nem tudja kigazdálkodni a fenntartásához szükséges költségeket és emiatt be kell zárnia. A példaként említett esetekben az állam, mint ellátásra végső soron kötelezett kénytelen átvállalni a feladatokat.

A szociális szakellátás megbecsülését személyi és tárgyi oldalról is vissza kell állítani

Az állami és a nem állami fenntartásban lévő intézményekben jelentős különbségek tapasztalhatóak a személyi és tárgyi feltételek biztosításában, a nem állami fenntartók javára, ezen különbségek mérséklése indokolt a kiegyenlített színvonalú ellátás érdekében.

A munkaerő elvándorlása, amelynek elsődleges oka a közsférában is alacsonynak számító bérjövdelem, tovább nehezíti a személyi feltételek biztosítását.

Célunk a munka világából kiszorulóknak újraintegrálása

A szociális ellátórendszer egyik legsúlyosabb hiányossága, hogy a pszichiátriai betegek ellátására nem áll rendelkezésre elegendő férőhely, nem biztosítottak a személyi és tárgyi feltételek. Férőhely hiányában gyakorlatilag nincs megoldás az ilyen ellátást igénylők helyzetének megoldására, ez a helyzet tarthatatlan, tekintettel arra, hogy rendkívüli mértékben súlyosbíthatja egyes családok helyzetét.

- A gyermekvédelmi szakellátó rendszer gondozási helyeinek fejlesztése:

Hosszú évek óta megoldatlan az ideiglenes hatályú elhelyezést igénylő gyermekek számára a legmegfelelőbb gondozási hely kiválasztása, a jelenlegi ellátórendszer többnyire kényszermegoldások alkalmazását kénytelen bevetni, amely nem szolgálja a gyermekek érdekeit. Ugyanez a helyzet a speciális ellátást igénylő gyermekeknél, egyszerűen nem állnak rendelkezésre a férőhelyek a szükséges mértékben, az elhelyezésért felelős szervezetnek azonban nincs mérlegelési lehetőségük, mindenképpen találniuk kell gondozási helyet a gyermekeknek, ezen a területen is maradnak tehát a kényszerű, átmeneti, gyakran az előírásoknak nem megfelelő megoldások. A kamaszkorosztály kiugróan magas beáramlása az ellátórendszerbe szintén állandósult problémának tekinthető.

Fejlesztési szükséges a gyermekvédelmi szakellátás rendszerét is

- Család és munka összeegyeztetésének elősegítése:

a. A munkába való visszatérés támogatása:

A családot érintő megannyi új kihívás közül az egyik legkényszerítőbb, a munka és a család összehangolása. Az édesanyáknak szembe kell nézni az egyre inkább változó világgal, a megváltozott élethelyzetükkel. Meg kell találni a választ számos kérdésre. Van-e munkahely ahova visszatérhet? Folytathatja-e a jelenlegi szakmáját, vagy teljesen újat kell tanulnia? Milyen a helyzet a munkaerőpiacon? Mennyire vált elavulttá a korábbi tudása? Milyen új kompetenciákkal gazdagodott az évek során?

A munkába való visszatérés megkönnyítésével a nők helyzete javulhat különösen

b. Munkahelyek teremtése:

A munkaerő piaci kereslet-kínálat nem egyenletes eloszlású és nem is követte az agglomerációs területeket érintő dinamikus népességnövekedést. Ebből következik, hogy az agglomeráció területén élők napi ingázásra kényszerülnek a munkavégzés érdekében. Az utazással töltött idő feláldozott haszna a családra, helyi egymást segítő közösségekre, saját otthonunk szépítésére vagy akár saját jól- létünkre fordítható idő, energia, pénz.

c. Atipikus foglalkoztatási formák megerősítése:

Az atipikus formák elterjedésével olyan munkavállalói csoportokat (kisgyermekes szülők, tanulók, nyugdíjasok) lehet megszólítani és aktivizálni, melyek kevésbé elérhetőek a tipikus munkavégzést kínáló munkaerőpiac számára. Az atipikus formák elterjedésének ez által foglalkoztatás bővítő hatása is van. Az atipikus formák napjainkban ismert formái: részmunkaidő, távmunka, bedolgozói viszony, munkakörmegosztás.

d. Családbarát munkahelyek:

A munka és a családi élet összeegyeztetésénél szintén nagy jelentőséggel bír, ha a munkahelyek különböző szolgáltatásokkal vagy akár a munkaidő rugalmasabb szervezésével segítik a családok életét. Felmérések szerint a munkavállaló nők közel fele családbarát munkahelyen szeretne dolgozni.

Valljuk, hogy egészséges családok egészséges embereket fognak „kitermelni”. A családok erősítése társadalmunk alap bázisát javítja

e. Családi vállalkozások ösztönzése:

A korábbi megnövekedett adminisztrációs terhek, a gazdasági válság és a beszűkülő piacok számos családi vállalkozást is negatívan érintettek. A családi vállalkozásoknak azonban van létjogosultságuk a gazdaságban. Számuk gyarapodása elősegíti a család és munka összeegyeztetését.

f. Rugalmas gyermekgondozási hálózat kialakítása:

A gyermekek napközbeni ellátása azoknál a családban nevelkedő gyermekeknél jöhet szóba, akiknek a napközbeni ellátásáról szüleik a munkavégzésük, a képzésben való részvételük, betegségük vagy egyéb ok miatt nem tudnak gondoskodni. A napközbeni gyermekellátás funkciói között található a család és munkahely összeegyeztetésének segítése illetve a negatív szociális, vagy fejlődési eltérések korrekciója. Az agglomerációs térségben a lakosság növekedésével nem növekedett egyenlően a gyermekgondozási hálózat, ezért van szükség a rugalmas gyermekgondozási hálózatok (pl. családi napközik) kialakítására.

g. Folyamatos segítségnyújtás, tanácsadás a családi élettel kapcsolatos kérdésekben:

A családi élettel és a gyermekneveléssel kapcsolatban számos kérdés merül fel a családok életében. A körülöttünk változó gazdasági és jogi környezet is újabb kihívásokat jelent. Nap, mint nap találkozunk új jogszabályokkal, új támogatási formákkal, de sokszor még a megszokott dolgok, mint a családi pótlék GYES igénylése sem teljesen világosak. Pontosan a családi élet sokszínűsége miatt nem központosítható

az információnyújtás, az ügyintézés, és éppen ez teszi lehetővé, hogy a több különböző típusú tanácsadás megférjen egymás mellett, sőt kiegészítse egymás munkáját. Míg a jogsegélyszolgálatot leginkább civil szervezetek, szakszervezetek, önkéntesek látják el, addig a gyermekjóléti és családsegítő szolgáltatásokon keresztül az állam nyújt segítséget a családoknak. Különösen nagy segítségre van szüksége a családoknak akkor, ha sérült gyermek érkezik a családba. A családot ért nagyobb erőfeszítések mellett számos speciális ismeretre is szükség van, melyekről nehéz információt szerezni.

h. Családi életre nevelés, családi közösségek megerősítése:

Erős egészséges társadalomhoz elengedhetetlen, a családdal kapcsolatos szemléletváltást elindítani. Meg kell változtatni a család, nagycsalád, házasság, gyermekvállalás szavakhoz az idő során társult negatív jelentéstartalmakat, és újra előtérbe kell helyezni ezek fontosságát. Napjainkban, ahogy növekszik a válások száma az így felnövekvő gyermekeknek, a fiatal pároknak egyre nagyobb szükségük van a jó példákra, mert senki sem a válás tudatával házasodik.

- A társadalmi bizalom erősítése:

Minden sikeres társadalomnak célja a kölcsönös bizalmon alapuló közösség felépítése, amelyekben az emberek azonosulni tudnak a közös célokkal és értékekkel, és amelyben a saját céljaik korlátozására is hajlandóak a társadalom hosszú távú működése érdekében. Kiemelt célunknak tartjuk ezen szemléletmód kialakítását és a közösségek megerősítését.

Szemléletváltás szükséges a család megítélése terén, különös tekintettel a gyermekvállalás és gyermekek egészséges nevelkedése miatt

10.1.2. Közbiztonság, vagyonbiztonság, közlekedésbiztonság

Pest megyében a közbiztonság, a vagyonbiztonság terén az elmúlt évtized során érzékelhető pozitív irányú javulás következett be. A korábbi évtizedhez képest biztonságosabbak a közterületek, kevesebb a vagyon elleni bűncselekmény, az autólopás, stb. Ez vélhetően egyrészt a megye, és ezáltal a megyében élő emberek gazdasági helyzetének javulásának köszönhető, hiszen Pest megyében is jelentősen nőtt a munkában állók száma, így a megélhetési bűnözés csökkent. Másrészt köszönhető ez annak, hogy egyre több településen épültek ki kamera-rendszerek, továbbá mind a rendőrség, mind a településeken egyre hangsúlyosabban jelen lévő polgárőrség jól végzi a munkáját.

Nem mehetünk el azonban szó nélkül amellett, hogy újfajta bűnözési ágak viszont komoly térnyerésben vannak; folyamatosan nő a kábítószer terjesztéssel és használatával összefüggő bűncselekmények száma, egyre inkább teret nyer a kiberbűnözés, az informatikai rendszereket ért támadások száma, illetve az informatikai eszközökön, rendszereken keresztül elkövetett bűncselekmények száma, a gazdasági bűnözés különböző fajtái. Nem elhanyagolható mértékű ezeken túl a családon belüli erőszak, a családtagok rovasára elkövetett és ismertté vált bűncselekmények számának növekedése sem.

Bár a közlekedésbiztonsági helyzet javítására országosan jelentős erőfeszítések történtek az elmúlt években, sokat javult az úthálózat minősége, a közlekedési szabályok betartatásának eszközrendszere, jelentős áttörést mégsem lehet elkönyvelni ezen a területen.

A közlekedésbiztonságra az infrastrukturális feltételek mellett a forgalmi terhelés növekedés, valamint a közlekedésben részt vevők felkészültsége, fizikai és mentális állapota, hozzáállása, felelősségtudata is jelentős hatást gyakorol.

A közlekedésbiztonság olyan széles, sok erő eredőjeként alakuló kategória, amelyek terén a javulást ugyancsak sok változó egyidejű alakításával, befolyásolásával lehet csak elérni.

Operatív célok

- A rendőrség, polgárőrség és közterületfelügyelet intézményrendszerének erősítése.

A működés feltételeinek további erősítése mindenképpen szükséges Pest megyében (emberállomány, rendőri jelenlét és hatékonyság javítása, infrastrukturális háttér erősítése, a modern kori bűnözés módszereihez és területeihez való felzárkózás, a jogszabályok határozott betartása és betarttatása, stb.) terén.

- A társadalom gazdasági bázisának erősítése.

A munkahelyteremtés, a munkára nem szocializálódott rétegek visszavezetése a munka világába pl.: a közfoglalkoztatási programokon keresztül. Közvetett hatás a bűnözés csökkentésére, a megelőzési bűnözés háttérbe szorulására. A prevenció és visszatartás hangsúlyosabbá tétele.

Közös szemléletváltozást segítő programok indításával az önkormányzatokkal, intézményekkel közösen néhány kiemelt területen a megelőzésben rejlő lehetőségeket jobban kihasználni. (Pl. lakossági vagyonbiztonsági tanácsadási program, családon belüli erőszak elleni prevenció program, drog prevenció és felvilágosítási program, biztonságos internet és bankkártya használat oktatása, közterületek elektronikus felügyeletének programja, stb.)

- Közlekedésbiztonságának javítása.

A megye közlekedésében egyre többen vesznek részt, a közlekedési eszközök mára egyre több aktív és passzív biztonsági eszközzel vannak felszerelve, ugyanakkor ezek ellenére ma is számos elkerülhető baleset következik be a megye útjain. Célszerű a közlekedés biztonságának javítása Pest megyében. Ehhez szükségesnek tartjuk a közlekedők figyelmének felhívását a közlekedési szabályok betartásának fontosságára, a kresz szabályok és a közlekedés fizikájának megismertetését. Másfelől fontosnak tartjuk, hogy az épülő, megújuló útszakaszok tervezésénél és építésénél minél nagyobb mértékben vegyék figyelembe a közlekedésbiztonsági szempontokat (útvonal vezetése, aktív és passzív biztonságtechnikai eszközök, berendezések elhelyezése). A jelentős forgalomterhelésű útszakaszokon elképzelhetőnek tartjuk pilot projektként innovatív, okos közlekedésbiztonsági megoldások telepítését. Mivel a járművek jelenlegi aktív biztonságtechnikai eszközök működésük során jelentős mértékben támaszkodnak a jól látható, egyértelmű és megfelelően karbantartott útburkolati jelekhez, és közlekedési táblákhoz, ezért ezek karbantartása, megújítása egyértelműen fontos szempont. A rossz minőségű útszakaszok felújítása, szakítva a korábbi, kátyút kátyúra halmozunk gyakorlattal. A balesetveszélyes útszakaszok, kereszteződések, gyalogátkelőhelyek átalakítása. A forgalmilag végtelen túlterhelt szakaszok kiváltása megfelelő áteresztő kapacitások kiépítésével. Gyalogos és kerékpáros utak építése, a védtelen közlekedők védelmét szolgáló közlekedésbiztonsági fejlesztések megvalósítása.

- Társadalmi felelősség növelése

A hatóságot reprezentáló egyenruhás állomány számára a hivatástudat és jó értelemben vett szolgálni akarás erősítése. A lakosságban pedig annak kialakítása, hogy a személy, a vagyon és a közbiztonság terén is a személyes felelősségvállaláson is múlik, hogy megtegyünk mindent a problémák, események, helyzetek (áldozattá

A prevenció, a munka világába való visszavezetés eszközeinek alkalmazása és a jogszabályok betartása/betarttatása együtt eredményezhet javulást

A biztonság létrejötte nem csak a rendőri állományon, vagy a polgárőrségen múlik, hanem az egyéni felelősségvállalás megerősödésén is

válás) megelőzése érdekében, ha pedig baj történt, legyünk együttműködőek és próbáljunk meg bízni a hatóság segítségében. Az önmagunkért és a másokért történő felelősség vállalás erősítése sokat javíthatna a széles értelemben vett biztonság javítása és a biztonságérzet megteremtése terén is.

10.2. Stratégiai cél: Az együttműködések intézményesítése a térségi szereplőkkel, a megye belső intézményfejlesztése, menedzsment kapacitásának fejlesztése. (TM.2.)

Napjainkra egyre nyilvánvalóbbá válik, hogy a pusztán az egyéni (értve ez alatt egy elkülönült vállalatot, egy települést, egy szakmai csoportot, szervezetet stb.) érdekek keresésére épülő fejlesztéspolitika nem vezet sehová. A világ, a gazdaság, a társadalom hálózatosodása egyre intenzívebb, az egymásra építés és – épülés képessége, a kölcsönös előnyökön alapuló együttműködés szükségessége egyre égetőbb, azok a szereplők, akik erre nem képesek, elszigetelődnek, a folyamatokból kimaradnak, vagy csak jóval nagyobb befektetések árán, kisebb hatékonysággal tudják azokat követni.

Pest Megye Önkormányzatának partneri kapcsolatrendszer kell kiépítenie (újraépítenie) a megye településeivel, azok társulásaival, a környező megyékkel, a fővárossal, a gazdasági élet szereplőivel, a közösségi művelődés intézményeivel, képviselőivel és a civil szféra képviselőivel egyaránt. A jelenleg folyamatban lévő tervezési folyamat ennek jó apropóját adja, hiszen a térség közös jövőjének megtervezése is csak együttműködésben lehetséges, ennek az együttműködésnek ki kell teljesednie, meg kell erősödnie, és a továbbiakban a fejlesztési programok végrehajtása során a gyakorlatban is működnie kell.

Irányítás és partneri együttműködés nélkül a területfejlesztés és terület-felhasználás tekintetében sem fog megszűnni a területek, települések közötti verseny. Az intézményfejlesztés eszköz, az intézményi kapcsolatok fejlesztésének célja a térségi integritás erősítése, az összekapcsolódó térségek újrapozicionálása, a metropolisztérségre, illetve a megye gazdaságára sajátosan jellemző tudás létrehozása és megosztása, a partnerség erősítése, a területfejlesztést, településfejlesztést és közösségi alapú helyi fejlesztéseket támogató szolgáltatások létrehozása, a térség egészének hatékonyabb képviselete, márkaértékének és pozíciójának erősítése.

Az intézményesített kapcsolatok fejlesztésében nagy hangsúllyal jelenik meg az igény, hogy a területfejlesztés megyei szintje olyan stratégiai jelentőséggel bíró területeken vállaljon szerepet, amelyek kölcsönös kapcsolatban vannak, és amelyek támogatják a területi alapú átfogó programok tervezését és menedzselését, illetve a szükséges stratégiai partnerség létrehozását (pl. megyei befektetés-ösztönzés, a vidékfejlesztés koordinációja, az ésszerű és takarékos területhasználat koordinációja). Szükségszerű, hogy az intézményesített kapcsolatok ésszerűen, hatékonyan és rugalmasan szerveződjenek, olyan közel az emberekhez, közösségekhez, amennyire csak lehetséges. Különös jelentőséggel bír Pest megye önállósága a területfejlesztésben, tekintettel a megkülönböztető erővel bíró sajátosságokra (pl. területi sokszínűség, gazdasági rétegzettség).

Pest megye Budapesttel alkot közös metropolisztérséget, ezért sok tekintetben kapcsolódik a fővároshoz. Nagyon fontos ezen stratégiai partnerség erősítése, a kiemelt jelentőséggel bíró ügyekben pedig az együttműködés intézményesítése. Kiemelt figyelemmel kell kezelni azokat a területeket, ahol a felek érdekazonossága megállapítható, és amelyek kifejezetten a metropolisztérség nemzetközi versenyképességével, az európai térben elfoglalt stratégiai pozíciójával kapcsolatosak, vagy

Pest Megye Önkormányzata kapcsolás kíván lenni a megyei települések, a civil szervezetek, a gazdasági szereplők és az állami közigazgatási rendszer között

A kapcsolatok intézményesítésével növekedhet a térség érdekérvényesítő ereje és forrásabszorpciók képessége

Fontos a Megye és Budapest közötti stratégiai partnerség erősítése és Pest megye menedzsment kapacitásának növelése

a sajátosan többközpontú városhálózat belső hatékonyságával állnak összefüggésben. Alapvető célkitűzésnek tekinthető, hogy a partnerséghez a szomszédos megyék, a megyehatáron kívül elhelyezkedő nagyvárosok, fejlesztési központok és hightech pólusok is csatlakozzanak.

A külső partneri együttműködési viszonyok kialakítása mellett, azzal párhuzamosan a megyei önkormányzat belső intézményfejlesztése is rendkívül fontos, hiszen a jogszabályok által is biztosított megyei területfejlesztési, területrendezési, vidékfejlesztési feladatok ellátásához nélkülözhetetlen, hogy a menedzseléshez megfelelő struktúrában rendelkezésre álljanak a szükséges szaktudások, képességek.

Azokat a képességeket és készségeket kívánjuk fejleszteni, amelyek a külső partnerkapcsolatokon keresztül nem érhetőek el, nem vehetőek igénybe, amelyek egy hatékony térségmenedzselési struktúra és szervezet felállításához szükségesek.

Pest megye fejlődését jelentősen erősítheti, ha a területfejlesztés intézményrendszere képes elősegíteni a megye számára kiemelten fontos témákban, esetlegesen ágazatokban a tudás generálását és megosztását, adaptálását (az ágazati és tematikus információk, technológiák áramlását, a legjobb gyakorlatok közvetítését) különösen a KKV szereplők irányába. Számos eszköz képes elősegíteni e cél elérését, támogatni a vállalkozások folyamatos erőfeszítéseit, vagy egyedi projektek indítását (pl. közösségi platformok, tanácsadás, minősítési rendszer, technikai segítségnyújtás, régió-specifikus folyamatok tervezése és elemzése). Mindez alapja lehet célzott partnerségek létrehozásának, intézményesítésének (pl. regionális tudásközpont létrehozása, közreműködés a regionális innováció szervezésében; komplex szolgáltatások létrehozása a termelékenység, energiamenedzsment és energiahatékonyság, helyi közösségi alapú kezdeményezések támogatására; vagy akár csak a közreműködés meghatározott képzések szervezésében).

A közösségi alapú kezdeményezések prioritást fognak élvezni a következő uniós költségvetési ciklusban, a közösségnek azonban információáramlás gyorsító szerepe is van

Operatív célok

- Pest megye nemzetközi pozicionálása, márkaerejének bővítése, versenyképességének erősítése; összekapcsolódó térségek egyedi adottságokon alapuló közös tervezése, fejlesztési központok és hightech pólusok összekapcsolása a vállalkozás és a befektetés-ösztönzés övezeteivel. Közreműködés innovációs központok létrehozásában, a megye kiemelt gazdaságfejlesztési övezeteinek fejlesztésében.
- Az EU fejlesztési források hatékony és hatásos felhasználása; az együttműködésen alapuló programok alapjául szolgáló keretek és partnerségek, valamint a közös tervezés fejlesztése. A megye településeinek segítése az uniós források felhasználásában, a projektek előkészítésében és megvalósításában. Pest megye városainak és várostérségeinek támogatása fejlesztési programjaik megfogalmazásában és megvalósításában.
- A közösségi alapú helyi kezdeményezésekre alapozott programozás fejlesztése; a vidékfejlesztés és a területfejlesztés prioritásainak összekapcsolása, a megyei területi szint, szerepkör, szolgáltatások meghatározása.
- A speciális helyzetben lévő mikrotérségek (pl. Ipoly-mente, Szentendrei-sziget) pozicionálása; a főváros külső kerületei és a megye határos szuburbán közösségei tekintetében a helyi komplex programok, közösségi irányítású helyi kezdeményezések feltételeinek megteremtése.

Alapvető célunk a metropolisztérség közös nemzetközi pozicionálása

- Pest megye fejlődését meghatározó ügyek, témák kiemelt támogatása (pl. zöldenergetika, termelékenység és hatékonyság, új technológiák alkalmazása; „intelligens kisvárosok”, hálózatos turisztikai fejlesztések, turizmus-marketing, generációs társadalmi kihívások, a szegénység elleni küzdelem, a sport és iskolavárosok identitásképző erejére, kohéziós szerepére alapozott kezdeményezések támogatása).
- Részvétel, koordináló szerep felvállalása a megye szakképzési és foglalkoztatási helyzetének javításában, a megyei foglalkoztatási paktum megvalósításában. Regionális szakképzés bevezetése, amellyel a megye sajátos munkaerő-piaci igényeinek megfelelő szakképzés, a területi eloszlás és a megyei képzések elfogadottságának javítása érhető el.
- Közösségi, társadalmi innovációk támogatása, erősítése, a társadalmi jólétet és életminőséget meghatározó szolgáltatások fejlesztése, a kulturális örökség megőrzésének és a kultúra értéktérítő képességének támogatása. Az ezeken a területeken tevékenykedő civil szervezetek munkájának segítése.
- A területfejlesztés, ingatlanfejlesztés összehangolása, a térségi szerepek (pl. logisztika) és a munkamegosztás koordinációja, az üzleti és humán infrastruktúra fejlesztésének nyomon követése, értékelése, összehangolása.
- A megye térségmenedzseri, térségirányítási szerepkörének megfelelő, annak feladatait professzionális szinten ellátni tudó management szervezetének kialakítása; a térségi menedzsment, illetve sajátos szerveződések (pl. szociális szövetkezetek) tevékenységét támogató tanácsadás, képzés.
- Pest megyével, illetve a metropolisztérséggel kapcsolatos specifikus tudás gyűjtése, elemzése, a régiós folyamatok értékelése a társadalom, a gazdaság, az innováció területén. A tudás generálását és megosztását, „terítését” támogató szolgáltatások, amelyek a megye fejlődését meghatározó szereplők, illetve kezdeményezések számára nagy jelentőséggel bírnak.

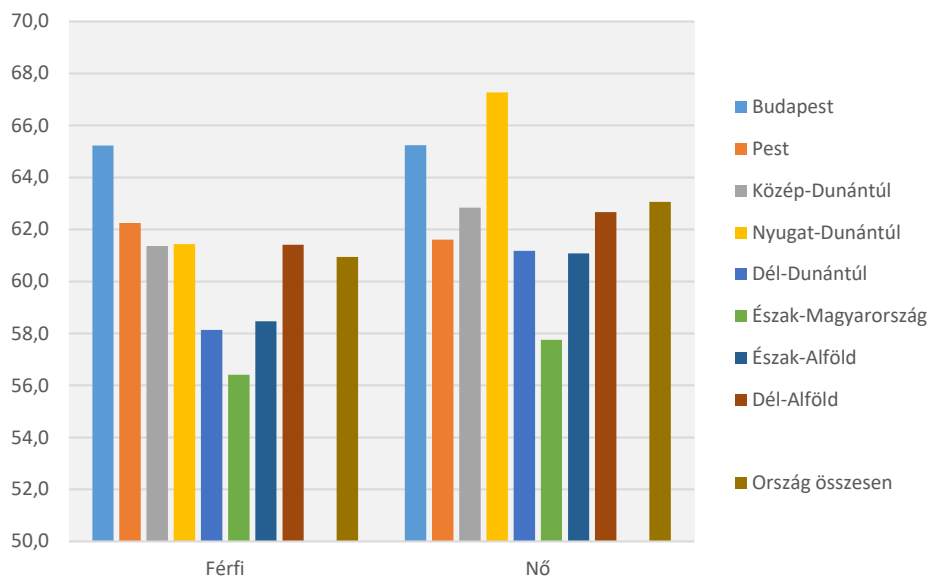
A jövőben szükség lesz egy professzionális, térségmenedzselési feladatot ellátó szervezet kialakítására

10.3. Stratégiai cél: Egészséges társadalom, a megye lakossága egészségi állapotának javítása, kiemelt hangsúlyt fektetve az egészséges életmódra és a prevencióra (TM.3.)

10.3.1. A lakosság egészségi állapotának javítása

Pest megye társadalma, lakossága egészségi állapota messze nem kielégítő. Bár a születéskor várható élettartam valamivel magasabb, mint az országos átlag (alacsonyabb, mint a budapesti), az életminőséget meghatározó, egészségesen megélt évek száma ettől messze elmarad. Egy átlagos Pest megyei polgár élete rendkívül stresszes, hiszen a megye aktív lakosságának jelentős hányada (több mint 300 ezer fő) ingázik. Ez önmagában napi 2-3 óra utazást jelent a 8-10 órás munkaidőhöz adódóan. De nem csak munkahelyre ingázunk; a gyermekek jelentős része (különösen az agglomerációból) ingázik a középiskolába, vagy felsőoktatási intézményekbe, a kulturális vagy szórakozási lehetőségek is a fővárosra koncentrálódnak. Mindezen túl az egészségügyi ellátás elégtelen területi elhelyezkedése miatt a lakosság nagy része azokat a fővárosban kénytelen igénybe venni.

A lelki egészség megteremtése, lelki egyensúly megőrzése mellett a testi egészség megőrzése szintén stratégiai célunk

Egészségesen várható élettartam az ország régióiban, 2019 (forrás: KSH) (8. ábra)

Mindez, hozzáadódva, illetve fontos részét képezve az egészségtelen életmódnak (mozgáshiány, egészségtelen táplálkozás, szenvedélybetegségek, stb.), oda vezet, hogy a magasvérnyomás-betegség, cukorbetegség, szív- és érrendszeri betegségek, gyomor-és bélbetegségek, daganatos megbetegedések továbbra is a leggyakoribb halállokok.

A WHO megállapítása szerint: „Az egészséges népesség a társadalmi célok elérésének kulcstényezője. Az egyenlőtlenség, a társadalmi lejtő meredekségének csökkentése mindenki egészségét és jóllétét javítja. A jó egészség jobb életminőséggel jár együtt, javítja a munkaerő termelékenységét, növeli a tanulási kapacitást, megerősíti a családokat és a közösségeket, támogatja a fenntartható lakóhelyi és a természeti környezetet, hozzájárul a biztonsághoz, a szegénység és a kirekesztés csökkentéséhez.” Az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió értékelése megállapítja: „a jó egészség önmagában is jelentős egyéni és társadalmi érték, ugyanakkor egyéni és társadalmi erőforrás is. A lakosság jó egészsége a fenntartható gazdasági növekedés záloga. Öntudatos, magukért és utódaikért felelős, és azokért cselekvő polgárok lehetnek csak zálogai a jövő sikeres Magyarországnak.”

Fentieket figyelembe véve, bár közvetlenül az egészségügyi fejlesztési programok alapvetően az ellátórendszer fejlesztésére fókuszálnak - és részben tesszük ezt mi is- emellett, az élet számtalan területén tennivalónk van az egészséges életmód megtanulása-, kialakítása- és gyakorlása terén, a szemléletváltoztatás elindításában, ami az egészség megőrzésére, a prevencióra, az egészséges táplálkozásra, a sport, a testmozgás rendkívüli jelentőségére irányítja a figyelmünket.

Mindezek mellett számtalan olyan feladatunk van a területfejlesztésben, amelyek eredményei közvetve javítják az életfeltételeinket, életkilátásainkat, mint például a szükséges ingázások csökkentése munkahelyteremtéssel, vagy a közszolgáltatások, közellátások lakóhelyhez közeli igénybevételének feltételeinek megteremtésével, illetve ahol ez nem lehetséges, a tömegközlekedés megszervezésével oly módon, hogy az ellátórendszer elérhetővé váljon.

A terület és településfejlesztési feladatok közé tartozik a klímaváltozás egészségügyi hatásának csökkentése (hőhullámok, légszennyezettség erősödés, UV sugárzás erősödése, invazív allergén növények elterjedése). De ugyanúgy fel kell készíteni a

A jó egészség, jobb életminőséget, nagyobb aktivitást, jobb termelési kapacitást is jelent

Léteznek olyan területfejlesztési eszközök, melyek indirekt módon csökkentik a stressz okozta hatásokat

társadalom egészét a klímaváltozás várható hatásaira és az egyéni védekezés, alkalmazkodás fontosságára, lehetőségeire és eszközeire.

Ugyancsak a WHO állapította meg, hogy ijesztő mértékben növekszik a lelki betegségben szenvedők száma a mai társadalmakban. A genetikai háttérén túl, a felgyorsult életmód, a gazdasági válság következtében fokozottabb mértékben jelentkező stressz, a támogató emberi kapcsolatok csökkenő száma miatt az egyes életszakszokban jelentkező lelki terhek elmélyülnek, amely folyamatot tovább nehezíti a lelki betegségekkel szembeni tolerancia alacsony mértéke, az ilyen eredetű problémák lekicsinyítése, gyakran szégyenletes volta. A lélekben egészséges ember képes a mindennapi életben szükségszerűen jelentkező külső és belső hatásokra megfelelő válaszreakciót adni.

A közép-magyarországi régióban való elhelyezkedés a 2014-2020-as időszakban negatív irányban jelentősen befolyásolta a pályázati lehetőségeket a megyei egészségügyi intézmények tekintetében, amely különbségek orvoslása kiemelt célkitűzésünk.

Az egészségügyi ellátórendszer fejlesztésére irányuló igények, elképzelések, tervek feltérképezésére kérdőíves felmérést készítettünk, 19 Pest megyei egészségügyi intézmény bevonásával. A válaszoló intézmények konkrét elképzelésekkel rendelkeztek a 2014-2020-as évekre vonatkozóan, ötleteiket a célrendszer kialakítása során figyelembe vettük. Akkori javaslataik, sajnos, még ma is aktuálisak, köszönhetően annak, hogy viszonylag kicsi forrástömeg állt rendelkezésre a megye egészségügyi fejlesztéseinek finanszírozásához.

Operatív célok

- A jó egészségi állapot eléréséhez Pest megyében is biztosítani kell:
 - az egészség előfeltételeit, a hatékony egészségfejlesztést,
 - az egészség védelmét, a betegségek megelőzését,
 - valamint a beteg emberek gyógyítását.
- Népegészségügyi programok bevezetése, a már működő programok fejlesztése. A rossz egészségi állapot javítására segítséget jelentenek a nép-egészségügyi programok, amelyek az egészséges életmód követésére hívnak fel a lakosság figyelmét és segítenék a prevenciót. A prevenció már kisgyermekkoról kezdődően (pl. védőoltások) egészen a felnőttkorig (pl. szűrővizsgálatok) nélkülözhetetlenek a hosszú távú előnyöket tekintve. Az egészséges gyermek jobban teljesít az oktatási intézményben (humántőke termelés), az egészséges felnőtt a munkaerő-piacon képes a helytállásra (egészségügyi ellátások költségei csökkennek), és az egészséges életmód következtében várhatóan megnövekedő élettartam a pénzügyi megtakarításokra, a hosszabb aktivitásra fejtheti ki jótékony hatását.
- Hatékonyan működő egészségügyi ellátórendszer kialakítása, amelynek szolgáltatásai jó minőségűek, tükrözik a kor technikai fejlettségi színvonalát, és amelynek szolgáltatásaihoz közel egyenlő eséllyel fér hozzá a megye valamennyi lakója. A területi ellátási kötelezettség szabályainak megváltoztatása miatt a Pest megyei egészségügyi intézmények negyedében tapasztalható probléma, például a fekvőbeteg területi ellátási kötelezettsége több szakmát tekintve nem azonos a járóbeteg szakellátás területi ellátási kötelezettségével, továbbá egyes szakmák tekintetében nem történt meg a kijelölés, vagy indokolatlanul bonyolulttá vált a rendszer. Szükség lenne a teljesítmény vo-

A Pest megyei egészségügyi intézmények konkrét fejlesztési elképzelésekkel rendelkeznek a jövőre vonatkozóan

A területi ellátás szabályainak részleges újragondolása növelhetné az intézmények hatásfokát

lumen korlát tényleges forgalomhoz való rendezésére, mert a jelenlegi szabályozás az intézmények nagy részében azzal a következménnyel fenyeget, hogy ellátatlanul maradnak betegek. A háziorvosok kompetenciájának részletes meghatározására irányuló igény ugyancsak felmerült az intézmények részéről. Valamennyi intézmény kiemelt problémaként jelezte a tárgyi eszközök fejlesztésének szükségességét, valamint az infrastruktúra elavultságát. A vidéki intézmények megközelítése aránytalanul sok időt vesz igénybe, ezért a fejlesztés során szem előtt kell tartani a tömegközlekedés jelenlegi helyzetét, a járatsűrítések lehetőségeit is.

- Partnerségi kapcsolatok megteremtése, a társadalom valamennyi alrendszerének és szereplőjének bevonása, az önkormányzatok, a magánszektor, a civil közösségek, a lakosság kezdeményező és cselekvő részvételének megvalósítása, mert a népegészségügyi program egészének sikere elképzelhetetlen a partnerségi kapcsolatok megteremtése nélkül (szem előtt tartva azt is, hogy az egészségügyi ellátórendszer működtetése alapvetően állami feladat).
- A közösségek által a saját problémáikhoz igazodó autonóm egészségfejlesztési tevékenység folytatása, amelyhez a központi állami intézményeknek szakmai segítséget, pénzügyi forrást és egyéb ösztönzőket kell biztosítaniuk.
- A koordinált és egy irányba mutató, az egészség ügyét szolgáló befektetések és programok, akciók közösségi támogatottságának erősítése, amelyek az összbefektetés mértékének növelése nélkül is a lakosság egészségi állapotának javulását eredményezik.
- Klímamaváltozás miatt kialakuló és erősödő hatások kivédése, védekezésben a megelőzés (megelőző felkészülés) szerepének fokozatos növelése:
 - hőhullámok hatásának csökkentése,
 - légszennyezettség erősödésének megakadályozása,
 - UV sugárzás erősödése elleni védelem,
 - invazív allergén növények elterjedésének megakadályozása,
 - monitoring hálózatok kiépítése, meglévők fejlesztése.

10.3.2. Az egészségmegőrzés, sport fejlesztésének megyei célkitűzései

A különböző felmérések szerint a magyar emberek fizikai és mentális egészségi állapota nagyon kedvezőtlen, sajnos jellemző, hogy a vezető halálokként szereplő betegségcsoportban az 1000 főre jutó betegek arányát tekintve a világ élvonalában vagyunk. Ezeknek az ijesztő tendenciáknak a megváltoztatásában a testedzésnek, a sportnak kiemelkedő szerepe van. A sport elsődleges társadalmi szerepe tehát a fent leírtaknak megfelelően a tömegsportban, a szabadidősportban van. Szükséges tehát megfelelő felszereltséggel és szervezettséggel biztosítani mindenki számára a rendszeres testedzés lehetőségét. A sport szerepe a gyermekek nevelésében is óriási, hiszen segít elültetni és elmélyíteni a testedzés, az egészséges életmód iránti igényt, illetve megfelelő alapot jelent a megfelelő munkakultúra, személyes értékek kialakításában is. A sport kulturális érték is, mely számos területen tetten érhető. Eseményei turisztikai vonzerőt jelentenek. Rendezvényei felkeltik a figyelmet, szabadidősport programjai szó szerint megmozgatják társadalmunkat, miközben a sport szociális hálót teremt a legelesettebbeknek is. A sport értéke nem csupán a versenyeredményekben jelenik meg, hanem abban a késztetésben is, amit a versenysportolók sikerei jelentenek a közösség, elsősorban a gyermekek számára.

A sport nem csak hobbi, hanem fontos eszköze az egészség megőrzésének már gyermek-kortól kezdődően

Operatív célok

- Az egészséges testmozgás koncepcióján alapuló rendszeres sportprogramok megvalósítása a megye településein.
- A sportolási lehetőségek legszélesebb körének és egyenlő elérésének biztosítása a helyi adottságokra alapozva.
- A sport szerepének növelése az egészségmegőrzésben, a betegségek és szenvedélybetegségek megelőzésében.
- Az óvodai és iskolai testnevelés feltételeinek biztosítása, diáksport versenyek rendezése.
- A sportlétesítmények korszerűsítése és közösségi szabadidős használatra történő megnyitása.
- Az iskolai sportlétesítmények közcélú hasznosításának lehetővé tétele.
- A közösségek integritásának és a térségi identitás erősítése.
- A sportbeli hagyományok támogatása, nemzetközi versenyek támogatása a sikeres sportágakban.
- A természetközeli aktív sportolás támogatása.

A sport szerepének növelése rendkívül fontos az egészség megőrzése szempontjából

10.4. Stratégiai cél: Kreatív, tudáslapú társadalom, korszerű gyakorlati tudás biztosítása, az oktatás intézményrendszerének infrastrukturális és tartalmi megújítása, a kultúra, kulturális értékek megőrzése és fejlesztése, a térségi és helyi identitás erősítése (TM.4.)

Pest megye lakosságának iskolai végzettségét az ezredfordulón az országos átlaghoz közelebb álló értékek jellemezték, sőt a felsőfokú végzettségűek aránya elmaradt az országostól. A megyében az elmúlt évtizedekben a képzettségi mutatók folyamatos javulását tapasztalhatjuk. Ez egyfelől az iskolázottság általános javulásának, másfelől pedig a fiatal képzett munkavállalók betelepülésének az eredménye.

A Központi Régió lemaradt az oktatásban részt vevők számát tekintve más nagyvárosi régiókhoz képest

Bár Pest megye rendelkezik magasan jegyzett felsőoktatási intézményekkel, a főváros közelsége miatt kevés eséllyel válhat a megye felsőoktatási centrummá a jelenlegi felsőoktatási folyamatokat figyelembe véve. Ugyanakkor fontos cél, hogy a megye alsó és középfokú oktatási intézményei a fővárosi intézményekkel azonos képzési színvonalat nyújtsanak, akár azok gyakorló intézményeiként innovatív módon működő, tagiskoláiként. A versenyképes középfokú oktatás érdemben csökkentheti a főváros irányában az ingázást, csökkentve a tanulók terhelését, egészségesebb, kiszámíthatóbb környezetet teremtve a megyében élők számára.

Meg kell teremteni a minőségi tudás elérését, a készség, képesség fejlesztésének a lehetőségeit, ezért nagy jelentőséggel bír, hogy a megye térségközpont városai, mint fejlesztési pólusok megerősödjenek az oktatás, kultúra, sport fejlesztéseinek keretében.

Rendkívül fontos, hogy mind a felsőfokú-, mind a szakmai képzésből kikerülő fiatalok a piac igényeinek és elvárásainak megfelelő végzettséggel és szaktudással rendelkezzenek, hiszen ellenkező esetben csak a pályakezdő munkanélküliek népes táborát növelik.

A képzésekbe való „beruházás” a cégek és magánszemélyek számára sem megkerülhető, újra nyomatékosítani szükséges a „élethosszig tartó tanulás” fontosságát

A korábbinál nagyobb hangsúlyt kell fektetni az élethosszig tartó tanulásra, a felnőtt oktatásra, hiszen az iskolai képzésben szerzett ismeretek hamar elavulnak. Az állami szerepvállalás megkerülhetetlen a felnőttképzésben. A felnőttképzés a leszakadó társadalmi csoportok, illetve a strukturális átalakuláson átmenő térségek munkavállalóinak felzárkóztatásának is fontos eszköze. Megállapítható azonban, hogy a

versenyszféra termelékenységének növekedése, versenyképességének fenntartható erősítése sem képzelhető el másként, csak úgy, ha a vállalkozások a jelenlegi szinthez mérten jelentősen több forrást fordítanak képzésre, szervezetfejlesztésre.

Az oktatás és kompetenciafejlesztés tartalma alapvetően szakmai és szakpolitikai kérdés. Egyes témák azonban sajátos jelentőséggel bírnak a Pest megyei területfejlesztés számára. Egyrészt a gazdasági és pénzügyi ismeretek oktatása (az iskola-rendszerű képzésben és a felnőttképzésben, valamint a vonatkozó ismeretek általános terjesztésében); másrészt a helyi identitás, tudatosság erősítése a településeken, a kisebb térségekben és a megye egészére kiterjedően, amelynek fontos eszköze az oktatás tartalmi megújítása és a kulturális területtel való összekapcsolása (pl. a közösségi művelődés és a közgyűjtemények intézményeivel). Szintén elengedhetetlen a digitális kompetenciák fejlesztése, hiszen ezen ismeretek nélkül a tudás megszerzése, vagy az elhelyezkedés is nehéz.

A kulturális intézmények az infrastruktúrájukkal, szolgáltatásukkal, az informális és a nem formális tanulási alkalmakkal és humán erőforrásukkal jelentős mértékben hozzájárulnak a területi és szociokulturális, valamint az öröklött családi hátrányok leküzdéséhez.

A stratégiai célhoz szorosan kapcsolódóik a helyi értéktárak, megyei értéktárak megteremtése. A helyi értéktárak életre hívása erősíti identitástudatunkat, közösségi kapcsolatainkat, hiszen egy-egy településen általában sokkal több a figyelemre méltó érték, mint amit a helyi közösségek, ott élő emberek annak vélnek.

Operatív célok

- Az intézményrendszer bővítése, infrastruktúrafejlesztések, a térségi munkamegosztás figyelembevételével. A bölcsődei, óvodai ellátás, alapfokú oktatás és a kulturális tevékenységek megszervezése olyan módon, hogy a lakóhelyén, vagy szűk környezetében mindenki számára elérhető legyen.
- Pedagógiai szakszolgálat (nevelési tanácsadó, logopédia, gyógytestnevelés) megszervezése úgy, hogy a lakóhelyén vagy szűk környezetében mindenki számára elérhető legyen.
- Hátrányos és halmozottan hátrányos gyermekek lehetőségeinek a bővítése, támogatásuk elősegítése PI. felzárkóztató és tehetséggondozó programok támogatásával, pályaorientációval, alapfokú művészeti oktatás támogatásával.
- Az oktatás tartalmi bővítése a helyi értékek megismertetésével, az identitástudat fejlesztésének a támogatása a tananyagfejlesztésben (helytörténet, helyi gazdaság, lakosság, hagyományok, kulturális örökségvédelem, helyi természeti adottságok, természet- és környezet-védelem stb. megjelenése a tanórán).
- A gazdasági növekedést elősegítő oktatási területek fejlesztése, a tényleges gazdasági igényekre alapozott szakképzés, különösen a technikus és szakiskolai képzés fejlesztése, a távoktatás támogatása, olyan továbbképzési programok bevezetése, amelyeknél a célcsoportot elsősorban a nők és a hátrányos helyzetűek alkotják, a legfiatalabb korosztály, a pályakezdő álláskereső támogatása, a felnőttképzés bővítése, vállalkozói készséges fejlesztésére irányuló képzések rendszeresítése, stb.
- A kreatív térség kialakítása, tekintettel arra, hogy a megye gazdasági szerepe szükségessé teszi a térség képzett munkaerővel való ellátását.

- A belső és külső kapcsolati háló fejlesztése. Az együttműködések erősítése a megye települései, térségei között, a szomszédos megyékkel, azok településeivel, Budapesttel illetve a határon átívelő együttműködések támogatása a metropolisztérség nemzetközi pozíciójának erősítése érdekében.
- A kultúra fejlesztése, a kulturális szolgáltatásokhoz, a kulturális javakhoz és értékekhez való egyenlő hozzáférés támogatása, a kulturális szolgáltatások fejlesztése, a területi különbségek csökkentése.
- Kulturális intézmények, szolgáltatások infrastrukturális komplex fejlesztése az akadálymentesség biztosítása mellett.
- Településként, helyi értéktár bizottságok alakulásának segítése.
- Megyei értéktár bizottság munkájának a folytatása.

11. ÁTFOGÓ CÉL: GAZDASÁG DINAMIZÁLÁSA az értékteremtő képesség növelése a térség adottságaira, külső és belső kapcsolatrendszerére építve (GD)

A koncepció írásakor – figyelembe véve Pest megye összetett helyzetét – nem tudunk tisztán ágazati-, vagy területi szempontú megközelítésből receptet adni a gazdaság dinamizálására. Az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepcióval összhangban olyan megközelítést alkalmaztunk inkább, ahol megjelennek a területi stratégiai célok és megjelennek azok az ágazati célok, melyek a helyzetértékelés alapján kiemelten fontosak Pest megye gazdaságfejlesztése szempontjából.

11.1. Stratégiai cél: A gazdaság teljesítményének, hatékonyságának és stabilitásának erősítése; több lábon álló gazdaság; a technológia és tudás intenzív, valamint a foglalkoztatást erősítő hagyományos ágazatok kiegyensúlyozott fejlesztése, a gazdasági ágak közül kiemelten az ipar, az építőipar, a turizmus, a közlekedés, kereskedelem, raktározás, az információ és kommunikáció ágakban működő vállalkozások versenyképességének növelése, technológiai felkészültségének javítása. (GD.1.)

A gazdasági teljesítmény erősödését – a termelés, a vásárlóerő, az innováció és a tudástartalom növelése, a versenyképességet javító piaci pozíciók és lehetőségek kihasználása és kiszámíthatósága – jelentős szerkezetváltás kíséri, illetve alapozza meg.

A termelési költségek, különösen a munkaerő alacsony szintjén alapuló hagyományos termelési, üzleti modellek helyett előtérbe kerülnek a térség egyedi gazdasági- és innovációs ökoszisztémáján alapuló, vagy ahhoz szorosan kapcsolódó tudás intenzív tevékenységek, és/vagy erőteljes lokális tartalommal bíró termékek, szolgáltatások. Az ipari szerkezetváltás folyamatos, az új beruházások tekintetében egyre nagyobb arányt képviselnek a high-tech feldolgozóipari cégek, az új alapítású, tudásközpontokhoz kapcsolódó vállalkozások, az exportorientált, illetve a nemzetközi értékláncokhoz szorosan kapcsolódó termelés, szolgáltatások.

A tudás és a termelékenység kiterjedt hasznosulása az Új Gazdaság térnyerésén alapul, különös tekintettel az IKT ipar és a kreatív ipar klaszterének közvetlen, valamint kisugárzó szerepére. Az innováció megteremti a hagyományos- és az új iparágak közötti átjárhatóságot, illetve megújítja a szolgáltató szektor ágazatait, beleértve a közszolgáltatásokat. A gazdaság és az intézmények, közösségek közötti partnerség erősödésével javul a beruházások és ráfordítások hatékonysága, összetétele, az infrastruktúra fejlesztésétől a szakképzésig, felsőoktatásig bezárólag; előtérbe kerülnek a hosszú távú megtérülést ígérő befektetések.

11.1.1. Prioritások

A térség gazdasági teljesítményének erősítése, a beruházási ráta jelentős növelése, a növekedési potenciált hordozó befektetések, ráfordítások nagyobb aránya, az innovációs teljesítmény növelése, új piaci szegmensek feltárása és kiaknázása.

A termelékenység növekedése; a vállalkozói készségek fejlődése, az innováció és a tudás hasznosulásának erősödése, a technológia és a külföldi működő tőke importja.

Megyei fejlesztési eszközeinkkel azt a kedvező táptalajt szeretnénk megteremteni mely vonzó a cégek számára

Az innováció megteremti a hagyományos és az új-gazdaság közötti átjárhatóságot

A gazdaság stabilitásának, kockázattűrő képességének javítása; a tevékenységek nagyobb diverzitása, a vállalkozói aktivitás és készségek erősítése, a térségben elérhető sajátos geostratégiai előnyökre, erőforrásokra, tudásra alapozott tevékenységek erősítése, a foglalkoztatás és a helyi gazdaság jövedelemtermelő képessége tekintetében meghatározó tevékenységek fejlesztése, megújítása.

A gazdaság, illetve vállalkozási infrastruktúra fejlesztésének koncentrációja a meglévő övezetek és a feltörekvő pólusok mentén: Budapest körüli logisztikai gyűrű; Pest megye dél-keleti részén új ipari övezet; valamint K+F+I pólus a Zsámbéki-medencében, és a veresegyházi/gödöllői várospárban.

Pest megye gazdasági, ipari és innovációs teljesítménye, és a vállalkozások nagy száma alapján kijelenthető, hogy a megye stagnálása esetén a nemzetgazdaság egésze sem léphet növekedési pályára.

Pest megye gazdaságában az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptióban felsorolt ágazatok nagyobb része jelentős szerepet tölt be: autó és járműipar; elektronikai iparágak; híradástechnika; egészségipar; gyógyszeripar; orvosi berendezések és eszközgyártás; turizmus; mezőgazdaság; élelmiszeripar; építő- és építőanyag ipar; logisztika; gépipar, szerszámgyártás; környezetvédelmi ipar.

Erős pozíciókkal rendelkezik a megye, ezért a növekedés szempontjából különösen ígéretes a gyógyszeripar, az informatika, valamint a logisztika. Cél: növekedési potenciál maximális kihasználása. Az európai szintű fejlesztő központi és gazdasági csomóponti szerep erősítése, logisztikai szolgáltatások kiterjedt fejlődésének támogatása (ellátási lánc menedzsment), multimodális csomópont és további infrastrukturális fejlesztések, koordinált ingatlanfejlesztés, K+F+I erősítése, hightech pólusok, ipari parkok és vállalkozási övezetek, innovációs központok, egyetemi-ipari kapcsolatok fejlesztése. A pólusok kisugárzásának –a tudás térségi „hasznosulásának” – támogatása.

A növekedési pályán lévő ágazatok kilátásai szoros kapcsolatban vannak az országos K+F+I stratégiával – egységes és megújított K+F+I támogatási rendszer, a felsőoktatási intézmények és az akadémiai kutatóhelyek stabil alap kutatás finanszírozásának megteremtése, a közvetlen piaci hasznosítást célzó innováció kiemelt támogatása, a támogatási rendszerhez szükséges szervezetfejlesztések támogatása a felsőoktatási intézmények és az alap kutatást végző kutatóhelyek esetében

A megye legjelentősebb foglalkoztatója a feldolgozóipar (a kereskedelem, gépjárműjavítás, és a szállítás, raktározás előtt), közel 50 ezer fő foglalkoztatottal; erőteljes exportorientációval, és exportnövekedéssel. A feldolgozóiparban zajló szerkezetváltás (különösen járműgyártás beszállítói és az elektronika tekintetében) jelentős kockázatot jelent a megye növekedése szempontjából. Egyes járásokban igen komoly leépítés ment végbe – Vác és Aszód; a korábban települt költség-érzékeny feldolgozóipari kapacitások felszámolása azonban meggyeszte jellemző, például Ceglédi járásban. A hazai piaci értékesítés folyamatosan csökken.

Az ipari szerkezetváltás céljai: beruházási fordulat, a feldolgozóipar technológiai és innovációs teljesítményének erősítése, beszállítói pozíciók és különösen a feldolgozóipari értékláncokhoz kapcsolódó szolgáltatások erősítése (klaszterfejlesztés), a leépült, de erős termelési kultúrával rendelkező térségek újraiparosítása, aktív befektetés-ösztönzés és inkubáció. A beruházási fordulathoz a hazai vállalkozások mellett a stratégiai pozíciókat és erőforrásokat kereső külföldi tőke is fontos.

Cél a diverzifikált befektetési szerkezet kialakítása – kisebb, rugalmasabb, hightech feldolgozóipari tevékenységek telepítésének szelektív ösztönzése – a

A növekedési pólusok koncentrált fejlesztése, tovább erősítése tudja a térséget egy következő fejlettségi szintre hozni

A feldolgozóipar szerkezetváltása illetve térségszerkezetének Vác, Aszód és Cegléd térségében társadalmi-gazdasági válsághelyzetet okoz

külföldi működő tőke, az újra befektetett tőke, és az újraszerveződő metropolisztérben áthelyezett tevékenységekre tekintettel –; a főváros közelsége, a fejlesztési források szűkössége, és meglevő szűk keresztmetszetek miatt előtérbe kell helyezni az egyedi, specifikus versenyelőnyökön alapuló befektetés ösztönzést.

A feldolgozóiparhoz hasonló súllyal bír a kereskedelem – a kiskereskedelem és gépjárműjavítás – jelentős mértékű hatékonysági problémákkal, és csökkenő piaccal, jövedelmezőséggel. A főváros és a megye együttes vásárlóereje ellenére az kiskereskedelemben jelenleg nincs jelentős innovációs potenciál, és folyamatos a helyi gazdaság és szolgáltatások piacvesztése, a kiskereskedelmi aktivitás koncentrációja.

Cél a technológiai fejlesztés, termelékenység erősítése, a szabályozás hatásának folyamatos nyomon követése, értékesítési csatornák létrehozása, fejlődése, piaci pozíciót befolyásoló együttműködések és klaszterek támogatása

További sajátos növekedési szegmensek – új piacok, valamint innovációs lehetőségek: zöldenergetika (geotermális potenciál, energiahatékonyság, decentralizált energiatermelés), a helyi gazdaság megerősítése, kiépítése; intelligens közlekedés-fejlesztés, intelligens (kis)város; e-gazdaság és e-kereskedelem, a népesség digitális kompetenciáinak fejlesztése. Pest megye növekedési stratégiájának fő területei: A beruházási és befektetési döntések ösztönzése, orientációja, növekedési portfólió kialakítása; innováció és termékfejlesztés; új piacok nyújtotta lehetőségek (földrajzi, illetve új technológiai és keresleti szegmensekben). A növekedési szegmensek révén Pest megye – illetve a metropolisztérség – Európa regionális csomópontja, üzleti szolgáltató központja, amely erősen kapcsolódik a távol-keleti gazdaságokhoz, és az Európába irányuló termék és szolgáltatás-export áramába. E szerepét erősíti, hogy nemzetközi vállalatok döntési, és szolgáltatói központjai vannak jelen a térségben, valamint növekvő számú technológiai és tudás intenzív üzleti szolgáltató vállalkozás, menedzsment, szakképzett munkaerő, „kreatív osztályhoz” tartozó réteg. A változó igényeknek megfelelő életminőséget a korszerű gazdasági és személyi szolgáltatások versenyképes kínálata, a helyben működő gazdaság biztosítja.

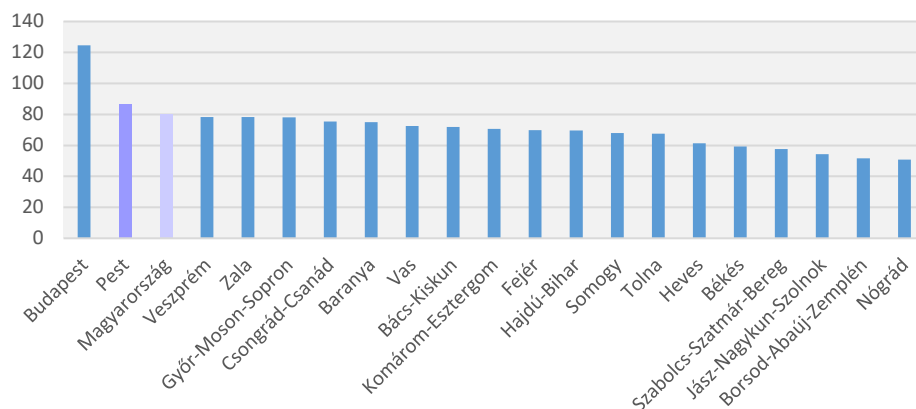
A növekedés lehetőségét a beruházás és befektetés ösztönzés teremtheti meg

11.1.2. A gazdaságfejlesztés területi célkitűzései

11.1.2.1. A kis- és középvállalkozások a szerepének növelése a foglalkoztatásban és a hozzáadott érték termelésében

A növekedési kilátásokat jelentősen rontják a duális gazdaság szerkezeti problémái, és különösen a kis- és közepes méretű vállalkozások alacsony szintű versenyképessége, a fizikai állótőke és a menedzsment-ismeretek alacsony szintje, piaci és növekedési stratégiájának korlátai. A KKV vállalkozások legnagyobb része alapvető termelékenységi problémákkal küzd, aktivitása nem lépi túl a megyehatárt, kapcsolatrendszere kiterjedt, de azok intenzitása (bizalmi tőke alacsony szintje miatt) gyenge. Növekedését gátolja a szakképzett munkaerő hiánya, a finanszírozási háttér hiánya – vagy az üzleti modell önmagában is akadály a megújulásnak.

A gazdaság szerkezete erősen duális jelleget mutat Pest megyében

Ezer lakosra jutó működő kis- és középvállalkozások száma 2018-ban (forrás: KSH) (9. ábra)

További problémát jelent, hogy a Pest megyei vállalkozások jelentős hányada a mikro vállalkozások kategóriájába tartozik, 10 főnél kevesebbet foglalkoztat, igen alacsony (alig több mint 4000 az ennél nagyobb KKV-k száma). A sok esetben családi vállalkozásként működő, többnyire a 90-es évek elején létrehozott cégeknél komoly gondot jelent a közeljövőben bekövetkező generációváltás a cégek vezetésében.

Sok vállalkozásnak vannak a megyében telephely gondjai, döntően a lakóövezetekben működő és ott bővülési lehetőséggel nem rendelkező, illetve a lakófunkciókkal egyre kevésbé összeegyeztethető tevékenységek miatt. Ezen többnyire önerőből nem tudnak változtatni, mivel az ipari parki kitelepülés általuk nem megfinanszírozható.

A KKV szektor szerkezete és teljesítménye átmenetet képez a vidékies terek és a fővárosra jellemző között. Ez az oka, amiért a gazdaság szerkezetét tekintve a metropolisztárság szuburbán települései nem feltétlenül fejlettebbek a távolabbi térségekhez képest. A térségi fejlettség ugyanakkor jó korrelál a vállalkozások számának, arányának növekedéséhez, illetve azok nemzetgazdasági ágazati hovatartozásához.

A megyei KKV szektornak is nagyobb szerepet kellene vállalnia a szakember utánpótlás-képzésben, a szakmai gyakorlat megszerzése terén. Ennek feltételrendszerének kialakítása, a motivációk megteremtése is fontos feladatunk.

Pest megye az ország leginkább vállalkozás-intenzív térsége (a megyében valamivel több mint 110 ezer működő vállalkozás van), ami alapvetően térszerkezeti okokkal magyarázható. A vállalkozások részben a budapesti piac, részben a főváros innovációs kapacitásaira épülnek. A regionális csomóponti szerep fejlődésével – az új alapítású vállalkozásokkal, stratégiai partnerségek révén és a működő tőke beáramlásával – KKV szektor külgazdasági orientációja, valamint középvállalatok növekedési kilátásai erősödnek; a metropolisztárság pozícionálása és márkaereje mind nagyobb jelentőséggel bír. A Pest megyei KKV szektor jövőbeni üzleti teljesítményének, növekedésének alapja a kreativitás és a rugalmasság, amellyel kihasználja a helyi, hazai és a nemzetközi gazdaság piaci réseit és vásárlóerejét, és az alkalmazkodás, amellyel a fogyasztói és az üzleti kereslet változására, a beszállítói lehetőségekre reagál.

Operatív célok

- KKV-barát gazdasági környezet fejlesztése

A helyzetfeltárás is rámutatott, hogy a hazai KKV-k többsége nem képes külső segítség nélkül növekedési potenciált felmutatni

A megye az ország leginkább vállalkozás-intenzív térsége. A helyi KKV szektor növekedésének alapja a kreativitás és rugalmasság

- Innovációs aktivitás ösztönzése, a vállalkozások innovációs potenciáljának nyomon követése, mérése, az innovációs folyamatokat támogató szervezetrendszer megerősítése.
- Felnőttképzés és szakképzés erősítése, különös tekintettel a szakmai gyakorlat megszerzésének támogatására, partnerségi alapú szervezésére, a területi szakképzés rendszerére.
- A vállalkozások üzleti modelljének fejlesztése – a technológiai, valamint képzési és szervezetfejlesztési ráfordításainak jelentős emelése, partnerségek, értékesítési csatornák, kockázatvállalás és kockázatkezelés gyakorlatának fejlesztése.
- A vállalkozások termelési-technológiai fejlesztéseinek támogatása.
- A forrásokhoz jutás segítése pénzügyi- és támogatási konstrukciókkal, illetve azok kombinált hozzáférhetővé tételével.
- Beszállítói kapcsolatok, stratégiai partnerségek, értékláncokhoz kapcsolódó szolgáltatások fejlesztése; direkt és indirekt külgazdasági orientáció.
- Vállalkozási ismeretek oktatása/vállalkozói kedv, hajlandóság növelése, képzése; innovációs szolgáltatások vásárlása.
- Térségi vállalkozói parkok, inkubációs parkok létrehozása, fejlesztése, a meglévő ipari parkok jobb kihasználása együttműködve a települési önkormányzatokkal.
- A termelékenység jelentős erősítése; a piaci orientáció változásának elősegítése (jövedelmező piaci rések, export, növekedési piacok), a vállalkozások alkalmazkodási, adaptációs képességeinek fejlesztése.
- A gazdaság sokszínűségének fejlesztése; külső és belső kapcsolatainak erősítése (hálózatosodás, beszállítói / szolgáltatói kapcsolatok, exportorientáció), a horizontális és vertikális integrációk elősegítése, innovációs aktivitás növelése.
- Management ismeretek fejlesztése, kiemelten kezelve a kisvállalkozások generációs vezetőváltásának problémáját.
- KKV szektorban a generációváltás elősegítése
- KKV szektorban a nagy növekedési potenciállal rendelkező vállalkozások támogatása

A vállalati belső képzések, a felnőttképzés arányának növekedése lesz az egyik kulcsa a térség versenyképességének

A KKV fejlesztés szorosan összekapcsolódik az endogén innováción, a belső erőforrásokon alapuló növekedés feltételeinek megteremtésével; a KKV szereplők nagyobb része ugyan nem képes a növekedésre, a szélesebben értelmezett innovációs aktivitásukkal, valamint az innováció alkalmazásával, a javak, a tudás és az alkalmazottak áramlásán keresztül azonban hozzájárulnak a növekedési szegmensek eredményességéhez, illetve a nemzetgazdaság teljes tényezőhatékonyágának növekedéséhez. Különösen kedvezőtlen esetben, a termelékenység növekedésének hiányában, az elérhető támogatási források ellenére, a szereplők többsége további piacvesztést szenved el (mivel piaci helyzete nem teszi lehetővé a költségek növekedésének érvényesítését); amely csökkenti a versenyt, az innováció hasznosulását, a növekedést – a versenyszféra munkahelyeinek számát. A versenyképesség erősítésének, illetve a tartós, fenntartható növekedésnek fontos része a gazdaság belső integritásának erősítése, megteremtése.

11.1.2.2. A helyi gazdaság erősítése

A Pest megyei gazdaság erőteljes csökkenésének, a leszakadó térségei gazdasági visszaesésének egyik tényezője a helyi gazdaság gyengesége, illetve annak leépülése. A megye sajátos helyzetét jellemzi, hogy a központi régió koncentrált és erős piaci kereslete ellenére, a kis- és nagykereskedelmi csatornák, illetve üzleti modell megváltozásával, valamint az erős nemzetközi versenynek kitett agrár- és élelmiszeripari termelés visszaesésével a megyei vállalkozások igen jelentős pozíciókat vesztek, különösen az értékeesebb szegmensekben.

Az agrárium jelenlegi teljesítménye az országos átlag alá csökkent. A trend a helyi gazdaság más szegmenseiben is megfigyelhető, így a szolgáltatások széles körében, a feldolgozóipari kapacitások leépülésében, a helyi termékek iránti kereslet csökkenésének, a (döntően távol-keleti termékek kontrollálatlan dömpingje miatti) fokozott piaci versenynek, illetve önmagában a csökkenő vásárlóerőnek köszönhetően. Pest megyében a helyi gazdaság, és tágabban a járások, közösségek, települések és funkcionális várostérségek integritásának, diverzitásának, az általuk nyújtott életminőségnek egyik alapvető feltétele, a helyi gazdaság megújítása – a helyi élelmiszer, kézművesség, szolgáltatások, a főként (könnyű) ipari kapacitások és az építőanyag piacának újraszerveződése –; a természeti erőforrások és értékek, a decentralizált energiatermelés és a tudás szerepének újraértékelésével.

A helyi gazdaság, a kistermelők vesztek legtöbbet a pozícióikból

A cél nem a múltbeli szerepek visszaszerzése, hanem egy olyan működőképes modell kialakítása, amely megtalálja a helyi identitás és a helyi piac szerepét az új, változó környezetben, különös tekintettel arra, hogy a helyi gazdaság teljesítménye legalább akkora kihívás a főváros közvetlen környezetében, mint a hagyományos vidéki térségekben.

Operatív célok

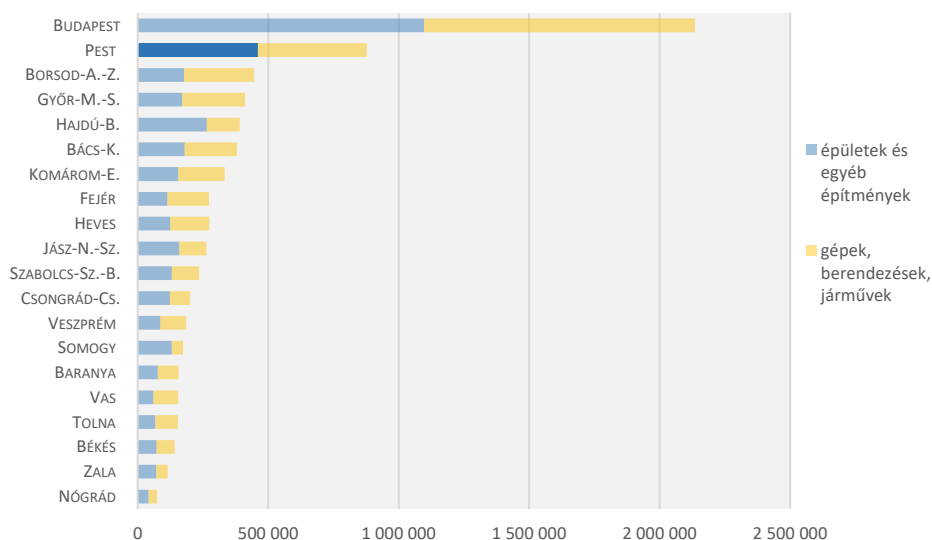
- A helyi gazdaság jövedelemtermelő képességének erősítése, kiemelt tekintettel az agrár- és élelmiszertermelésre, a könnyű- és építőipari termelésre, a turizmusra.
- A közösségi irányítású fejlesztések szerepének bővítése, megyehatárokon átnyúló együttműködések, és szakmai háttér erősítése.
- A helyi kreativitás és rugalmasság, vállalkozási hajlandóság erősítése.
- A helyi érték pozícionálását, márkaértékét és minőségének elismertségét támogató kezdeményezések, tevékenységek erősítése (minősítési rendszerek, egyesületek és közösségek szerepvállalása, helyi védjegy).
- Intézmények beszerzéseinek, a helyi vállalkozások vásárlásainak orientálása; társadalmi felelősségvállalás.
- Belső értékláncok kialakítása a megtermelt és előállított érték helyben tartása érdekében. (Rövid Ellátási Lánc)
- Addicionális növekedési lehetőségek kihasználása a nagyobb piac (akár nemzetközi kereslet) számára is értékes helyi termékek – például a kézművesipar – értékesítési csatornáinak fejlesztésével, adekvát üzleti modellek és stratégiák népszerűsítésével, tudástranszfer támogatásával.
- A finanszírozást döntően a helyi pénzintézetekre építve, innovatív pénzügyi termékek, takarékpénztárak nagyobb szerepvállalása, állami garanciavállalás, illetve helyi partnerségek és minősítés, mikro hitelezés fejlesztése; a helyi vállalkozások értékelésének módszertani fejlesztése.

Célunk a helyi gazdaság jövedelemtermelő képességének növelése

11.1.2.3. Befektetés-ösztönzés

Erőteljes gazdasági növekedés, a termelékenység egyenletes és fenntartható növekedése és ez által a foglalkoztatottság szintjének számottevő javítása elképzelhetetlen a megyében megvalósuló befektetések szintjének növekedése, működő tőke erőteljes beáramlása nélkül.

A megye sokat veszített beruházási vonzerejéből, célunk ennek a folyamatnak a visszafordítása

Beruházások teljesítményértéke anyagi-műszaki összetétel szerint (előzetes adat), 2018 [millió Ft] (forrás: KSH) (10. ábra)

A 2008-as gazdasági válság, az elmúlt időszak támogatáspolitikája, valamint az elégtelen megyei befektetés ösztönzési tevékenység együttes eredőjeként az egyébként számos szempontból kiváló adottságokkal rendelkező metropolisz régió részét képező Pest megyében a befektetések szintje mind a külföldi, mind a hazai tulajdonú vállalkozások beruházásai terén jelentősen visszaesett. Célunk ennek a folyamatnak a megállítása és megfordítása a megye újrapozicionálásával, az erősségeinkre építő aktív befektetés ösztönzési politikával.

A hightech feldolgozóipar letelepedése jelenti a következő fejlődési fázist a megye életében

A stratégiai befektetők megjelenésével a Pest megyei gazdaság új piacokon, és növekedési szakaszban lévő piaci szegmensekben jelenhet meg, a megyében működő hazai vállalkozások is jobban tudnak integrálódni a nemzetközi gazdaságba, így bővül a gazdaság értékteremtő képessége, sokszínűsége, kapcsolódása a fejlett és feltörekvő piacokhoz. Különös jelentőséggel bír a hightech feldolgozóipar letelepítése, új, illetve jelentősen megújult klaszterek, vállalati koncentrációk erősítése, tekintettel az importált technológia, tudás viszonylagos jelentőségére, valamint a hazai vállalkozások gyenge abszorpciós képességére, illetve a hazai innovációs rendszer nemzetközi összehasonlításban megállapítható gyengeségeire.

Pest megye pozíciója azonban jelentősen megváltozott; a termelési költségek, azaz az olcsó munkabérre, valamint támogatásra alapozott beruházások tekintetében nem képes versenyezni más termelési lokációkkal, sem az országhatáron kívül, sem pedig belül.

Pest megye növekvő gazdasági teljesítménye nélkül az egész Magyarországra elvárt GDP növekedés sem tartható

Önmagában már az a kedvező tény sem elegendő vonzerő a befektetések ösztönzése szempontjából, hogy a megye a budapesti metropolisz régió része, valamint az sem lenne az, ha a nemzeti adó- és támogatáspolitikája, a jól működő belső piac, a kiszámítható és hosszútávon stabil országos társadalmi-gazdasági környezet rendelkezésre állna.

Amennyiben a megye kedvező geográfiai-, logisztikai-, természeti-, demográfiai adottságait nem tudjuk tudatos befektetés ösztönző politikával kiegészíteni, nem számíthatunk számottevő növekedésre ezen a téren sem.

A megye gazdaságának duális jellege sem kedvez a szerkezetváltásnak, még a hazai innovációs teljesítmény erőteljes növekedése mellett is valószínűsíthető, hogy a vállalkozások többsége nem képes belépni a távozó vállalatok helyére. Így különös jelentőséggel bír a kisebb, rugalmasabb vállalkozások technológiai vállalkozások, feldolgozóipari szolgáltató vállalkozások tudatos és proaktív letelepítése. A megváltozott célcsoport sajátos kihívást jelent a befektetés-ösztönzés számára: a teljes értékláncok és/vagy klaszterek eredményes megszólításához cselekvőképessé területei szintre, a fejlesztési területek (technológiai és ipari parkok) fejlesztését a regionális támogatások és fejlesztés rendszerével összekapcsoló integrált menedzsmentre van szükség. A feladatnak része a márkamenedzsment, a térségek nemzetközi pozicionálása, a sajátos adatok gyűjtése és értékelése, valamint az innováció területi rendszerének irányítása, általában mindaz, ami segíti a helyben elérhető erőforrások, stratégiai előnyök jobb hasznosítását, növeli a hatékonyságot; illetve meggyorsítja, átláthatóvá teszi a befektetési döntéseket, csökkenti azok kockázatait.

Fontos kiemelni, hogy a befektetés-ösztönzés – önmagában – csak eszköz. A technológia és a tudás importja, az új piacokra történő nyitás és a termelékenység növelése – a gazdaság növekedésalapjainak megteremtése – ugyanakkor részben endogén erőforrásokon (innováció) alapul, részben pedig a hazai vállalkozások nemzetközi beágyazódásával is elérhető. Az aktív fejlesztéspolitika hatékonysága múlik azon, hogy a támogatáspolitikai megfelelően értékelje az ágazati és területi folyamatokat, biztosítva a befektetés-ösztönzés, a területfejlesztés és az innováció területi szintje, valamint a térségmarketing közötti átjárhatóságot, összhangot.

Pest megye célzott befektetés-ösztönző politikát kíván megvalósítani

Cél a feldolgozóipar magas hozzáadott értékű, magas technológia- és tudástartalmú szegmenseinek letelepítése, illetve a már működő vállalkozások további fejlesztéseinek támogatása. A feldolgozóipari értéklánchoz kapcsolódó szolgáltatások letelepítése; például a technológiai szolgáltatások (K+F+I, mérnöki szolgáltatás, ipari formatervezés stb.); a feldolgozóipari szolgáltatások (beszerzést, működést, karbantartást, javítást, gyártásfejlesztést, monitoring és ártalmatlanítást támogató szolgáltatások); valamint fogyasztói/ügyfélkapcsolati szolgáltatások; beszállítói kapcsolatok bővítése.

Operatív célok

- Megyei (térségi) befektetés ösztönző, szervező gazdasági társaság felállítása és működtetése.
- Területi adatbázis létrehozása a potenciálisan befektetésre alkalmas területekről.
- A „zöld technológiákat” fejlesztő vállalatok letelepítése; az intelligens városok fejlesztésében aktív technológiai és szolgáltató cégek letelepítése, pilot-projektek indítása.
- Nemzetközi szolgáltató központok letelepítése támogatása – „rural sourcing”,
- Az új belépő vállalkozások és a gazdaság, valamint az intézmények közötti kapcsolatok kezdeményező fejlesztése, a stratégiai együttműködések erősítése, kiemelten egyetemi vállalati kapcsolatok. A külföldi és hazai tulajdonú vállalkozások, szolgáltatók közötti „határ” oldódása; az átjárhatóság megteremtése;

Fontos lenne megyei befektetés-ösztönzési társaságot működtetni

nem csak a technológia és tőkeellátottság tekintetében, hanem piaci orientációban, üzleti modellben és vállalati kultúrában is. A regionális innovációs rendszer fejlesztése.

- A területfejlesztést és befektetés-ösztönzést támogató területi információk, profilok, szakképzési és munkaerő-piaci, illetve általában az üzleti környezetre vonatkozó információk transzparens elérhetősége. Információk: a termelési és üzleti folyamatok egyedi megtervezéséhez szükséges adatok, amelyek az optimális üzemméret, a „shop floor” és a logisztika mellett a szervezet és technológia megfelelő kialakítására is kiterjednek; a potenciális beszállítók értékelése, minősítése, a helyben elérhető szakemberállomány, középvezetők, a szervezet gyors felépítését befolyásoló tényezők, a célpiacok gyors elérhetőségét befolyásoló adottságok, a helyben beszerezhető anyagok és eszközök.
- Térségi marketing; az életminőséget meghatározó információk, kulturális teljesítmények, turisztikai attrakciók – élmények és szolgáltatások elérhetőségének megjelenítése.
- A térségi szolgáltatásokat megújító, innovációs értékkel bíró befektetések ösztönzése az egészségiparban, a felsőoktatásban, a turizmusban.
- A vállalati és intézményi tudásközpontokból – Budapest és hightech pólusok – kiáramló spin-off, vagy spin-out vállalkozások letelepítésének ösztönzése.

11.1.2.4. A foglalkoztatás bővítése

A megye munkaerőpiacának jellemzői alapvetően változtak meg az utóbbi néhány évben. Rendkívül pozitív változás, hogy a munkaerőpiacon a korábbinál jóval nagyobb a népesség részvétele, az aktivitási arány jelentősen emelkedett. A foglalkoztatás is bővült, míg a munkanélküliség mértéke, nagyjából arra a szintre csökkent, ahol még nem okoz jelentős, a növekedést aláásó gondot a munkaerőhiány. Mindez azonban merőben új problémákat vetett fel, amelynek megoldása a következő évtized feladata lesz.

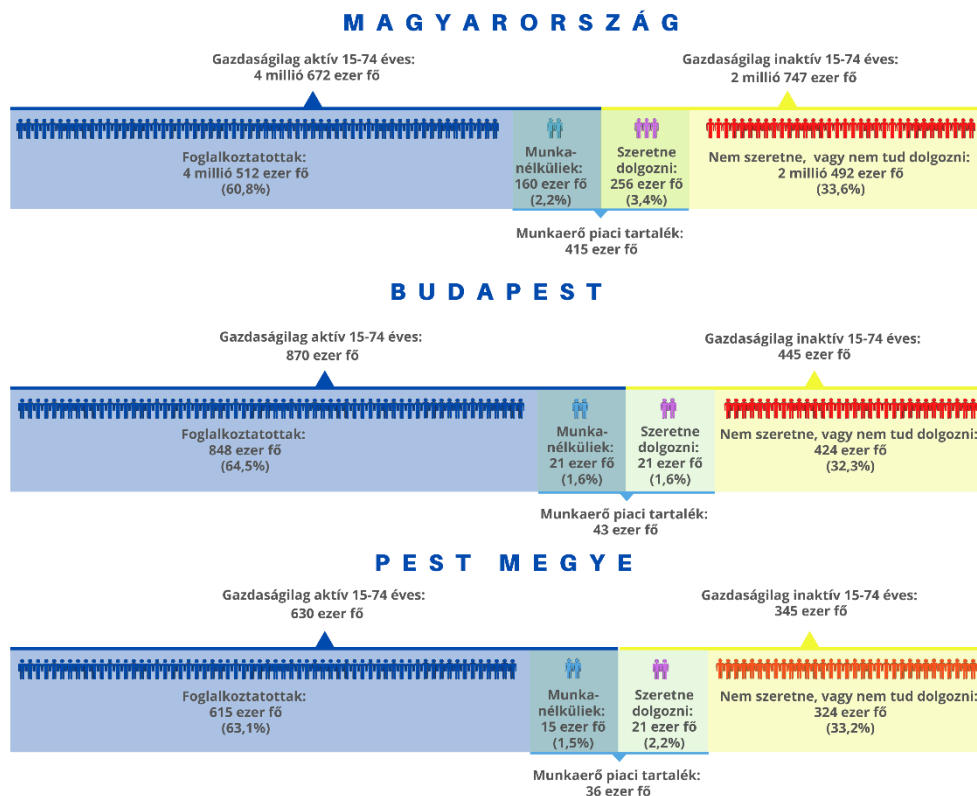
A pozitív piaci változások hatására ugyanis elapadóban van a régióban a munkaerőpiaci tartalék. Ez azonban számos változást is magával hoz, egyfelől a munkaerőpiaci kereslet élénkülése a piacon árfelhajtó hatású, ami a bérdinamikán látható is. A másik fejlemény, hogy egyes ágazatokban, munkakörökben megjelent a munkaerőhiány. Ahhoz, hogy a megye megőrizze piaci versenyképességét és továbbra is vonzó befektetési célpont maradjon, illetve az itt működő vállalkozások megőrizze versenyképességüket, illetve ki tudják aknázni növekedési potenciáljukat, az szükséges, hogy a rugalmas piaci igényekhez alkalmazkodó oktatás, illetve szakképzés révén biztosított legyen a szakember utánpótlás. Hosszú távon pedig a cél a népesség általános iskolázottságának emelése. Mivel a foglalkoztatás korlátlanul nem növelhető, annak érdekében, hogy a jelenlegi gazdasági növekedés hosszabb távon is fenntartható legyen, egyre inkább a magas hozzáadott értékű termelés, szolgáltatások irányába kell elmozdulnia a nagytérségnek. Ehhez azonban elengedhetetlenül szükséges a piaci igényeknek megfelelő, modern, nagy kapacitású és minőségi felsőfokú oktatás, amely képes kielégíteni a piaci igényeket.

Szintén a helyi és az országos foglalkoztatáspolitikára váró kérdése az, hogy a foglalkoztatás hatékonyságának növelése érdekében hogyan lehet csökkenteni a foglalkoztatottak egyéb terheit. Ilyen teher többek között a családtagok (idős, tartósan beteg) hozzátartozók ápolása, melyre a szociális ellátórendszer ma csak bizonyos korlátok között tud megoldást találni, alternatívát nyújtani. De ilyen az

Az átlagot meghaladó gazdasági visszaesés a foglalkoztatás terén is éreztette a hatását

utazással töltött, gyakorlatilag elvesztegetett idő is, amely a fővárosban, de annak környezetében különösen nagy probléma.

Mára egyre kisebbek a lehetőségek a munkapiaci aktivitás növelésére, mivel egyre kevesebben vannak, az inaktívak között, akik koruknál, egészségi állapotuknál fogva integrálhatók a munkaerőpiacra. Így fontos lehet a nők, a megváltozott munkaképességűek, a képzetlenek és más - a munkaerőpiaci alkalmazkodást nehezítő körülmény által - hátráltatottak munkaerőpiaci részvételének további támogatása.

Munkaerőpiaci tartalékok alakulása a 15-74 éves korosztály aktív-társa alapján, 2019 (11. ábra)

Cél, hogy javuljon a Pest megye térségében élő emberek számára a metropolisztérség és azon belül a helyi gazdaság jelentette perspektíva, a munkával elérhető jövedelem és a szociális biztonság; a kereslet-kínálat összhangját, és a munkaerő piaci változásokra gyorsan, rugalmasan reagáló foglalkoztatási környezet alakuljon ki.

Cél, hogy az endogén tényezőkre épülő gazdaságfejlesztés, valamint a képzési rendszer piaci igényeknek megfelelő átalakításának köszönhetően a megyében strukturális problémáktól mentes, rugalmas helyi munkaerőpiac alakulhasson ki, ahol a foglalkoztatás helye és a lakóhely nem válik ilyen mértékben külön, a Budapestre ingázók száma pedig 20 év alatt 25 %-kal csökkenjen; a metropolisztérségen belüli mobilitás kiegyenlítettebb és sokszínűbb legyen, a jelenleginél dinamikusabb módon kapcsolva össze a térség fejlesztési pólusait, növekedési és vállalkozási zónáit. További cél, hogy a nemzetgazdaság egészére kiterjedő változásnak köszönhetően a kiegyensúlyozott, kétirányú mobilitás erősödjön a metropolisztérség és a nagyvárosok, fejlesztési központok, hightech pólusok viszonylatában is.

Cél, hogy a metropolisztér nemzetközi csomóponti szerepének növekedése – a térség jelentős újjászervezése – jelentősen megújítsa a munkaerőpiacot; megalapozza a lehetőségét a munkahelyteremtésnek és a sokszínűbb foglalkoztatási lehetőségeknek, a munkajövedelmek fenntartható növekedésének, és különösen a társadalmi mobilitást, a kohéziót erősítő munkaerőpiacnak. Mindez perspektívát jelenthet az itt élő és a beáramló népességnek, beleértve a munkaerőpiacról kiszorult rétegeket éppúgy, mint a tágabb régióból, illetve a nagyvilágból ideköltöző műszaki- és humán értelmiségi, menedzsment réteget, a kreatív osztályt. Pest megye a szomszédos megyékkel szoros együttműködésben olyan közös projekteket valósítson meg, amelyek növekedési pályára állítják az egyes térségeket, valamint szorosabban összekapcsolják a térségi munkaerőpiacot.

Célunk, hogy a következő húsz évben legalább száz-ezer új munkahely jöjjön létre a megyében

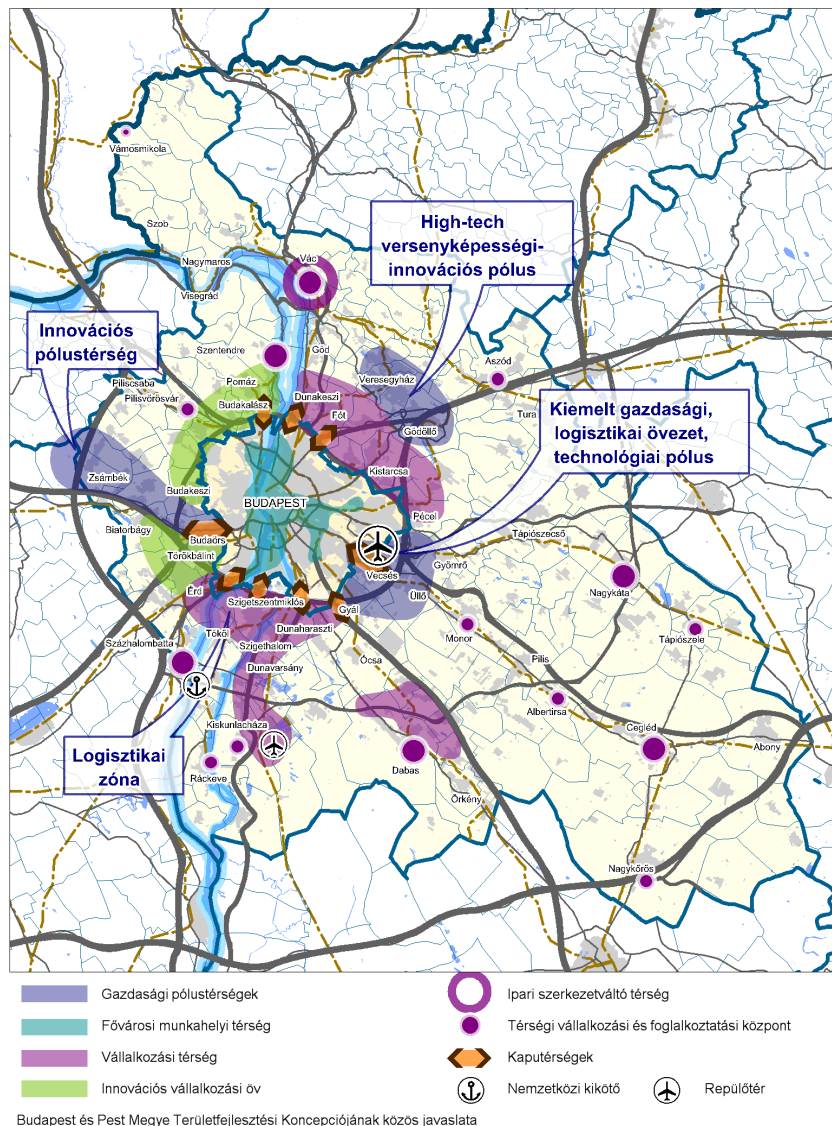
Operatív célok

- A megyével határos ipari agglomerációk, klaszterek (járműgyártás stb.) és nagyfoglalkoztatók által kínált foglalkoztatási lehetőségek összehangolása, a beszállítói vertikum és kapcsolódó szolgáltatások Pest megyei fejlesztése (kiemelten a hátrányos helyzetű térségekben).
- Agglomerálódó technológia és tudás intenzív térségek összekapcsolása, a munkaerő iránti igények és a kínálat, a munkaerő piaci intézkedések összehangolása (különösen az M0 és az M1 tengely mentén).
- „M1-technológiai övezet”: a Tata, Tatabánya, Oroszlány metropolisztérség és az Érdtől a Budakeszi járásig – Zsámbék tengelyre szerveződő innovációs pólustérség összekapcsolása.
- Az ipari, technológiai parkok fejlesztésének összekapcsolása.
- Egészségipar és wellness; megyehatárt átlépő integrált piac létrehozása, egységes szolgáltatáskínálat (különösen az Aszódi, Nagykáta, Nagykőrösi és Ceglédi járásokban).
- A helyi gazdaság, valamint a közösségi alapú helyi kezdeményezések összehangolt fejlesztése; rétegzett módon (az aprófalvas tanyáktól a szuburbán településekig bezárólag). Kiemelten kezelve az agrár és élelmiszergazdaságot, valamint az építőipart, mint a viszonylag nagy tömegű alacsonyabban képzett munkaerőt felvenni képes ágazatokat.
- A munkaerő piaci kereslet és kínálat közelítése, különös tekintettel a nagy növekedési potenciállal bíró tevékenységek munkaerő iránti igényének gyors és rugalmas kielégítésére.
- A vállalkozások támogatása abban, hogy a munka és az otthon közötti távolság csökkenjen, a személyi ingázás helyét egyre inkább az információ biztonságos továbbítása váltssa fel. Ennek keretében a távmunka és egyéb alternatív foglalkoztatási formák támogatása, a vállalkozások támogatása abban, hogy a korábbi üzleti folyamatokat módosítva a kisebb és nem egyirányú ingázást generáló multi lokációs, illetve közösségi irodahasználat irányába mozduljanak el. Illetve a vállalkozások letelepedésének, növekedésének támogatása.

A nagy visszaesést átélő mezőgazdaság és építőipar szívta fel legkönnyebben a képzetlenebb munkaerőt

11.1.3. A gazdaságfejlesztés ágazati célkitűzései

Ahogy országunk gazdaságában, úgy Pest megyében is jelen vannak olyan ágazatok, olyan kiemelkedő teljesítménnyel és a gazdaságon belüli részaránnal bíró tevékenységek, amelyek fejlesztése, erősítése segítheti a foglalkoztatási környezet javítását, az előállított termelési érték növelését, az export kapacitások bővítését.

A gazdaságfejlesztés speciális célterületei Pest megyében (12. ábra)

Pest megye ipara, feldolgozóipara a teljes ág bruttó hozzáadott értékének 10%-át, a megye teljes bruttó hozzáadott értékének pedig 24%-át adja. A térségi városközpontok, gazdasági centrumok organikus gazdaságának alapját képezi, amely részben a hagyományos termelési előzményekre támaszkodik, de jelentős az új alapítású, működő tőkeberuházások aránya is. A gyógyszeripar kivételével az ágazatok működése nem kapcsolódik közvetlenül Budapesthez. A feldolgozóipar korábban komoly szerepet játszott korábban elmaradott térségek felzárkóztatásában, ugyanakkor a nemzetközi verseny, a költségek emelkedése, és más hazai régiók felzárkóztatásához nyújtott kedvezmények miatt megtört a növekedés lendülete, majd a termelési telephelyek sorozatos felszámolása, az érintett térségek (Vác, Aszód, Nagykáta, Cegléd) lassú leszakadásához vezetett. A megyében továbbra is különleges

A gazdaságfejlesztés a meglévő fejlődési pólusokra alapozva vehet lendületet

kihívást, egyben lehetőséget jelent a hightech feldolgozóipar, azaz a termelési kultúrára, mérnöki szaktudásra és innovációra, a piac és az innováció közelségére alapozott, a metropolisztárság K+F+I kapacitását kihasználó vállalkozások letelepítése, kisebb, rugalmasabb külföldi és hazai közép vállalatok klasztereinek fejlesztése.

11.1.3.1. Mezőgazdaság és élelmiszeripar

Pest megye jó természeti adottságokkal, tekintélyes termelési tradíciókkal, és nagy kiterjedésű, jó ökológiai állapotú mezőgazdasági területekkel, jelentős vízkészletekkel rendelkezik.

A 3 milliós régiós, és az ennél jóval nagyobb külső piacokon igény van (lenne) a jó minőségű, Pest megyében előállított mező- és élelmiszer-gazdasági termékek iránt. A megye természeti adottságai különleges minőségű és értékes termények előállítását teszik lehetővé. Rendelkezésre áll a termeléshez szükséges munkaerő, valamint a jelentős szellemi és innovációs kapacitást hordozó, világviszonylatban is elismert Gödöllői Szent István Egyetem (SZIE) kutató- fejlesztő-oktatási bázisa is.

E pozitív adottságok ellenére a megye agrártermelése, azon belül is a magasabb hozzáadott értékű zöldség- és gyümölcs-termelés, valamint az élelmiszer-feldolgozás drasztikusan visszaesett az elmúlt évtized során.

Ennek okai között van, többek között az elaprózott birtokrendszer, a rendezetlen földtulajdon-viszonyok, az együttműködések hiánya az élelmiszer-lánc mentén, az alacsony termelői részesedés a megtermelt értékekből, az elmaradott infrastruktúra, a kutatásban meglévő pozíciók kihasználatlansága és nem kis mértékben az árukínálatukban nem a magyar termékeket preferáló áruházláncok túlzott piaci térnyerése.

Hátráltatta tovább az elmúlt másfél évtizedben a megye, különösen az agglomerációs térség agráriumának fejlesztéseit az Európai Unió forrásokhoz való korlátozott hozzáférése is.

Az élelmiszeripar kibocsátása trendszerűen nő, sajátos növekedési szegmenseknek köszönhetően (üdítőital, állati takarmány és állatgyógyászat), amelyek telepítése a kelet-közép-európai elhelyezkedéssel, logisztikai központi szereppel áll összefüggésben; e kedvező folyamatok azonban nem érinti a vidéki élet alapját képező agrártermelést és szolgáltatásokat.

Operatív célok

- A földtulajdon- és birtokviszonyok mielőbbi rendezése, életképes gazdálkodási formák és egységek működési feltételeinek megteremtése.
- Átlátható és hosszútávon kiszámítható támogatási rendszer kialakítása és működtetése, amely figyelembe veszi a metropolisz térség, azon belül Pest megye sajátosságait.
- Versenyképes, magas hozzáadott értékű termelésen alapuló agrár- és élelmiszer-gazdaság megteremtése.
- A vidéki inaktív népesség mind szélesebb körének bevonása a termelésbe.
- Az egyes tájegységek termőhelyi adottságaira és termelési tapasztalataira, hagyományaira építő fejlesztés.
- A mennyiségi termelés helyett a minőségi, magas hozzáadott értékű és feldolgozottsági fokú, egészséges élelmiszerek előállítása.
- Alternatív értékesítési csatornák erősítése, megteremtése.

A mezőgazdaság rendelkezik mindazon feltételek leg-többjével, mely szükséges a növekedés beindításához

A szántóföldi növénytermesztés helyett (ahol az adottságok lehetővé teszik) szükséges a nagyobb hozzáadott értékű termelést preferálni

A termelői integrációk, együttműködések javíthatják az ágazat versenyképességét

- Innovatív értékesítési platformok és szövetkezők támogatása.
- Versenyképes vállalkozási környezet megteremtése.
- Termékpályák megszervezése, a termelési és feldolgozási kapacitás bővítése kötődjön termékpálya programokhoz.
- Termelői integrációk kialakítása, az együttműködés képességének fejlesztése.
- A gazdálkodást segítő, fejlesztő vagyonelemek pótlása.
- Tudatos fogyasztói magatartások kialakítása, élelmiszerek vásárlási és felhasználási ismeretének bővítése.
- Az innovatív technológiák létrehozása és elterjedése érdekében a termékpályához kötött innovációs lánc szervezése (kutatás, oktatás, tanácsadás, információ biztosítása).
- Agrárinnováció ösztönzése, elmozdulás az automatizált, intenzív, precíziós mezőgazdaság irányába
- LEADER program keretében az egymással összefüggő, helyi erőforrásokat felhasználó, komplex térségi gazdaságfejlesztési programok támogatása és a szabályozási keretek felülvizsgálata.
- Kedvező táji adottságok megőrzése, a tájszerkezet és -karakter kedvezőtlen irányú változásának lassítása, megállítása. Kedvező tájkaraktert őrző termelés, kereskedelem és egyéb szolgáltatások erősítése. Építmények és létesítmények tájba illesztése. Tájsebek rehabilitása, rekultivációja.
- Szántóföldi művelés nagy, összefüggő tábláin a mozaikosság kialakítása, meglévő mezsgyék, fasorok megőrzése, újak telepítése.
- A klimatikus változásokat figyelembe vevő, ökológiai viszonyoknak megfelelő, azok negatív hatásait tompítani, esetlegesen pozitívan kiaknázni képes termelési módszerek, termelési technológiák, új növényfajták meghonosítása. Az öntözéses gazdálkodásra való áttérés támogatása. Ökológiai sokféleség, biodiverzitás ösztönzése.
- Halgazdaság fejlesztése, jó halászati és horgászati gyakorlat kialakítása és elterjesztése, halfogyasztás növelése.
- Akvakultúra stratégiai szerinti gyengébb termőhelyi adottságú pl. belvízjárta területek alternatív és fenntartható hasznosítása, haltermelési célra történő allokációja.
- Óshonos halállományok megőrzése, inváziós fajok elleni küzdelem.
- Együttműködés más ágazatokkal a fenntarthatósági célok teljesítése érdekében (pl vízvizsszatartás és tógazdálkodás, öntözés, mezőgazdasági melléktermékek hasznosítása stb.)

11.1.3.2. Erdőgazdaság

Pest megyében több mint 160 ezer hektár erdőterület található, és mennyisége az utóbbi évtizedben jelentősen emelkedett. Az erdő szerepe többértékű Pest megyében is. Az ökológiai rendszer fontos eleme, a vadgazdálkodás helyszíne, fontos gazdasági anyag- és energiaforrás, munkahely, turisztikai lehetőség. A megyében regisztrált vállalkozások közül több mint 1700 a fa-, papír- és nyomdaiparban tevékenykedik, munkát adva több mint hétezer embernek.

A klímaváltozás a természetes erdőövek eltolódásához vezet. A mérsékelt övi erdők alsó határán várható változásokra vonatkozó eddigi kutatások elsősorban a vegetációs övek felső határára összpontosultak, ugyanakkor a valóban komoly problémákat előidéző szárazsági határ eltolódása aránytalanul csekély figyelmet kapott. A probléma nemzetközi, de a jelenség Magyarországot különösen sújtja. Magyarországon az összes domináns, és egyben a gazdaság számára is fontos fafaj alsó elterjedési határa – a szárazsági határ – átszeli az ország és Pest megye területét is, azaz a klímaváltozás valamennyi faj élőhelyét befolyásolja.

Az erdő nem csak a rekreáció színtere, hanem munkahely, nyersanyag és energiaforrás is, melyek megőrzése és fejlesztése az egész megyében kiemelt fontosságú

Operatív célok

- Erdőterületek mennyiségi és minőségi megőrzése, az erdősültség növelése.
- Fenntartható erdőgazdálkodás megvalósítása a tájgazdálkodás sokoldalú lehetőségének kihasználása.
- Az erdő minél több helyben élő számára biztosítson munkahelyet, a megfelelő ökológiai állapot fenntartása mellett.
- Törekedni kell az erdőből származó javak (termények, alapanyagok, tűzifa stb.) minél nagyobb mértékű helyben történő hasznosítására (élelmiszer feldolgozás, faipar, helyi biomassza energetikai célú hasznosítása).
- Vadgazdálkodás és az arra épülő vadhús feldolgozás a megye érintett térségeiben.
- A klímaváltozásra való hatékony felkészülés, az erdőövek eltolódásának veszélyeire való tekintettel az őshonos fafajok telepítési öveinek felülvizsgálata, a széles ökológiai tűrtőképességű fajták telepítésének támogatása.
- Klímaváltozás hatásainak csökkentése, városi térségek klíma-védelmének segítése.
- Ökológiai hálózat (puffer területeinek) erősítése.
- Magánerdők szerepének növelése.
- Invazív fajok elleni védekezés; elterjedésük megállítása és visszaszorítása.

Az erdőknek a klímaváltozás hatásainak csökkentésében is nagy szerepük van

11.1.3.3. Járműgyártás

Magyarország számára alapvető fejlesztési irány: kiemelt szerepe van az ipari bruttó kibocsátásban, a kivitelben, a foglalkoztatásban, a beruházásokban, valamint a K+F kiadásokban. Az ipari ágazatok közül a járműgyártás termelése a legnagyobb a megyében, az ágazat közel tízezer fős alkalmazotti létszámmal a harmadik legtöbb munkavállalót foglalkoztató ipari ágazat. A megye járműiparában vállalkozások beszállítók, ezért ipari szerkezetváltásra van szükség.

Pest megyében (is) jelentős kihívást jelent bizonyos szakmákban a képzett munkaerő hiánya, a munkaerő-mobilitási hajlandósága.

A járműgyártás annak ellenére, hogy Magyarország egyik sikertörténete, nem rendelkezik kellő számú Pest megyei beszállítóval

Operatív célok

- A szervezett egyetemi és K+F háttér megteremtése, az ipari specifikus szakképzés megteremtése.
- A háttériparágak, a feldolgozóipari értéklánchoz kapcsolódó szolgáltatások fejlesztése; szerepének újragondolása.
- Az értékesítés és a gyártás közötti szakadékokat áthidaló kezdeményezések ösztönzése (karbantartás, gépfelújítás stb.).
- A szakképzés gyakorlati részének erősítése, vállalati partnerség megteremtése.
- Innovatív klaszterprogramok indítása és összekapcsolása a befektetés-ösztönzéssel, kisebb, de rugalmas erős középvállalatok letelepítésével.
- A járműipar szempontjából releváns logisztikai fejlesztések gyorsítása, az ellátási lánc menedzsment fejlődésének elősegítése.
- Új, illetve hazai fejlesztésű, növekedési potenciállal bíró járműgyártás ösztönzése, támogatása.
- Új nagy hozzáadott értéket termelő járműipari kutató-fejlesztő központok betelepülésének ösztönzése.
- A Gödi Samsung SDI akkumulátorgyár, a Dunakeszi Járműjavító által teremtett lehetőségekre, illetve a fővárosi járműipari képzésekre alapozva, elektromos járművek fejlesztésének támogatása.

11.1.3.4. Elektronikai iparágak, híradástechnika

A „számítógép, elektronikai, optikai termék gyártása” ágazat, termelését tekintve a harmadik legnagyobb súllyal bír a Pest megyei feldolgozóiparban. Részesedésével jelentős mértékben hozzájárult, hogy Magyarország regionális elektronikai termelőközponttá vált, azonban az ágazat az utóbbi években veszített súlyából. A Pest megyei elektronikai ipar erősen kitett a telephelyekért folytatott erős hazai és nemzetközi versenynek. E tekintetben nem kivétel, a célállomáshoz (a termék végső piacához, a fogyasztóhoz) közeli intermodális logisztikai központban végzett összeszerelési, konfigurációs tevékenység sem. A jövőben meghatározó lehet a hazai cargo repterek fejlesztése révén a ezen tevékenységek megtelepítése.

Az alacsony hozzáadott értékű összeszerelés jellegű munkák K+F tevékenységgel kiegészülve, csökkenthetik a szegmens költségérzékenységét

Operatív célok

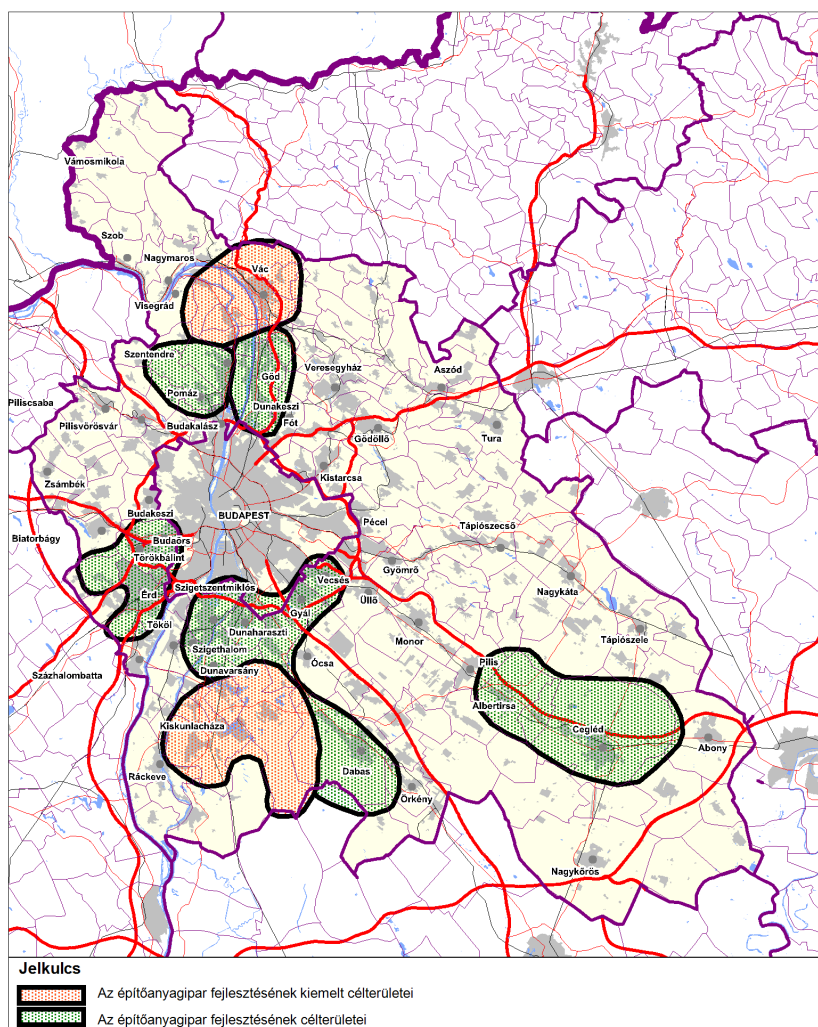
- A nagyobb hozzáadott értéket jelentő tevékenységek letelepítése.
- A K+F tevékenység és intenzitás erősítése, adekvát mérnök és szakmunkásképzés.
- A kutatóhelyekkel, tudásközpontokkal való együttműködések támogatása.
- Az egyes termékek végső konfigurálásához kapcsolódó iparági sajátosságok kihasználására létrehozott szolgáltatások fejlesztése; általában a feldolgozóipari értéklánchoz kapcsolódó szolgáltatások fejlődésének támogatása, klaszterek létrehozásának ösztönzése.
- A megyében vonzó vállalkozási környezetet és letelepedési feltételek megteremtése a magas hozzáadott értéket termelő elektronikai iparnak.

11.1.3.5. Építő- és építőanyag ipar

A válság előtt a Pest megyei építő- és építőanyag ipar nagymértékben hozzájárult a megye gazdasági teljesítményének növekedéséhez; arányait tekintve nagyobb szerepet töltött be a termelésben és a foglalkoztatásban, mint az más hazai térségekre jellemző. Az építőipar mint válságérzékeny ág jelentősen megsínylette a gazdasági visszaesést. A válság után a hazai és a megyei építőipar is gyorsan magára talált, köszönhetően a jelentős állami stimulusoknak.

Átlagon felüli teljesítményét (a GDP 7,4%-át termeli meg, országosan 2,1 százalékponttal alacsonyabb ez az arány) erősítette a gyorsuló ütemű lakásépítkezések száma, az építési beruházások viszonylagosan nagy aránya, valamint a teljes vertikum tekintetében az építési alapanyagok előállítását – mészkő, homok, kiemelten a kavicsbányászat (Pesti-síkság, Dunaharaszti, Dunavarsány, Bugyi, Dabas, Délegyháza, Kiskunlacháza, a Csepel-szigeten, Szigetszentmiklós), nem fém ásványi anyagok gyártása.

Magyarország kevés természeti kincsé közül az építőipari alapanyagok nagy mennyiségben állnak Pest megyében rendelkezésre

Az építőanyag-ipar fejlesztési területei (13. ábra)

A térségben működő vállalkozások közül hosszú távon csak a technológiai fejlesztést és együttműködést, a hightech termékeket és a nemzetközi exportorientációt erősítő szereplők lehetnek sikeresek, ezért az építőipari vállalkozások ilyen irányú fejlesztése továbbra is szükséges. Az innováció és a tőkeerő ugyanis – a nemzetközi trendeket és versenytársakat alapul véve, például a cementgyártásban – sajnos továbbra is alacsony.

Operatív célok

- A megye építőanyag-iparának fejlesztése, különös tekintettel a rendelkezésre álló nyersanyagforrásokra való fokozottabb építésre.
- A térségi cementgyártás jövőjének újragondolása, átszervezésének menedzselése, együttműködve az érintett szomszédos megyékkel (Komárom-Esztergom), érdekeltekkel. A gyárak fejlesztésének alapvetően a folyamatok optimalizálását, az energiahatékonyságot és a károsanyag-kibocsátás csökkentését kell jelentenie.
- Az építés és különösen az alapanyaggyártás hatékonyságának, energiahatékonyságának erősítése, a fajlagos költségszint jelentős csökkentése a technológiai fejlesztések ösztönzésével és a tudástranszfer támogatásával (tanácsadó mérnöki feladatok, területi tudásközpont, területi és ágazati partnerség, KKV tanácsadás).
- A vállalkozói és menedzsment-ismeretek bővítése, az építőipari szakképzés bővítése, térségi igényekhez illeszkedő képzési struktúra (képzési hely és szakma).
- Az építőipar CO₂-kibocsátásának csökkentése, a bányaterületek rekultivációja, a hulladék kezelése, újrafelhasználása és újrahasznosítása (körforgásos gazdaság), a környezeti, vízgazdálkodási káros hatások csökkentése, továbbá általában a termelés és az építkezések helyi közösségre és globális környezetre gyakorolt hatásának csökkentése.
- A klímaváltozás hatását is kiemelten figyelembe vevő alternatív építőanyagok, építési módok kifejlesztése, a hagyományos építőanyagok felhasználásának támogatása, bio-házak, passzívházak kifejlesztésének, építésének kiemelt támogatása.
- A lakásépítés-, felújítás, korszerűsítés támogatása.
- Technológiai szakosodás, környezetbarát technológiák és más „feltörekvő szegmensek” fejlesztésének ösztönzése, mintaprojektek támogatása a kiemelt beruházásoktól a helyi gazdaság, kistélepusok elérését lehetővé tévő önkénteségi alapú projektekig bezárólag.
- Értéklánc-alapú klaszteresedés, együttműködések, nemzetközi beágyazottság erősítése.
- A belső, helyi erőforrások (építőanyagok) használatának felkutatása és alkalmazása, fenntartható tájgazdálkodás biztosítása.
- A megyei épített örökségállományának védelme és karbantartása. A kulturális örökség fenntartásából, üzemeltetéséből, felújításából és hasznosításából fakadó feladatok támogatása.
- Az építőipari alapanyagok (pl. homok, kavics) bányászatánál a környezeti, vízgazdálkodási káros hatások csökkentése.

11.1.3.6. Kereskedelem

Pest megye gazdaságában jelentős pozíciót foglal el a kereskedelem.

A 90-es évek végétől egyre másra kezdtek nyílni a multinacionális bevásárlóközpontok, döntően a forgalmas, multimodális kapcsolódási pontokon, illetve a fővárosba vezető főbb sugárirányú autópálya bevezető szakaszokon, valamint az M0 mentén. Ezek jó parkolási lehetőséget, szinte folyamatos nyitva tartást, széles áru kínálatot,

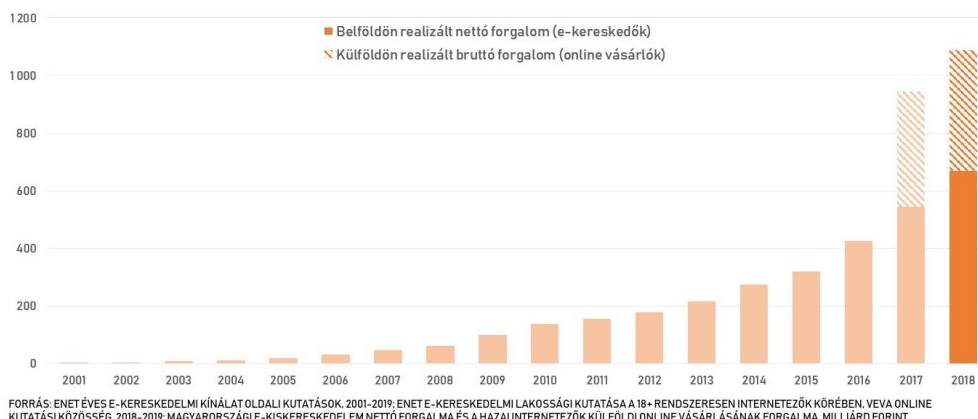
A megye kereskedelmének legnagyobb szelete a multinacionális cégek kezében összpontosul

gyors hitellehetőséget, valamint szórakozási-, éttermi lehetőségeket is biztosítanak, olyan egyéb szolgáltatások bevonásával, mint gyógyszertár, optikai szaküzlet, mobil telefon-szolgáltatók, posta stb.

A nagyobb bevásárlóközpontok, plázák mellett a települések belterületein az agglomerációban szinte mindenhol, illetve a távolabbi nagyobb településeken is szintén külföldi tulajdonú, kisebb, diszkont láncok fiókjai nyíltak meg, szűkebb árukínálattal, kedvezőbb árakkal.

A legutóbbi évtized fejleménye a távol keleti üzletek térhódítása, benyomulva egy olyan piaci szegmensbe, ahol nem a minőség, hanem az ár az elsődleges szempont.

Az utóbbi időben a kiskereskedelem egyre inkább áthelyeződik a kibertérbe, az e-kereskedelem térnyerését a COVID is jelentősen felgyorsította. Az e-kereskedelem fejlődése jelentősen átrajzolja a kereskedelem korábbi működését, új üzleti modellt jelent, amely átalakítja a logisztika folyamatait is. A korábbi aggályok (fizetésbiztonság, szállítás biztonsága, pontossága, garanciális problémák) mára jelentősen csökkentek, a szállítási díjak pedig a volumen növekedésével, illetve a logisztikai kapacitások alkalmazkodásával párhuzamosan csökkentek, így mára a hagyományos kereskedelem rovására egyre nagyobb arányban növekszik az e-kereskedelem súlya. Ez persze azt is jelenti, hogy az e-kereskedelem révén egyre kisebb a szerepe a fizikai távolságnak a logisztika fejlődésével így valódi közvetlen verseny alakult ki a hazai az uniós, de az unián kívüli kereskedelmi vállalkozások között.

FORRÁS: ENET ÉVES E-KERESKEDELMI KÍNÁLAT OLDALI KUTATÁSOK, 2001-2019; ENET E-KERESKEDELMI LAKOSSÁGI KUTATÁSA A 18+ RENDSZERESEN INTERNETEZŐK KÖRÉBEN, VEVA ONLINE KUTATÁSI KÖZÖSSÉG, 2018-2019; MAGYARORSZÁGI E-KISKERESKEDELEM NETTÓ FORGALMA ÉS A HAZAI INTERNETEZŐK KÜLFÖLDI ONLINE VÁSÁRLÁSÁNAK FORGALMA, MILLIÁRD FORINT

INET
©2020 inet információs kft. minden jog fenntartva!

A magyar online kereskedelem bővülése [Forrás: eNET] (14. ábra)

Az e-kereskedelemnek azonban nem csak hátrányai, hanem előnyei is vannak, hiszen a vállalkozások termékeiket akár közvetlenül is viszonteladók bevonása nélkül saját webshopon keresztül is értékesíthetik, így rövidítve le az értékláncot. Másfelől az e kereskedelem térnyerése jelentős növekedést generál a logisztika, raktározás területén is. Ennek a térnyerésnek az eredményeképpen a főváros körül a jelentősebb forgalmi folyosók mentén, multimodális node-okban gyorsan szaporodnak a logisztikai parkok, illetve egy vagy több céget kiszolgáló különálló raktárak, raktár-bázisok.

Ezen folyamatok gyökeresen átrendezték a vásárlási szokásokat, a piaci erőviszonyokat és részesedéseket. A hazai tulajdonú kiskereskedelmi tevékenységet folytató vállalkozásoknak jelentős versennyel kell szembenéznie az e kereskedelem térnyerése miatt a tartós fogyasztási cikkek piacán és az FMCG szektor (non food) piacán is, amellett, hogy az agglomerációban, de egyre inkább a megye többi területén is az FMCG (food) szektorban a nagy külföldi tulajdonú áruházláncok gyakorlatilag uralják a piacot.

A hazai tulajdonú kiskereskedelmi egységek egyik napról a másikra élnek

Ezzel egy időben és ennek hatására a települések belterületein működő hazai tulajdonú kiskereskedelmi egységek lehetőségei rendkívüli módon beszűkültek, egy részükre a napról-napra élés, más részükre az akár éven belüli többszöri bezárás, üzemeltető váltás, újranyitás kétségbeesett erőfeszítése a jellemző. Van néhány olyan terület, ahol a hazai KKV-k túlsúlya meg tudott maradni, pl. az autóalkatrész kereskedelem, és a gépjármű-javítás, a húsboltok, pékségek stb. Mivel a kereskedelem meghatározó szerepet képvisel a termelési-értékesítési láncban, ezért annak tulajdonosi viszonyai, azok motivációi nagymértékben kihatnak a hazai gazdaság, így Pest megye gazdaságának termelési szektorára is.

Fentieket is figyelembe véve az alábbi főbb célokat fogalmaztuk meg Pest megye kereskedelmi szektora vonatkozásában:

Operatív célok

- A hazai tulajdonú kereskedelmi láncok, hálózatok megerősödésének segítése.
- A kereskedelmi forgalomba kerülő termékek fokozottabb minőségellenőrzése, szigorúbb fogyasztóvédelem.
- A kiskereskedelmi üzletek kulturált vevőkiszolgálást lehetővé tevő infrastruktúrája javításának támogatása.
- A megyei termékek, megyei különlegességek piacra jutásának támogatása.
- A helyi piacok megújítása, építése, a piaci értékesítés feltételeinek megteremtésének támogatása.
- Az ágazati koncentráció előrehaladásának, illetve a koncentráció kedvezőtlen hatásainak mérséklése. A hazai tulajdonú KKV vállalkozások helyzetének (számának és részarányának) stabilizálása, különösen a hazai gazdaságba jobban beágyazott szegmensekben.
- A termelékenység és a szolgáltatások minőségének folyamatos emelése, valamint a foglalkoztatás bővítése, a beruházási aktivitás erősítése, és az innováció ösztönzése; különös tekintettel az új üzleti modellek, értékesítési csatornák, és piaci stratégiák térnyerésére.
- A helyi, illetve hazai értékteremtés szempontjából előnyös integráció – beszerzés-optimalizálás, valamint értékesítési társulások – támogatása, például az élelmiszeriparban, illetve a helyi gazdaság számára fontos szegmensekben.
- Az innováció erősítése, különös tekintettel az IKT technológiák, rendszerek és platformok alkalmazására (CRM, ügyviteli és vállalatirányítási rendszerek, kontrolling; fogyasztói és üzleti e-kereskedelem, elektronikus piacterek).
- A kiskereskedelmi szolgáltatások térbeli hozzáférhetőségének, valamint minőségének biztosítása, különösen a vidéki, illetve az „elmaradott” és a „le-maradó” térségekben; illetve különös tekintettel a kereskedelem szerepére a foglalkoztatásban.
- A kiskereskedelmi ingatlanfejlesztések, beruházások, valamint a település- és térségfejlesztési stratégiák összehangolása, a közösségi tér és szolgáltató funkciók integrálása; a kereskedelmi ingatlanok újrahasznosításának, reorga-

A hazai KKV-k kereskedelmi tevékenysége erősítendő

nizációjának tudatos és proaktív tervezése. A kiskereskedelmi ingatlanfejlesztés és a hosszú távú településfejlesztési (infrastrukturális és közösségi) célok összekapcsolása.

- A nagykereskedelmi szolgáltatások fejlődésének, folyamatos megújuláson alapuló versenyképességének és komparatív előnyének erősítése a megye sajátosan kedvező adottságai és a nagyszámú vállalkozás alkotta klaszter nyújtotta előnyökre alapozva; különös tekintettel a City-logisztika jelentőségére illetve egészében a logisztika fejlettségére, valamint az ágazatok közötti szinergiahatásra.

11.1.3.7. Turizmus

Pest megye számára a turizmus stratégiai ágazat; amely a legtöbb járásban fontos addicionális beruházási és jövedelemtermelési lehetőséget biztosít a vállalkozások és a munkavállalók számára. A megye turisztikai forgalma növekszik, relatív részesedése (pozíciója) is javul; a szállóhelyek forgalma egyenletesen követi a kapacitások növekedését. A jelentős részesedéssel rendelkező küldő országok köre bővül, beleértve Európán kívüli országokat is. Az ágazat jövedelemtermelő képessége ugyanakkor jelentős mértékben koncentrált (Visegrád közvetlen környezete); a jelenleg meghatározó attrakciók, a kulturális turizmus központjai, a nagy látogatottságú események a látogatóhoz mérten jelentősen alacsony bevételt generálnak. Jelentős változásra van szükség annak érdekében, hogy a változó igényeknek, az erősödő nemzetközi versenynek a jövőben is megfeleljen a Pest megyei turizmus; térségi adottságoktól függően szálláshely-kapacitásokra, attrakciókra, a szolgáltatások minőségének fejlesztésére, valamint a szolgáltatás tartalmát és az értékesítést, kommunikációt érintő fejlesztésekre, innovációra. A Pest megyei turizmus szorosan összekapcsolódik Budapesttel, mint desztináció (nemzetközi) és az érkező vendégek tekintetében.

A turizmus, bár több mutatóban javulást tudott felmutatni, még további növekedési lehetőségei vannak

Kiemelt cél a Dunakanyar „területének” és kínálatának bővítése, a folyó mindkét partjának bevonása. Szentendre és Vác kulturális központi szerepének, szolgáltatásainak erősítése, a terület fizikai kapcsolatainak megteremtése (Vác térségében Duna-híd) – a „nagy” Dunakanyar térségének integrált és egységes identitáson alapuló pozícionálása, nemzetközi versenyképességének javítása. A megye megkülönböztető értékkel bíró értékeinek pozícionálása, összekapcsolása, fejlesztése. Kastélyok, általában a kulturális, a családi, a rekreációs, és a konferencia turizmus fejlesztése.

Operatív célok

- Vendégérkezések, vendégéjszakák és átlagos tartózkodási idő növelése.

A tartózkodási idő folyamatos csökkenése a kereskedelmi szálláshelyeken, valamint a magánszálláshelyek vendégforgalmának az elmúlt években tapasztalt csökkenése indokolja a beavatkozást. A térség szolgáltatásainak mennyiségi és minőségi növekedésével és azok területi szétterítésével a megyébe érkező vendégek, az általuk eltöltött vendégéjszakák és az átlagos tartózkodási idő is nő, ami meghatározó jelentőségű a turizmus kedvező gazdasági hatásainak maximalizálása érdekében. Az erős szezonális oldása.

A nyárra és hétvégékre koncentrálódó turizmus enyhítése a turizmus gazdasági fenntarthatóságát jelentősen növeli, így az a turizmus tervezés egyik meghatározó eleme kell, hogy legyen.

A Dunakanyar a megye egyik természeti gyöngyszeme, de lehetőségei nem

A megyében eltöltött tartózkodási idő, a vendégéjszakák számának növelése alapvető célkitűzésünk

- Turizmus területi koncentrációinak csökkentése.

A jelenleg erőteljesen a megye északi részére, illetve a Duna jobb partja felé billent turizmus szétterítése a megye kevésbé frekventált területeire a megye egészének érdeke. A még feltáratlan, illetve nem kellően feltárt turisztikai lehetőségek kihasználásával (pl: Ripa Pannonica) növelhető azon térségek és települések köre, ahol a turizmus gazdasági tényezővé válik.

- Aktív és szabadidős szolgáltatások fejlesztése.

A rekreációs szabadidő eltöltés lehetőségei nincsenek megfelelően kiaknázva Pest megyében. A kerékpározás, a horgászat, a lovaglás lehetőségei, a termál adottságok egy része kihasználatlan, a szolgáltatások hiányosak, hiányzik a komplexitás. Hiányzik az összefüggő kerékpárút hálózat és az ahhoz kapcsolódó szolgáltatások. A vízi szolgáltató központok kevésbé nyitottak a nagyközönség felé. A part menti kikötőhelyek és szolgáltatások növekvő, de még mindig kisszámúak és alacsony színvonalúak. A Duna vízfelülete alulhasznosított, a fürdőlétesítmények rossz állapotúak. Vízitúra megállóhelyek, biztonságos ki és beszállóhelyek létesítése szükséges az Ipoly folyón alsó folyásánál is. A Dunakanyar térségében a VEKOP forrásból már létrejött megállóhelyek hálózatba kapcsolása újabb vízitúra pontok létrehozásával. A Dunakanyarban található szabad strandok vízitúrázók számára is vonzó megállóhelyet jelentő szabadidős helyszínné fejlesztése.

- Hivatásturisztikai szolgáltatások fejlesztése.

Pest megyét a fővároshoz való közelsége a hivatásturizmus (konferenciák, szemináriumok, tréningek) kézenfekvő célterületévé teszi, amely megfelelő infrastruktúrák kiépítésével tovább erősítendő, elsősorban a meglévő és újonnan létrehozandó kereskedelmi szálláshelyekhez kapcsolódóan.

- A térség turisztikai szolgáltatásainak mennyiségi és minőségi növelése

A megye meglévő és fejleszthető turisztikai attrakcióinak (kiemelten a kulturális és örökségturizmust, mely kiszolgálja a családi, rekreációs, és a konferenciaturizmust) fenntartható fejlesztése, a kulturális örökség elemeinek megőrzésével és hasznosításával, a helyi védett kulturális örökség fejlesztésével, különös tekintettel a helyi gazdaságfejlesztésre.

- Szoft infrastruktúra és marketing kommunikáció erősítése.

A szoft infrastruktúra megléte és jó színvonala a tényleges vonzerők mellett jelentős különbséget tud tenni a turisták időtöltésének színvonalasabbá tételében, így azok fejlesztése meghatározó jelentőséggel bír. A megyének nincs önálló turisztikai arculata-identitása. Pest megye marketingszervezete megszűnt. Az újonnan létrehozott helyi és térségi TDM szervezetek még nem rendelkeznek erős arculattal és marketingkommunikációs tevékenységekkel.

- Együttműködések erősítése a turizmus szereplői között.

Kínálati szereplők összefogásának és együttműködésének szintje alacsony (vállalkozások, önkormányzatok, civil szervezetek). A megye szereplői a fővárost sok helyen inkább versenytársnak, mint együttműködő partnernek tekintik; nem felismertek a főváros közelségéből kiaknázható előnyök. Ezért a turizmus elemi érdeke a vállalkozások, a civil szervezetek és az önkormányzatok közötti együttműködések erősítése. E nélkül mind a termékfejlesztés, mind pedig a promóció komoly akadályokba ütközik.

- Turizmus szereplőinek továbbképzése.

Komplex szolgáltatások nyújtásával, az ágazat szélesebb célközönséget tud vonzani

A turizmusban érdekelt szereplők szakmai felkészültségét és együttműködési képességét is javítani szükséges

A megfelelő létszámú és versenyképes képzettséggel rendelkező munkaerő megléte a turizmus, mint szolgáltató szektor továbbfejlődésének alapvető feltétele, így erre megfelelő hangsúlyt kell fektetni. Az önkormányzatok, TDM szervezetek és vállalkozások munkatársainak sok esetben nem kielégítő a marketing és turizmus szakmai felkészültsége és tapasztalata. A közösségvezérelt fejlesztéspolitika segítségével új turisztikai attrakciók létesítése, meglévők újraértékelése.

- Turizmus ágazat klímaalkalmazkodásának elősegítése

A turisztikai infrastruktúra átalakítása a klímaváltozás figyelembevételével. A klímaváltozással veszélyeztetett természeti és kulturális értékek megőrzése, a változás hatásainak mérséklése.

Járási tematikus hangsúlyok Pest megye turisztikai fejlesztésében:

- Duna-kanyar: kulturális- és örökség, aktív, öko-, nemzeti park, illetve egészségturizmus fejlesztése.
- Duna (a Duna-program alapján): hidak és vízvédelmi gátak építése, öko- és aktív turizmus fejlesztése, a kapcsolódó hajós infrastruktúra létrehozása.
- Gödöllő és térsége: lovasturizmus, kulturális és örökségturizmus, események, aktív turizmus. Börzsöny-Pilis: ökoturizmus, aktív turizmus, falusi turizmus fejlesztése a Börzsöny stratégiára építve.
- Ráckeve: vízi és aktív, termál- és örökségturizmus (kiemelten építve a szerb nemzetiség hagyományaira – „Déli Szentendre”).
- Tápiómente: egészségturizmus, örökségpark, a térség egészében aktív és ökoturizmus, falusi turizmus.
- Cegléd és Nagykőrös: egészség- és aktív turizmus.

11.1.3.8. Egészségipar

Pest megyében számos olyan adottság áll rendelkezésre, amelyek az egészségipar, mint a jövő egyik ígéretes területe fejlesztésének jó alapjául szolgálhatnak, ilyenek az egészséges természeti környezet, a meglévő termálvíz- készlet és az azon alapuló gyógyászati tevékenységek, az egészségügyi ellátó rendszer relatíve fejlettsége. A piac egyre bővül, a szolgáltatások iránt egyre nagyobb kereslet mutatkozik bel- és külföldről egyaránt. Az egészségtudatos életmód terjedése, illetve az előregedés egyaránt jó lehetőségeket teremtenek az egészségipar fejlesztéseinek. Pest megye demográfiai folyamatai, térszerkezete, népsűrűsége, a városok nemzetiségi gyökerei és az organikus gazdaság szerkezete sajátos, megkülönböztető erővel bíró, jellemzőnek tekinthető. A viszonylag fiatal népesség, valamint a hagyományos városközpontok robusztus szerepe a térségi intézményrendszerben – a kulturális és egészségügyi szolgáltatások fejlesztésében, a sportélet szervezésében – jelentős mértékben hozzájárulnak a többközpontú metropolisztérség fejlődéséhez, a szorosabban értelmezett elővárosi szerepeket meghaladó értékteremtő képesség erősítéséhez.

Az egészségipar fejlesztése Pest megyében – különösen a Ceglédi és a Nagykátai járásban – azt jelenti, hogy az adott térségekben a gazdasági és intézményi háttér több lábon álló, egymást kiegészítő, egymás fejlődését kölcsönösen támogató, az üzleti érdeket és a közösség céljait kiegyensúlyozottan képviselő rendszere jöhet létre; amely képes kihasználni a területben lévő adottságokat, és átlépni a megye-

Az elmúlt években jelentős számú, a termálvízre alapuló beruházás valósult meg, melyek kihasználtsága nem mindig váltotta be a hozzájuk fűzött reményeket, fenntartásuk pedig költséges

határt. Ez a sajátos egészségipari rendszer magába foglalja az egészségügyi ellátásokat és szolgáltatásokat, a prevenciót, a wellness, a balneológia szolgáltatásait és a rekreációt, a turizmus további kapcsolódó szegmenseit (ökoturizmus, lovas turizmus), a helyi gazdaság ökológiai jellegének erősítését, a biogazdálkodást, a gyógynövénytermesztést, az extenzív állattartást, valamint a mentálhigiénia erősítését támogató kezdeményezéseket.

Ez az „ökoszisztéma” komplex program keretében fejleszthető; jelentős mértékben hozzájárul a térségi erőforrások hatékony felhasználásához, a területi kohézióhoz, valamint a munkahelyteremtést és társadalmi kohéziót is erősítene a tevékenységek sokrétű lehetősége. A program szorosan kapcsolható a közoktatás ágazati céljaihoz, az innováció területi rendszeréhez, valamint a közösségek megerősítésének céljaihoz; továbbá alkalmas arra, hogy erősítse az identitást, és újrateremtse a térségek márkaértékét, erős térségi pozícióját, szerepét. Az elmúlt években megépített infrastruktúra megfelelő alapot kínál a továbblépéshez, ugyanakkor az építmények amortizációja, a szolgáltatások fejlődésének megtorpanása egyben jelentős kockázatot is hordoz.

Az egészségipar nagy hozzáadott értéket képes generálni, továbbá szűken vett ágazati szerepkörén túl is indukál fejlődést

Operatív célok:

- Cél, a gyógyító és gyógyuló Magyarország megteremtése az egészségügyi szolgáltatások és ellátás, egészséges életmód, kiemelten a sport és az egészséges táplálkozás, valamint a rekreáció ösztönzésével; az ország elismert egészségipari-központjának létrehozása.
- A Pest megyei gyógyítás és gyógyító tudásgazdaság erősítése; az egészségipar és a termál- és egészségturizmus fejlesztése, gyógyfürdők és szolgáltatásaik, gyógyvizek hasznosítása; kapcsolódó szabadidő gazdaság fejlesztése, a határos megyékkel összehangolt, integrált, területileg kiegyensúlyozott szerkezetben, munkamegosztásban.
- Az iskolavárosok kiemelt szerepének, a közoktatás, a sport és a tehetséggondozás intézményrendszerében elérhető kapcsolatok; közösségfejlesztési és prevenciós lehetőségek maximális kihasználása.
- Az egészségiparhoz kapcsolódó szakképzés komplex fejlesztése, a tudásanyag és a tudás megosztásának bővítése, a menedzsmentismeretek és vállalkozási, valamint gazdálkodási képességek fejlesztése, technológiák és új üzleti modellek adaptálása, az egészségipari szolgáltatások helyi (tudás) hátterének fejlesztése.
- A térség egészségügyi alap- és szakellátó rendszerének fejlesztése, összehangolása, megyehatárokat átlépő módon; egészségügyi ellátás és egészségügyi szolgáltatások javítása, bővítése, prevenció, rehabilitáció, szűrőprogramokon történő részvétel erősítése. Az egészségügyi, gyermek- és időügyi ellátással, szociális ellátással, mentálhigiénéjével összefüggő közösségi szolgáltatások biztosítása, bővítése.
- Alkonygazdaság és segítséggel élők gazdaságának erősítése; közösségi innovációk térnyerésének támogatása.
- A turisztikai vonzerők fejlesztése, a nemzeti kulturális és épített örökség megőrzése és örökségturizmus bővítése.
- A településfejlesztések, ingatlanfejlesztések összehangolása, orientáció biztosítása.

Az egészségiparnak jó lehetőségei vannak a leszakadó térségekben is

Vállalkozások körében úgy tartják, hogy a stagnálás már önmagában lemaradást jelent, ezért Pest megye a fejlesztési források legnagyobb arányát a gazdaság húzóágazataira kívánja koncentrálni

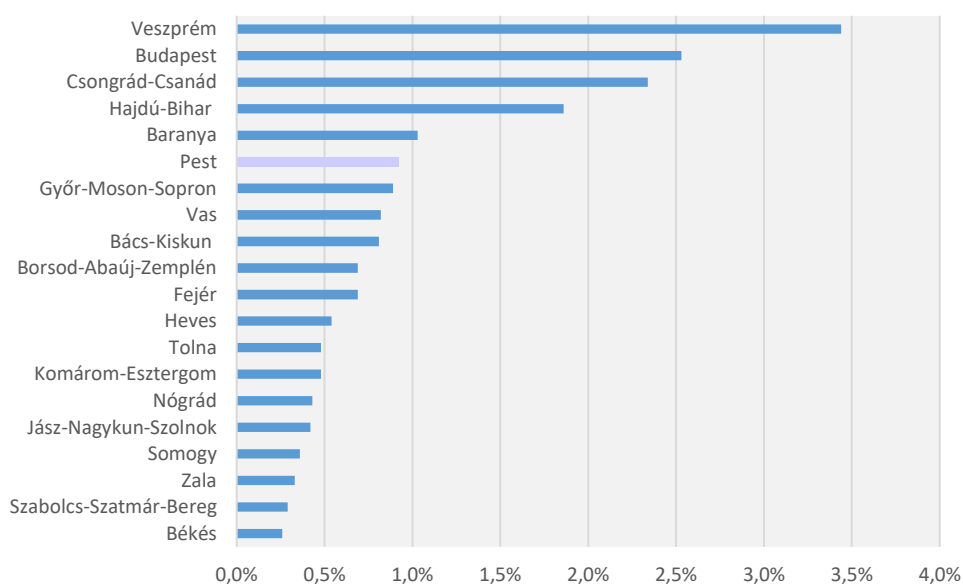
- Az egészséges táplálkozás, egészséges életmód, rekreáció, a sportot, a mozgást, az egészséges életet lehetővé tevő közösségi terek biztosítása, az egészségügyi tudatosság ösztönzésére irányuló társadalmi és településfejlesztési programok megvalósítása.
- Sokszínű és életképes agrártermelés, az egészséges életmóddal, az élelmezési és élelmiszerbiztonság céljával, a vidéki gazdaság létalapjainak biztosításával összefüggő mezőgazdasági művelés térnyerése, gasztronómiai kultúra javítása.
- Szabadidős, rekreációs és sportgazdaság fejlesztése.

11.2. Stratégiai cél: Gazdasági húzóterseink innovációs teljesítményének, versenyképességének, exportjának növelése. (GD.2)

Célunk a megye magas vállalkozás sűrűséggel rendelkező, nagyszámú hazai KKV-t is tömörítő, a nemzetközi munkamegosztásba is bekapcsolódó térségei innovációs teljesítményének, termelékenységeinek és értékteremtő képességének erősítése. A növekedési potenciállal rendelkező közép- és nagyvállalatok és az innovatív kisvállalatok térnyerésének támogatása; az exportorientáció, a beszállítói kapcsolatok és az értékláncokhoz kapcsolódó szolgáltatások erősítése; a nyílt innovációs partnerségek és a stratégiai együttműködések bővítése. Fontosnak tartjuk a kreatív tevékenységek támogatását a versenyképesség, a hatékonyság és a külgazdasági kapcsolatok erősítése érdekében. Kiemelt területként kezeljük a technológiai parkok, innovációs központok, a tudásközpontok és a vállalatok, vállalkozások közötti együttműködések erősítését, a spinoff és spinout aktivitás ösztönzését, a vállalkozói egyetemek létrehozását, a versenyképesség erősítését.

11.2.1. K+F+I

Pest megye gazdasági teljesítményének és térszerkezetének egyik megkülönböztető erővel bíró sajátossága az innovációs teljesítmény területi megoszlása és kapcsolatrendszere, amely járási versenyképességi és innovációs vizsgálatok alapján az egyetlen valóban regionális, azaz járási határokat átlépő regionális innovációs rendszert alkotja. Budapest és Pest megye együtt az ország K+F teljesítményének negyötödét hozza létre.

K+F ráfordítások a bruttó hazai termék arányában, 2018 [Forrás: KSH] (15. ábra)

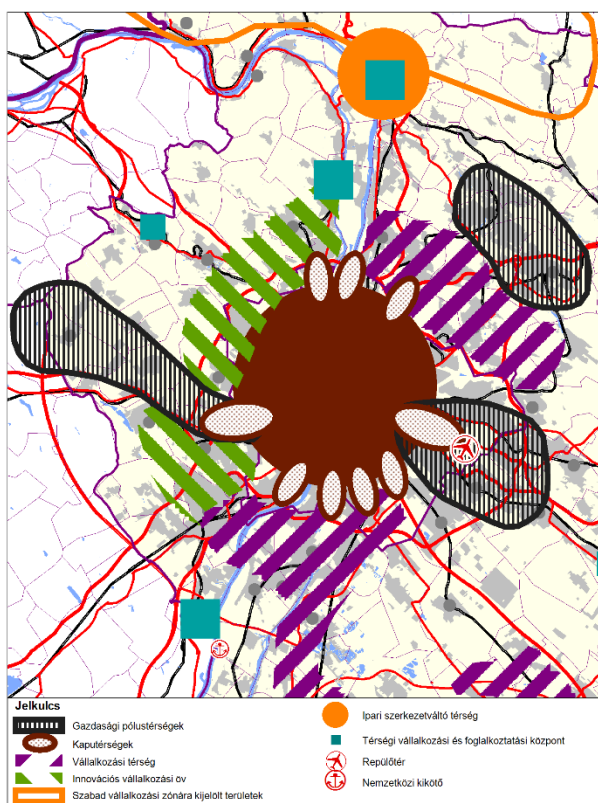
A Pest megyei kutatás-fejlesztés ráfordításai hosszú évek óta a GDP 0,5-0,6%-ára tehetők a megyében. A 2018. év e tekintetben jelentős növekedést hozott, hiszen a megyei K+F ráfordítások meghaladták a GDP 0,9%-át. Ez azonban nem változtatta a megye közepszerűségén e tekintetben, hiszen az országos átlag 2018-ban 1,5% volt.

Az innovációs teljesítményt komplexebben megközelítő mérések alapján azonban a Pest megyei térségek teljesítménye jelentősen meghaladja az átlagot. A többtényezős vizsgálatokon alapuló mérések szerint Pest megye vállalkozói övezete, és különösen a Budakeszi járás (fejlesztési központ) élenjár a tudás generálásában és fogyasztásában – köszönhetően az általános társadalmi és gazdasági teljesítménynek, valamint a tudásintenzív termelő és szolgáltató tevékenységek jelenlétének.

További potenciált jelent a helyben lakó népesség kedvező összetétele, képzettsége és társadalmi státusza, foglalkozása. A Pest megyei vállalkozások számát, valamint a megye gazdasági teljesítményének részarányát alapul véve kijelenthető, hogy Pest megye több járása is a hazai innováció és technológia pólusa, a megye kiterjedt vállalkozói övezete pedig nagy hatékonysággal képes növekedésre konvertálni a helyi, budapesti, valamint a vidéki K+F és hightech központokban létrehozott innovációt, valamint a külföldi működő tőke és az import révén érkező tudást. A helyi gazdaság gyengeségei, valamint a hagyományos iparágak versenyképességi – termelékenység – problémái ugyanakkor azt mutatják, hogy az innováció csak korlátozottan terjed túl az újjgazdaság határain.

Innovációt a megyei vállalkozások 30%-a vezetett be a 2016-2018 közötti három év során, ami 0,9%-kal magasabb mint az országos átlag. Az országos érték azonban csalóka ebben a tekintetben, mert azt főként a fővárosi vállalkozások mozdítják felfelé, a többi vidéki régióhoz képest az érték 4-9 százalékponttal magasabb. A megyei vállalkozások 22%-a végzett valamilyen termékinnovációt, 21%-a pedig valamilyen folyamat innovációt.

A K+F szektor jövőjét az országos viszonylatban kedvező népességi struktúra, a képzett és önmagát is képző munkavállalók tudják megteremteni

A gazdaságfejlesztés speciális célterületei (36. ábra)

Operatív célok

- A megyei innovációs teljesítmény növelése.
- A K+F ráfordítások, valamint a K+F vállalkozások, szolgáltatók számának bővítése.
- A regionális innovációs rendszer hatékonyságának és kisugárzásának erősítése – a tudás kiterjedt hasznosítása.
- A növekedési ágazatok helyi és metropolisztérsgben elérhető K+F+I háttérének fejlesztése.
- A nem innovatív ágazatok megújulása, az együttműködésen alapuló verseny erősítése.
- A technológia és a tudás adaptálásának gyorsítása, a versenyszféra szervezetfejlesztési, képzési és marketingkiadásainak emelése.
- A jelentős növekedési potenciállal rendelkező startup, spinoff és spinout cégek támogatása.
- Községi (társadalmi) innovációk térnyerése.
- A vállalkozások közötti, valamint a vállalkozások, egyetemek és intézmények közötti stratégiai partnerségek fejlesztése, a jelenlegi (kiterjedt) kapcsolatrendszer elmélyítése.
- Az egyes szegmensek célzott, pénzügyileg támogatott finanszírozásának bővítése – a kockázati tőkeprogramoktól az innovációs voucher kezdeményezéséig.
- A vállalkozások innovációs potenciáljának mérése, az atipikus innovációs formák értékelése (kiemelten a kreatív ipar, turizmus, építőipar) az ágazati és térségi sajátos folyamatok nyomán követése.
- Az innováció és az innovációs menedzsment szempontjából fontos humán erőforrás megtartása, bővítése.
- Az innováció területi intézményrendszerének erősítése, a régió-specifikus tudásbázis és szolgáltatások bővítése.
- A feldolgozóipari értékláncokhoz kapcsolódó szolgáltatások integrált fejlesztése.
- A Pest megye integrált technológiai és ipari parki hálózat, valamint az innovációs és inkubációs központok telepítése.
- Kísérleti (pilot) projektek kiterjedt alkalmazása – speciális ingatlanfejlesztések, living laboratory stb.

Kiemelten támogatandó a vállalkozások és egyetemek közötti partnerség erősítése

11.2.2. Infokommunikációs technológiák (IKT)

Az IKT ipar meghatározó szerepet tölt be Pest megye gazdasági teljesítményében, a gazdasági húzóerőségek, illetve a vállalkozási övezet fejlődésében. Nemzetközi összehasonlításban is számottevő az informatikai vállalkozások száma, valamint erőteljes, illetve általában a tudás intenzív tevékenységek és azon belül a tudás intenzív üzleti szolgáltatások aktivitása. Pest megye és Budapest számára az IKT, vagy azon belül az informatika nagy lehetőséget hordoz; motorja lehetne egy regionális cso-

Az IKT szektor Pest megye és Budapest gazdaságában komoly lehetőségeket hordoz

móponi, szolgáltató szerepnek; amelyhez azonban erősebb szakosodásra, több vállalkozásra, megfelelő piaci orientációra (agresszív, a nemzetközi gazdasági, technológiai központokat, piacokat támadó stratégiákra), valamint megfelelő üzleti modellek térnyerésére lenne szükség. Az informatika jelenleg olyan fejlődési pályán van, amely nem feltétlenül képes megtartani az IKT szektor jól képzett és mobilis szakembereit; vagy nem képes megújítani szaktudásukat, versenyképességüket.

A Pest megyei IKT szektor több szálon kapcsolódik a gazdasághoz, mint például az ugyancsak IKT iparhoz sorolt elektronikai ipar teljesítménye. A Pest megyei vállalkozások, vagy az itt élő emberek IKT fogyasztása ennek ellenére nem haladja meg jelentősen az országos átlagot, illetve a vásárolt IKT multiplikátor hatása nem eredményezett áttörést a hagyományos iparágakban, a közintézmények működésében – a termelékenységben, az ügyfélkapcsolatokban, értékesítési csatornáknak, innovációban. A „digitális szakadék” Pest megyében is létezik; és nem csak a leghátrányosabb rétegekre korlátozódik.

Operatív célok

- Az IKT szektor fejlődésére és folyamataira vonatkozó benchmark információk gyűjtése, értékelése.
- Az IKT szektor képzése, szakképzés és felnőttképzés ösztönzése, összhangban az Ipar 4.0, illetve a Szakképzés 4.0 stratégiákban megfogalmazott célokkal.
- A szolgáltatás-export támogatása, fejlett piacok részarányának növelése.
- A stratégiai partnerségen, vállalkozásfejlesztésen alapuló stratégiák arányának növelése (a tranzakció-alapú, például szerződéses fejlesztéssel szemben).
- Az IKT klasztereinek, együttműködéseinek fejlesztése, az intézményi szektor számára nem látható közösségi platformok és kezdeményezések erősítése; a multiplikátorhatás erősítése.
- A kockázati tőkebevonáson és exit stratégián alapuló startup és növekedési stratégiák gyakoriságának, arányának növelése.
- A kereskedelmi platformok és az e-közigazgatás erősítése.
- A digitális írástudatlanság felszámolása, az írástudás erősítése.
- Községi platformok térnyerése és fejlesztése a közösségi innovációk, a társadalmi kohézió, vagy például a helyi gazdaság erősítése érdekében.
- A KKV és a vállalati termelékenység javítása, az IKT technológiák és rendszer kiterjedt alkalmazása.
- Az informatikai oktatás modern eszközrendszerének megteremtése és az alkalmazások használat-orientált megjelenésének támogatása.

Fontos az IKT szektor szakember utánpótlásának biztosítása

11.2.3. Kreatív ipar

A Pest megyei kreatív ipar szorosan összekapcsolódik a fővárossal, sokszínűségével jelentős mértékben hozzájárul a térség nemzetközi versenyképességének, pozíciójának erősítéséhez, a kreatív ipar innovációs aktivitásához. A kreatív ipar ágazati: elektronikus és nyomtatott sajtó, reklám- és hirdetési ipar, film és videó, szoftverképzés és digitális játékfejlesztés, építészet, könyvkiadás, zene, előadó-művészet, képzőművészet, iparművészet, formatervezés és divattervezés, művészeti és antik piac, kézművesség. Pest megyében más-más módon és mértékben, de sajátos jelen-

A kreatív iparban több olyan szegmens megtalálható, ahol a hazai KKV-k meg tudnak jelenni

tősséggel bír a regionális média, a szoftverfejlesztés, az építészet, az előadó művészet, az iparművészet, a képzőművészet, a kézművesség, a metropolisztérsgben a filmgyártáshoz kapcsolódó 3D és egyéb háttér munkák; erősségnek tekinthető továbbá a kiterjedt kulturális intézményrendszer, amely a sűrű városhálózatnak és a városközpontok számosságának köszönhetően rendkívülinek mondható.

A Pest megyei kreatív ipar több szegmense is jelen van a nemzetközi piacokon, illetve szorosan beágyazott a nemzetközi trendekbe. Nem csak a filmgyártásban, de például a kézművesiparban is jellemző a KKV szereplők kiterjedt aktivitása, illetve törekvése, hogy ott legyenek a nemzetközi vásárokon, közvetlenül is elérjék a határon túli fogyasztói piacot. A kreatív ipar sokat tehet azért, hogy a helyi identitás markáns szerepet kapjon a közösségek életében, de oly módon, hogy az erősítse a gazdaság és a település integritását, pozicionálását, versenyképességét; amely tehát nem falakat húz, hanem lebontja a „silókat” elválasztó falakat. A kreatív ipar fejlődését gátolja a duális gazdaság, a kifejezetten nemzetközi trendekbe beágyazott és a helyi közösséget szolgáló intézményrendszer elkülönülése, a művészetoktatás körüli bizonytalanság és finanszírozási nehézségek, a Pest megyei térségek és a települések alacsony márkaértéke, identitásának, valamint a védjegy, illetve minősítési rendszerek elfogadottságának hiánya. Az itt elérhető kulturális háttér, életminőség, a főváros közelsége és a metropolisztérsg ereje ugyanakkor erős versenyképességi tényezőnek bizonyulhat.

Az erős kulturális háttér versenyképességi előnnyé válhat

Operatív célok

- A helyi és szakmai közösségi kezdeményezések, együttműködések és platformok erősítése.
- A co-creativ és nyílt innovációs rendszerek térnyerése.
- A helyi védjegy, a területi minősítés és az országos szabályozás összehangolása, kiépítése.
- A kreatív ipar sajátos üzleti modelljének megfelelő szakmai és vállalkozási képzési tartalom, a közoktatás helyi specifikus tartalmának bővítése.
- A kreatív ipar innovációjának támogatása, specifikus inkubáció és tanácsadás hálózatának kiépítése; szakmai és információ háttér szolgáltatások bővítése.
- A kulturális, centrumvárosok és az iskolavárosok (Szentendre, Vác, Cegléd) kiemelt támogatása, összekapcsolása, a kreatív ipari előremutató szakosodási lehetőségeinek bővítése.
- A kultúra intézményrendszerének további erősítése, a jól működő hálózati, szakmai háttér szolgáltatásokkal ellátott rendszerre alapozott új kezdeményezések indítása; a kreatív ipar szegmensei közötti átjárhatóság erősítése.
- A metropolisztérsg nemzetközi központi szerepének megerősítése, visszaszerzése, a kreatív ipar nemzetközi jelenlétének bővítése, általában a külgazdasági orientáció, partnerség, beágyazottság erősítése – a tevékenységek jelenleginél szélesebb körében.
- A kreatív ipar térségi szakosodásának, komparatív előnyének mérése, nyomon követése elismertetése, és megjelenítése.
- Regionális jelentőséggel bíró piacterek offline és online platformok fejlődésének támogatása.
- A filmipar, mint a kreatív gazdaság egyik kulcsiparágának további támogatása.

11.2.4. Gyógyszeripar, biotechnológia

Magyarországon a gyógyszeripar, a biotechnológia és az orvosi berendezések és eszközök gyártása a kiemelt, jó növekedési képességgel rendelkező, nagy hozzáadott értékű ágazatok közé tartozik. A gyógyszeripar egészére jellemző a magas K+F költség, és a kiemelkedő tőkeintenzitás. Pest megye számos gyógyszeripari vállalkozásnak, illetve jelentősebb termelő kapacitásnak, valamint magas hozzáadott értékű szolgáltató tevékenységnek, fejlesztő központnak nyújt telephelyet. Ezek a vállalkozások szoros kapcsolatban vannak a budapesti tudásközpontokkal, vállalati K+F központokkal, illetve döntési központokkal; kiemelten a Veresegyházi, Gödöllői járásokban működők. Az iparág erősen exportorientált, de azért számottevő a hazai értékesítés aránya is.

A gyógyszeriparban alkalmazottak száma folyamatosan növekszik

A gyógyszeripar területi elhelyezkedése Pest megyében (17. ábra)

A telephely szerinti adatok szerint a gyógyszergyártásban az alkalmazottak száma 2011-ben elérte az 1800 főt, azóta ez a létszám nagyjából stabilizálódott, új munkahelyek nem jöttek létre az ágazatban. A „hightech” gyógyszeripari bázis a humán-technika, állatgyógyászat, növényvédelmi technológiákban is egyaránt jelentős fejlődési lehetőséggel bír. A megye, illetve a szomszédos térségek, régiók kedvező feltételeket és környezetet biztosítanak a kísérleti-, illetve tömeges alkalmazásra.

A fejlesztéspolitika területi szintje csak kevésbé befolyásolja közvetlenül a gyógyszeripar teljesítményét, például a K+F ráfordítások nagyságát. Ugyanakkor a Pest megyei gyógyszeriparban rejlő közvetett előnyök kihasználásában jelentősebb szerepet játszhat; az egyes térségek megfelelő pozicionálása, a gyógyszeripar helyi, indirekt kisugárzása, a piaci résekre irányuló vállalkozások megtelepedése, és így a további munkahelyteremtés lehetősége tekintetében. Az iparágra jellemző tudásintenzitás lehetőséget ad a kisebb piaci szegmenseket célzó vállalkozások alapítására, a humán gyógyászat, vagy akár az állatgyógyászat területén innovációs aktivitásra; a termelési kultúra, valamint a technológiai és piaci ismeretek átadásával. Az ilyen területen működő vállalkozásokra jellemző a kis sorozatú, vagy egyedi jellegű

A megye –egyéb eszköz nélkül–indirekt módon kívánja kihasználni az iparágban lévő lehetőségeket

„custom design” gyártás, a magas hozzáadott-érték tartalom, továbbá a jelentős növekedési és jövedelemtermelési potenciál.

Operatív célok

- A gyógyszeripar szerepének megerősítése a térségi hightech pólusokban; a háttér és a kapcsolódó tevékenységek komplex fejlesztése, esetleges technopolisz jellegű ipari park-fejlesztés; a K+F támogatása.
- Spin-off támogatása; biotechnológiai vállalkozások letelepítése; orvosi berendezések és eszközök gyártó, és labortechnológiai fejlesztő vállalkozásainak letelepítése; a nagy növekedési potenciállal rendelkező kisvállalatok, középvállalatok telepítése és növekedésének támogatása.
- Értékláncban kapcsolódó, inkrementális innovációs lehetőségekre alapozott vállalkozások fejlesztése (gyógyszeralapanyag-gyártás, műszeripari beszállítás); az ipari kultúra és tudás összekapcsolása az egészségipar szereplőivel; az életminőséget és biztonságot, egészségtudatos életmódot erősítő kezdeményezésekkel.
- Az iparág és a megye (a metropolisztérség) egyetemei, tudásközpontjai, továbbá felsőfokú és speciális középszintű szakképző helyek közötti kapcsolatok erősítése, az üzleti környezet és a „puha”infrastruktúra sajátos területi szintű fejlesztési feladatainak meghatározása.

11.2.5. Gépipar

A Pest megyei gépipar részaránya, jelentősége kiemelkedő a feldolgozóiparon belül, a termelés több mint felét adja (44% 2019-ben). A gépiparban az exportorientáció folyamatos erősödése, valamint beruházások volatilitása is arra utal, hogy a Pest megyei gépiparban erőteljes szerkezeti átalakulás ment végbe az elmúlt évtizedben; a területi adatok alapján ez több térségben az ipari tevékenység leépítését, jelentős csökkenését eredményezte, másutt pedig versenyképes modern technológiákra épülő ipari tevékenységek kiépülését.

Pest megye gazdasági profiljára a szolgáltatások túlsúlya a jellemző, ennek ellenére a széles ipari bázis, a feldolgozóipar, s azon belül a gépipar a megye gazdasági versenyképességének meghatározó tényezője; a termelési kultúra, a technológia-intenzitás, az exportorientáció és a fajlagos K+F+I ráfordítások miatt. A Pest megyei gépipar az egyik legnagyobb az országban. A gépipar fejlődését, s különösen a hazai tulajdonú vállalkozások lehetőségét behatárolja a kemény piaci verseny, a tőkeerős és a kapacitások alacsony szintje, a nemzetközi versenytársak kiemelkedő termelékenysége, (folyamat és termék) innovációs képessége, K+F ráfordításai és költség-hatékonysága, a gépipar növekvő szolgáltatástartalma, komplex piaci beágyazottsága, a stratégiai partnerségek, klaszterek jelentősége.

Másrészt a gépiparban találhatóak meg a hightech feldolgozóipar azon területei, szegmensei, amelyek a kitörés lehetőségét hordozzák, és amelyekre a területfejlesztés és befektetés-ösztönzés is fókuszálhat a jövőben, jelentősen bővítve a Pest megyei gépipar vállalati szereplőinek körét, összetételét, az erős és növekedésre képes középvállalatok számát. A jelenlévő nemzetközi vállalatok pedig továbbra is lehetőséget biztosítanak arra, hogy a gépipar beszállító és szolgáltató vállalkozásai hozzáférjenek a nemzetközi piacokhoz, értékláncokhoz. Jelentős ipari szerkezetváltásra van szükség azonban ahhoz, hogy ez a lehetőség valóban fenntartható növekedést eredményezzen; beleértve a hazai gépipar és a tudásközpontok közötti kapcsolatok bővítését, az endogén erőforrások, az innováció, valamint az innovációra

A megye jelentős feldolgozóiparában a hazai KKV-k lehetőségei korlátozottakká váltak

A gépipar a megye gazdaságának meghatározó tényezője

Egyik fontos előrelépési lehetőség a beszállítói körbe való bekerülés

alapozott vállalkozások szerepének erősítését, a közvetlen európai K+F források le-
hívására való képességet. Fontos feladat a területfejlesztés, a befektetés-ösztönzés,
valamint az innováció területi rendszerének összehangolása.

Operatív célok

- A hazai technológiai projektek összehangolása, fókusz és specializáció megte-
remtése, partnerségek szervezése; a nemzetközi beágyazottság és stratégiai
marketing erősítése; különös tekintettel a rugalmasság, a teljesítmény, a digi-
tális tervezés és az innovatív technológiák adaptálására; versenyképes üzleti
modellek kialakítására.
- Kiemelkedő növekedési potenciállal rendelkező megyei vállalkozások export-
tevékenységének támogatása.
- A gépipar célzott támogatása egyes területeken: mezőgazdasági gépgyártás,
célgép-gyártás, élelmiszeripari-, csomagolóipari gépgyártás, hűtéstechika,
energetikai gépek. Kiemelten a mezőgazdasági-gép gyártók hazai piacon tör-
ténő megerősödésének támogatása; telephely- és technológiafejlesztés, a
klaszterek mérethatékonyságát (scale és scope) erősítő partnerségek, újra-be-
fektetések és új befektetések fókuszált ösztönzése; valamint a zöldtechnoló-
giák, a gépipar és kapcsolódó technológiai tevékenységek (megoldások, szolgál-
tatások) integrált, klaszteralapú fejlesztése, technológiai parkok létesítésének
ösztönzése.
- Általában a fejlett feldolgozóipar, a hightech gépipar új, illetve feltörekvő szeg-
menseinek támogatása, a klaszterek Pest megyei telephelyválasztásának ösz-
tönzése; innovatív termékfejlesztések támogatása a következő lehetőségek
mentén: új alapanyagok, szenzorok és elektronika, új funkcionalitás és techni-
kai tulajdonságok fejlesztése; elektromos közlekedéshez kapcsolódó technoló-
giák, egészség- és biotermékek, környezetipar és energetika, intelligens eszkö-
zök és berendezések, kommunikációs eszközök. Beleértve a fogyasztói piac; to-
vábbá az ipari felhasználású gépek és berendezések (szerszámgépek, robotika,
világítástechnika, szoftverfejlesztés, digitális eszközök) szegmenseit.
- Tudástranszfer – a gépipari vállalkozások rugalmas alkalmazkodását, a terme-
lékenység növelését, a működési költségek folyamatos csökkentését támogató
fejlesztések ösztönzése, a folyamatos fejlesztés gyakorlatának erősítése; me-
nedzsment-ismeretek és technológiák (beleértve IKT) adaptálása.

*Elsősorban a speci-
alizációban illetve a
feltörekvő szeg-
mensekben lehet-
nek jó lehetősége-
ink*

11.3. Stratégiai cél: Makroregionális logisztikai funkciók és a rászervezhető érték- teremtő képesség erősítése kiemelten az MO mentén a Liszt Ferenc nemzet- közi repülőtér térségében. A Gödi Különleges Gazdasági Övezet fejlesztése. (GD.3.)

11.3.1. Makroregionális logisztikai funkciók és a rászervezhető értékteremtő ké- pesség erősítése kiemelten az MO mentén a Liszt Ferenc nemzetközi repülőtér térségében.

Pest megye, az ország gazdaságfejlesztésének egyik legnagyobb fejlődési potenci-
állal rendelkező térsége az általunk Ferihegyi Gazdasági Övezetnek elnevezett, a re-
pülőtér tágabb környezetét magába foglaló térség. A nemzetközi repülőterek és
vonzáskörzetük minden országban kiemelt jelentőséggel bírnak a gazdaságfejlesztés
szempontjából, hiszen rendkívül nagy személy-és áruforgalmat bonyolítanak le,
ehhez a szolgáltatások széles skálája kapcsolódik, s az értékteremtési folyamatok

*A nagy közlekedési
rendszerek találko-
zási pontjai mindig
magukban hordoz-
zák a fejlődési lehe-
tőséget*

közül egyre több termelő- és feldolgozó kapacitás is ezekbe az övezetekbe összpontosul.

Pest megye esetében ezeket a lehetőségeket bővíti, hogy a Budapest és a megye határán lévő repülőtér egy egyébként is rendkívül dinamikusan fejlődő logisztikai övezet, intermodális csomópont része, hogy a vasúti és közúti kapcsolatrendszer, az autópályák, az M0-ás körgyűrű rendkívül kedvező fejlesztési és elérhetőségi feltételeket biztosítanak.

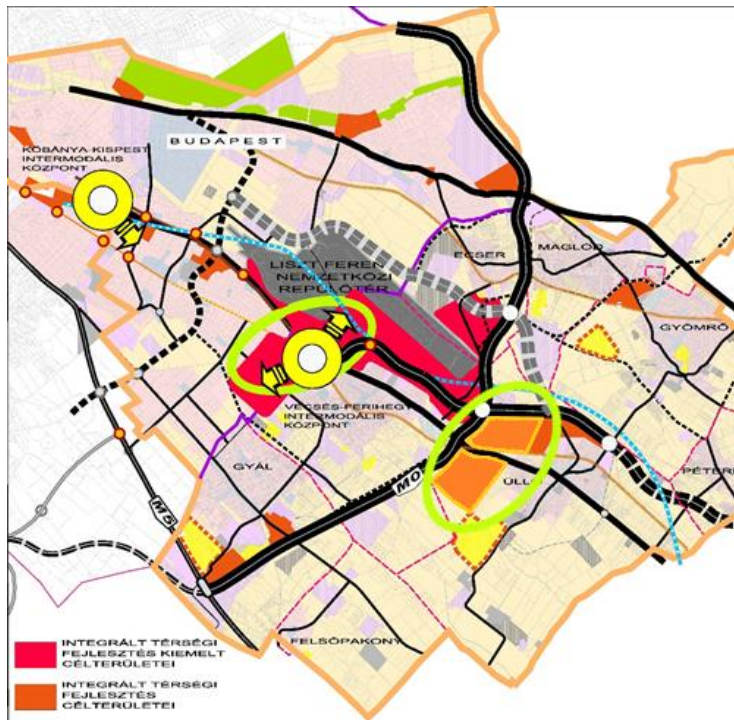
Mindezen adottságok kihasználására az érintett önkormányzatok, a megye és a főváros összefogásával, a gazdasági szereplőkkel történő intenzív együttműködéssel, kiemelt nemzeti szintű támogatással komplex térség- és gazdaságfejlesztési program elindítása az indokolt. Ez az ország egészének az érdeke, hiszen a fejlesztés hatásai továbbgyűrűznek, Pest megyében pedig az általános pozitív hatásokon túl, komoly lendületet adhatnak a megye déli-keleti leszakadó területei felzárkóztatásának is.

Célkitűzések:

- **A Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér és az arra épülő Ferihegyi Gazdasági Övezet újrapozicionálása, a fejlesztési területek előkészítése, a térség elismertségének és márkarejének erősítése.**
- Az övezet által érintett térség európai, illetve kelet-európai csomóponti funkcióinak jelentős bővítése; **a „kemény” és a „puha” infrastruktúra komplex fejlesztése**, a betelepült tevékenységek kedvező összetételű bővítése, a vállalati központok és üzleti szolgáltatások letelepedése, minőségi ingatlanfejlesztések.
- Az övezethez kapcsolódó nagyobb logisztikai övezet – **M0-ás körgyűrű** és a nagytérségi hálózatok csomópontjainak – infrastrukturális és funkcionális fejlődése, az övezetben elérhető logisztikai szolgáltatások, technológiák és innovatív vállalkozások számának bővítése; a komplex logisztikában kompetens menedzsment és a szakképzett munkaerő biztosítása.

A repülőtér térségében érintett fővárosi kerületi, illetve Pest megyei települési önkormányzatok együttműködésével (2009-2011 között) a Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér és környezete fejlesztési és rendezési tanulmányterv keretében elkészült a „BUDAPEST LÉGIKAPUJA integrált területfejlesztési program” koncepciója. A koncepció, amely a térség kiemelkedő potenciáljainak számbavételével, a térség fejlesztésében érdekeltak szempontjait is figyelembe vevő fejlesztési célok meghatározásával, a fejlesztések célterületeinek lehatárolásával, a területfejlesztés infrastruktúrafejlesztéssel összehangolt ütemezésével, valamint a megvalósítást szolgáló intézményi keretek felvázolásával megteremtette egy fővárosi és Pest megyei közös, integrált térségi fejlesztési program alapjait.

A repülőtér környékén a kedvező infrastruktúra mellett jelentős népesség is koncentrálódik a külső kerületekben és agglomerációban

Az integrált térségfejlesztés célterületei a Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér térségében (48. ábra)

(A 2011-ben készült tanulmányterv felhasználásával)

- A program tartalmazza a repülőtér és térsége elérhetősége javítására vonatkozó terveket, a logisztikai-, szolgáltatási funkciók jelentős bővítéséhez nélkülözhetetlen szerkezetfejlesztési elemek megvalósításának javasolt ütemezését (kiemelten a közlekedési hálózat gazdaságfejlesztést is akadályozó elemeinek vonatkozásában), a Budapestet elkerülő VO vasútvonal logisztikai zónát erősítő módon történő fejlesztését. Tartalmazza fejlesztés szempontjából kiemelt prioritású repülőtér menti területek fejlesztésének funkciók szerint differenciált meghatározását, a XVII., a XVIII. kerület, Vecsés, Üllő, Ecser és Gyál fejlesztésre előkészített területei fejlesztésbe vonása javasolt ütemezését.
- A kiemelt program részeként a repülőtér térségében közel 700 hektár kereskedelmi-, logisztikai és gazdasági terület, közel 300 hektár településközponti vegyes terület, a gazdaságfejlesztéshez kapcsolódóan 180 hektár lakóterület és mintegy 400 hektár turisztikai-, rekreációs terület összehangolt fejlesztése valósulhat meg a kiemelt integrált program részeként, egyaránt hozzájárulva Budapest keleti kapuja, mint a keleti agglomerációs térség fejlesztéséhez.

A fentiek szerint megfogalmazott programot jelen koncepcióban tágabban értelmezzük, és az M0-as újonnan épült keleti szakaszának gazdaságfejlesztési lehetőségeinek kiaknázását is annak részének tekintjük. Az M0-as ezen szakaszán nem elsősorban a multinacionális cégek nagyléptékű fejlesztéseinek, hanem inkább az agglomerációs települések helyi gazdaságának szereplőinek vállalkozói parkjainak fejlesztését preferálnánk, a hangsúlyt a munkahelyteremtésre helyezve.

A repülőtér tágabb környezete integrált program keretében válhat nemzetközi szinten is jelentős szereplővé

Amennyiben növekedési pólussá válna a térség, akkor magával tudná húzni a fejlődésben lemaradó, tőle délre és keletre elterülő járásokat

Természetesen az övezetben nem csak kizárólag a termelő- és logisztikai típusú fejlesztések vonzására van lehetőség, az agglomeráció keleti övezetében, illetve a kapcsolódó kelet-dél pest megyei térségekben a rekreációnak, a turizmusnak, az egészségiparnak is kiváló adottságai vannak.

Hangsúlyt kell fektetni a térség fejlesztése miatt várható környezeti elemekre gyakorolt hatásnövekedés kivédésére megfelelő térszerkezet kialakítással, aktív és passzív akkusztikai védelemmel.

Pest megyének – a metropolisz régió egészének – kiemelkedően jó adottságai és lehetőségei vannak a logisztikai szolgáltatások piacán történő pozíciójának erősítése terén.

A Pest megyei logisztika mérete, minősége (szerkezete), dinamikája, valamint a nemzetközi kapcsolatok viszonylagosan nagy súlya lehetővé teszi az igen kedvező térszerkezeti pozíciók kihasználását, a szektor további fejlődését. Kifejezett erőssége a közlekedési csomóponti szerep, illetve sajátos előnyt jelent a logisztika rétegzettség: a „city logisztika”, a regionális logisztika (hazai, illetve közel-külföldre irányuló szállítmányozás), a nemzetgazdaság meghatározó feldolgozóipari vállalkozásainak szolgáltató logisztika (ellátási-lánc menedzsment), valamint a kelet-európai, interkontinentális transzfer egyidejű jelenléte.

Magyarország egyik legfontosabb célkitűzése a regionális csomóponti szerep, magas szolgáltatás-tartalommal, illetve a nemzetközi transzferben egyfajta KAPU-szerep betöltése. Magyarország elhelyezkedése nem jelent automatikus előnyt; változásokra van szükség – a befektetések összpontosítására, az értéktartalom növelésére, a támogató üzleti környezet fejlesztésére – a szektor fejlődéséhez, valamint a munkahelyteremtéshez. Pest megye fontos láncszeme a megújuló logisztikának; fókuszált infrastrukturális fejlesztésekkel, magas hozzáadott-értékű szolgáltatásokkal, új vállalkozások betelepítésével és a meglévő vállalkozások alkalmazkodásával, a logisztika beágyazottságának erősítésével járulhat hozzá az európai régiós logisztikai központi szerep megteremtéséhez. Kedvező alkalmat jelent a változtatásra az új észak-déli, illetve nyugat-keleti páneurópai közlekedési/gazdasági kapcsolatok fejlődése, illetve uniós szinten is támogatott fejlesztése.

A logisztikára sajátos módon jellemző, hogy a szállítmányozás, raktározás ágazat igen alacsony K+F aktivitása, valamint a raktárépítés alacsony fajlagos költsége és technológiai komplexitása miatt nem kézzelfogható a szektorra jellemző tudástartalom. Azonban a dinamikus fejlődéséhez hozzájárult az innováció, az üzleti folyamatok újratervezése, a rugalmas működés és a költségek folyamatos csökkentése, az információs és kommunikációs technológiák alkalmazása, az ügyfélkapcsolatok és interfészek fejlesztése, a digitális eszközök, szenzorok bevezetése; valamint olyan üzleti modellek – generális, vagy piaci rés stratégiák – amelyek révén a logisztikai szolgáltatók mind szorosabban kapcsolódnak más iparágak működéséhez. A logisztika értékteremtő képessége a szolgáltatás vásárló gazdasági tevékenységek termelékenységében mérhető, úgy a feldolgozóiparban, mint akár a kiskereskedelemben.

A logisztika fejlesztése ezért komplex feladat a területfejlesztés számára. Jelenti egyrészt a koncepció célrendszerében, a „térszerkezet kiegyensúlyozása és fejlesztése” átfogó cél keretében megfogalmazott fejlesztését egyes fontos infrastrukturális elemeknek, különös tekintettel a multimodális csomópontokra, a vasútfejlesztésre, egyes gyorsforgalmi utakra, a Duna hajózhatóságának megteremtésére, a már meglévő infrastruktúra hálózatok és helyzeti potenciálokat összekap-

Hiába rendelkezik magyar viszonylatban a térség kiváló adottságokkal a logisztika területén, mégis az iparágon belül csökkent részesedése a versenytársakkal szemben

A logisztika fejlesztése térszerkezeti fejlesztést, hozzáadott érték generálási fejlesztést, telephely-infrastrukturális fejlesztést és humán erőforrás-fejlesztést egyaránt igényel

csolásával hozzáadott értéket is teremtő multimodális csomópontok (pl. DILK) létrehozására Továbbá kiterjed ugyanakkor a Pest megyei logisztikai övezet tervezett és koordinált fejlesztésére, pozicionálására, egy nemzetközi összehasonlításban is versenyképes portfólió „összeállítására”, amely a logisztika rétegzettségének és kapcsolódásának megfelelő lehetőséget nyújt a telephelyek, a fizikai infrastruktúra kialakítására; kiemelt gazdaságfejlesztési övezetben üzleti szolgáltató központok, vállalati központok letelepítésére, sajátos ingatlanfejlesztésekre. A hozzáadott-érték tartalom növelése tekinthető a harmadik kiemelt célterületnek; amely az itt elérhető szolgáltatások kínálatának bővítésével, stratégiaileg fontos iparági és földrajzi pozíciók megszerzésével, innovációval, új, vagy jelentősen megújult vállalkozások belépésével, a logisztikai klaszter súlyának és belső kapcsolatainak erősítésével, szervezésével; a logisztikai menedzsment és szakképzett munkaerő bővítésével, valamint a beruházások jelentős mértékű növelésével érhető el.

Operatív célok

- A logisztika teljesítményének növelése, azon belül az országon áthaladó tranzit arányának csökkentése a multimodális csomópontok fejlesztésével; az áruflowot megállító tevékenységek – lokális gyártás, ide vonzott elosztási tevékenységek gócpontjai – előtérbe állításával.
- Az MO-ás mentén, a metropolisztérségbe ágyazottan, a Dabasi járásra is figyelemmel, kijelölni a logisztikai szolgáltatásra, fejlesztésre preferált területeket; az önkormányzati és a vállalkozói körrel partnerségben.
- Ellátási láncokhoz kapcsolódó szolgáltatások teljesítményének és pozíciójának erősítése, előrelépés az értékláncokban, az előrelépést, pozíciószerezést segítő stratégiai partnerségek, beszállítói és szolgáltatói háttér erősítése.
- Az innováció és a technológiai fejlesztések erősítése; „növekedési szegmensekre”, sajátos versenyképességi előnyökre alapozott szolgáltatások fejlesztése.
- Az erőforrások, különösen az energia és a terület fajlagos felhasználásának jelentős csökkentése; a működési hatékonyság folyamatos javítása, a költségek és a környezeti terhelés folyamatos és fenntartható csökkentése.
- A térség belső kapcsolatrendszerének, integritásának fejlesztése; a közösségi közlekedés fenntarthatóságának, a haránt-irányú közlekedés feltételeinek (közút, vasút és szolgáltatások) javítása, megteremtése.
- A logisztika „kultúrájának” fejlesztése; a tudás megosztásának ösztönzése; menedzsment és szakképzés, ágazati együttműködés, valamint a tematikus platformok révén.
- A logisztikai szolgáltatások területén jelentkező hiányszakmákra fókuszáló szakképzés és felnőttképzés megteremtése.
- A stratégiába integrálni kell az Európai Duna Makro-regionális Stratégia eredményeit, fejlesztési mozgásterét; lényeges cél a határ menti térségekben (Esztergom – Párkány pólus) a logisztikai szolgáltatások közös fejlesztését, a meglévő adottságok jobb kihasználása érdekében.

Rendkívül fontos a logisztikai szakemberképzés erősítése

11.3.2. A Gödi Különleges Gazdasági Övezet fejlesztése.

Az Országgyűlés 2020-ban törvényben teremtette meg Magyarországon különleges gazdasági övezetek létrehozásának lehetőségét. A törvény alapján a Kormány rendeletben jelölhet ki olyan övezeteket, amelyek nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű beruházás helyszínére és közvetlen környezetére terjednek ki, és

a területen megvalósuló beruházás (1) legalább 5 milliárd forint teljes költségigényű, (2) a megye területének jelentős részére kiható gazdasági jelentőségű, és (3) munkahelyek tömeges elvesztésének elkerülését, vagy új munkahelyek létesítését szolgálja. Az első különleges gazdasági övezetet Pest megyében, Göd közigazgatási területén jelölte ki a Kormány. A törvény alapján az övezet kijelölésről szóló kormányrendelet szerint a területen a települési önkormányzat tulajdonában álló forgalomképtelen, törzsvagyona tartozó közutak a megyei önkormányzata tulajdonába kerültek.

A gazdasági övezet részeként kijelölt négy érintett település mindegyike a Budapesti agglomeráció része; ám míg Dunakeszi, Csomád és Göd a Dunakeszi járáshoz, addig Sződ a Váci járáshoz tartozik közigazgatási szempontból. A települések népessége az elmúlt évtizedekben folyamatosan növekedett, aminek egyik oka a főváros-hoz való közelségük és tömegközlekedéssel való kiváló megközelíthetőségük, továbbá a Duna közelsége, amelynek természeti szépsége vonzó a letelepedni szándékozók számára. A négy kormányrendeletben említett településen 2019. január 1-jén összesen közel 70 ezer ember élt, ami nagyjából megfelel egy közepes méretű megyeszékhely lakónépességének. A kiemelt övezet településein az intenzív vándorlás és a kedvező természetes demográfiai változások hatására az ország egészére és Pest megyére jellemzőnél is kedvezőbb a népesség korösszetétele. A települések kommunális ellátása az országos és megyei átlagnál is kedvezőbb. A szociális, egészségügyi és oktatási ellátórendszer azonban a gyors népességnövekedés miatt folyamatos elmaradásban van, ezen feszültségek oldása szükséges. A különleges gazdasági övezet településein a megyében jellemzőnél jóval magasabb a vállalkozássűrűség. Ez alól csak Sződ jelent kivételt, ahol a vállalkozási aktivitás még az országos átlagtól is jóval elmarad. A vállalkozások működése szempontjából kedvező, hogy nemcsak fiatalos, hanem képzett is a négy település népessége. Nem véletlen tehát, hogy a térségben számos magas hozzáadott értéket termelő vállalkozás található.

A Samsung SDI-n kívül a legnagyobb foglalkoztatók közé tartozik a Dunakeszi Járműjavító Zrt. amely a közeljövőben jelentős bővülés előtt áll a megrendelésállományának jelentős felfutása miatt. Dunakeszin a nagyfoglalkoztatók között külön érdemes kitérni a városban működő világítástechnikai vállalatokra (az egymásra épülés miatt ez már-már klaszternek is tekinthető). A LIGHTTECH Lámpatechnológiai Kft., EGLO Magyarország Temelő Kft. a legnagyobbak, de itt működik a led világítótesteket gyártó INESA Europa Kft. (kínai tulajdonú vállalat) is, amelynek fejlesztőközpontja egy 2017-es 2 millió EUR értékű fejlesztés eredményeképpen Dunakeszin található. A településen számos világítástechnikai kereskedelemmel, tervezéssel foglalkozó vállalkozás is található. Mindez nem véletlen ismerte azt, hogy a város határától nem messze Újpesten található a GE (korábban Tungsram gyár).

Az övezet és a Kormányrendeletben kijelölt települések tudatos, összehangolt fejlesztését biztosítja az övezetből származó adóbevétel felhasználása, a megyei önkormányzat által kialakított támogatási alapokon keresztül. Az övezetre vonatkozóan összevont fejlesztési terv készül, amely alapja lesz a későbbi célzott helyi beavatkozásoknak és fejlesztéseknek.

Operatív célok

- A Samsung SDI termékeire építve olyan tudásintenzív klaszter létrehozásának ösztönzése, amely az elektromos autózáshoz, illetve más elektromobilitáshoz kapcsolódik (akár a Dunakeszi Járműjavító bevonásával).
- A meglévő világítástechnikai „klaszter kezdemény” erősítése.

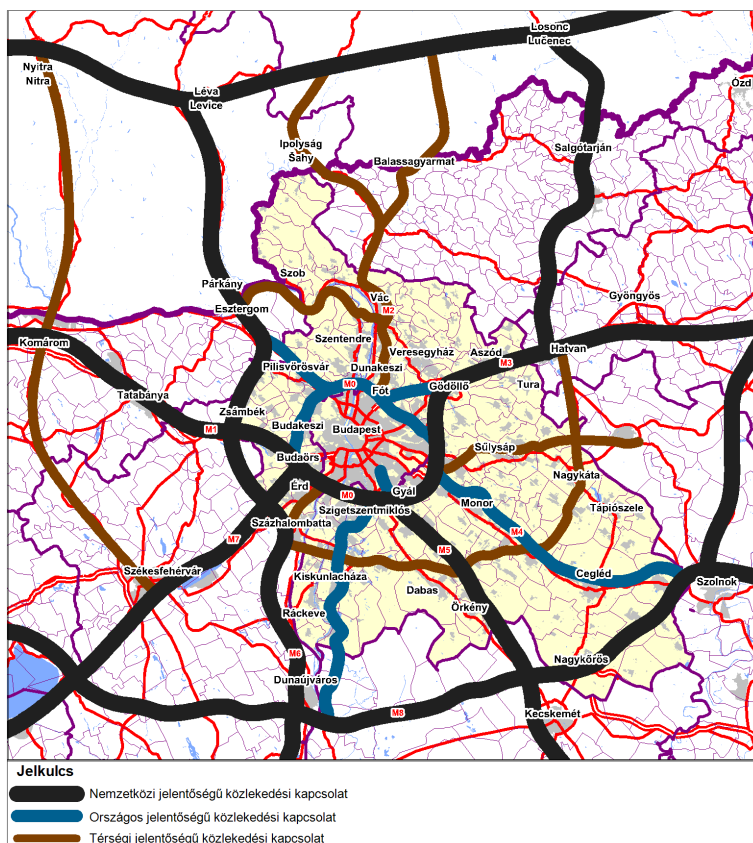
- A szociális, egészségügyi és oktatási ellátórendszer erősítése;
- Közösségi terek fejlesztése;
- Okos város fejlesztések, a gazdaságfejlesztés érdekében
- Belső közlekedés fejlesztése.

12. ÁTFOGÓ CÉL: TÉRSZERKEZET FEJLESZTÉSE ÉS KIEGYENSÚLYOZÁSA a lokális- és makrotérégi érdekeket kiszolgálni tudó, fenntartható környezet (TF)

12.1. Stratégiai cél: Pest megye térségének nemzetközi és országos multimodális közlekedési kapcsolatrendszerének fejlesztése a transzfer szerep ellátása és hálózatos térstruktúra kialakulása érdekében (TF.1.)

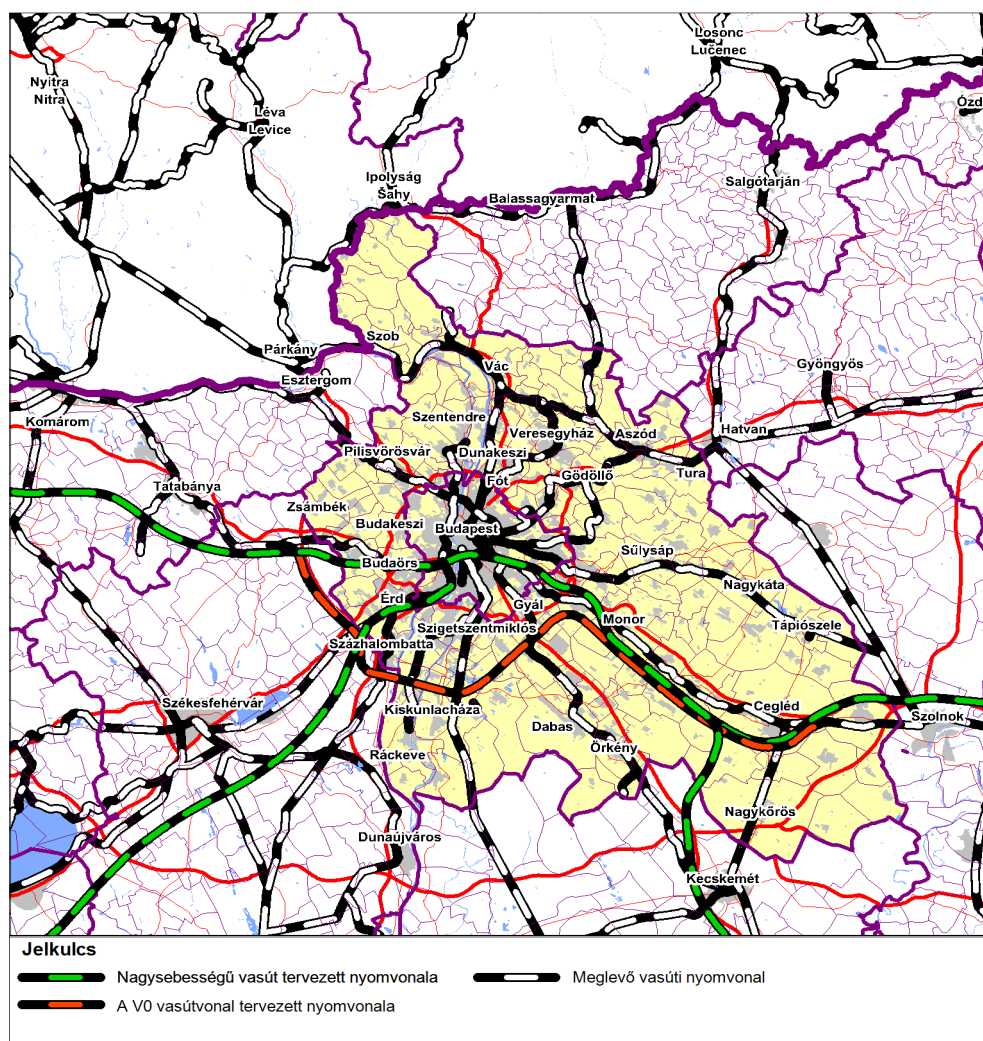
A térszerkezet sajátos adottságai versenyképességi előnyt jelentenek a térség számára; ezért a térszerkezet kiegyensúlyozott fejlesztése, a négyzethálós kapcsolatrendszer kiépítése és bekapcsolása a határokon átnyúló közlekedés – értékteremtés – folyamatába, jelentősen javítja a versenyképességet. A metropolisztérség európai, kelet-közép-európai térségekkel folytatott versenyében különös jelentőséggel bír a nemzetközi és országos közlekedési kapcsolatrendszerének fejlesztése, a térség geostratégiai pozíciójának jobb kihasználása, a Dunai Régióban és a Kárpát-medencében betöltendő csomóponti szerep megvalósítása.

Pest megye olyan csomóponti helyzetben van, ahol az országos, és európai tranzitútvonalak is keresztülhaladnak

Pest megye nagy távra tervezett közlekedési kapcsolatrendszere (19. ábra)

Pest megye – Budapesttel együttes – célja és az országgal szembeni felelőssége egy harmonizált KAPU – HÍD szerep felvállalása.

A térség térszerkezetét meghatározó távlati vasút hálózata (20. ábra)

E szerepből a HÍD szerep a transzfer alkalmasság érvényesítése, amely alkalmasság feltételezi, hogy a térség – adottságainak felhasználásával – képes hatékonyan kapcsolódni az európai és a globális pénzügyi, kereskedelmi, gyártási, elosztási és tudományos tranzakciókhoz. E kapcsolódás egy transzferre épített közvetítő szerepkörre fejlődhet, egyfelől Európa nyugati és keleti, valamint északi és déli gazdasági térségei közötti gazdasági folyamatokban, másfelől a nemzetközi befektetői és termelőtőke mozgások és az ország területi fejlődése közötti érdekarmonizálási folyamatban. E transzfer folyamatok csak magas minőségű szolgáltatást nyújtó, valamint megbízható és kiszámítható kapcsolati, elérhetőségi, közlekedési feltételek, illetve a feltételeket hordozó multimodális infrastruktúra megléte mellett lehetnek kiterjedtek és hatékonyak. Az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió kiemelt jelentőségűnek tartja Magyarország jövője szempontjából a nagytérségi csomóponti (HUB) szerepkör erősítését, és e feladatban a makroregionális kapcsolati, logisztikai szerep felvállalásával kiemelt jelentőséget tulajdonít a Pest megye és Budapest alkotta központi tér ilyen irányú alkalmassága erősítésének.

Egyaránt szükség van a meglévő hálózati elemekből adódó pozíciók jobb kihasználására és hiányzó szakaszok, elemek megépítésére

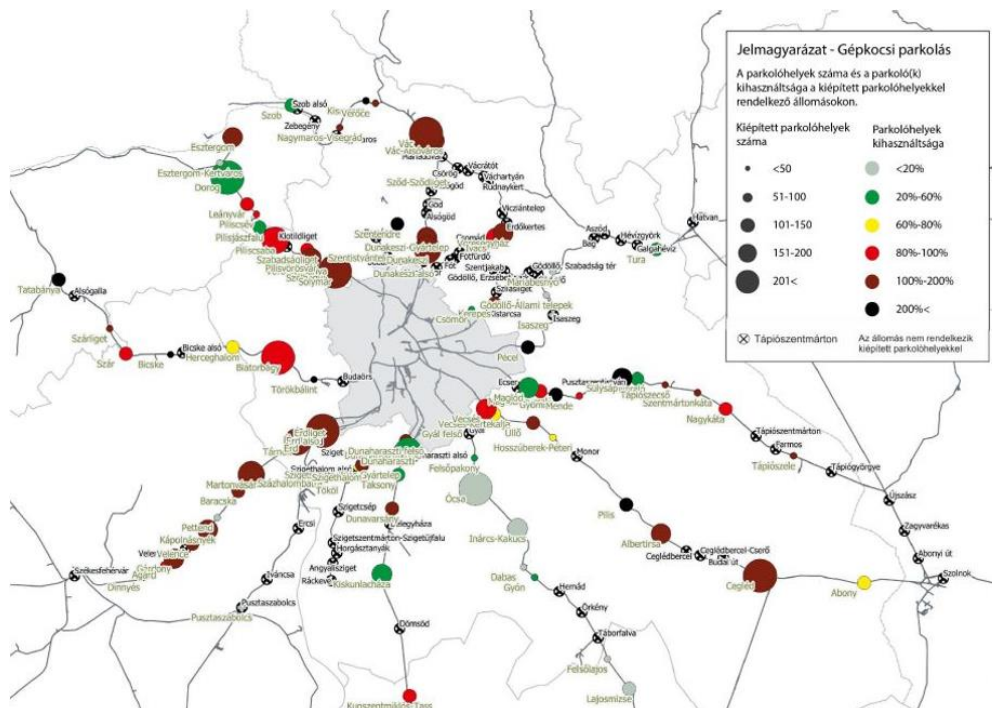
Operatív célok

- A megye (és tágabb együttműködő térsége) kárpát-medencei, közép-európai, illetve európai irányú hiányzó közlekedési kapcsolatainak ütemezett megépítése, illetve a meglévő kapcsolatok fejlesztése, azok hatékonyabb kihasználása érdekében.
- A meglévő és újonnan megvalósuló egyes makroregionális alágazati közlekedési elemek egymásra épülő, együttműködő hálózati rendszerre fejlesztése, kapcsolódásai erősítése, ezzel a megyében és térségében egy nagytérégi multimodális közlekedési háló létrehozása.
- Az egyes alágazati közlekedési elemek összekapcsolásával létrejött nagytérégi multimodális háló csomópontjaira makroregionális logisztikai – és háttér szolgáltatási – funkciók rászervezése, ezzel a megye nemzetközi áruszállítási, kereskedelmi folyamatokba való aktív, árumegállítást, hozzáadott érték termelést indukáló bekapcsolódása.
- A 2014-2020 időszak alatt megvalósított (M 4 autópálya), illetve megvalósítás előtt álló Belgrád-Budapest vasútvonal közlekedési tengelyek területfejlesztési hatásainak elősegítése.

12.2. Stratégiai cél: A térség kohéziójának javítása érdekében a megye belső közlekedési kapcsolatrendszerének fejlesztése, kiemelten kezelve a térségközpontok és vonzáskörzetük közlekedését és az elővárosi közlekedést (TF.2.)

A térség versenyképességét ugyancsak meghatározza a térség belső integritása, különös tekintettel a Pest megyei városhálózat elérhetőségének, belső közlekedési kapcsolatrendszerének megteremtésére, a térségi központok és vonzáskörzetük közlekedésének fejlesztésére; valamint a közösségi közlekedés, elővárosi közlekedés hatékonyságának erősítése a mind kiegyensúlyozottabb mobilitás igényeinek megfelelően.

Pest megye és Budapest közötti közlekedési kapcsolati pontok kialakítása (P+R, B+R) sok éven keresztül csak terv és szándék maradt

Az elővárosi vasútvonalak mentén kialakított P+R parkolók kapacitása és kihasználtsága (21. ábra)

Pest megye – és Budapest – együttes célja, és az országgal szembeni felelőssége egy harmonizált KAPU – HÍD szerep felvállalása. E szerepből a KAPU szerep feladata az alkalmassá válás, tehát egy olyan, európai szinten is versenyképes, erős kohéziós tér létrehozása, amely a maga gazdasági és kapcsolati potenciáljával alkalmas mind az európai fejlesztési impulzusok befogadására, mind a maga saját képességeinek, komparatív előnyeinek hasznosítására, mind képességei egy részének az ország más térségei felé való transzferálására. E feladatokra alkalmas erős gazdasági, kohéziós tér létrejöttének egyik alapfeltétele a teret, (a megyét) – területenként eltérő jellegű eszközökkel – kooperatív nagyvárosi térséggé szervező, hatékony belső közlekedés megteremtése. Az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció az ország központi nagyvárosi térségét kiterjesztetten, a csapágyvárosokkal való együttműködésben javasolja értelmezni. Ebben az értelmezésben a megye szerepe, közlekedési rendszereinek alkalmassága a főváros és a csapágyvárosok közötti, az együttműködésnek teret nyitó közvetítésben kitüntetett súlyúvá válik.

A hatékony belső közlekedési rendszert kialakításán, illetve a hiányzó térszerkezeti elemek megépítésén túl a következő időszakban kiemelt figyelmet kell fordítani a megye leromlott úthálózatának felújítására, ezzel egy időben a közlekedésbiztonsági feltételek javítására is. Mivel a megye főúthálózatát nem csak a térség belső közlekedési igényei, hanem szinte az egész ország, illetve az átmenő nemzetközi forgalom egy része is igénybe veszi, ezért nem csak kizárólag Pest megyei érdek az úthálózat minőségének mielőbbi javítása.

Operatív célok

- A megye és térsége mai, jellemzően sugaras közlekedési – elsősorban közúthálózati – szerkezetének négyzethálós szerkezetű irányban való tovább fejlesztése, ehhez a hiányzó – elsősorban haránt irányú – elemek megvalósítása a policentrikusság és egy kiegyensúlyozott területi és gazdasági szerkezet érdekében.
- Egy, a közösségi közlekedésre, azon belül elsősorban a kötöttpályás közösségi közlekedésre alapozott integrált regionális közlekedési rendszer létrehozása a főváros és a megye (illetve annak a csapágyvárosok által behatárolt tágabb térsége) közlekedési rendszerei között az elérhetőség, az életminőség és a környezetminőség javítása érdekében.
- A megye egyes terület egységei, járásai, városai közötti kapcsolatok, valamint a megyehatáron és az országhatáron átnyúló kapcsolatok fejlesztése a térségi együttműködés erősítése, valamint a gazdasági potenciálok kiterjesztése és a pólusképzés elősegítése érdekében.
- A megye egyes járásain belül a közlekedési kapcsolatok térségi, környezeti, gazdasági sajátosságok szerinti differenciált fejlesztése, a térségi és járási központok időben és eszközben (közút, közösségi közlekedés, kerékpárút) való jobb elérhetőségének biztosítása, a közlekedésbiztonság javítása, a kerékpározás feltételeinek javításával a közlekedés részleges humanizálása. A nem motorizált, környezetbarát közlekedési formák integrált fejlesztése és terjesztése.
- A különböző közlekedési módok egymással való versengésének csökkentése, a párhuzamosságok megszüntetése.
- A „zöld” közlekedési rendszerek előnyben részesítése, a fenntarthatóság elősegítése minden közlekedési módnál, különös tekintettel az új eszközök, létesítmények és járművek beszerzésénél, illetve építésénél.

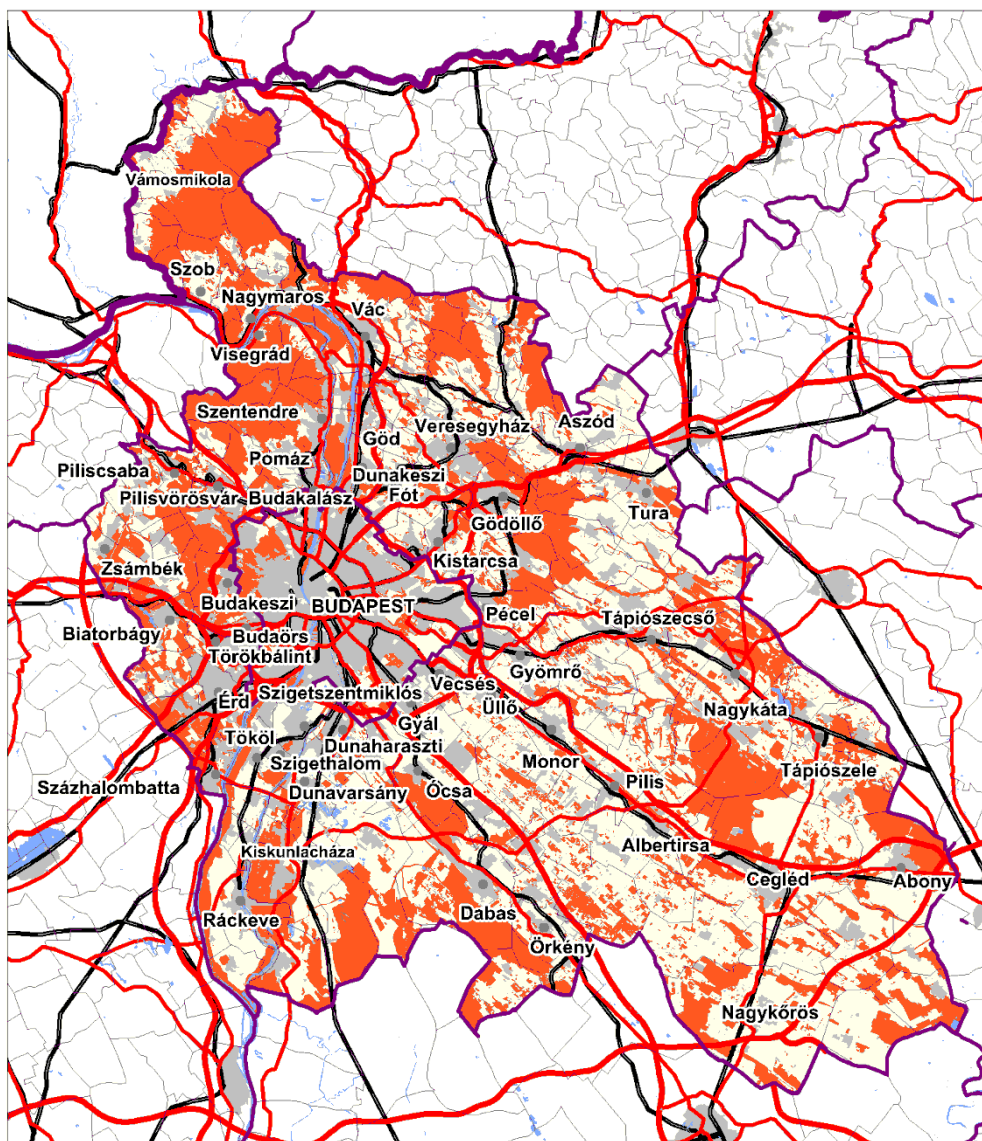
Integrált regionális közlekedési rendszer létrehozása a főváros és a megye közlekedési rendszerei között

A járási központok időben és eszközben való jobb elérhetőségének biztosítása, a leromlott megyei közúthálózat felújítása

12.3. Stratégiai cél: Tervezett, koordinált térségfejlesztés, policentrikus települési struktúra, fenntartható városfejlesztés, takarékos területhasználat, épített és környezeti értékek megóvása és fejlesztése (TF.3.)

Célunk, hogy tervezett, koordinált, komplex térségfejlesztés, a lakó- és a gazdasági övezetek tudatos kijelölése és megvalósítása, takarékos területhasználat valósuljon meg a megyében a természeti környezet megőrzése, a térség élhetőségének, a térségi adottságok fenntartható módon történő kiaknázásának érdekében. Pest megye legyen a Budapest és a csapágyvárosok közötti, kisvárosok hálózatával sűrűn átszőtt, gazdaságilag prosperáló, hatékony, a metropolisz régió többi szereplőjével együttműködő, emellett vonzó, kiemelkedő környezeti feltételeket és életminőséget biztosító térség.

Pest megye nem egyenlő az agglomerációval, nem a főváros körüli rekreációs és kiszolgáló „gyűrű” kíván lenni, hanem a nagyvárosi térség minőségi és vonzó élettere

Pest megye területhasználatának korlátozás alá eső területei (22. ábra)

Kiemelt hangsúlyt szeretnénk a jövőben fektetni az integrált, egymással ésszerű együttműködésben lévő várostérségek kialakítására, egy többközpontú, a gazdaság és a lakosság igényeit helyben kiszolgálni tudó települési struktúra megvalósítására.

12.3.1. A megye hosszú távon kívánatos térstruktúrájának kialakítása

A térszervező képesség, illetve a kapcsolatrendszer alapján három zóna alakul ki. A belső zóna gyakorlatilag Budapest közvetlen agglomerációs övezetét foglalja magában. A középső az agglomerációtól mintegy 20-30 kilométernyi távolságra húzódik déli irányban, a megye kis- és középvárosi térségeiben. A külső pedig az európai közlekedési folyosók megyét érintő csomóponti térségeiben alakulhatna ki az alábbiak szerint:

- **Belső, dinamikus, Budapesttel határos zóna, a megye – eltérő funkciójú és profilú településekből kialakuló – húzótérsége, amely az M0 menti sávban helyezkedik el:**

- Budai innovációs zóna, kedvező táji környezettel, a fővároshoz hasonló jelentős humánkapacitásokkal és a fővároshoz hasonló szellemi potenciállal bíró térség. A terület a szuburbanizáció nyertese, ahol kiemelkedően magas a vállalkozássűrűség. Egyben a főváros nyugati kapuja is ahol a logisztika és a kereskedelem is igen nagy szerepet játszik.
- Gödöllő-Veresegyház-Dunakeszi járások alkotta keleti innovációs övezet: melyet szintén jelentős humántőke és magas vállalkozássűrűség jellemez.
- Ferihegy térsége: kiemelt gazdasági, logisztikai övezet, amely technológiai pólussá (techno polisz térséggé) fejleszthető. Az ország egyik legpotensebb térsége (lehet) a bőségesen rendelkezésre álló fejlesztési területekkel. A Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtérre épülő Ferihegyi gazdasági övezet az agglomeráció egyik legpezsgőbb, legnagyobb kapcsolatrendszerrel bíró vállalkozási övezete, olyan csomópont, amelyen keresztül a térség a globális gazdaság egészével tart fenn kapcsolatot.
- M0 keleti és déli szektora: gazdasági zóna, döntően kereskedelmi, logisztikai és ipari profilal.

Pest megye körül az agglomeráció térsége jó lendülettel és megfelelő fejlődési pályán mozog

- **Középső, „új” fejlesztési zóna a megye belső periferiáinak bekapcsolásával, az Ercsi – Kiskunlacháza – Dabas – Újhartyán – Pilis – Albertirsa - Nagykáta térségében épülhet ki:**

- Az övezet kialakulásának feltétele egy új harántoló (kelet-nyugati irányú) közúti kapcsolat megvalósulása, amely az M6, 51. sz. főút, M5, 5. sz. főút, 4. sz. főút, M4, 31. sz. főút között teremt összeköttetést.
- A vasúti áruszállítás gerincét az EU által középtávon támogatott V0 vasúti kapcsolat (európai áruszállítási folyosó) képezi a zónában.
- A fejlődés feltétele a vonzó környezet megteremtése a humán infrastruktúra, az életminőség, lakókörnyezet, szolgáltatási színvonal, kultúra területén egyaránt.

Az agglomerációtól távolodva már hiányzik a településeket összekapcsoló gyűrű, amelynek része lehet a V0 vasútvonal is

- **Külső szerkezeti keret – nagyjából – a megyén kívüli térben, melyet elsősorban az M8 és M11 autópályákon keresztül a hazai, valamint a szlovákiai kapcsolatok határoznak meg:**

- A külső zóna teszi lehetővé azt, hogy a fővárosi metropolisztérség részeként Pest megye a Közép-Európa legmeghatározóbb fordítókorongjaként működő Kárpát-medencei erőter szerves részévé váljon. Hozzájárul ahhoz, hogy Kína világ gazdasági nyitásának európai irányultságai jelentős részben Pest megyén keresztül valósuljanak meg, így a nemzetközi kapcsolati háló meghatározó és megkerülhetetlen elemévé váljon.

- M8 térsége: együttműködő várostérségek, várospárok (mint pl. Cegléd-Abony-Szolnok, illetve Nagykőrös-Kecskemét) halmaza és gyorsforgalmi közúti, illetve nagysebességű és hagyományos vasúti csomóponti térség.
- M11 térsége: feladata a ma még árnyékterületnek számító Fejér megyei területek bekapcsolása, az M1-M11 térségben új gazdasági pólustérség létrehozásának elősegítése (Budaörs – Zsámbéki-medence).

Az M8 építése a Ráckevei térség feltáródására és a Duna híd megépítésére is lehetőséget ad

Operatív célok

- A spontán és beruházói érdekek által hajtott szuburbanizációt váltsa fel a tervezett, koordinált térségfejlesztés, az EU elveknek megfelelően, partnerségi alapon annak érdekében, hogy a térség képes legyen megőrizni a főváros környéki „green-belt”-et.
- A hatályban lévő területrendezési tervek törekvéseinek megfelelően a térségi terület felhasználás legyen szigorú szabályokhoz kötött új gazdasági övezetek kijelölése, illetve új lakóövezetek fejlesztése vegye figyelembe a termőföld és a természeti értékek védelmét.
- Zöldmezős fejlesztésekre csak a megyei, agglomerációs és települési fejlesztési és rendezési tervekben kijelölt területeken legyen lehetőség.
- Pest megye új, középső fejlesztési zónájának kialakítása kapcsán kerüljön megtervezésre az M6, 51. sz. főút, M5, 5. sz. főút, 4. sz. főút, M4, 31. sz. főút közötti közúti kapcsolat.

12.3.2. A területi (területfejlesztési- és rendezési) tervezés megújítása, eszközrendszerének összehangolása a koordinált, komplex térségfejlesztés és terület-használat megteremtése érdekében

Pest megye és azon belül a Budapesti Agglomeráció most hatályos területrendezési tervének kidolgozása (Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről szóló 2018. évi CXXXIX. törvény, a továbbiakban Trtv.) – aktuális és a térség egésze számára legitim területfejlesztési célrendszer hiányában – csak a korábban megfogalmazott fejlesztési dokumentumokra, illetve az országos területrendezési tervben (Trtv.) érvényesülő értékrendszerre és célrendszerre alapozódhatott. Ezért ebben a tervezési fázisban nem valósulhatott meg a területfejlesztés és a területrendezés azon összhangja, amelyet a területfejlesztésről és területrendezésről szóló törvény elvárásként fogalmaz meg. Ennek következtében a jelenleg érvényben lévő területrendezési tervek szinte kizárólag korlátozó jellegű előírásokat tartalmaznak, a települések fejlesztési lehetőségeit – különösen a Budapesti Agglomeráció területén – nagyon szűk keretek közé szorítják. A területrendezés terén a megyék mozgástere túlzott mértékben korlátozott, szinte kizárólag az országos területrendezési terv elhatározásainak más léptékű leképezésére nyílik lehetőség.

A területrendezés és területfejlesztés összehangolása nélkül nem lehetséges a kitűzött stratégiai célok megvalósítása

A fejlesztési- és a rendezési (szabályozási) eszközrendszer hatékony összehangolásának biztosításához erőteljesebb koordinációra, a területi tervezés módszertanának és eszközkészletének újragondolására, összehangolására, a fejlesztési és a rendezési tervezés gyakorlatának közelítésére van szükség.

Az érdemi, tartalmi összehangoláshoz azonban (fentiekén túl) nélkülözhetetlen a térségfejlesztés stratégiai céljainak – mindkét megközelítés szempontjait figyelembe vevő – közös meghatározása. Azt követően szükséges a legitim stratégiai célok megvalósulását biztosító és segítő (egy irányba ható, de az eltérő potenciálokkal rendelkező, eltérő fejlesztési célok szerint fejlesztendő területeket a jelenleginél differenciáltabban kezelő) fejlesztési (támogatási-, ösztönző) eszközök kidolgozása,

gyakorlati érvényesítése, illetve a területrendezési szabályozási eszközkészlet bővítése (fejlesztési célterületek lehatárolása és differenciált szabályozása.)

Pest megye elkötelezett a területi tervezés hatékonysága növelését szolgáló új módszertani megoldások kidolgozása és alkalmazása mellett. Ennek érdekében a 10/2020 (VI.30.) önkormányzati rendelettel elfogadott Pest Megye Területrendezési Tervében öt egyedileg meghatározott megyei övezet is meghatározásra került, ezek között több területfejlesztési összefüggéssel rendelkező megyei övezet van.

Az egyedileg meghatározott, a területfejlesztéssel összefüggő megyei övezetek az alábbiak:

- a) innovációs-technológiai fejlesztés támogatott célterületének övezete;
- b) logisztikai fejlesztés támogatott célterületének övezete;
- c) turisztikai fejlesztés támogatott célterületének övezete;
- d) klímaváltozásnak fokozottan kitett területek övezete.

A turisztikai fejlesztések támogatott célterületének övezeti előírása előírja az övezettel érintett települések számára, hogy a településfejlesztési koncepció, ITS és településrendezési eszközei készítése, felülvizsgálata, valamint módosítása során a turisztikai fejlesztések (a párhuzamos fejlesztések elkerülése érdekében) a térségi szempontok figyelembevételével, a koordinált tervezés keretében, valamint a folytonosságot biztosító nyomvonalak megteremtésével valósíthatók meg.

A klímaváltozásnak fokozottan kitett területek (Homokhátság) övezeti előírása előírja az övezettel érintett településeknek, hogy a településfejlesztési koncepció, ITS és településrendezési eszközeik készítése során

- a) a vizek helyben tartására és helyben történő felhasználását,
- b) a települések zöldfelületeinek bővítését,
- a)c) a települések zöldfelületein és a beépítésre szánt területein a lombkoronarány és az árnyékolt felületek növelését szolgáló előírásokat is meg kell fogalmazni.

A területfejlesztési és a területrendezési tervezés összhangjának megteremtése egyaránt hozzájárulhat a megye térségi sokszínű potenciáljai és értékei védelméhez, mint az e potenciálok fenntartható módon történő kihasználásához, a megye fejlődéséhez. Ennek érdekében biztosítani kell, hogy a védelmi övezeteken kívüli térségekben a gazdaságfejlesztés számára kellő kiterjedésű, műszaki infrastruktúra hálózattal és kapacitással jól ellátott terület álljon rendelkezésre.

Pest megye a területi és településtervezésben is elkötelezett a Budapesttel történő együttműködésben, a térségi összhang megteremtésében és a térség olyan szabályozásában, amely egyaránt figyelembe veszi a főváros, illetve annak kerületei, valamint a megye Budapest környéki települései sajátos érdekeit és szempontjait. Az összehangolt térségi tervezésnek meg kell haladnia az agglomeráció területrendezési tervének kereteit és ki kell terjednie a várostérségen belüli szektorok (fejlesztésben és rendezésben is együttműködő kerületek és települések) integrált területi és településtervezésére is.

Operatív célok

- A városok indokolatlan szétterülésének elkerülése, a tagolt és kompakt városszerkezet kialakítása. A meglévő természeti és a kulturális értékek védelme.

- Az ökoszisztémaszolgáltatások és javak fenntartásának elősegítése a biológiai sokféleség csökkenésének megállításával.
- A fejlesztések a természet-és környezetvédelmi szempontok figyelembe vételével valósuljanak meg.
- A fejlesztések megvalósítása ne növelje a természeti és környezeti szempontból érzékeny tájak, kiemelt táji értékekkel (természeti és kulturális) rendelkező területek állandó lakónépességét, a területen áthaladó tranzit forgalom mennyiségét. Törekedni kell arra, hogy a növekvő tranzitforgalom kiszolgálása elsősorban a meglévő kötőtpályás nyomvonalak fejlesztésével történjen.
- Barnamezős területek priorizálása, a beruházások tervezésénél központilag segített helykiválasztással olyan területeken, amely elhelyezkedése egyaránt szolgálja a társadalom érdekeit és a környezet védelmét.
- Az infrastruktúra tervezések során kerülni kell a talajpusztulást és visszafordíthatatlan talajvízcsökkenést okozó tevékenységeket.
- A tervezési folyamatok során előtérbe kell helyezni a klímaváltozás hatásait csökkentő megoldásokat. A fejlesztendő területek, illetve a fejlesztések összehangolásával olyan ipari ökoszisztéma megvalósulása célzott, amely minél jobb arányban valósítja meg az egymás mellett lévő technológiák "hulladék-alapanyag" hasznosítását.
- Városi hősziget-hatás enyhítése a városrendezés eszközeivel
- Energia-hatékony és alacsony károsanyag-kibocsátású épített környezet megvalósítása
- Szükséges a területrendezés, területfejlesztés és ágazati politikák megelőző együttműködése a klímaváltozás kapcsán.
- Zöldmezős beruházásoknál a takarékos helykiválasztás előtérbe helyezése.
- A fejlesztések (kivéve a kombinált közlekedésre irányuló fejlesztések) megvalósítása nem növelheti többszörösére a lakott területeken, természeti és környezeti szempontból érzékeny tájakon, kiemelt táji értékekkel (természeti és kulturális) rendelkező térségekben a koncentrált parkolási igényeket. Prioritást kell, hogy élvezzenek azok a fejlesztési alternatívák, melyek ez utóbbit csökkentik.
- A fejlesztések megvalósítása nem eredményezhet ugrásszerű, és a helyi lakónépességet sokszorosan meghaladó üdülónépesség megjelenését a természeti és környezeti szempontból érzékeny tájakon, kiemelt táji értékekkel (természeti és kulturális) rendelkező területeken.
- Kedvező táji adottságok megőrzése, a tájszerkezet és -karakter kedvezőtlen irányú változásának lassítása, megállítása. Táji örökség (egyedi tájértékek és kedvező tájkarakter elemek) megőrzése. Kedvező tájkaraktert őrző termelés, kereskedelem és egyéb szolgáltatások erősítése. Építmények és létesítmények tájba illesztése. Tájsebek rehabilitása, rekultivációja.
- Természetes és természetközeli élőhelyek megőrzése. Működőképes ökológiai rendszerek, zöld infrastruktúrák fennmaradásának és fejlesztésének biztosítása

- Az országos közutak melletti sugárirányú – különösen a „féloldalas” – terjeszkedés és a közúti szakaszok lakott területbe vonásának megakadályozása.

Barnamezős területek megyei kataszterének elkészítése.

- Az agglomeráció közös tervezése, a városok és várostérségek összehangolt fejlesztése és tervezése.
- Helyi identitás erősítése a területi tervezés eszközeivel.
- A fejlesztéseknek szolgálniuk kell a szűkebb helyi környezet értékeinek megismerését és tudatosítását (mi hogyan és miért valósult meg).
- A mező- és erdőgazdálkodásban a természet közeli gazdálkodási gyakorlatot, mint fenntartható gazdálkodási módszereket kell támogatni és azt a lakosság számára megismerhetővé tenni.
- Szántóföldi művelés nagy, összefüggő tábláin a mozaikosság kialakítása, meglévő mezsgyék, fasorok megőrzése, újak telepítése.
- Ökológiai viszonyoknak megfelelő, honos fajok alkalmazása a fejlesztések során.
- Zöldfelületek ökológiai és használati értékének növelése, zöldterületek növelése, és minőségének javítása.

12.3.3. Városok és térségük együtt tervezése, a várostérségi tervezés meghonosítása Pest megyében:

Az OFTK tervezetének megfogalmazása szerint a jövőben a várostérségek (a közigazgatási határokhoz kevésbé ragaszkodó), a valós gazdasági és társadalmi kapcsolatokat érvényre juttató „funkcionális várostérségek” válnak a magyar területfejlesztési gyakorlat alapegységeivé. Pest megye fejlesztésének célja e vonatkozásban a fenntartható várostérségi fejlődés biztosítása a megye minden térségében.

A korábbi gyakorlattal szemben a jövőben együtt kell tervezni a városok és térségeik fejlesztését

Pest megye együtt tervezendő várostérségei:

- A kiterjedésében felülvizsgálandó Budapesti Agglomeráció térségében:
 - Dunakeszi-Vác várostérsége (déli irányban a szomszédos budapesti kerületekkel összehangolva)
 - Gödöllő – Aszód várostérsége (délnyugati irányban a szomszédos budapesti kerületekkel összehangolva)
 - Monor – Gyál – Vecsés – várostérsége (nyugati irányban a szomszédos budapesti kerületekkel összehangolva)
 - Szigetszentmiklós – Dunaharaszti várostérsége (északi irányban a szomszédos budapesti kerületekkel összehangolva)
 - Érd – Százhalombatta várostérsége (északkeleti irányban a szomszédos budapesti kerületekkel összehangolva)
 - Budaörs várostérsége (keleti irányban a szomszédos budapesti kerületekkel összehangolva)
 - Pilisvörösvár – Piliscsaba várostérsége (délkeleti irányban a szomszédos budapesti kerületekkel összehangolva)
 - Szentendre várostérsége (déli irányban a szomszédos budapesti kerületekkel összehangolva)
- A kiterjedésében felülvizsgálandó Budapesti Agglomeráción kívüli térségben
 - Dabas várostérsége
 - Nagykáta várostérsége
 - Cegléd – Nagykőrös várostérsége
 - Ráckeve – Kiskunlacháza várostérsége

Operatív célok

- A városi szerepkörű települések (kivéve a 6000 lélekszám alattiak) igazgatási funkcióinak bővítése.
- Települési együttműködések és településtársulások létrejöttének szorgalmazása, a meglévők együttműködési területének bővítése.
- A főváros (illetve annak cégei) és az agglomerációs települések együttműködésének fejlesztése az ellátandó feladatok racionális megosztása és összehangolása érdekében.

12.3.4. Pest megye várostérségei szerepe a növekedésben, fenntartható és kompakt városszerkezetek kialakítása.

Az Országos Területfejlesztési Konceptió tervezete megfogalmazza a fenntartható, integrált és a növekedést is szolgáló várostérségi fejlődést szolgáló „üzeneteket”, amelyek – mivel azok összességében a Pest megyei várostérség tervezést is megalapozzák – a megyei fejlesztési koncepciónak is részét képezik annak érdekében, hogy a nemzeti fejlesztéspolitikai stratégiai üzenetek eljussanak az egyes városi térségek szintjére.

Operatív célok

- Budapest és várostérsége (területi kiterjedésében felülvizsgált és újradefiniált agglomerációjának) összehangolt fejlesztése Budapest főváros és Pest megye önkormányzatainak együttműködésre vonatkozó stratégiai megállapodásának keretei között.
- Kiegyensúlyozott térszerkezet, összehangolt funkcionalitás, és megfelelő kapcsolati rendszer biztosítása.
- Harmonikus város-vidék kapcsolat kialakítása a fenntartható térszerkezetért.
- A többközpontúság kiépítése nagytérségi és városszerkezeti szinten egyaránt.
- Fenntartható mobilitási viszonyok megteremtése a városon belüli és város körüli utazási szükséglet mérséklése érdekében, a munkahelyek, lakóövezetek, szolgáltatási és közlekedési hálózatok elhelyezkedésének optimalizálása.
- Környezetbarát, alternatív közlekedési eszközök fejlesztése (vasút, elővárosi vasút, kerékpárutak, ahol lehet vízi közlekedés és ezek kombinációi).
- Az ingázók bejárásának megkönnyítése érdekében a kötöttpályás megállóknál mentén további P+R (illetve B+R) közlekedési csomópontok kialakításával, a P+R (illetve B+R) csomópontok településen belüli elérhetőségének javításával.
- Klímaváltozás elleni védelem előkészítése
 - Klímaváltozás hatásait ellensúlyozó települési stratégiák kidolgozása
 - A városszerkezet tagolása beépítetlen területekkel, zöldterületekkel és a természetes szellőzést biztosító zónákkal.
 - A városi zöldterületek minőségi bővítése, települési zöldinfrastruktúra-hálózatba szervezése.
 - Árnyékolt felületek növelése közterületeken, parkolóknál, épületeken.

Pest megye városi térségeinek a jövőben jobban együtt kell működniük a jobb minőségű szolgáltatások nyújtása érdekében és a hatékonyabb forrásfelhasználás miatt

- A friss levegő áramlásának segítése és a helyi mikroklíma javítása, hűtése utcákon és tereken tudatos fa és növénytelepítéssel, táj-építészeti megoldásokkal, víztakarékos víz-elemekkel.
- Szántóföldi művelés nagy, összefüggő tábláin a mozaikosság kialakítása, meglévő mezsgyék, fasorok megőrzése, újak telepítése.
- Ökológiai viszonyoknak megfelelő, honos fajok alkalmazása a fejlesztések során.
- Zöldfelületek ökológiai és használati értékének növelése, zöldterületek növelése, és minőségének javítása
- Viharok elleni védelem biztosítása tudatos, előre átgondolt környezetalakítással: a hirtelen kitörő, nagy erejű viharokkal, esőzésekkel és széllesekkel szemben az épületek és burkolatok anyaghasználatának kiválasztásakor, mind a vízelvezetés méretezésénél, mind a növénytelepítésben a fajok, fajták kiválasztásában. Magánberuházások esetén a barnamezős területek (használaton kívüli ipari területek) előnyben részesítése, a városi és zöldmezős beruházások háttérbe szorítása.
- Területileg integrált, komplex örökségvédelmi, értékvédelmi beavatkozások ösztönzése, fenntartható hasznosítása.
- Jövedelemtől és életkortól függetlenül használható, mozgásra, egészséges életmódra és kreativitásra ösztönző, tiszta (köz)területek.
- Egyenlő hozzáférés biztosítása a természeti, az épített és a kulturális örökségeinkhez. Ökoturizmus, nemzeti parki turizmus fejlesztése, az ökoszisztéma szolgáltatások megőrzése, fejlesztése.

Az egyes várostérségek összehangolt tervezése – *a várostérségen belüli differenciált fejlesztési célrendszer meghatározása során* – az együtt-tervezés és a közös érdekek érvényesítésén túl figyelemmel kell lenni azokra a belső különbségekre, amelyek az eltérő településméretből, a térség gazdaságában, foglalkoztatásában és a térségben élő népesség ellátásában betöltött eltérő szerepre utalnak. Emiatt a „városias” karakterű várostérségeknek is vannak jellemzően vidékies jellemzőkkel, sajátos potenciálokkal rendelkező települései, a vidéki karakterű várostérségeknek pedig városi karakterű központjai.

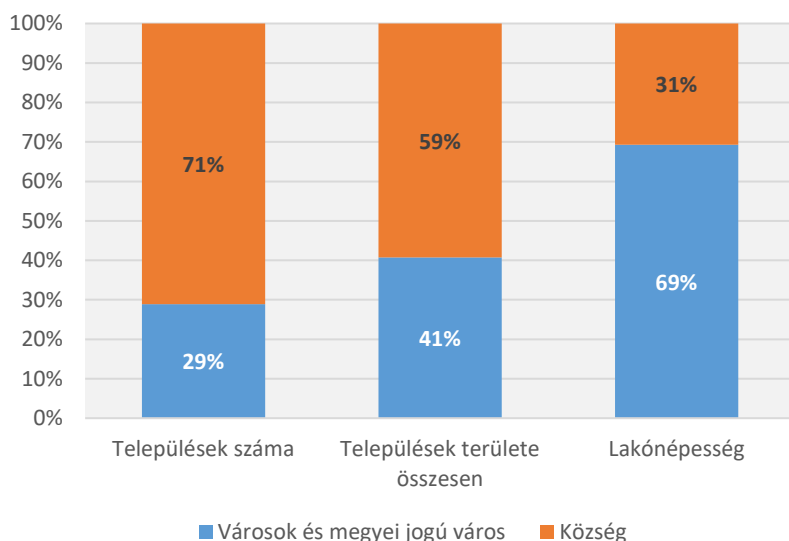
A várostérségek együtt tervezése során teret kell nyerniük a várostérségi települések által közösen kialakított és megvalósított fejlesztéseknek, és csökkennie kell a települési szinten kiosztott, és a pályázati úton elérhető fejlesztési közpénzek jelentőségének. A fejlesztések a térség egészének javát kell, hogy szolgálják.

12.3.5. Fenntartható városok fejlesztése

Pest megye a legvárosiasabb megyéje az országnak területén összesen 53 város és megyei jogú város található. Ez a településeknek ugyan mindössze nagyjából harmada, de ezeken a településeken él a megye népességének valamivel kevesebb, mint kétharmada. A demográfiai változások az elmúlt évtizedekben folyamatosan a városodás és városiasodás folyamatait erősítették a megyében. De nemcsak a népesség, hanem a gazdasági termelés nagy része is a városi terekben koncentrálódik. Ennek alapján ahhoz, hogy a megye képes legyen hatékonyan javítani a pozícióját, megoldani az egyes szakfejezetekben tárgyalt társadalmi, gazdasági és környezeti problémáit, szükséges a városokat felkészíteni arra, hogy képesek legyenek az al-

A térségek „együtt tervezése” az integrált fejlesztések lehetőségét is magával vonzza

kalmazkodásra a változó környezethez, sőt ösztönző, biztonságos (társadalmi, környezeti, gazdasági szempontból egyaránt) környezetet nyújtanak az itt élők, és az itt működő szervezetek számára. A városok számára különösen fontos, hogy a kihívásokhoz olyan módon alkalmazkodjanak, olyan megoldásokat dolgozzanak ki, amelyek hosszú távon megfelelően képesek a településen élők és az itt működő szervezetek szükségleteit szolgálni. Fontos szempont kell legyen, hogy a városok a jövőbeni fejlesztéseket komplex szemlélet alapján határozzák meg, hogy a fejlesztések szinergiája megfelelőképpen érvényesülni tudjon. Fontos hogy ez a komplex megközelítés a fejlesztések környezeti dimenzióira is kiterjedjen (vagy éppen onnan induljon ki), biztosítva a városban élők egészséges élethez, életkörülményekhez környezethez való jogát.

Városok, városi népesség Pest megyében (64. ábra)

A policentrikus városhálózat és kiemelten a járasszékhelyek funkcióinak megerősítése kiemelt cél kell legyen a 2021-2027-es időszakban. A járásközpontok egy része a fejlődésének abban a szakaszában jár, amikor a városi funkcióik részben hiányosak, a népességnövekedés miatt növekvő infrastrukturális igényekkel nem tudnak lépést tartani, vagy az infrastruktúrájuk a korábban rendelkezésre álló szűkebb EU-s fejlesztési források miatt elavultabb, mint azt a településhálózatban betöltött szerepük indokolná. Éppen ezért a 2021-2027 közötti időszakban ezeknek a településeknek a kiemelt fejlesztését fontosnak tartjuk, komplex fejlesztések révén kívánunk olyan segítséget nyújtani számukra, amely ezen az átmeneti időszakon átsegíti őket, megerősíti centrális funkcióikat és hozzájárul e városok és környezetük fenntartható működéséhez.

Operatív célok

- A városok szociális ellátórendszerének fenntartható fejlesztése, a nehéz helyzetbe került emberek, családok segítése, megfelelő infrastruktúra fejlesztésével és felzárkóztatási programok segítségével.
- Az oktatás, nevelés körülményeinek javítása, a környezettudatosság elmélyítése
- A városok közlekedésének fenntartható, innovatív átalakítása
- A városok vízgazdálkodásának ökológiai szemléletű átalakítása, megújítása

- A városok épületállományának környezeti szempontokat figyelembe vevő energetikai megújítása.
- A városok zöldterületeinek megújítása
- A hulladékgazdálkodás ökológiai szemléletű átalakítása

12.3.6. A épített környezet állapota és a lakáskörülmények fejlesztése Pest megyében.

Pest megye városiasodottsága miatt a megyében az épített környezet igen jelentős, annak ellenére, hogy sokszor a főváros tüdejeként is hivatkoznak a megyére. A megye épített környezetének legnagyobb részét a lakóépületek teszik ki, de jelentős középületvagyon is található a megyében, amelynek nem elhanyagolható része helyi vagy országos műemlékvédelem alatt áll.

A lakásállomány erőteljes növekedése megtorpant és az országos átlag alá esett vissza

A megye lakásállományának csaknem ötöde az ezredfordulót követően épült, de az agglomerálódás már jóval korábban megkezdődött, így a lakásállomány jóval fiatalabb mint az ország más részein. A kiköltözéssel párhuzamosan nemcsak a lakásépítések, hanem lakások korszerűsítése is gyorsabban történt mint másutt. Természetesen ebben is vannak területi különbségek, hiszen azokban a térségekben, ahol a szuburbanizáció nem támasztott jelentős ingatlanpiaci keresletet ott a lakásállomány megújulása is elmaradt.

A szuburbanizáció nemcsak a lakásépítéseket, de új mind a fővárostól, mind a megye más részeitől eltérő beépítési formákat alkotott. A megye sajátos beépítési formájává váltak a szuburbanizáció intenzív időszakában elterjedt lakópark típusú lakóterületek. Ezek közé tartoznak a meglévő beépítésekhez nem szervesen kapcsolódó, önálló településrészekben kijelölt új lakóterületek, de a sűrű, társasházi típusú új beépítések is (utóbbiak építését már a növekvő ingatlanárak motiválták). Sok esetben környezeti konfliktusokat és intézmény ellátottsági problémákat generálnak ezek a típusú fejlesztések, mivel a többletnépesség szükséges műszaki infrastruktúrával való ellátása nem, vagy csak késve épül ki, a befogadó települések közintézményei pedig nem képesek az ugrásszerűen megnövekedett ellátási és férőhely igények kielégítésére. Ezekkel a típusú problémákkal leginkább a megye frekvenciált agglomerációs településeiben találkozni. Szintén a szuburbanizáció által kiváltott probléma a zárt kertek benépesülése. Ezeket a parcellákat korábban hobbi-kertek létesítése céljából jelölték ki, ám kedvező elhelyezkedésük, eleinte nyomott árak miatt népszerű terepe lett az agglomerációs építkezéseknek. Ezek a településrészek azonban nem rendelkeztek és sokszor ma sem rendelkeznek az időközben megnövekedett épületállomány és népesség ellátásához szükséges infrastruktúrális elemekkel. A telkek, közterületek eredeti szerkezete miatt, utólag az infrastruktúra megfelelő elhelyezése és kialakítása is nehézkes és jelentős gondot okoz a települések számára.

A lakásállomány másik problémáját az elavult, rossz minőségű, sokszor lakhatásra nem alkalmas, komfort nélküli vagy félkomfortos lakások jelentik. Sajnos egyes periferikus helyzetű településeken, de a városok egy részében is gondot jelent a leromlott állapotú lakások, lakókörnyezet.

A növekvő népességet kiszolgálni képes mai igényeknek megfelelő középületekre nem csak az agglomeráció településein, de az egész megyében szükség volna. A középületek (állami, önkormányzati, egyházi fenntartású) jelentős része mára elavult, energiafelhasználásuk jóval meghaladja a kívánatos mértéket.

A jelentős épített örökségvagyon egy része már megújult és megőrzése lehetővé vált a következő generációk számára, azonban továbbra is számos történelmi és építészeti jelentőséggel bíró épület jövője bizonytalan, állaguk folyamatosan romlik.

Operatív célok

- A lakópark jellegű területek elmaradt közlekedési-, közmű- és intézményi infrastruktúra fejlesztése.
- A zártkertek beépítésével létrejött jelenleg problémás helyzetű településrészek megújítása, a hiányzó, elégtelen infrastruktúra kiépítése, bővítése
- A meglévő lakásállomány energetikai korszerűsítése.
- A lakótelepi lakásállomány korszerűsítése, energetikai rendszereinek megújítása.
- A leszakadó térségek meglévő lakásállományának minőségi fejlesztése.
- Önkormányzati lakásállomány (bérlakások) növelése, továbbá a meglévő lakások korszerűsítése, komfortfokozatának emelése, igénybe véve a szociális város-rehabilitációs programok indításának lehetőségét is.
- A használaton kívüli lakásállomány bevonása az önkormányzati bérlakás állomány átgondolt stratégia mentén végzett fejlesztésébe.
- A magánérős építkezések támogatása pénzügyi eszközökkel és a hatósági ügyintézés illetve a szabályozás egyszerűsítésével.
- A középületek felújítása, energetikai korszerűsítése
- Kulturáltörténeti és építészeti örökség részét képező épületek megőrzése

Az önkormányzati bérlakások számát növelni szükséges

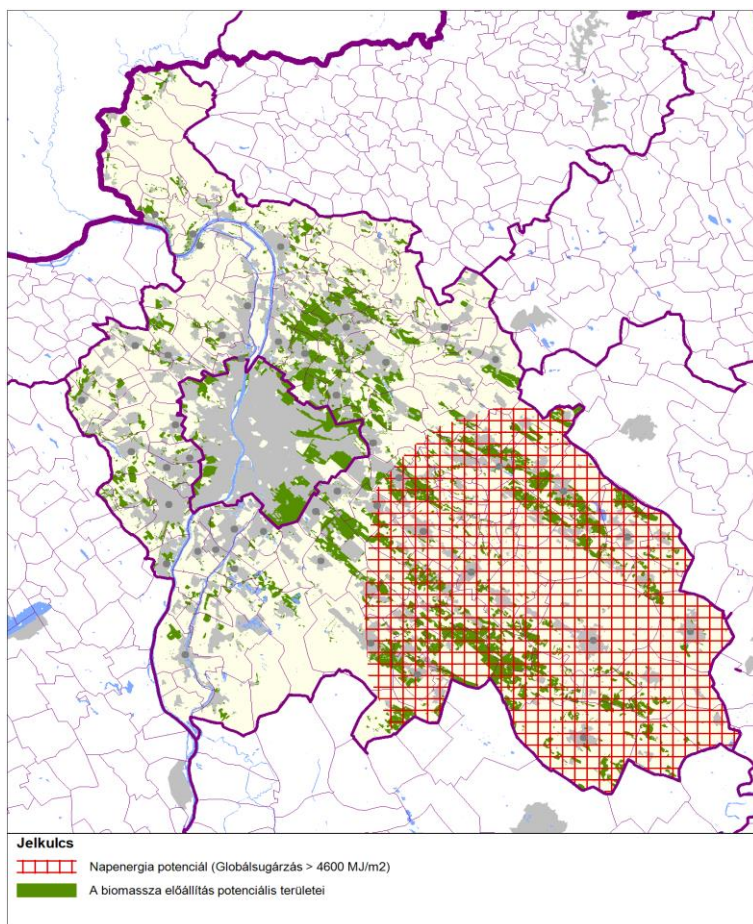
12.4. Stratégiai cél: Energiagazdálkodás, vízgazdálkodás, közműfejlesztés és környezetvédelem a térségek és települések fejlődésének szolgálatában (TF.4.)

12.4.1. Az energiagazdálkodás fejlesztésének célkitűzései

Az energiahordozók árának drasztikus emelkedése, az azokhoz való hozzáférés korlátozott volta és a globális klímaváltozás miatti környezeti kényszer egyaránt gondolkodásunk középpontjába hozta az energiagazdálkodás racionalizálásának szükségességét.

Ennek fontos eleme hazánk EU felé tett vállalásaival összhangban a megújuló energiahordozók (nap, szél, földhő, termálvíz és biomassa) arányának megyei adottságainkra építő további növelése.

Az energiagazdálkodás racionalizálása során a megújuló energiahordozók arányát jelentősen növelni kell

Energetikai célú biomassa termelés javasolt célterületei (75. ábra)

Ezzel párhuzamosan határozott lépéseket kell tennünk az energiahatékonyság javítása érdekében mind a lakossági-, mind a közösségi- és gazdasági energiafelhasználás terén.

A centralizált energetikai rendszerek rendkívül kitettek a szélsőséges környezeti változásoknak, katasztrófa helyzeteknek, ezért szükséges a rendszerek kisebb, decentralizált módon is működőképes egységekre való bontása, emiatt megnőtt a jelentősége a lokális energiatermelési megoldásoknak is.

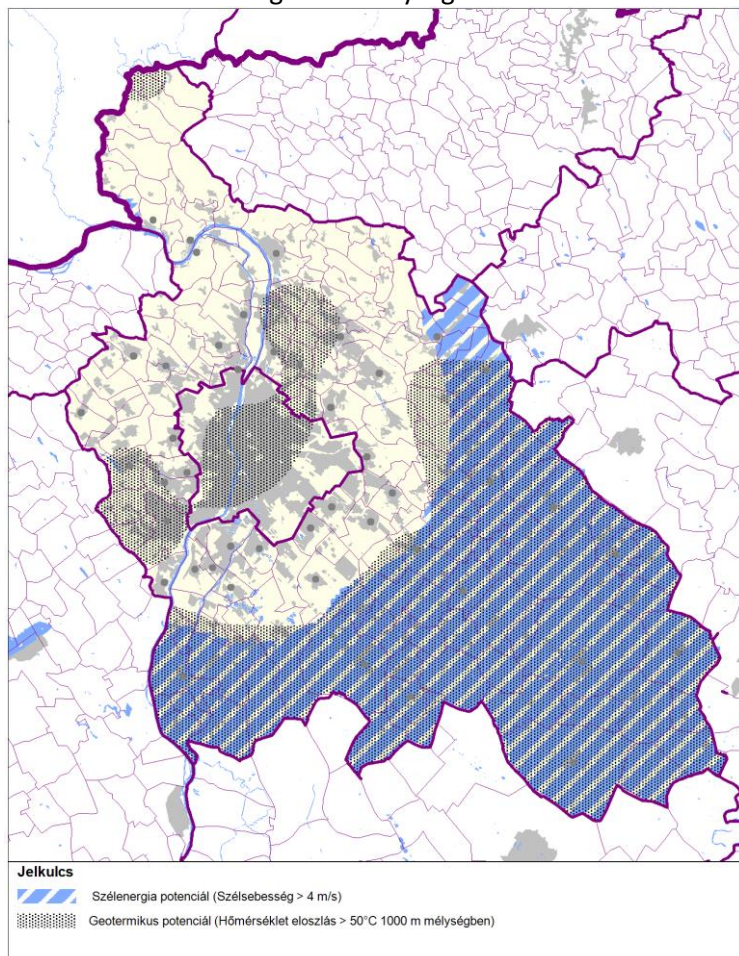
Mindezen célkitűzések jelentős szemléletbeli változást tesznek szükségessé az egyének és a közösségek szintjén is. Mivel az áremelkedések és a kiszolgáltatottság

mindannyiunkat fogékonnyá tett a változtatásokra, a szemléletformálásra a körülmények jó lehetőséget nyújtanak.

Szem előtt tartandó az energiatermelő- és szállító hálózatok, létesítmények helyki-jelölése és telepítése során a tájképvédelmi-, természetvédelmi-, arculatformálási szempontok figyelembe vétele is.

Operatív célok

- Az energiaintenzitás és primer energiaigény csökkentése illetve annak hatékonyságának növelése.
- A megye globális fosszilis energiafelhasználásának csökkentése, megújuló energiák arányának növelése.
- A zöld energia előállítása, az annak felhasználását lehetővé tevő technológiák kifejlesztése, gyártása területén működő vállalkozások fejlesztéseinek kiemelt támogatása.
- A távhőszolgáltatás további leromlásának megakadályozása, az ellátotti kör megőrzése, a távhőszolgáltatásban a fosszilis tüzelőanyagok használata helyett a megújuló energiaforrások használatának támogatása.
- Lakosság-, közületi-, és gazdasági energiafelhasználási szemlélet változtatása.
- Intelligens energiaellátó és elosztó hálózatok, decentralizált-, helyi energetikai rendszerek létrehozása, a meglévők átalakítása.
- A közlekedés energiahatékonyságának növelése a CO₂ intenzitás csökkentése.

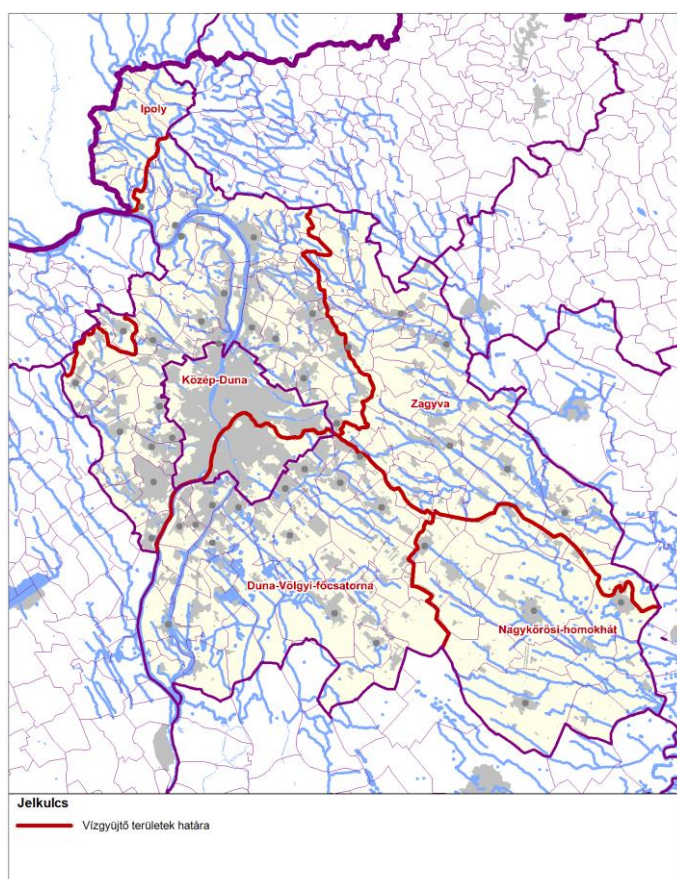
Szél és geotermikus energia potenciál Pest megyében (86. ábra)

12.4.2. A vízgazdálkodás fejlesztésének célkitűzései

Magyarország egésze fokozottan kitett a klímaváltozásnak, bár a Kárpát-medence bizonyos szempontból védelmet nyújt a gyors időjárás-változási jelenségek tekintetében, a felmelegedés és a vízgazdálkodás szempontjából a medence alján történő elhelyezkedés nem kedvező. Éven belül egyre sűrűbben váltakoznak az extrém csapadékos és a kiugróan száraz időszakok, ezért az előrelátóan megtervezett, ezáltal hosszútávon fenntartható (integrált) vízgazdálkodás egyéni, települési és területi szintű megvalósítása kiemelten fontos terület.

Bár területünkön jelentős az átfolyó vizek mennyisége, elsősorban a Dunának köszönhetően, a tartalékkolt vízkészletek egyre apadnak, ezért rendkívül fontos, stratégiai terület egyrészt az ivóvízkészletek védelme, takarékos használata, másrészt a térségen átfolyó vizekből, illetve a csapadékvízből a lehető legnagyobb mértékű tárolás és tartalékolás.

Pest megye területe még a magyar kitettségénél is érzékenyebb a klímaváltozás hatásaira, különös tekintettel a vízgazdálkodásra

Pest megye vizei és vízgyűjtő területei (27. ábra)

A vezetékes vízhálózatba bekötött lakások 95%-ot elérő magas aránya mutatja, hogy komoly fejlesztések történtek az egészséges ivóvízellátás kiépítése kapcsán. Ugyanakkor a kiépített ivóvíz-hálózat egy része elöregedett, rekonstrukcióra szorul. Az ivóvíz döntő része felszín alatti kutakból származik. A felszín alatti vizek védelme kiemelt fontosságú. Sajnos a kiemelt víz minősége romló értékeket mutat, ami miatt fokozott erőfeszítéseket szükséges tenni a további negatív tendencia megállítása miatt.

Az ivóvíz minőségének megőrzése nemzetstratégiai fontosságú feladat

Pest megyében, a természeti-, táji adottságokból eredően egyaránt jelen vannak az árvízzel, a csapadékvízzel és a belvízzel kapcsolatos problémák. Ehhez kapcsolódnak

a löszfalakkal kapcsolatos problémák (elsősorban a Duna és vízfolyások menti településeken).

Az elmúlt évtizedek csapadékszegényebb időjárása miatt tendenciaként rögzíthető a csapadékvíz elvezető rendszerek elhanyagolása, azok kiépíttetlensége, illetve a belvízelvezető rendszerek gondozatlansága, továbbá a vízjárta területek beépítése. Az időjárás szélsőségei miatt szükséges a csapadékvíz elvezető rendszerek kiépítése és a meglévők felújítása, a kapacitások áttervezése, víztározók építése. Településrendezési eszközökkel meg kell akadályozni a vizek által veszélyeztetett területek beépítését.

Komoly probléma a megyében a lakossági csapadékvíz szennyvízcsatorna-hálózatba történő bekötése, emelve a tisztítás költségeit, rontva annak hatékonyságát, esetenként és időszakosan a működőképességét. Programokat szükséges indítani a lakossági csapadékvíz-gyűjtés hatékony és egészséges körülmények közötti elterjesztésére, a csapadékvíz háztartási hasznosítására.

Ugyancsak célszerű megoldásokat találni a szennyvíztisztítókból kikerülő tisztított víz településen belül történő öntözési célú hasznosítására.

Térségi problémaként jelentkezik a kavicsbányászat során fennmaradó kavicsbánya tavak vízgazdálkodása, hasznosítása, ami kihívást jelent mind a megye mind az ország számára. A Budapesttől délre elterülő Pesti-síkságon dominánsan megtalálható területek több megoldandó kérdéskört vetnek fel. Csökkennek a termőföldterületek, a Pesti-síkságon összesen több mint 2000 ha kiterjedésű nyílt víztükör párologtatja a talajvizet, az eredeti felszínnél jóval nagyobb, többletpárologtatásából adódó vízvesztesség (15.000 – 20.000 m³/nap) meghaladhatja egy közepes város ivóvízszükségletét, a környező mezőgazdasági területek alatt a talajvíz szintje (bányánként akár 10 cm-rel) csökken, fennáll a regionális depressziós tér kialakulásának veszélye, ami a klimatikus átalakulás miatt fokozott veszéllyel jár a fennmaradó mezőgazdasági és erdőterületek vízgazdálkodására. Általában a rekultiváció nem terjed ki a tavak körüli teljes körű tájrendezésére, növényborítottság növelésére, megközelítés biztosítására, csak a bányarézsű meredekségének csökkentésére. További probléma a térségi tavak utóhasznosításának összehangolása, amit erőteljesen korlátoz a víz egészségügyi kockázata, illetve a horgászatból, a parti üdülő területek szennyvízkezelatlenségéből származó eutrofizáció veszélye.

A csapadékvíz elvezetésének és a tisztított szennyvíz felhasználásának javítása az egész megyében fejlesztendő

Operatív célok

- A rendszeresen belvízjárta területek, illetve az árvíz által veszélyeztetett területek – vízügyi tanulmányok alapján történő – lehatárolása, azok beépítése a településrendezési tervekbe.
- Komplex megyei ár-és belvízvédelmi programok kidolgozása és megvalósítása a löszfalak érintettségét is figyelembe véve.
- A veszélyeztetett települések csapadékvíz, illetve belvíz-elvezető rendszerének kiépítése és folyamatos jó karbantartása a löszfalak érintettségét is figyelembe véve.
- Vizes adottságok és lehetőségek idegenforgalmi célú (üdülés, sportolás, szabadidő eltöltés) hasznosítását előtérbe helyezni a vízpartok rendezésével (Duna, kavicsbánya tavak), fokozottabb mederkarbantartással, vízfolyások revitalizációjával, tározó tavak létesítésével, a Víz Keretirányelvben, valamint a jelenleg érvényben lévő és végrehajtás alatt álló, 1155/2016. (III. 31.) Korm. ha-

tározattal kihirdetett, „Magyarország felülvizsgált, 2015. évi vízgyűjtő-gazdálkodási tervé”-ben, valamint annak Intézkedési Programjában foglaltak figyelembe vételével..

- A megye valamennyi településének beépített és beépítésre szánt területén a vezetékes vízellátottságot teljes körűvé kell tenni. A meglévő, de elavult ivóvízhálózat rekonstrukcióját el kell végezni.
- Vízbázisok védelmét szolgáló, a még meg nem állapított hidrogeológiai védőterületek kijelölése és annak jogi rendezése, különösképpen a Dunai kavicsteraszok vízbázisai esetében.
- A kitermelt vizek vízkezelésénél a vízminőségi elvárások biztosíthatósága.
- Szennyvízelvezetés fejlesztése, a rákötési arány drasztikus növelése és a szennyvíz-kezelés kapacitásának és a tisztításra kerülő szennyvizek növelése, a tisztított szennyvíz mezőgazdasági öntözési célú hasznosításának elterjesztése.
- A csatornázatlan települések esetében csatornahálózat kiépítése.
- Tisztítatlan szennyvízbevezetések megszüntetése.
- Települési kék infrastruktúra fejlesztése (vízgazdálkodási beavatkozások): a belterület védelmét szolgáló vízelvezető-hálózat fejlesztése, rekonstrukciója; lokális vízkár elhárítási fejlesztések; csapadékvíz elvezető rendszerek védelmi töltéseinek fejlesztése, rekonstrukciója.
- A csapadékvíz-gyűjtés, tárolás, és felhasználás lakossági és közületi programjának elindítása és elterjesztése, a szennyvízhálózatra való csapadékvíz-rákötések visszaszorítása.
- A csapadékvíz elvezetés során a vízgyűjtők vízminőség-védelmének biztosítása.
- Patakok, kis vízfolyások és környezetük rendezetté tétele, azok természetes élővilágának, életközösségeinek, mederjellemzőik megőrzése mellett .
- Kavicsbányák, kavicsbányatavak országos szintű jogszabályi környezet kialakításának ösztönzése.
- Térségi bányarekultivációs tájrendezési tervek készítésének ösztönzése.

A szennyvízhálózatokra való rákötést minden eszközzel gyorsítani kell

12.4.3. A levegő minőségének védelme, zaj- és rezgésvédelem célkitűzései

Pest megye ipari szerkezete miatt nem rendelkezik olyan szennyező anyag kibocsátással, ami veszélyeztetné az itt élők egészségét. Jellemzően a legnagyobb környezeti terhelést a közlekedési ágazat gerincvonalai okozzák a szállópor megjelenése mellett. A jó levegőminőség megőrzése, illetve a megye egészére vetítve a levegőminőség javításakor figyelembe kell venni az Európai Unió 2016/2284 irányelvét az egyes légköri szennyező anyagok nemzeti kibocsátásainak csökkentéséről, ami előírja, hogy az egyes tagállamoknak milyen mértékben kell csökkenteni a levegőterhelést. A Magyarország számára előírt kötelezettség teljesítését a 1231/2020. (V.15.) Korm. határozattal kihirdetett Országos Levegőterhelés-csökkentési Program (OLP) végrehajtása biztosítja. Az OLP azokat az ipart, közlekedést, mezőgazdaságot, energia szektort és lakosságot érintő intézkedéseket tartalmazza, amelyek megvalósításával a kibocsátás-csökkentési cél várhatóan elérhető, továbbá irányt szab az ágazati szabályozások, támogatások elkövetkező években kívánatos változásához is. Az OLP célja, hogy 2030-ig a kisméretű részecske emisszió 55%-kal, az

ammónia-kibocsátás 32%-kal, a kén-dioxid kibocsátás 73%-kal, a nem metán illékony szerves anyagok kibocsátása 58%-kal, a nitrogén-oxidok kibocsátása pedig 66%-kal csökkenjen az országban a 2005-ös szinthez képest.

Operatív célok

- A levegőminőség-javítása, ahol javítani nem szükséges, ott a környezeti levegő jelenleg jellemzően jó minőségének védelme és megőrzése.
- A védendő lakó- és természeti környezetet zavaró új, ténylegesen illetve potenciálisan légszennyező források létesítésének megakadályozása.
- A szennyező gazdasági tevékenységeknél cél az „elérhető legjobb technika” bevezetése.
- Monitoring hálózatok kiépítése, meglévők fejlesztése.
- A levegő jó minőségének megőrzése érdekében a lakossági szemléletformálás, a környezettudatos magatartás ösztönzése a helyes lakossági tüzelési/fűtési szokások kialakítása érdekében. Környezetbarát közlekedési módok népszerűsítése.
- Az ipari létesítmények, depóniák, bányák, mezőgazdaság poremissziójának – a reális lehetőségeken belüli – csökkentése az ipari, növénytermesztési és állattenyésztési szagmissziók mérséklése.
- A nagy forgalmú országos főutak meglévő és tervezett nyomvonalain várható közúti forgalom zaj- és rezgésterhelésének mérséklése, további növekedésének megállítása.
- A kibocsátások (emisszió) csökkentése.
- Az érintettség és a konfliktusok csökkentése (immisszió).
- Országos repülőtér fejlesztési stratégia kidolgozásának támogatása (a területfejlesztési elképzelések, a repülési igények, a gazdasági és a környezetvédelmi szempontok összhangba hozásával). Érintett települések felé kommunikálás, egyeztetés, érdekképviselés.
- Országos és térségi repülőterek zajkibocsátása elleni aktív és passzív védekezés. A légiforgalom biztonságos lebonyolíthatóságával összeegyeztethető, racionálisan kidolgozott zajcsökkentő eljárások további bevezetésének támogatása.
- Közúti és vasúti zajjal kapcsolatos konfliktusok elleni védekezés racionálisan kidolgozott zajcsökkentő megoldásokkal a zajtérképek felhasználásával.
- A levegő jó minőségének megőrzése érdekében a lakossági szemléletformálás, a környezettudatos magatartás ösztönzése-, környezetbarát közlekedési módok népszerűsítése a helyes lakossági tüzelési/fűtési szokások kialakítása érdekében.

A lakóterületek gyors ütemű terjeszkedését nem követte a közlekedési tengelyek mentén épített zaj, rezgés és por elleni védősávok kiépítése

12.4.4. Talaj- és földvédelemmel összefüggő célok

Pest megye kiemelt értéke a termőföld. Sokáig nevezték Budapest éléskamrájának a területet, amely pozícióból erősen veszített a megye. Nem csak a pozícióvesztést, a termőtalajok mennyiségének csökkentését, mint gazdasági tényzt szükséges azonban megállapítani, hanem a termőföldet fenyegető veszélyt is, ami a kiszáradásban, a felszín alatti vizek mélyebbre húzódásában ölt testet.

Operatív célok

- A megye fontos természeti potenciálját képező termőföld minőségének és mennyiségének védelme, termékenységének megőrzése és javítása.
- A mezőgazdasági területek agro-ökopotenciáljának megőrzése és növelése érdekében cél a területre legalkalmasabb művelési ág megválasztása.
- A parlagterületek visszaszorítása, újra művelés alá vonásának támogatása.
- Vegyszerfelhasználás csökkentése a szükséges minimumra.
- Súvadás és csúszásveszélyes partfalak (lőszfalak) és környezetük védelme.

A minőségi termőföld korlátozottan áll rendelkezésre és nem bővíthető, ezért védelme elsődleges cél a jövő generációinak szempontjából

12.4.5. Hulladékgazdálkodás

A hulladékgyűjtés minden településen megoldott és bezárásra kerültek a korszerűtlen és környezetszennyező lerakók is. Azonban a hulladék hasznosítása, a válogatási kapacitás és a szelektív hulladékgyűjtés aránya elmarad a tervezett értékektől.

Tény továbbá, hogy nem sikerült valamennyi bezárt hulladéklerakót rekultiválni, melyek továbbra is terhelik a környezetet.

Galgamácsán ill. Püspökszilágyon továbbra is folyik radioaktív hulladék feldolgozás és tárolás, amely fokozott figyelmet igényel mind a terület- és településfejlesztésben.

A hulladék napjainkra már szabályozott körülmények között kerül elhelyezésre az egész megyében, újrahasznosítása azonban alacsony szintű

Operatív célok

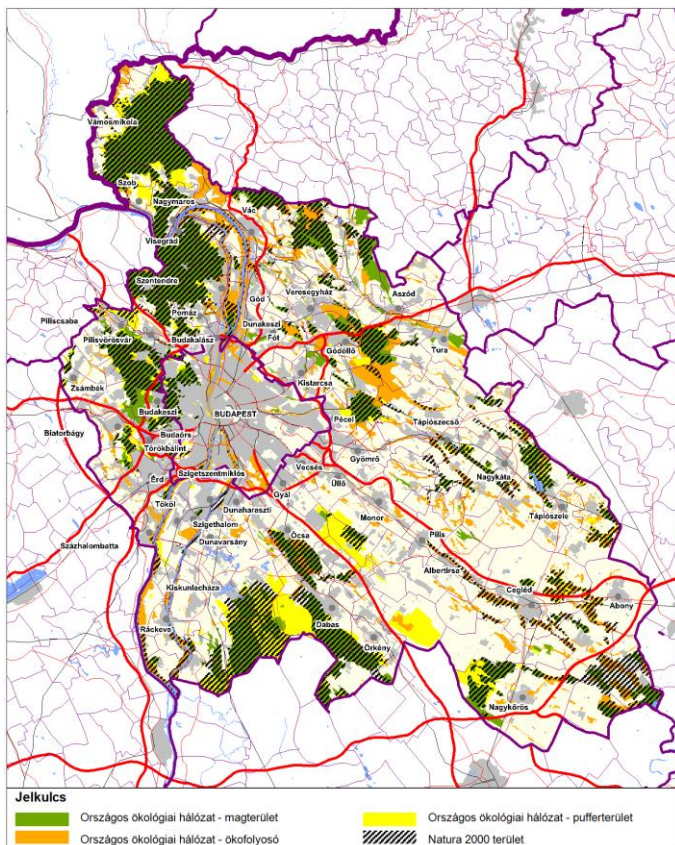
- Azoknak a fejlesztéseknek, intézkedéseknek a preferálása, amelyek elősegítik a hulladék keletkezésének megelőzését, a keletkező hulladékok mennyiségének csökkenését.
- A szelektíven gyűjtött és/vagy válogatott hulladékok minél hatékonyabb újrahasznosítása. Egységes elvek és szabályok a szelektív hulladékgyűjtésben.
- A szelektív hulladékgyűjtés kiterjesztése, más nagy tömegben keletkező hulladék típusokra is (pl. a háztartási fűzőolajok). A hulladékszigetek megtartása, kapacitás és egyéb fejlesztése.
- A hulladék felhasználási és újrahasznosítási arányának növelése.
- Lakossági szemléletformálás, amely kiterjed a tudatos vásárlásra és fogyasztásra, a hulladékok szelektív gyűjtésére már a háztartásokban, az újrahasznosított anyagokból készült termékek preferálására, a környezetbarát technológiák előnyben részesítésére.
- A vállalkozási és lakossági hulladék újrafelhasználásának ösztönzése.
- Vállalkozások ösztönzése folyamataik átszervezésére, a körforgásos gazdaság elveinek megfelelően (hulladékszegény, vagy null kibocsátású tevékenységre).
- A bezárt vagy bezárandó hulladéklerakók rekultivációjának mielőbbi elvégzése.
- A megye területén üzemelő térségi jelentőségű hulladéklerakókat hosszú távon is alkalmassá kell tenni a keletkező hulladékok befogadására és ártalmatlanítására.
- Az illegális hulladéklerakás megakadályozása, meglévő lerakók felszámolása.
- Potenciális szennyező források felszámolása.
- Köztisztaság javítása.
- Területi együttműködések kialakítása a kapacitások kihasználása érdekében.

- A zöldhulladékok gyűjtésének megszervezése, a házi komposztálás népszerűsítése.

12.4.6. A még biológiailag aktív felületek és a védett területek hálózatosságának erősítése, a megye ökológiai térszerkezetének fejlesztése

A megye természeti, táji arculatát a viszonylag kis területen nagy táji, természeti változatosság, sokszínűség határozza meg. Jelentős kiterjedésű védett területekkel és változatos táji, természeti értékekkel rendelkezik. Ebben az erősen urbanizált és a sugaras rendszerű hálózati elemekkel átszőtt térben alapvető fontosságú az ökológiai térszerkezet területének és állapotának megőrzése és fejlesztése a biodiverzitás megőrzésére vonatkozó EU-s irányelvek érvényesítése, a „zöldinfrastruktúra” elemeinek beillesztése a területi és települési tervezésbe. A megye területfejlesztési-üdülési szempontból is fontos potenciált jelentő tájakkal, területekkel rendelkezik (Börzsöny, Dunakanyar, Gödöllői-dombság, Budai hegyek), amelyek hosszú távú megőrzése természet- és tájvédelmi, valamint turisztikai érdekből egyaránt nélkülözhetetlen.

Az urbanizáció terjedése együtt jár a zöldfelületek csökkenésével

Az ökológia rendszerek akkor működnek megfelelően, ha méretük okán önfenntartók és önszabályzók, ebben tud segíteni a szigetszerű magterületek összekötése

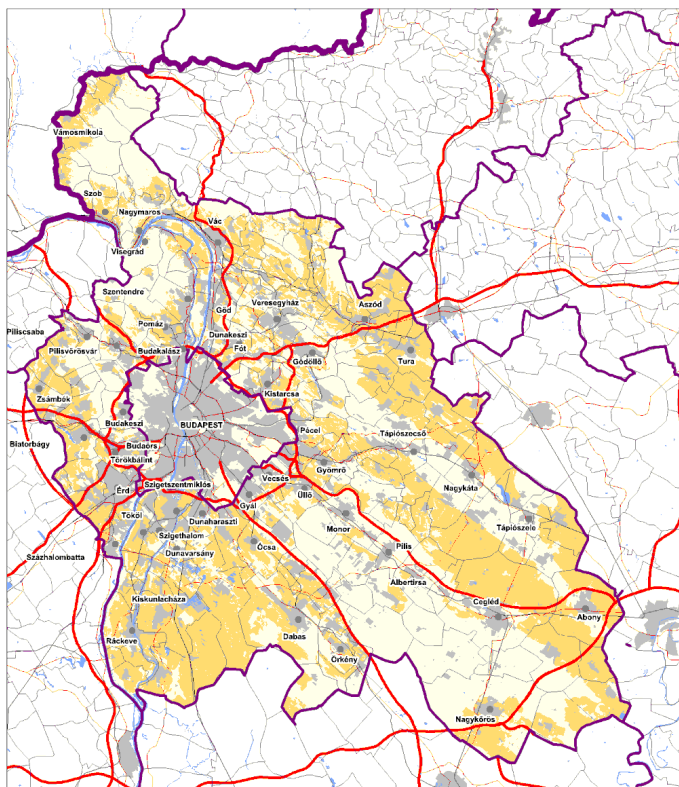
A megye ökológiai térszerkezetének fejlesztése (98. ábra)

A megye tájszerkezetének alakítása szempontjából elsődleges a megye ökológiai hálózati rendszerének kiteljesítése, a rendelkezésre álló elemek összekapcsolásával, illetve kiegészítésével. Az ökológiai hálózat legértékesebb és legmagasabb szinten védett elemei az országos jelentőségű védett természeti területek, a megye területén elhelyezkedő nemzeti parki területek, tájvédelmi körzet és természetvédelmi területek, kiegészülve a másodlagos, megyei szintű ökológiai elemekkel, amelyeket a helyi védettségű területek és valamennyi, az elsődleges hálózathoz nem tartozó természeti terület, meglévő és tervezett ökológiai- és zöldfolyosó együttese képez. Az ökológiai folyosók a megye természetföldrajzi sajátosságainak megfelelően elsősorban az erdőkhoz, vízfolyásokhoz, extenzív gyepekhez kapcsolódnak. Az

ökológiai hálózat országos elemeit kiegészítő megyei szintű alkotórészek egymáshoz és az országos hálózathoz is kapcsolódva képeznek rendszert. E rendszer célja, hogy a megye minden regionális szinten értelmezhető és jelentős meglevő és tervezett természeti, természetszerű, természet-közeli és renaturált területét magába foglalja, függetlenül ezek jelenlegi és tervezett védettségi szintjétől és tulajdonviszonyaitól.

Az ökológiai hálózat országos elemeit és a Natura 2000 hálózat kiegészítő legfontosabb megyei szintű hálózatot erősítő elemek az alábbiak:

- erdőterületek (meglevő erdők és tervezett erdősítések);
- helyi védettségű természeti területek;
- kisvízfolyások (patakok, erek, stb.) medrei és parti sávjai, valamint egyéb vízfelületek (holtágak, tavak, tározók);
- gyepterületek;
- extenzív műveléssel fenntartandó mezőgazdasági területek;
- Magas Természeti Értékű (madárvédelmi gyepter- és szántóterületek)
- zöldfolyosók (táblahatárokhoz és települési területekhez illeszkedő védő zóldsávok, KAP „zöldítések”, véderdő telepítések).

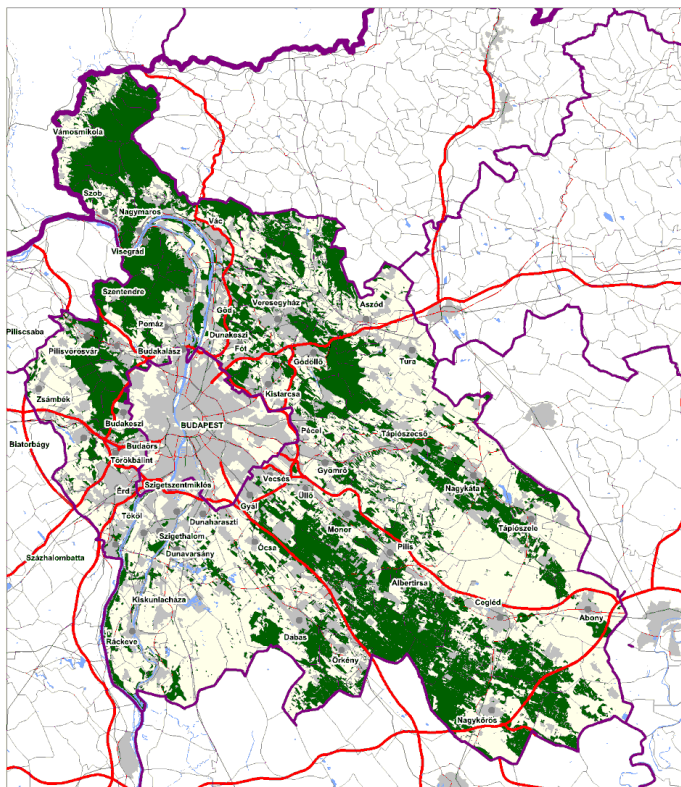

Pest megye nem véletlenül volt Budapest éléskamrája, hiszen az átlagnál jobb termőhelyi adottságokkal rendelkezik

Az országos átlagnál jobb, kiváló termőhelyi adottságú termőföldek (29. ábra)

A megye mezőgazdasága – elsősorban az alföldi részeken – jó termőhelyi adottságokkal rendelkezik, amely tekintélyes termelési tradíciókkal, intenzív kertészeti kultúrák jelenlétével, meglevő agrárinfrastruktúrával és agrár-innovációs központok jelenlétével kiegészülve biztos alapot nyújt az agrárgazdaság gazdaságon belüli pozíciójának erősítéséhez. A gazdaságfejlesztés stratégiai célja a helyben történő foglalkoztatás erősítése az önellátás. Ennek alapja a természeti erőforrások fenntartható kihasználását, hasznosítását szem előtt tartó tájgondálkodás és mezőgazdasági

művelés. A különösen értékes, magas termékenyséű szántók megmaradása elengedhetetlen. A gyomfajokkal fertőzött területek megtisztítása és újbóli művelés alá vonása, vagy a tájegységre jellemző gyepek és legelők területek térnyerése szükséges.

Erdőterületek Pest megyében (30. ábra)

Integrált átfogó célok

*Duna stratégia,
Homokhátság*

Különösen értékes, összefüggő erdőterületek találhatóak a közép-hegységi részeken, melyek azonban romboló hatásoknak vannak kitéve a beépítések növekedése

A dombsági és középhegységi területek a megye magas erdősültségű részei. Ezek egyben a megye legértékesebb erdőállományai. Az alföldi területek erdői inkább foltszerűek. A megye erdősegei a főváros és az agglomerációs települések rekreációs területeiként is pótolhatatlanok. A megyei turisztikai célok megalapozására is tekintettel a Budai-hegység, Pilis, Börzsöny erdőterületeit védeni kell, kiváltképp a terjeszkedő beépítésekkel szemben. Települési szinten a természetes állományok mellett a véderdősávok, a beépített területeket tagoló erdők védelme a cél.

Operatív célok

- Védett területek ökoturisztikai látogatásának erősítése a biodiverzitás erősítése érdekében.
- Magas Természetvédelemi Értékű területek megtartása - Vetésszerkezet, növényvédőszer-használat, betakarítás ideje, gépi munkavégzés módja, gyepek felszín védelme, legeltetés, kaszálás szabályozása.
- Tájékoztatás a támogatási és vállalási rendszerekről, lehetőségekről.
- Új zöldfelületek kialakítása, meglévők fenntartása, növelése.
- Meglévő zöldfelületek intenzitásának fejlesztése.
- Szabad területekkel tagolt települések, városközpontok kialakítása.
- Városi terek rehabilitációja és a fenntartás színvonalának javítása.
- A zöldterületek megfelelő nyilvántartása.

- Barnamezős területek átmeneti (a távlati terület felhasználás megvalósulásáig), vagy végleges hasznosítása zöldfelületként.
- Tájékoztatás, szemléletformálás a biodiverzitást veszélyeztető tényezőkről, erősítésének lehetőségeiről.
- Együttműködés az illetékes Nemzeti Park Igazgatóságokkal.

13. STRATÉGIAI CÉL: ÁTFOGÓ TERÜLETI CÉLOK (ÁTF)

13.1. Stratégiai cél: A fejlődésben elmaradott Szobi és Nagykáta illetve a lemaradó Aszódi, Ceglédi, Nagykőrösi, Ráckevei és Dabasi térségek gazdasági-társadalmi felzárkóztatása (ÁTF1)

Pest megye összetettségéből adódóan, a fejlett és jó adottságokkal, lehetőségekkel rendelkező, döntően a főváros közeli, agglomerációs térségek mellett a megyében számos, a megye északi-, keleti- és déli peremvidékén elhelyezkedő térség ugyanolyan problémákkal küzd, mint az ország más, fejlődésben lemaradó területei. Ezekben a térségekben él a megye lakosságának mintegy egyharmada, több mint 400 ezer fő, ez pedig egy átlagos magyar megye lakosságának felel meg.

A hagyományos térségi szerepek megváltozása, és különösen az elmúlt évek gazdasági folyamatai alapvető kihívás elé állították a megye egyes térségei településeit és közösségeiket. Az ipari tevékenységek és a helyi gazdaság leépülése, a helyi vásárlóerő csökkenése – a perspektíva bizonytalansága olyan változások, amelyek miatt a hátrányos helyzetű térségek felzárkóztatásához – a területfejlesztés korrekciója mellett – a térségi szerepek, pozíciók, fejlődési lehetőségek újragondolására is szükség van.

Fentiek miatt fontosnak tartjuk, hogy a további lemaradás megállítására programokat indítsunk ezen körzetekben, azok gazdasági-társadalmi hátrányos helyzetének javítása érdekében. Mindezt olyan körülmények között kell megtennünk, hogy a fejlett régióhoz való tartozás miatt a rendelkezésre álló források jóval szűkösebben állnak rendelkezésre, mint a hasonló helyzetű, de konvergencia régiókhoz tartozó térségek esetében.

A térségek egy részében már korábban is hiányoztak a növekedés feltételei, illetve folyamatosan romlott az életminőség (Szobi járás, Nagykáta járás és Ráckevei járás déli része), valamint az önkormányzatok helyzete és a helyi közösség teljesítő képessége. Más térségekben (Aszódi, Ceglédi járások), korábban kedvező tendenciák fordultak meg, a települések minden erőfeszítése, s általában kedvezőnek tekintett adottságok ellenére (gyorsforgalmi út megléte, vagy az oktatási rendszer viszonylagos fejlettsége).

Ezekben a térségekben általában jellemző a fizikai és az üzleti infrastruktúra hiányossága, a gazdaság szerkezeti problémái (a vállalkozások alacsony száma, a nagyfoglalkoztatók hiánya, a termelő és szolgáltató cégek klaszteresedésének elmaradása), valamint az agrárium és az élelmiszeripar termelésének jelentős csökkenése. Jelenleg a növekedés és a munkahelyteremtés több feltétele is hiányzik. Erősségnek tekinthető, a Szobi járás kivételével, a humán infrastruktúra viszonylagos fejlettsége, illetve az egyelőre még kedvezőnek mondható demográfia, és a közösségek viszonylagos integritása.

A felsorolt járásek – *annak ellenére, hogy Budapesthez relatív közel helyezkednek el* – 90%-ban megfelelnek a hazai hátrányos helyzetű járásokat leíró kritériumrendszernek. Ezzel összefüggésben megállapítható az is, hogy pusztán a piaci folyamatok (például a vállalati hitelezés, vagy a hazai piaci kereslet bővülése) és az általános gazdaságfejlesztési eszközök (például a termelékenység növelése, a K+F és az innováció támogatása, az oktatás általános fejlesztése) önmagukban nem elégségesek ahhoz, hogy e térségek bekapcsolódjanak a metropolisztérség gazdasági és kulturális vérkeringésébe; valamint hogy helyreálljon a közösségek önszervező és innovációs képessége, vásárlóereje.

A megye lakosságszámából mintegy négyszázezer fő él a lemaradó térségekben

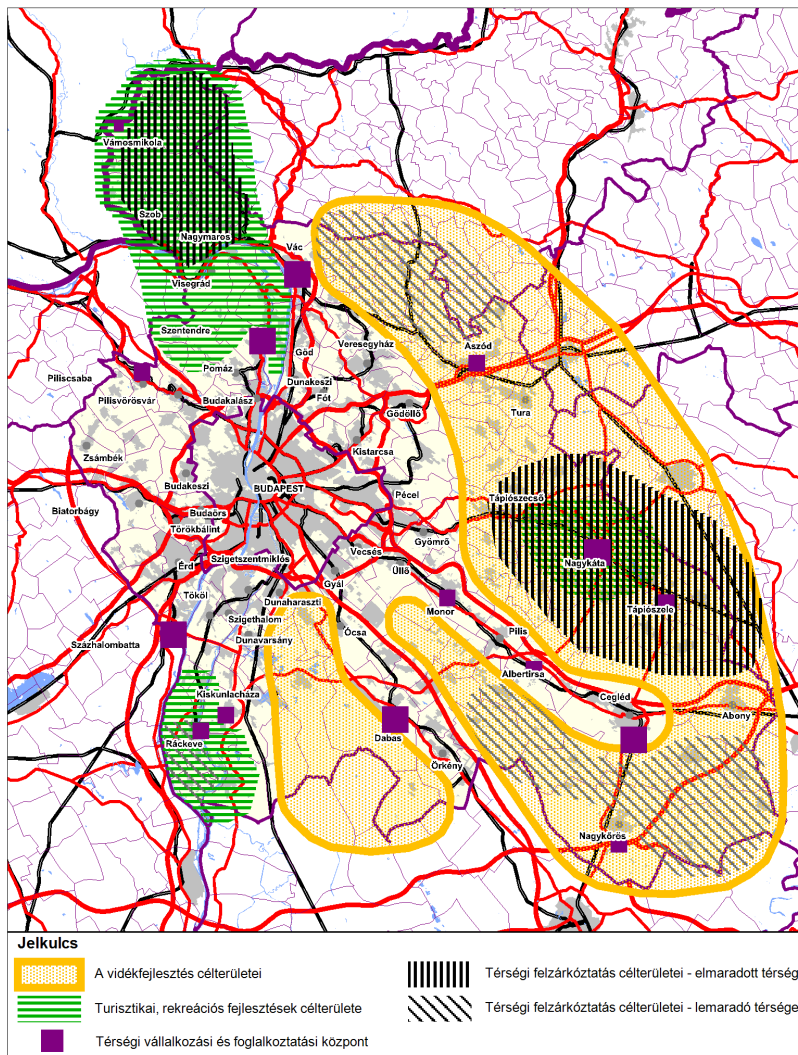
Az Integrált Területi Beruházások nagyobb térségek fejlesztésére alkalmas, összetett csomagok

A kevésbé fejlett települések leszakadásának mértéke a centrumtól való távolság arányában növekszik

A gazdasági fejlesztés alapfeltételei is hiányoznak néhol

A térségben jelenlévő foglalkoztatók, vállalkozások, és szakemberek száma nem elégséges, a szakképzés szerkezete és minősége fokozottan kedvezőtlen, a munkaerőpiacra belépő fiatalok és inaktívak gyakorlatszerzésének nem adottak a feltételei, s mindenekelőtt a járások jelenlegi státusza nem teszi lehetővé a megfelelő adókedvezmények, támogatási intenzitás, és egyéb más járások számára elérhető eszközök alkalmazását. Jelentősebb változás nélkül az érintett járásokban folytatódik az elvándorlás, a népesség összetételének kedvezőtlen változása, ezzel összefüggésben fennmarad, illetve erősödik a szakemberhiány, és csökken a vállalkozási hajlandóság.

A térségekben azonos problémacsoportok jelentkeznek, melyek közül a legfontosabbak: elvándorlás, előregedő népesség, kedvezőtlen képzettségi struktúra, a vállalkozói szféra, azon belül az agrárium gyengélkedése

Kevésbé fejlett térségek fejlesztése (31. ábra)

Az érintett térségekben alapvető cél a gazdaság és a növekedés beindítása, amelynek sajátos feltételeit meg kell teremteni – különös tekintettel a helyi gazdaság, egyes ágazati célok, a közösségek szerepének megerősítése és a befektetés-ösztönzés célkitűzéseire, valamint a fizika infrastruktúrafejlesztésére. Sajátos feladatot jelent a vállalkozások fejlesztése, a tudatosabb inkubáció és telephelyfejlesztés, az ipari parkok helyzetének és szerepének újragondolása, a nagyfoglalkoztatók letelepítése és megtartása, a járások adottságainak megfelelő szakképzés és felnőttképzés minőségi újjászervezése, a térség márképítését, valamint pozíciószerzését támogató marketingtevékenység kiemelt felkarolását, a helyi identitás erősítését – a helyi közösségi alapú kezdeményezésekkel, a partnerség elvével összhangban.

- Cél, a vállalkozások tudatos inkubációja, a vállalkozások közötti együttműködések szervezése; szorosabb, hosszán tartó és „személyre szabott szolgáltatások” fejlesztése.
- A helyi gazdaság fejlesztése a térségi erőforrásokra építve.
- A járások márkavértékének és piaci pozíciójának indirekt erősítése (védjegy, minősítési rendszer stb.).
- A technológiák, módszerek, adaptálásának erősítése, az endogén innováció lehetőségeinek tudatosabb feltárása, a meglévő termelési kultúra nyomon követése, értékelése.
- A térségek adottságainak megfelelő szakképzés fejlesztése; a képzési kínálat minőségének javítása; a munkaerőpiacra belépők szakmai gyakorlatának megszerzését szolgáló egyedi, innovatív konstrukciók, megállapodások rendszerének kialakítása.
- A közoktatás rendszerének fejlesztése, az „iskolavárosok” megkülönböztető erejének, az innovatív kezdeményezések (tehetséggondozás) alkalmazásának erősítése.
- A munkaerőpiac stabilizálása, a képzett szakmunkás, értelmiségi és menedzsment réteg megtartása, a munkahelyteremtés (nagyfoglalkoztatók) ösztönzése, valamint a diverzitás erősítése; a partnerség erősítése (például foglalkoztatási paktum).
- A közúti és a vasúti infrastruktúra fejlesztése, a fő és a ráhordó kapcsolati elemek megépítése (a térszerkezeti célokban megfogalmazottak szerint).

A koncepció térségekre szabott felzárkóztatási pályát kíván bemutatni

Fentiek értelmében Pest megye fejlesztésének kiemelt célja a hátrányos helyzetű, leszakadó Szobi, és Nagykáti, valamint a fejlődésében elakadt Ceglédi, Nagykőrösi, Aszód, Dabasi és Ráckevei térségek gazdasági-társadalmi felzárkóztatása, új munkahelyek teremtése, a foglalkoztatás növelése.

Cél a gazdasági aktivitás belső erőforrásokra és egyedi adottságokra alapozott sokszínűségének növelése, a metropolisz népességének, illetve a szűkebb környezetüknek nyújtott rekreációs, kulturális és egészségügyi szolgáltatások bővítése, az előzményekből, a korábbi termelési kultúrából következő, de stabilabb értékláncbeli pozíciókkal bíró ipari, feldolgozóipari tevékenységek letelepítése.

Cél a térségi versenyképesség erősítése, az „elrugaszkodáshoz” szükséges technológiai és innovációs kompetenciák, illetve mérethatékonyság megteremtése, az induló és a növekvő vállalkozások inkubációja. A térségek bekapcsolása a metropolisz városhálózatába, a nemzetgazdaság és a makrorégió gazdasági vérkeringésébe, a piacra jutás feltételeinek javítása, csatornáinak bővítése, piaci pozíciót erősítő integráció és stratégiai partnerségek létrehozása.

A Dél-Pest megyei térségben pedig cél a Homokhátság problémáinak Bács-Kiskun megyével közösen történő komplex kezelése.

A hiányzó infrastruktúrális elemek is hátráltatják a térségek fej-

A fejlesztési folyamat során figyelemmel kell lenni a térségekben rendelkezésre álló humán infrastruktúra képzettségi viszonyaira és a fizikai infrastruktúra adottságaira

13.1.1. Térségi specializáció Pest megye hátrányos és leszakadó térségeiben

13.1.1.1. Ipoly mente (Szobi járás)

Pest megye határ menti, fejlődésében elmaradott, régóta hátrányos helyzetű térsége. Az elmúlt évtizedek infrastruktúra-fejlesztési, felzárkóztató programjai ellenére nem sikerült sem a térség gazdaságát, sem társadalmát stabilizálni. Miközben a terület kiemelkedő táji, természeti értékekkel, turisztikai potenciákkal rendelkezik, és az elmúlt 20 évben az alapvető műszaki infrastruktúra-szolgáltatásokban korábban megvolt különbségek is jelentős mértékben kiegyenlítődték, a helyi társadalmakban korábban indult kedvezőtlen irányú változásokat csak mérsékelni sikerült, megállítani és fordítani nem. A térség lakosságszáma rendkívül alacsony, kicsi a gazdasági aktivitás, kevés a vállalkozás és a helyben elérhető munkahely, emiatt a fiatalok elköltöznek, a települések lakossága előregedő összetételű. Magyarország és Szlovákia EU-s csatlakozása, illetve a schengeni határok lebontása után nem fejlődtek ki azok a hálózati és gazdasági kapcsolatok, amelyek hozzájárultak volna a határ mindkét oldalán hátrányos térségek bekapcsolásához a gazdasági fejlődésbe.

A lakosságszámhoz mérten kiemelkedően magas hazai és EU támogatások felhasználásával is csak mérsékelni lehetett a térség leszakadásának ütemét

Operatív cél

- A felértékelendő táji-, természeti potenciálok megőrzése és fejlesztése.
- A határmenteségből adódó hátrányok felszámolása, a határon átnyúló együttműködések körének további bővítése, a meglévők mélyítése
- A térség elérhetőségének javítása, a térségen belüli közlekedési kapcsolatok fejlesztése, a kerékpáros és a gyalogos közlekedés infrastruktúrájának fejlesztése.
- A tervezett Ipoly hidak megépítése, ezzel a térség zártságának oldása.
- A térségi közösségi közlekedési kapcsolatok fejlesztését akadályozó adminisztratív korlátok lebontása, Esztergom és Párkány közösségi közlekedéssel való elérhetőségének biztosítása.
- A határon átnyúló gazdasági kapcsolatok bővítése a foglalkoztatás növelése érdekében.
- A táji potenciálok kihasználása a tájgazdálkodás lehetőségeire építve.
- Az erdőgazdálkodásban lévő potenciálok fokozott kihasználása.
- A bogyós gyümölcsök termesztési hagyományainak felélesztése és a termelésre épített feldolgozó vertikum összehangolt fejlesztése (a foglalkoztatottság és a megélhetés lehetőségeinek bővítése, a megtermelt jövedelem mind nagyobb arányának helyben tartása érdekében).
- A térségi gazdaság megerősítése.
- Szob térségi foglalkoztató központ szerepének erősítése.

A határon átnyúló kapcsolatok erősítésével, ezt segítő infrastruktúrák fejlesztésével a térség elérhetősége javulna, elzártsága oldódna

A tradicionális agrárgazdálkodás és a turizmus erősítése lehetnek a térség gazdaságfejlesztésének kulcsai

- A turizmus, a szabadidő eltöltés (Börzsönyi Kisvasút), a rekreáció sajátos formáinak fejlesztése, a minőségi szálláshelykínálatok bővítése, minőségük javítása..
- A turizmus fejlesztését indokolatlanul akadályozó építési korlátozások felszámolása (a táji értékek megőrzésének és fejlesztésének fenntartása mellett).
- A helyi társadalmak közösségi tradícióinak fejlesztése a népesség megtartása érdekében.
- Az idősödő népesség ellátását szolgáló speciális ellátó rendszerek fejlesztése.
- A térség népességvonzó képességének növelése, a tájfenntartáshoz, a táji turisztikai potenciálok kihasználásához nélkülözhetetlen fiatalabb, aktívabb és képzettebb rétegek betelepülésének, vállalkozásainak támogatásával.
- A határon átnyúló kulturális együttműködések bővítése, szorosabbá tétele.

A térségre különösen jellemzőek az elöregedő települések

13.1.1.2. Galga mente (Aszódi járás)

Bár a Galga völgye térségi potenciáljai országos összehasonlításban kedvezőek, Budapest viszonylagos közelsége, illetve az M3 autópálya kapcsolatrendszere, a térség feltártsága jó lehetőséget jelenthetne a gazdaság és a települések fejlődéséhez, e feltételek kihasználási lehetőségei romlása következtében a térség mégsem tudta megvalósítani a korábban kitűzött területfejlesztési céljait. Néhány település kivételével a lakosság előregedő tendenciát mutat, alacsony a működő vállalkozások száma, a tradicionális mezőgazdasági tevékenységek jelentősen visszaszorultak, a természeti adottságok, turisztikai potenciálok, a termálvízben rejlő lehetőségek nincsenek kiaknázva. Gazdasági-, társadalmi mutatói a leszakadó térségek mutatóit közelítik, ezért e két területi egységből álló térség (a Felső-Galga mente és az Alsó-Galga mente) fejlesztése megyei szintű támogatást és összehangolást igényel.

A térségre jellemző az előregedő lakosságszám, a vállalkozások számának csökkenése, a mezőgazdaság visszaszorulása

Operatív célok

- A térségi potenciálokra építő gazdaságfejlesztés.
- A helyben foglalkoztatás lehetőségeinek bővítése, vállalkozási övezetek kialakítása a mikrotérségi központokban (Aszódon, Turán, és Galgamácsán).
- Az M3-as autópálya biztosította térségi gazdasági kapcsolatok lehetőségének kihasználása Bag és Aszód térségében.
- Iklad ipari hagyományaira alapozott gazdaságfejlesztés.
- Foglalkoztatást ösztönző programok kidolgozása és támogatása.
- Kis- és középvállalkozások szerepének növelése.
- Versenyképes mezőgazdaság kialakítása a Felső Galga mentén elsősorban a szántóföldi- az Alsó Galga mentén a kertészeti termelési adottságokra és tradíciókra építve:
 - területi alkalmassághoz igazodó földhasználati struktúra kialakítása;

Az M3-as autópálya és az ipari hagyományok nincsenek kihasználva

Megvalósítható a mezőgazdaság újra pozicionálása, alapozva a rendelkezésre álló tudásra

- az agroökopotenciál kihasználására alkalmas új, piacképes termékek előállításának ösztönzése, a gödöllői Szent István Egyetem innovációs potenciáljának széleskörű alkalmazásával;
- az ökológiai (Galgafarm) módszereinek elterjesztése, eredményeinek széles körű hasznosítása;
- a geotermikus energia hasznosítása elsősorban a kertészeti termékek előállításában;
- a fiatal gazdálkodók és vállalkozásaik kiemelt támogatása az új korszerű termelési és a gazdálkodási ismeretek gyakorlatba ültetésével;
- a termékek piacra jutásának támogatása;
- a termelő és értékesítési szövetkezési formák támogatása.
- Természeti és környezeti adottságokhoz alkalmazkodó komplex turisztikai struktúra kialakítása, turisztikai termékcsomagok létrehozása:
 - A turai kastély turisztikai hasznosítása;
 - Az ökoturizmus fejlesztése;
 - A térségi termál potenciálok jobb kihasználása;
 - A turisztikai vonzerők elérhetőségének javítása a térségi és helyi kerékpáros nyomvonalak és létesítmények kiépítésével.
- Kulturális örökségi, épített környezeti értékek megóvása (kiemelten Aszódon és Turán).
- Vonzó táj- és településképző kialakítása.
- Egészségügyi, oktatási és szociális ellátások, szolgáltatások összehangolása, együttes fejlesztése.
- Aszódi és a Nagykátai járás területi jelentőséggel bíró ellátó és szolgáltató szerepének újjászervezése.
- Együttműködés Nógrád megyével a térség felzárkóztatásában, megyehatáron átnyúló közös akciók megszervezésével és a fejlesztési programok összehangolásával.
- Hátrányos helyzetű társadalmi rétegek munkába állásának elősegítése.

A térségben az ökológiai (Galgafarm) módszereinek elterjesztése, eredményeinek széles körű hasznosítása és a turizmus lehetnek a fejlesztendő területek

A térségi központok szervező erejét erősíteni szükséges

13.1.1.3. Tápió mente (Nagykátai járás)

Pest megye keleti belső periferiája, amely térség települései a Budapestre irányuló vasútvonal által lehetővé tett ingázás következtében növekedtek az elmúlt évszázad első felében (*eredeti népesség eltartó képességükhöz képest*). Az 1960-as évek óta a népességszám folyamatosan csökken, a térség egésze hátrányba került, erőteljesebben érzékelhetők a gazdasági válság tünetei.

A térség kívül esik azon a dinamikus fejlődő városkörnyéki zónán, amelyen belül a főváros kedvező hatásai még érvényesülnek. A Tápió mente gazdaságának és népesség megtartó képességének gyengesége, a helyben foglalkoztatás rossz lehetőségei miatt (*eredményét tekintve*) rendkívül kedvezőtlen népességcsere zajlik ebben a térségben. Miközben a statisztikai adatok szerint a települések népesség száma stabil (*legalábbis nem csökken*), az aktívabb, képzetesebb és fiatalabb rétegek elköltöznék a térségből, húzódnak a

A térségben aktív népességcsere történik, melynek hatására a képzetesebb lakosok vándorolnak el

főváros, illetve az agglomeráció felé. Helyükbe legtöbbször kevésbé képzett, sokszor alacsonyabb társadalmi státuszú rétegek költöznek *(részben Budapestről olyanok, akik nem bírják fizetni a városi lakás magas fenntartási költségeit, illetve a részleges önellátás lehetőségének hiánya miatt a magasabb megélhetési költségeket)*. Részben pedig olyanok, akik a jobb munkalehetőségek és megélhetés reményében az ország távolabbi térségeiből költöznek ide, a fővároshoz olyan közelségbe, ahonnan még elérhetők a budapesti munkahelyek, ahol az alacsonyabb ingatlanértékek még lehetővé teszik a költözést.

A Tápió mentén belül is eltérő adottságú és fejlesztési potenciálú települések csoportjai határolhatók le. A belső Tápió mente települései *(Mende, Süllysáp térségében)* erőteljesen agglomerálódnak. Jövőjük is a budapesti foglalkoztatási lehetőségek sokszínűségéhez kötődik. Az MO keleti szektor kiépítésével e településeken bővülnek a gazdaságfejlesztés lehetőségei is, bár az agglomeráció településeinél kisebb mértékben, de bővül a helyi gazdaság. A térségen belüli összehasonlításban stabilabbak és magasabb fejlődési potenciállal rendelkeznek a vasút által érintett települések. A Tápió mente belső periferiái a vasúttól távolabbi települések relatív hátránya erőteljesebb.

A térség települései a közelség ellenére sem integrálódhatnak a főváros vonzáskörzetébe, mivel az elérhetőség nem megfelelő

Operatív célok

- Ökotérség kialakítása, a Budapest közelségében egyre inkább felértékelendő táji-, természeti potenciálok megőrzése, fenntartható módon való használata és fejlesztése.
- Az agrárgazdaság megújítása a térségi sajátosságok figyelembevételével.
- Új, alternatív kultúrák terjesztése részint a szántóföldi növénytermesztés, részint a művelési ágak vonatkozásában (ipari növények, vetőmagtermesztés, erdősítés és ültetvény-telepítés).
- A kistermelői kört integrálni képes, feldolgozó és értékesítő vállalkozások megtelepedésének, esetleg a termelők ilyen célú szövetkezeti társulásának támogatása.
- A természeti értékek védelme és fejlesztése, a gazdasági tevékenységek során az ökológiai szempontok kielégítése, a térség táji unikalitásainak, a természeti területek biodiverzitásának fenntartása.
- A táj- település- és térségmenedzselés, a térségi szemlélet erősítése, térségi integrált programok kidolgozása.
- A fejlesztésben való közös érdekek feltárása a térség településeiben, azok mentén – a korábbi sikeres közös programok eredményeire építve – a közös integrált fejlesztési programok kezdeményezése.
- A térség jövedelemtermelő képességének erősítése, ezzel a népesség megtartó képesség javítása, a kedvezőtlen népességcsera megfékezése.
- Átfogó gazdaságfejlesztés, a helyi foglalkoztatás lehetőségeinek bővítése elsősorban a mikrotérségi központokban (Nagykátán, Süllysápon, Tápiószelén).
- A térség tőkevonzó képességének növelése, a tőkebeáramlás és a tőkebefektetés ösztönzése.
- A munkaerőt versenyképesé tenni oktatási, képzési – továbbképzési eszközökkel.

A térség természeti értékei jelentősek, melyekre jobban lehetne építeni

- A helyi gazdaság fejlesztése elsősorban a helyben foglalkoztatás lehetőségeinek bővítése a népességmegtartó és népességvonzó képesség erősítése érdekében.
- Az induló és a növekvő vállalkozások inkubációja.
- A fővárossal való korábbi egyoldalú kapcsolat helyett kétoldalú kapcsolat kialakítása, a fővárosi gazdasági térhez fűződő kapcsolatok erősítése, ennek érdekében a közúti összeköttetés minőségi javítása. (A minőségi útkapcsolat biztosítása nem csak a térségből bejáró forgalom miatt, hanem a kétirányú áruszállítás, és a fővárosból való kijutás elősegítése miatt szükséges. A légvonalban közeli, de eljutási időben mégis távoli járás hátránya más járással szemben jelentősen csökkenthető a közlekedés színvonalának emelésével). A Tápió menti főút megvalósításának előkészítése, a települések belterületeit elkerülő szakaszok megvalósítása.
- A közösségi közlekedés feltételeinek fejlesztése, az elővárosi közlekedés rendszerének kiterjesztése, a vasútra ráhordó közlekedés bővítése elsősorban a belső Tápió mentén (valamint a vasút által érintett településeken).
- A vidékfejlesztés komplex eszközrendszerének alkalmazása elsősorban a térség agglomerálódó területein (Sülysápon, Menden, Urin) kívül fekvő térségben és településeken.
- Átfogó térségi vízgazdálkodás feltételei kialakítása, a vízvisszatartás és a víz-elvezetés egyensúlyának megteremtése. A felszíni vizek komplex hasznosítása mellett a vízkárok csökkentése, dombvidéki víztározók kialakítása, turisztikai hasznosítása.
- A turizmus térségi potenciálokat figyelembe vevő fejlesztése (lovak és kerékpáros turizmus, vadászat), a kínálat és a szolgáltatások hálózatba szervezése, a kapcsolódó vendéglátási szolgáltatások fejlesztése.
- Helyi tradíciókra épülő társadalomfejlesztés.
- A közművek területén meglévő infrastruktúra hiányosságok pótlása és a környezetvédelmi problémák megoldása (a megkezdett szennyvíz- és kommunális hulladék programok folytatása).
- A térségben élők életminőségének javítása.

A lakosság lemaradása jelentős az oktatás, képzés, piacképes tudás terén, amit javítani kell

13.1.1.4. Dél-Pest megye (Cegléd, Nagykőrös)

A Ceglédi és Nagykőrösi járások közlekedési szempontból kedvező helyen találhatók, mégis fejlődésük magakadt. Ennek legfőbb oka a társadalom megújulásának hiánya. Népségüket nem hízlalta a szuburbanizáció, így arra az öregedés jellemző. A népesség iskolázottsága is viszonylag alacsony így gátolja a magas hozzáadott értéket előállító termelés meghonosodását. A térség helyzetét nehezíti Kecskemét és Budapest szívó hatása is, amely a népességmegtartó képességét csökkenti e térségeknek. Ugyanakkor a térségek számos kitörési ponttal rendelkeznek. Jó bázis lehet a jelentős szakképzési centrum, a Cegléden és Nagykőrösön elérhető gyógyvíz és az a köré kiépülő turisztikai infrastruktúra, a kedvező közlekedési adottságok és helyzet révén a globális értékláncokba való bekapcsolódás.

A feldolgozóipar leépülése, a könnyűipar megszűnése a térség amúgy sem túl erős gazdaságára komoly terhet ró

Operatív célok

a) Gazdasági szerkezet megújítása

- A térség ökológiai rendszerhez igazodó, egyedi, versenyképes és fenntartható gazdasági és turisztikai struktúrák kialakítása.
- Térségi adottságokra épülő ipari struktúra fejlesztése:
 - vállalkozási övezet és ipari parkok fejlesztése;
 - helyi termékvertikumok kialakítása;
 - a környezetipar fejlesztése elsősorban a megújuló energiaforrások széles körű kihasználására és hasznosítására építve;
 - új, speciális beszállítói kapacitások kiépítése a kecskeméti járműipari klaszterhez kapcsolódóan elsősorban Nagykőrös térségében;
 - egészségipar fejlesztése a ceglédi és nagykőrösi kórház bázisán a kedvező gyógyvízi adottságok kihasználására;
 - kis- és közép vállalkozások szerepének növelése.
- Integrált Területi Beruházási övezet (ITI) potenciális kialakítása Jász-Nagykun-Szolnok és Bács-Kiskun megyékkel.
- A meglévő (vasútra alapuló) logisztikai potenciál kihasználása Cegléden, távlatban pedig a Budapestet elkerülő VO teherszállító vasútvonal, illetve az M8 autópálya kiépítésével erőteljesen megnövekvő gazdasági és logisztikai potenciál összehangolt kihasználása.
- Környezeti adottságoknak megfelelő tájgazdálkodás kialakítása a gödöllői Szent István Egyetem, illetve a tápiósztelei Növényi Diverzitás Központ (NÖDIK) innovációs potenciáljára építve.
- A piacképes, hagyományos termékstruktúrán túl a térség agro-öko potenciálja kihasználására alkalmas új, piacképes termékek előállításának ösztönzése, erre épülő feldolgozóipari kapacitások fejlesztése:
 - a területi alkalmassághoz igazodó földhasználati struktúra kialakítása;
 - földprogram megvalósítása;
 - a fiatal gazdák (gazdálkodók) és vállalkozásaik kiemelt támogatása;
 - az új korszerű termelési és a gazdálkodási ismeretek (SZIE) gyakorlatba ültetésének támogatása;

A megye egyik ITI övezete lehet a Dél-Pest megyei régió

Jó adottságok vannak agrárium, az élelmiszer gazdaság és logisztikai fejlődés terén

- a termékek piacra jutásának támogatása;
- a termékek helyben feldolgozásának és fogyasztásának támogatása;
- a termelő és értékesítési szövetkezési formák támogatása.
- Az egészséges élelmiszerek előállítására képes versenyképes mezőgazdaságra alapozó élelmiszer-feldolgozó ipar térségi potenciáljainak helyreállítása, a piaci pozíciók visszaszerzése.
- A geotermikus energia hasznosítása elsősorban a kertészeti termékek előállításában.
- Vidékfejlesztési központ kialakítása.
- Természeti és környezeti adottságokhoz alkalmazkodó komplex turisztikai struktúra kialakítása, turisztikai termékcsomagok létrehozása:
 - ökoturizmus fejlesztése;
 - a természeti-, környezeti terhelhetőségnek megfelelő aktív turizmus fejlesztése;
 - a falusi és agroturizmus kínálatának bővítése;
 - kulturális turizmus vonzókéességének növelése;
 - egészségturizmus fejlesztése.

A tanyás térség a vidéki és ökoturizmus célterületei lehetnek

b) Környezeti és ökológiai állapot fenntartható fejlesztése

- A környezeti állapot javítása a vízkészlettel való ésszerű gazdálkodással, a vízminőség védelmével és fenntartható használatának megvalósításával.
- Természeti értékek megóvása, fejlesztése, a táji és települési környezet védelme, fejlesztése.
- Biodiverzitás megőrzése, a természeti értékek folyamatos felmérése és védelmének biztosítása.
- Kulturális örökségi, épített környezeti értékek megóvása (*kiemelten Nagykőrös, Cegléd és Abony vonatkozásában*), ezek funkcionális fejlesztése.
- Vonzó táj- és településképző kialakítása.
- Területalkalmassághoz igazodó földhasználati struktúra kialakítása.

A Homokhátság fejlesztése során a térség környezeti állapotának javítása is megtörténhet

c) Térségi és települési infrastruktúra fejlesztése

- A térség népességének kitörési esélyeit javító külső és a belső közlekedési kapcsolatok javítása:
 - a térség külső elérhetőségének javítása a nemzetközi közúti közlekedési folyosók, a kapcsolódó országos közúti főhálózat, valamint a vasúti fővonalak fejlesztésével;
 - a térség belső kapcsolatainak javítása az alsórendű közúthálózat fejlesztésével;
 - a közösségi közlekedési létesítményei és szolgáltatásai színvonalának emelése.
- Belvízvédelmi létesítmények fejlesztése, a rendszerek rekonstrukciójának és fenntarthatóságának biztosítása.
- A járási és települési infrastruktúrállátó rendszerek megfelelő fejlesztése:
 - szennyvízkezelés és szennyvízcsatorna-hálózat fejlesztése, korszerű egyedi szennyvíz elhelyezési kislétesítmények alkalmazása;
 - nem közművel összegyűjtött háztartási szennyvíz kezelésének kialakítása;
 - települések, településrészek, ivóvíz-ellátottsági problémáinak kezelése, elavult ivóvíz-hálózat rekonstrukciója;

A belső közlekedési kapcsolatok javítása elengedhetetlen

- infokommunikációs rendszerek kialakítása.
- Turisztikai alap- és speciális infrastruktúra fejlesztése:
 - a turizmust kiszolgáló létesítmények színvonalának és kapacitásának növelése;
 - turisztikai marketing fejlesztése, információs rendszer kialakítása;
 - turisztikai vonzerők és a települések elérhetőségének javítása a nemzetközi, országos, térségi és helyi kerékpáros nyomvonalak és létesítmények kiépítésével;

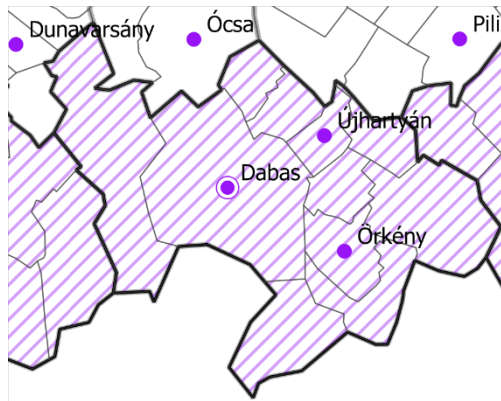
d) Humánerőforrások fejlesztése

- Alap- és középfokú oktatás, valamint szakképzés térség specifikus fejlesztése *(Az alapképzés, átképzés, felnőttoktatás és a turisztikai szakmai képzés feltételeinek javítása).*
- Foglalkoztatást ösztönző programok kidolgozása és támogatása.
- Stabil egészségügyi alapellátás biztosítása, az idősek szakellátásának és gondozásának fejlesztése.
- Rekreációs és regenerációs lehetőségek feltételeinek fejlesztése. Szabadidős szolgáltatások fejlesztése.
- Civil szervezetek működésének elősegítése.

A környezeti és természeti adottságokra az egészségipar is jó eséllyel építhet

13.1.1.5. Dabasi járás

A Dabasi járás viszonylag nagy területet ölel fel, azonban népsűrűsége alacsony. A 614km² es területen mindössze 11 település található. Néhány település kivételével a lakosság lassan öregszik, járás vándorlási egyenlege ugyan enyhén pozitív, de csak lassú növekedést eredményez. A járásban élők iskolázottsága alacsony, kevés a képzett munkaerő, amely a térség további növekedését jelentősen limitálja és behatárolja annak irányait. Magas a mezőgazdaságban működő vállalkozások száma, míg az ipar, építőipar aránya átlagosnak mondható a megyében, bár a magyarországi átlagnál jóval magasabb. A jelentősebb ipari foglalkoztatók a térség központi településein, a Dabasi ipari parkban, Újhartyánon az ipari parkban és Bugyi településen az Obo Bettermann Ipari Parkban működnek. A feldolgozóipari vállalkozások elsődlegesen a kisebb hozzáadott értékű gyártás-összeszerelést végzik. Alacsony a szolgáltatás területén működő cégek száma és aránya is. A térségben jelentős turisztikai attrakciót nem találunk, viszont több szálloda és panzió is működik, mely a rendezvényekre, csapatépítő tréningekre alapozva érnek el üzleti sikereket.

A járás térszerkezetére jellemző az É-D-i közlekedési tengelyekhez, az M5 autópálya és a Lajosmizse-Budapest (142.sz.) vasútvonalra való nagyfokú kötődés. Ezek a közlekedési kapcsolatok segítik a járásközpont elérhetőségét is a környező településekről. A térség egyértelmű központja Dabas. Valamennyi közszolgáltatás és közintézmény megtalálható a városban. Pest megyében itt is nagyon hiányzik egy magasabb rendű K-Ny-i közúti kapcsolat, amely folytatása lehetne a Cegléd-Albertirsa-Dabas 405 jelű útnak tovább Ráckeve irányába, át a Dunán, Adonyig (Dunaújváros)

összekötve ezzel több olyan települést, melyek szinte bezárva vannak a Csepel Szigeten, illetve 51-es út mentén.

Operatív célok:

- A középfokú oktatás intézményeire építve a szakképzés átalakítása bevonva a közeli feldolgozóipari vállalatokat, új a jövőbe tekintő képzési formák kialakítása.
- Dabástól nyugati irányban építendő K-Ny-i irányú, új közlekedési kapcsolat megépítése, vagy az alsórendű utak fejlesztése.
- Lajosmizse-Budapest vasútvonal villamosítása és elővárosi közlekedési rendszerbe való bekapcsolása, majd a közösségi közlekedés párhuzamos viszonylatainak felülvizsgálata és racionalizálása.
- A hátrányos társadalmi helyzetű lakossággal rendelkező településeken szociális felzárkóztató programok és képzési programok indítása.
- A nemzetiségi hagyományok és értékek megőrzésének elősegítése.
- A térségben működő -beszállítói tevékenységet végző- vállalkozások tovább fejlődésének elősegítése, K+F tevékenységek támogatása és ösztönzése, a térségben meglévő ipari-, vállalkozói parkok továbbfejlesztésének, újak kialakításának támogatása.
- A fiatalok térségben tartása, vagy térségbe vonzása lakhatási, bérletelési programmal.
- Digitalizáció támogatása, újabb/nagyobb sebességű digitális hálózatok kiépítésének támogatása annak érdekében, hogy a térségre jellemző ingázás mértéke tovább csökkenjen.

13.1.1.6. Ráckevei térség

Ráckeve térsége kedvező táji-, természeti és üdülési potenciáljai, Budapesthez való viszonylagos közelsége miatt korábban soha nem tartozott Pest megye „leszakadó” térségei közé. Az üdülési szokások megváltozása, a hétvégi házas üdülőterületek iránti érdeklődés csökkenése, valamint a gazdaság általános válsága következtében az elmúlt időszakban megtorpant e térség – különösen annak Csepel szigeten lévő részének – fejlődése. Ezért indokolt a megyei területfejlesztési koncepcióban rögzíteni a térség felzárkóztatásának szükségességét. Amennyiben ez nem történik meg, kiváló fejlesztési potenciálok maradnak kihasználatlanok Pest megye e sajátos térségében.

A Csepel sziget déli területe Ráckeve és térsége pozíciója is romlott az elmúlt évtizedben

Operatív cél

- A Ráckeve és Kiskunlacháza várospár központi-, (és foglalkoztatási központi) szerepének erősítése, a térségi gazdaság erősítése, a kis- és középvállalkozások szerepének növelése.

- A helyi foglalkoztatást ösztönző programok támogatása.
- Vállalkozási övezet kialakítása Kiskunlacházán.
- A kiskunlacháza-i repülőtér, mint fejlesztési potenciál kihasználása a térség gazdasága fejlesztéséhez.
- A repülőtér pozicionálását és fejlesztését segítő közúti hálózatfejlesztés: első ütemben az 51-es út várost elkerülő szakaszának, távlatban pedig a Százhalombatta – Kiskunlacháza – Dabas – Nagykáta – Hatvan új, haránt irányú kapcsolatokat biztosító országos főútnak (és a szükséges Duna hidaknak) megépítésével.
- A Százhalombattától délre fekvő Duna szakaszon olyan fejlesztési zóna kialakításának előkészítése, amely miközben alkalmas lesz az itt tervezett új kikötő, az új főút és a repülőtér jelentette kiemelkedő logisztikai potenciál kihasználására, nem veszélyezteti a Duna mente ökológiai értékei fennmaradását és az egészséges ivóvíz kitermelés lehetőségeit.
- Az elsősorban a Soroksári (Ráckevei) Dunára alapozó üdülési potenciál kihasználása az R/S/D vízparti szabad területeinek bővítésével, közcélú hasznosításával, illetve a háttérterületek fejlesztésével.
- Az R/S/D környezeti megújítására folyamatban lévő program folytatása és befejezése (a szennyezett iszap eltávolítása, a vízminőség javítását szolgáló komplex programok megvalósítása, a vízpart revitalizációja).
- Természeti és környezeti adottságokhoz alkalmazkodó komplex turisztikai struktúra kialakítása, a turisztikai termékcsomagok megújítása, minőségi szállásférőhelyek bővítése, a természeti értékek megőrzésével.
- A vízi sportok fejlesztése.
- A Ráckevei-Duna ágban víziturisztikai kikötőhelyek létrehozása. A motoros és emberi erővel hajtott vízi járművek számára elkülönített zónák kijelölése a vízben töltött szabadidő biztonságának érdekében. A vízitúra megállóhelyek számának bővítése, a meglévő megállóhelyek szolgáltatási színvonalának fejlesztése.
- A dunai hajózás jelentette potenciál jobb kihasználása (elsősorban a R/S/D-n).
- A horgászat és a kerékpáros turizmus fejlesztése a háttérszolgáltatások színvonala erősítésével.
- A termál potenciálok jobb kihasználása.
- Kulturális örökségi, épített környezeti értékek megóvása, fejlesztése és fenntartható hasznosítása (kiemelten Ráckeven, Makádon).
- Vonzó településképp és a rekreációs funkciók fejlesztéséhez nélkülözhetetlen színvonalas települési környezet kialakítása.
- A térség erdősültségének növelése az üdülési potenciál növelése szolgálatában.

A Duna stratégia megvalósításában a térség komoly szerepet vállalhat

A Dunához, mint turisztikai potenciálhoz kapcsolódó további fejlesztések, a mellékág revitalizációja javítaná a járások helyzetét

Pest megye vidéki térségei fejlesztésében, de kiemelten a Szobi, és Nagykátai, Ceglédi, Aszódi és Ráckevei térségek fejlesztésében és felzárkóztatásában kiemelt jelentősége van a vidékfejlesztés országosan kidolgozott komplex eszközkészlete

összehangolt alkalmazásának. A vidékpolitika (mint azt az OFTK tervezete is megállapítja) akkor lehet hatékony, ha – sajátosságait megtartja, de – integrálódik a területfejlesztési politikába.

13.1.2. Az országos vidékpolitika funkciója a vidéki térségek fenntartható fejlődésének biztosítása.

Ennek fő célkitűzései és elemei Pest megye vidéki térségei vonatkozásában is relevánsak, azok alkalmazása szolgálja a megye leszakadó térségei fejlődését.

- A táj, a természeti értékek és erőforrások védelme és fenntartható használata, az ökoszisztéma szolgáltatások megőrzése, a környezetminőség javítása.
- Egészséges és biztonságos élelmiszer előállítás és ellátás.
- Megélhetés, kedvező életfeltételek és életminőség biztosítása a vidéki népesség számára.

(Országos) Vidékpolitikai jövőkép

„Gazdasági funkciójukban megerősödött, a működő helyi gazdaságra, benne az európai többfunkciós, ökoszociális funkciókat (tájfenntartás, természeti erőforrások és biodiverzitás megőrzése, népességmegtartás és foglalkoztatás) teljesítő, jó minőségű, egészséges élelmiszereket előállító mezőgazdaságra és azzal szoros kapcsolatban lévő élelmiszer-feldolgozásra, épülő, közösségeiben megújult, perspektívát nyújtó, minőségi életfeltételeket biztosító vidéki települések és térségek.”

A leszakadó térségeket a vidékpolitika, az agrárpolitika eszközeivel is segíteni szükséges

Átfogó (országos) vidékpolitikai célkitűzések

- Város-vidék kapcsolatok megújítása a kölcsönös együttműködésre, előnyökre alapozva.
- Vidéki települések, falvak, tanyák fejlesztése, gazdasági létalapjuk megerősítése.
- Vidéki gazdaság, kiemelten az agrár- és élelmiszergazdaság helyi gazdaságfejlesztésbe illeszkedő fejlesztése, erősítése, foglalkoztatási szerepének növelése, helyi gazdaságfejlesztése.
- Jelentős társadalmi hátrányokkal, problémákkal rendelkező vidéki térségek fejlesztése.
- Helyi, térségi vidékfejlesztési együttműködések megvalósítása.
- Vidékfejlesztés részeként cél e térségekben a mezőgazdaság fejlesztése, a helyi termékek termesztése, a helyi élelmiszer-feldolgozás, mezőgazdasági termék utak kialakítása.

A vidékpolitikai célkitűzésekhez kapcsolódó középtávú fejlesztéspolitikai feladatok

- Vidéki foglalkoztatás növelése.
- Város-vidék kapcsolatok helyreállítása.
- A vidék gazdaságának több lábra állítása, helyi, térségi gazdasági autonómia erősítése. Gazdaságfejlesztési műhelyek, szervezet- és kapcsolatrendszer kialakítása, erősítése.

- A helyi termelés, feldolgozás és fogyasztás összehangolása, a gazdasági tevékenységek, tranzakciók térségen belül tartása.
- A vidéki népesség egészségügyi ellátásának fejlesztése.
- A vidéki települések, falvak közösségi szolgáltatásainak erősítése.
- A vidéki települések infrastrukturális fejlesztése, elérhetőség-javítás.
- A vidék kulturális és épített örökségének megőrzése, helyreállítása, fenntartható fejlesztése, a turizmusba való bekapcsolása.
- A vidékfejlesztés szellemi, szemléleti, kulturális megalapozása, tudás-átadás.
- A vidékfejlesztés képzési, szakmai bázisainak kialakítása, erősítése.
- Fontos a helyi termelés, feldolgozás és értékesítés összehangolására ösztönző rendszer kidolgozása. Lényeges a helyben termelt áruk és szolgáltatások helyi értékesítése adóvonzatainak átgondolása, erős csökkentése, esetleg adómentessé tétele, továbbá a bürokrácia terheinek mérséklése.
- A civil szervezetek és az önkormányzatok kapcsolatainak erősítése, feladatátvállalások ösztönzése.
- A föld és birtokpolitika rendezése.
- A vidékfejlesztés támogatási rendszerének összehangolása (hazai és EU-s források), hogy a lehetséges sinergiák egymást erősítsék.

A vidékies térségek fejlesztéspolitikájának fontos feladata a helyi termelés és értékesítés összehangolása

13.1.3. A „Nemzeti Fejlesztés 2030” munkaanyag agrárgazdaságról szóló célkitűzéseinek Pest megyére is releváns megállapításai

Magyarországon az elmúlt húsz évben az agrárgazdaság mély válságba került, s bár az agrárium még most is jelentős szerepet tölt be a nemzetgazdaságban, súlya folyamatosan csökken, sok problémával küzd. A gazdátársadalom átlagéletkora egyre magasabb, mára minden harmadik mezőgazdasági foglalkoztatott 50 évesnél idősebb, miközben a 30 évnél fiatalabbak aránya alig éri el a 15%-ot. Nem elégséges mértékű a termelői összefogás, nagy a kisgazdaságok kiszolgáltatottsága.

Az agrárgazdaság fejlesztése nem csak Pest megye problémája, a témáról országos kitekintésű munkaanyagok is születtek

Az agrárgazdasági célkitűzésekhez kapcsolódó középtávú fejlesztéspolitikai feladatok

- A termőföldvagyon védelme, a hazai földtulajdon szerzés és használat elősegítése az uniós szabályozással összhangban lévő eszközökkel.
- Az állam kezelésében lévő nemzeti földvagyon nemzetstratégiai célokat, közérdeket szolgáló felhasználása. A fiatalok gazdálkodóvá válásának, a helyben lakó gazdálkodók földhöz jutásának segítése.
- A termőföld-kivonások korlátozása, a felhagyott területek újrahasznosítása.
- A földügyi adatbázisok egységesítése, aktualizálása.
- A természeti erőforrásokat és a biodiverzitást megőrző, a termőhelyi adottságokra építő területhasználat, termelési szerkezet és agrotechnika.
- Magasabb hozzáadott értéket előállító és nagyobb foglalkoztatást biztosító ágazatokra és gazdálkodási formákra épülő termelési szerkezet kialakítása.
- A növénytermesztés-állattenyésztés egyensúlyának helyreállítása.

A termőföld nemzeti kincs, a felhagyott területek újraművelése és a további termőföld kivonás megakadályozása nemzetstratégiai érdek

- Kertészetek korszerűsítése, támogatása.
- A fenntarthatóság követelményeit teljesítő, a foglalkoztatást biztosító gazdálkodási formák, családi gazdaságok és társulásaik segítése. A középirtók szerepének a megerősítése, átlátható üzemszerkezeti szabályozás.
- A több lábon álló és az ökológiai gazdálkodás erősítése, GMO-mentes mezőgazdaság fenntartása.
- Az erdők egészségi állapotának megőrzése, az erdőtelepítések ütemének növelése a Nemzeti Erdőprogramban meghatározott 27%-os erdősültség érdekében, elsősorban az őshonos, illetve az adott erdészeti tájba illeszkedő fajok alkalmazásával. Őshonos fafajokból álló természetes vagy a természeteshez közel álló erdőtársulások megőrzése, területüknek a termőhelyi tényezők függvényében történő növelése.
- Az erdők környezeti, gazdasági és szociális szolgáltatásainak hosszú távon való biztosítása többcélú, tartamos (fenntartható) erdőgazdálkodással. A fenntartható gazdálkodáshoz fűződő társadalmi érdekek és a tulajdonosi, ill. a gazdálkodói érdekek közötti összhang megteremtése.

13.1.4. Az OFTK az élelmiszergazdaság és élelmiszeriparra vonatkozó Pest megye esetében is releváns meghatározásai

A hagyományosan exportra is termelő magyar élelmiszeripar, és közvetve a magyar mezőgazdaság is, a spontán privatizáció, majd a piacliberalizáció következtében mind belföldön, mind külföldön nagymérvű piacvesztést szenvedett el, mely uniós csatlakozásunk után csak súlyosbodott. Már alapvető élelmiszerekből is részben importáló országgá váltunk. Az élelmiszer ágazatban alacsony az együttműködési készség mind horizontálisan, mind vertikálisan. Alapvető érdek a teljes élelmiszerlánc (alapanyag- feldolgozás- végtermék) újraélesztése, kiépítése, helyzetének stabilizálása, életképességének, versenyképességének növelése.

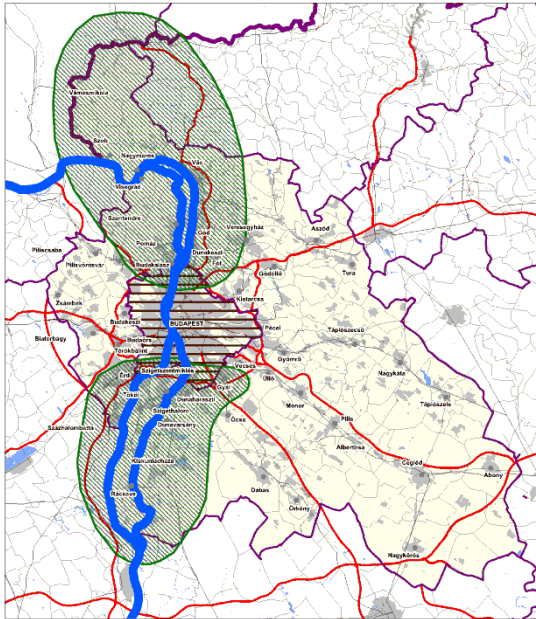
Az OFTK-ban leírt meghatározásokon kívül Pest megyére még az elaprózott birtokszerkezet is jellemző

Az élelmiszergazdaságra, élelmiszeriparra vonatkozó országos célkitűzésekhez kapcsolódó középtávú fejlesztéspolitikai feladatok

- Jó minőségű, egészséges és biztonságos élelmiszerek előállítása.
- Az élelmiszerlánc lerövidítése, élelmiszer-önellátás, belső piacok visszaszerzése, fogyasztói tudatosság növelése.
- Az élelmiszer-előállítás és -kereskedelem irányának megváltoztatása a helyi-regionális-országos ellátás-export rangsor alapján haladva.
- A termékek hozzáadott értékének és exportjuknak növelése.
- Feldolgozóipari kapacitások megőrzése, bővítése. Helyi feldolgozás erősítése.
- Az élelmiszerbiztonság magas szintű megteremtése és fenntarthatósága.

13.2. Pest Megyei Duna Stratégia megvalósítása

A Duna évezredek óta számtalan lehetőséget nyújt az itt élők számára, döntően ennek köszönhetően alakult ki az ország központi térsége is éppen ezen a helyen. A

Duna stratégia célterületei (32. ábra)

Duna Pest megye egyik olyan kiemelkedő „kincse”, értéke, amelyre jobban kell építenünk a jövőben. Ezzel egy időben problémák is fakadnak a Dunamenti létezésből, gondoljunk csak a rendszeresen jelentkező áradásokra, vagy arra a tényre, hogy ahogyan az ország egészét, úgy Pest megyét is kettévágja a Duna. A Duna jobb- és bal partja mentén elterülő térségek, az itt található települések adottságai, sajátosságai emiatt nagymértékben eltérnek egymástól, kevés valamint elégtelen átjárási lehetőség a különbségeket hosszú távra is konzerválja. A megyei Duna stratégia megvalósításával (kapcsolódva az EU-s és a nemzeti hasonló fejlesztési programokhoz) azt szeretnénk el-

A Duna ismert márkanév, nemzetközi víziút, sportolási lehetőség, turisztikai, rekreációs cél, továbbá több országot összekötő tengely

érni, hogy a Duna, mint ökológiai, közlekedési, turisztikai, kulturális tényező súlyának, fontosságának megfelelően legyen kezelve. A Duna menti együttműködések (mind a megyén belüliek, mind a megyehatáron-országhatáron átnyúlóak) szorosabbá váljanak, segítve a Duna- mente társadalmi-, gazdasági és a térszerkezeti megújulását egyaránt.

A Duna egy olyan kapocs, amely európai léptékben is összekötni képes országokat, tájakat, embereket, az ebben rejlő lehetőségeket felelős, ökológiai szemléletű megoldásokkal és gazdálkodással jól lehetne hasznosítani a területfejlesztésben is. Meggyőződésünk, hogy a Dunának meghatározó szerepe lehet Magyarországon, és benne Pest megye Kárpát-medencében betöltendő térszervező erejének, pozíciójának erősítésében is.

Operatív célok

- A Duna, mint nemzetközi- és belföldi vízi út fejlesztése, a Duna menti közlekedési lehetőségek jobb kihasználása, a Dunához kapcsolódó-, hiányzó közlekedési hálózati elemek megépítése, a környezetbarát kereskedelmi és turisztikai hajózás fejlesztése, az áruszállítás, a logisztika és a kapcsolódó szolgáltatások terén meglévő lehetőségek jobb kihasználása:
 - A Duna és a közúti közlekedés kapcsolatának erősítése.
 - A Duna, mint vízi út alkalmassá tétele a nemzetközi- és belföldi áruszállításra.
 - A Dunai személyszállítás feltételeinek megteremtése.
 - Új hidak (közúti, vasúti, gyalogos) építése.
 - Kikötők, kompok és a kapcsolódó közlekedési infrastruktúrák komplex fejlesztése.
 - Logisztikai kapacitások bővítése a kikötőfejlesztésekhez kapcsolódóan.
 - A Duna menti és az azt keresztező kerékpáros- és gyalogos közlekedés, vasúti közlekedés fejlesztése.

A Wekerle terv és a Duna stratégia összekapcsolódik oly módon, hogy mindkettő az országhatáron átnyúlva, egy nagyobb kontextusba helyezi el Magyarországot

- Légi közlekedési kapcsolat erősítése – hidroplán leszálló pálya és kikötő – létesítésének feltételeinek megteremtése a Dunán, vagy annak közelében, a turisztikai hajó kikötők kapcsolatának biztosítása.
- Duna, mint turisztikai potenciál erősítése:
 - Jó szomszédsági viszony, a határok (ország/megye) átjárhatóságának javítása.
 - A Limes és a Dunakanyar turisztikai potenciáljában rejlő lehetőségek jobb kihasználása.
 - A sport célú hajózás és a kapcsolódó infrastruktúra helyzetének javítása (kikötők, csónakházak, javító-és üzemanyag töltő bázisok kialakítása, fejlesztése).
 - A dunai strandok, szálláshelyek, kempingek, vendéglátóipari létesítmények fejlesztése.
 - Sport célú egyesületek, szervezetek programjainak támogatása.
 - A horgászturizmus feltételeinek javítása.
 - A természeti örökség, a vizes élőhelyek bemutatása, ökológiai szolgáltatások erősítése.
 - Duna SPA – a Duna menti gyógy-potenciálok harmonizált fejlesztése.
 - Duna Régió Főutcája – a vízparti sáv élmény-szerűvé tétele, Duna-völgyi panoráma út kialakítása.
 - Tematikus utak kidolgozása.
 - A dunai identitás erősítése a természeti és épített örökségek védelmével, egyéb kulturális-, történelmi örökségek, hagyományok megőrzésével.
 - Dunai Tudományos klaszter és kutatási tér fejlesztése.
 - Duna-völgye tudástár létrehozásának támogatása.
- A Duna vízgazdálkodási lehetőségeinek kihasználása:
 - Mezőgazdasági területek öntözési lehetőségének bővítése, fenntartható, versenyképes mezőgazdaság vízgazdálkodási feltételeinek biztosítása.
 - A klímaváltozásra való felkészülés a Duna vízgyűjtőjén, hőszigetek minimalizálása.
 - Duna menti Zöld Gazdaság erősítése.
 - Árterületek erdő és vadgazdálkodási lehetőségeinek kihasználása.
 - Dunai vízgyűjtő-gazdálkodás – a jó ökológiai állapot elérése, a Duna-vízgyűjtőn lévő felszín alatti vizek jó állapotának biztosítása.
- A Duna természetes élővilágának védelme és a Duna-menti területek természetvédelme:
 - Az élővíz értékeinek, a part menti területek biodiverzitásának megőrzése és növelése.
 - a Nagymarosi vízlépcső elmaradása miatti ökológiai károk csökkentése.
 - A Duna és mellékvízfolyásai vizes élőhelyeinek rehabilitációja.
- Árvízvédelmi, katasztrófavédelmi feladatok elvégzése:
 - Összehangolt árvízvédelem – árvízvédelmi előrejelző, monitoring rendszerek állapota, azok továbbfejlesztése.
 - Vízvédelmi infrastruktúra fejlesztése.
 - Klímaváltozás hatásainak mérséklése.
- 8. Lakófunkciók a Duna mentén – biztonságos Duna térség:

Pest megyének a Duna mint víziút és mint turisztikai potenciál is egyaránt fontos

A vízi sportok, extrém vízi sportok, a Dunára alapozott újszerű turisztikai megközelítésmódok növelhetik a térség márkaértékét

- Minőségi lakóterületek kialakítási lehetőségének megvizsgálása a Duna szűkebb vonzáskörzetében, kiemelt figyelemmel az Ipoly-mente térségre (Szobi járás).
- Lakóhajók elhelyezésének lehetőségei – parkok a Dunán.
- A Duna térség közbiztonságának javítása.
- Az energia-ellátás biztonságának javítása.

A Duna élhetővé tételének egyik eszköze lehet funkciójának kiterjesztése

14. A KONCEPCIÓ CÉLRENDSZERÉNEK KÜLSŐ ÉS BELSŐ KOHERENCIÁJA

14.1. A KONCEPCIÓ CÉLRENDSZERÉNEK BELSŐ KOHERENCIÁJA

Stratégiai célok megnevezése	TM.1.	TM.2.	TM.3.	TM.4.	GD.1.	GD.2.	GD.3.	GD.4.	TF.1.	TF.2.	TF.3.	TF.4.
TM.1. A szociális és a létbiztonság megerősítése, a közösségek megújítása, a családi értékek előtérbe helyezése, „családbarát” megye, a társadalmi bizalom erősítése			×	×	×	×	×	×				
TM.2. Az együttműködések intézményesítése a térségi szereplőkkel, a megye belső kapcsolati hálójának fejlesztése, menedzsment kapacitásainak fejlesztése	×							×			×	
TM.3. Egészséges társadalom, a megye lakossága egészségi állapotának javítása, kiemelt hangsúlyt fektetve az egészséges életmódra és a prevencióra	×										×	×
TM.4. Kreatív, tudásalapú társadalom, korszerű gyakorlati tudás biztosítása, az oktatás intézményrendszerének infrastrukturális és tartalmi megújítása, a kultúra, kulturális értékek megőrzése és fejlesztése, a térségi- és helyi identitás erősítése	×	×			×	×	×	×			×	×

A KONCEPCIÓ CÉLRENDSZERÉNEK KÜLSŐ ÉS BELSŐ KOHERENCIÁJA

Stratégiai célok megnevezése	TM.1.	TM.2.	TM.3.	TM.4.	GD.1.	GD.2.	GD.3.	GD.4.	TF.1.	TF.2.	TF.3.	TF.4.
GD.1. A gazdaság teljesítményének, hatékonyságának és stabilitásának erősítése; több lábon álló gazdaság; a technológia és tudásintenzív, valamint a foglalkoztatást erősítő ágazatok kiegyensúlyozott fejlesztése	✕			✕		✕	✕	✕	✕	✕		
GD.2. A gazdasági ágak közül kiemelten az ipar, az építőipar, a turizmus, a közlekedés, kereskedelem, raktározás, az információ és kommunikáció ágakban működő vállalkozások versenyképességének növelése, technológiai felkészültségének javítása	✕			✕	✕		✕	✕	✕	✕	✕	
GD.3. Gazdasági húzóterseink innovációs teljesítményének, versenyképességének, exportjának növelése	✕			✕	✕	✕		✕	✕			
Átfogó területi célok (ÁTC) A fejlődésben elmaradott Szobi és Nagykátai, illetve a lemaradó Aszódi, Ceglédi, Nagykőrösi, Dabasi és Ráckevei járások gazdasági-társadalmi felzárkóztatása, Pest Megyei Duna Stratégia megvalósítása	✕	✕		✕	✕	✕	✕		✕			
Stratégiai célok megnevezése	TM.1.	TM.2.	TM.3.	TM.4.	GD.1.	GD.2.	GD.3.	ÁTC	TF.1.	TF.2.	TF.3.	TF.4.

TF.1. Pest megye térségének nemzetközi és országos multimodális közlekedési kapcsolatrendszerének fejlesztése a transzfer szerep ellátása és hálózatos térstruktúra kialakítása érdekében					×	×	×	×		×		
TF.2. A térség kohéziójának javítása érdekében a megye belső közlekedési kapcsolatrendszerének fejlesztése, kiemelten kezelve a térségközpontok és vonzáskörzetük közlekedését és az elővárosi közlekedést					×	×	×	×	×			
TF.3. Tervezett, koordinált térségfejlesztés, policentrikus települési struktúra, fenntartható városfejlesztés, takarékos területhasználat, épített és környezeti értékek megővése és fejlesztése		×	×	×		×						×
TF.4. Energiagazdálkodás, vízgazdálkodás, közműfejlesztés és környezetvédelem a térségek és települések fenntartható fejlődésének szolgálatában			×	×							×	

14.2. A KONCEPCIÓ CÉLRENDSZERÉNEK KÜLSŐ KOHERENCIÁJA

Terv-dokumentumok megnevezése	TM.1.	TM.2.	TM.3.	TM.4.	GD.1.	GD.2.	GD.3.	ÁTC	TF.1.	TF.2.	TF.3.	TF.4.
Európai Unió 2021-2027-es új kohéziós politikájához kapcsolódó magyar stratégiai célok	★★★★	★	★★	★★★★	★★★★	★★	★★★★	★★★★	★★★★	★★	★★	★★★★
Nemzeti Fejlesztés 2030 – Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió	★★		★★	★	★★★★	★★★★	★★	★★	★★★★	★★	★★★★	★★★★
Program a Versenyképesebb Magyarorszáért	★★		★★	★★	★★★★	★	★	★				
Nemzeti Reformprogram 2020	★★★★		★★★★	★★	★★★★	★★	★★★★	★★				★
A magyar KKV megerősítésének stratégiája 2019-2030					★	★	★	★				

A KONCEPCIÓ CÉLRENDSZERÉNEK KÜLSŐ ÉS BELSŐ KOHERENCIÁJA

Terv-dokumentu- mok megnevezése	TM.1.	TM.2.	TM.3.	TM.4.	GD.1.	GD.2.	GD.3.	ÁTC	TF.1.	TF.2.	TF.3.	TF.4.
Nemzeti Turizmus- fejlesztési Stratégia 2030				★★	★	★★★			★	★	★★	★★
Nemzeti Fenntart- ható Fejlődés Keret- stratégia 2012-2024	★★★		★★	★							★★★	★★
Nemzeti Éghajlatvál- tozási Stratégia 2018-2030					★	★			★★	★★	★★★★	★★★★
Nemzeti Tájstratégia 2017-2026											★★★	★★
Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkó- zási Stratégia 2030	★★★		★	★★								
Terv-dokumentu- mok megnevezése	TM.1.	TM.2.	TM.3.	TM.4.	GD.1.	GD.2.	GD.3.	ÁTC	TF.1.	TF.2.	TF.3.	TF.4.

A KONCEPCIÓ CÉLRENDSZERÉNEK KÜLSŐ ÉS BELSŐ KOHERENCIÁJA

Nemzeti Közlekedési Infrastruktúra-fejlesztési Stratégia 2014-2030											★★	★★
Magyarországi Mesterséges Intelligencia Stratégia 2020-2030			★		★	★★	★★	★★				
Köznevelési Stratégia 2021-2030				★★★								
Nemzeti Energiastratégia 2030											★★	★★
Nemzeti épületenergetikai Stratégia												★★★
Terv-dokumentumok megnevezése	TM.1.	TM.2.	TM.3.	TM.4.	GD.1.	GD.2.	GD.3.	ÁTC	TF.1.	TF.2.	TF.3.	TF.4.

A KONCEPCIÓ CÉLRENDSZERÉNEK KÜLSŐ ÉS BELSŐ KOHERENCIÁJA

Országos Levegőtér- helés-csökkentési Program (OLP)												
---	---	--	---	--	---	---	---	---	---	---	---	---

15. FOGALMAK MAGYARÁZATA

Abszorpciós képesség: A területfejlesztésben használt jelentésében egy régió – jelen esetben Pest megye – képessége arra, hogy a rendelkezésre álló pénzügyi forrásokat (például európai uniós fejlesztési forrásokat) ténylegesen le tudja kötni, szabályszerűen fel tudja használni meghatározott üzleti vagy társadalmi célok érdekében végzett tevékenységek, beruházások támogatására.

Agglomerációs térség: A budapesti agglomeráció Budapest főváros körül kialakult településtömörülés, mely a magyar fővárost és a vele szorosan együtt élő, gazdasági, infrastrukturális, munkaerő piaci és szolgáltatási tekintetben egymásra utalt településeket foglalja magában. A budapesti agglomerációhoz hivatalosan tartozó 81 település felsorolását a budapesti agglomeráció területrendezési tervét rögzítő 2005. évi LXIV. törvény tartalmazza.

Agglomeráción túli területek: Jelen dokumentumban a budapesti agglomerációs gyűrűn kívül eső, de Pest megye határán belüli településeket értjük agglomeráción túli területek alatt; amely tartalmazza a Fővárostól távolabb eső városközpontokat, valamint a vidékies térségek legnagyobb részét.

Alkonyipar: Alkonygazdaság, a növekvő arányú idősödő népesség kulturális, rekreációs, közösségi aktivitásának megfelelő szolgáltatások, ellátások, lehetőségek biztosítása, életminőségének javítása. Komplex ágazat (hasonlóan a kreatív iparhoz, vagy az egészségiparhoz), amely a közszolgáltatások, a versenyszféra által kínált szolgáltatások széles körét fogja át. A területfejlesztésben szorosan kapcsolódhat a humán infrastruktúra ágazataihoz (egészségügyi, valamint szociális ágazatok), másrészt az egyes (elsősorban vidéki) térségek gazdasági szerepkörének újragondolásához, akár integrált módon, a rekreációs, turisztikai és szabadidő-gazdaság területeihez kapcsolva.

Benchmarking: Módszer, amely lehetőséget nyújt sikeresnek tekinthető megoldások átvételére, alkalmazására; összehasonlítva egyrészt a vállalat üzleti folyamatait – stratégiáját és teljesítményét – másrészt az adott ágazat, iparág, szakma, vagy más szempontok szerint kiválasztott szereplő referenciának tekintett teljesítménymutatóit. A benchmarking nem abszolút célok, vagy egy fejlettségi szint meghatározását jelenti, hanem a vállalkozás – jelen esetben a régió, illetve Pest megye – viszonylagos eredményességének értékelését, amelynek alapja a más szereplőkkel, pontosabban a „kiváló megoldásokkal” való összehasonlítás, beleértve az eredményhez vezető egyes döntések, célok, stratégiai prioritások szisztematikus értékelését.

Brand: márka, márkanév, esetleg védjegy, különösen olyan, amely egy terméket vagy szolgáltatást (illetve egy származási helyet, például országot, régiót, járást, települést) jól felismerhetően azonosítani tud.

City logisztika: A citylogisztika a belváros szervezett áruellátásának, szabályozott tehergépjármű-forgalmának együttes megvalósítása; rokon értelmű a városi logisztika, amely a citylogisztika kibővített fogalma; s magába foglalja a belvárosi logisztikát, a városi, a városkörnyéki, urbanizálódó térség logisztikai ellátását, kiterjed az agglomeráció optimális működésének támogatására, beleértve a kereskedelmen túl a személyek áramlását, az információk és szervezetek közötti kapcsolatokat, hatásokat. A sűrűn beépített, a teherforgalom és az árurakodás számára nehezen elérhető, raktározási szempontból korlátozott kapacitásokkal rendelkező terület és népesség ellátása sajátosan összetett feladat, egyben szakosodási lehetőség, amely egyedi üzleti modellt igényel a szolgáltatóktól. A területfejlesztésben kiemelt jelentőséggel bíró feladat a citylogisztika és a személyforgalom integrált fejlesztése a városközpont és az agglomeráció egészére kiterjedő módon.

Co-creativ rendszer: A Co-creation egy olyan stratégia, amely kifejezetten középpontba állítja az adott szervezet és a fogyasztók/ügyfelek közötti együttműködést, a két fél közötti kapcsolat minőségi újragondolását, a termék és szolgáltatás által nyújtott hozzáadott érték együttes erőfeszítéssel történő létrehozását. A stratégiai megközelítésében a piac nem egyszerűen egyedi értékesítési tranzakciók helyszíne (ahol

a vállalat aktív, a fogyasztó passzív alanyok) hanem egyfajta fórum, ahol a cégek és az aktív fogyasztók/ügyfelek együttműködnek, kölcsönösen tanulnak, megosztják, összevegyítik, és megújítják egymás erőforrásait és képességeit; új szolgáltatásokat hoznak létre.

Csapágyvárosok: Budapesttől távolabbi, „gyűrűszerűen” elhelyezkedő középvárosok, technológiai, gazdasági (feldolgozóipari) és tudományos központok, melyek önmagukban is életképesek, saját vonzáskörzettel rendelkeznek – funkcionális várostérségek – így a körülöttük lévő teret alakítják és térségeik, valamint a nemzetgazdaság számára növekedési motorként funkcionálnak. Pest megye területfejlesztési koncepciója alapvető célkitűzésként határozza meg a központok közötti haránt-irányú kapcsolatok erősítését.

Economies of scale: Mérethatékonyság, az egységnyi kibocsátásra jutó költségek folyamatosan csökkennek a növekvő kibocsátással, mivel a kibocsátással együtt változó költségek mellett a vállalat állandó (fix) költségei értelemszerűen változatlanok maradnak, számos esetben a működési hatékonyság is javul a növekvő mérettel, ezért a változó költségek is csökkennek. A mérethatékonyság nem elsősorban egyes termékek gyártása tekintetében bír jelentőséggel, hanem több tevékenységre kiterjedően (economies of scope). Egy klaszter, a regionális innovációs rendszer, illetve a térség egésze (amennyiben erős belső kohézióval bír) is profitálhat a mérethatékonyságból, amennyiben a termelési és szolgáltatási tevékenységek, beleértve az innovációt is, összekapcsolódnak. Különösen látványos ez a mérethatékonyság a jelentősebb logisztikai központok, klaszterek esetében.

Emisszió: Levegőterhelés, az adott légszennyező forrásból időegység alatt kijutó szennyezőanyag mennyisége, amely a környezetre és az egészségre valószínűsíthetően káros hatást gyakorol. Mértékegysége: kg/h.

„Exit” stratégia: Az „exit” stratégia, „exit” terv, vagy „stratégiai visszavonulás” azt a helyzetet írja le, amikor valaki (egy természetes, vagy jogi személy) valamilyen módon feladja tulajdonrészét egy vállalatban, vagy a vállalat egy részében (például értékesíti a tulajdonában álló értékpapírokat), annak érdekében, hogy az adott vállalkozásba befektetett tőkét visszaszerezze. Az elmúlt néhány évtized alatt a gyors növekedéssel kecsegtető technológiai vállalkozások finanszírozásának, illetve általában a kockázati tőkefinanszírozás egyik leggyakrabban alkalmazott formája lett a tudatosan tervezett „exit” alapú finanszírozás. A jelentősebb növekedési potenciállal kecsegtető új (start-up) vállalkozásokat a vállalkozás életciklusának kezdeti szakaszában finanszírozzák, a befektetés megtérülését pedig nem az üzleti eredmény, hanem a tulajdonrész értékének növekedése biztosítja.

Gateway: Kapu, átjáró. A területfejlesztésben esetlegesen használt kifejezés, amikor egy térség, platform, vagy éppen támogatott programmal kapcsolatban (pl. az Európai Bizottság által finanszírozott EU Gateway program) kifejezetten azt a tartalmat, jellemzőt, vagy célt szeretnék hangsúlyozni, miszerint az adott KAPU térség, platform, vagy program kiemelt feladata, illetve jellemzője, hogy egymástól fizikai, vagy más minőségben igen távol eső piacok, társadalmi rétegek, ágazatok és vállalkozások, illetve egyéb szervezetek között hoz létre kapcsolatot. A kifejezés eredetileg olyan számítástechnikai, valamint telekommunikációs megoldásokat, illetve eszközöket jelent, amelyek közös jellemzője, hogy egymástól eltérő programok, rendszerek, vagy hálózatok között teremtenek összeköttetést.

Green-belt: Zöld gyűrű. A területrendezésben és területfejlesztésben meghatározott besorolás, kategória. Létrehozásának célja, hogy megőrizze a városias területek szomszédságában elhelyezkedő nagyobb kiterjedésű, természeti állapotban megmaradt, vagy mezőgazdasági művelés alatt álló területeket. Használatos a „zöld út”, vagy „zöld ékek” kifejezés is, amely sokkal inkább lineáris, tehát nem egy városmag, illetve urbánus terület körül övszerűen elhelyezkedő övezetet, hanem a városi, városias területbe benyúló azon keresztül vezetett útvonalat, vagy „éket” ír le.

GYELV elemzés: Angol rövidítéssel SWOT; a „gyengeségek”, „erősségek”, „lehetőségek”, „veszélyek” – felmérésén alapuló eszköz, amely a stratégiai tervezést támogatja, a stratégia (belső tényezők) és a piaci folyamatok (külső tényezők) közötti kapcsolat módszeres vizsgálatát segíti; támogatja a helyes célmeghatározást, és az odavezető út feltérképezését. Gyengeségek: belső tényezők, amelyek „nem jól” működnek, de lehet rá befolyás, hogy jobb legyen. Erősségek: belső tényezők, amelyek jól működnek és lehet rá be-

folyás, hogy még jobban működjenek. Lehetőségek: olyan adottságok, amelyeket nem tudunk befolyásolni, de számunkra kedvezőek. Veszélyek: olyan korlátok, amelyeket nem tudunk befolyásolni, csökkentik a siker esélyét, kockázatot jelentenek.

HUB: Regionális központ, csomópont. A közlekedésben, illetve a logisztikában hasonló (de nem teljesen azonos) tartalmú kifejezés, mint a KAPU; azaz jelenthet olyan logisztikai központot, amely egy nagyobb térség – makro-régió – számára szolgáltat, illetve a térségben a nemzetközi kereskedelem csomópontja. Nyilvánvalóvá teszi egy régió, illetve metropolisztérség szakosodását és komparatív előnyét egy meghatározott területen. HUB létrejöttét elősegítheti a nemzetközi szolgáltató központok, a nemzetközi vállalatok ún. „osztott szolgáltató központjainak” (shared services centers) letelepítése; másrészt a technológiai szektorra, illetve az innovatív vállalkozásokra általában jellemző klaszterek fejlődése.

IKT ipar: Infokommunikációs ipar; az informatikai (számítástechnikai) és telekommunikációs iparágak együttes elnevezése.

Immisszió: Az emisszió mérésekor egy adott forrás kibocsátására szorítkozunk, például egy olyan helyen mérve egy gyárműködés kén-dioxid kibocsátását, ahol a teljes mért mennyiség a gyárműködésből származik. A levegő terheltsége a környezetbe behatolt (innen az „immisszió” szó) szennyeződések együttese, például a gyárak, autók, tömegközlekedési eszközök együttes hatása a környezetre.

Inkubáció: Az üzleti inkubáció kifejezetten az induló vállalkozások fejlesztésének eszköze, amely részükre komplex szolgáltatásokat és többnyire működési (inkubációs) teret is nyújt. Az eszköz alkalmazásának köszönhetően jelentősen csökkenthető a kezdő vállalkozások bukási aránya, javítható az innovációs teljesítményük és gyorsítható a növekedésük.

Innovációs voucher: Innovációs utalványrendszer, amely jellemzően mikro- és kisvállalkozások számára biztosít pénzügyi támogatást egyes, meghatározott innovációs szolgáltatások igénybevételéhez, és így hozzájárul a technológia-transzfer erősítéséhez. Európában első alkalommal Hollandia Limburg tartományában alkalmazták 1997-ben, majd több ország alkalmazta országos és regionális szinten; hazai alkalmazásra példa az INNOCSEKK és az INNOCSEKK Plusz támogatási program.

Innovációs hot spot: A gazdaság (és az innováció) témájában a „hotspot” kifejezéssel leggyakrabban azokat a térségeket (városokat, pólustérségeket, vagy akár csak egy-egy fejlesztési területet) illetik, ahol – az adott elemzés témájától függően: technológia, innováció, ingatlanfejlesztés, stb. – a vállalkozások vagy más szereplők aktivitása, illetve teljesítménye jelentősen meghaladja az ágazatra, illetve a nagyobb régió, nemzetgazdaság egészére jellemző értéket, azaz az adott aktivitás koncentrált módon van jelen.

Invazív: Az idegenhonos növények, vagy állatok néhány esetben hirtelen és tömegesen elterjednek, ezzel rövidebb-hosszabb időre felborítják a korábban kialakult természetes ökológiai egyensúlyt. Megjelenésükkel képesek kiszorítani az őshonos növényeket, vagy állatokat, mert nincs természetes kártevőjük, illetve ragadozójuk, vagy mert jobban képesek alkalmazkodni a változó körülményekhez.

KAPU: Kontinentális, transzkontinentális tranzitforgalom tekintetében kiemelt jelentőséggel bíró nagytérségi, illetve makro-régiós központ; olyan szállítási csomópont, amely kedvező elhelyezkedésével, infrastruktúrájával, és szolgáltatásaival kapcsolatot hoz létre a globális gazdaság nagy térségei között. Potenciálisan bármely jelentősebb metropolisztérségből lehet KAPU, illetve a legtöbb metropolisz betölt ilyen szerepet; mégis jellemző, hogy a legismertebb ilyen központok ott jönnek létre „természetes” módon, ahol egy egységes gazdasági térség, piac – például az EU – fizikai „bejárata”, vagy „kijárata” található az egyes nagy gazdasági térségeket összekapcsoló korridorok mentén. Alkotó elemei: intermodális központok és jelentős méretű logisztikai klaszter, beleértve a logisztikát támogató üzleti szolgáltatásokat (pénzügyi közvetítés, nagykereskedelem), valamint a logisztikát használó tevékenységek (feldolgozóipar). Kapu- városok – „gateway cities” – lehetnek nem csak a jelentősebb tengeri kikötők, nemzetközi repülőterek, de például „vásárvárosok”, kulturális központok is.

K+F (K+F+I): kutatás – fejlesztés, magában foglalja az ismeretanyag (beleértve az ember, a kultúra és társadalom tudását) növelése érdekében végzett kreatív munkát, valamint a létrejövő ismeretanyag új alkalmazások kidolgozásához történő felhasználását. A K+F keretében három fajta tudományos tevékenységet

különböztetünk meg, az alapkutatást, az alkalmazott kutatást és a kísérleti fejlesztést. Makrogazdasági jelentősége: a K+F-re fordított jövedelmek megmutatják, mennyire hajlandóak a piaci szereplők feláldozni a jelenbeli anyagi jólétüket a jövőbeli helyzetük biztosításáért cserébe. Használatos a K+F+I rövidítés is, ahol az I = innováció, azaz új, vagy jelentősen javított termék (áru vagy szolgáltatás) vagy eljárás, új marketing-módszer, vagy új szervezési-szervezeti módszer bevezetése.

Klaszter: Jelen anyag szóhasználatában a klaszter kifejezést a kifejezetten üzleti (iparági) klaszterre használjuk, értve ezalatt az egymással kapcsolatban álló vállalkozásokat, beszállítókat és egyéb intézményeket, illetve ezek földrajzi koncentrációját. A klaszter – mint szervezet – jelenthet ezen kívül társulást, egységbe tömörülést, összefogást, szövetekezést is, azaz a klaszter társult tagok gazdasági együttműködését, azonos üzleti érdekek és célok elérése érdekében történt közös képviselőlet létrehozását (például értékesítési hálózat kialakítását).

Konvergencia régiók: Azok a régiók, ahol az egy főre jutó GDP kevesebb az EU-25 átlagának 75%-ánál. Ezek a régiók az Európai Unió regionális politikájának 1. fő célkitűzése („A legelmaradottabb régiók támogatása és fejlesztése”) alá tartoznak. A Közép-Magyarországi Régió kivételével Magyarország összes régiója e kategóriába tartozik.

Living laboratory: „Living lab” olyan „felhasználó-központú” nyílt innovációs ökoszisztéma, amely egyidejűleg több K+F és innovációs folyamatot menedzsel, méghozzá a közsféra, a versenyszféra és egyes közösségek sajátos partnerségében; jellemzően területi alapon (egy településen, városban, várostérségben, vagy régióban). A koncepció lényegét tekintve egy szisztematikusan felépített „co-creative” rendszer, ahol az érintettek – intézmények, vállalkozások, s mindenekelőtt maguk az emberek – új ötleteket, lehetőségeket, koncepciókat, technológiákat, szolgáltatásokat hoznak létre együtt, kutatnak valamint vizsgálnak meg, és értékelnek a gyakorlatban (valós élethelyzetben) megszerzett tapasztalatok alapján.

Magterület: A Területrendezésben olyan kiemelt térségi és megyei területrendezési tervekben megállapított övezet, amibe olyan természetes vagy természet-közelű élőhelyek tartoznak, amelyek az adott területre jellemző természetes élővilág fennmaradását és életkörülményeit hosszú távon biztosítani képesek és számos védett vagy közösségi jelentőségű fajnak adnak otthont. A területfejlesztésben átvitt értelemben is használatos, mint „gazdasági”, „technológiai”, „turisztikai” magterület, s ez általában olyan „gócpontot” jelöl, ahol az adott kategóriába tartozó tevékenységek, illetve teljesítmények jelentős térbeli koncentrációja figyelhető meg és így húzóerőként szolgálhatnak egy nagyobb térség számára.

Megapolisz: Kiemelkedő lélekszámmal (>10 millió) bíró nagyvárosok, illetve metropolisztérségek.

Metropolisztérség: Budapest és Pest megye várostérsége, nagyvárosi régiója például metropolisz, de egy metropolisz létrejöttének nem előfeltétele a több milliós népesség. A térségi integráció mértéke és jellemzői alapján néhány százezres várostérségek is metropolisznak tekinthetők. A meghatározás fontos kritériuma, hogy ezek a részek szorosan összekapcsolódnak, integrált módon működnek a gazdaság, a közmű-, közlekedési és egyéb infrastruktúrák, továbbá a munkaerőpiac és a lakáspiac tekintetében. A metropolisztérség alapesetben egy sűrűn lakott városi magból, többé-kevésbé egybefüggően épített városi térségből – agglomeráció – valamint egy alacsonyabb népsűrűséggel bíró, karakterében nem feltétlenül városias környező területből áll. (Pl. Ruhr-vidék, Bécs-Pozsony várospár (CENTROPA), Felső-Szilézia Metro).

Multimodális / intermodális: A közlekedésben az intermodalitás a különböző közlekedési módok egymáshoz illesztése egy utazási láncon belül, mint például a P + R (parkolás és közösségi közlekedéssel történő utazás). A multimodalitás a különböző közlekedési módok különböző utakhoz történő igénybe vétele (például kerékpárral történő munkába járás és taxival való operálóztatás). A koncepcióban az intermodális logisztikai szolgáltató központ kifejezés is használatos. Ez utóbbi olyan logisztikai központot jelent, amely legalább kettő közlekedési, szállítási mód – jellemzően a közúti mellett vasúti, vízi, légi kapcsolódás – ki-szolgáltatására képes telephellyel, infrastruktúrával és szolgáltató vállalatokkal rendelkezik, és amely így biztosítja a szállított áru raktározása mellett az átrakodást, disztribúciót, valamint további hozzáadott értékkel bíró szolgáltatások működésének feltételeit.

Economies of scale: Mérethatékonyság, az egységnyi kibocsátásra jutó költségek folyamatosan csökkennek a növekvő kibocsátással, mivel a kibocsátással együtt változó költségek mellett a vállalat állandó (fix) költségei értelemszerűen változatlanok maradnak, számos esetben a működési hatékonyság is javul a növekvő mérettel, ezért a változó költségek is csökkennek. A mérethatékonyság nem csak, sőt nem elsősorban egyes termékek gyártása tekintetében bír jelentőséggel, hanem több tevékenységre kiterjedően (economies of scope). Egy klaszter, a regionális innovációs rendszer, illetve a térség egésze (amennyiben erős belső kohézióval bír) is profitálhat a mérethatékonyságból, amennyiben a termelési és szolgáltatási tevékenységek, beleértve az innovációt is, összekapcsolódnak. Különösen látványos ez a mérethatékonyság a jelentősebb logisztikai központok, klaszterek esetében.

Pilot projekt: Egy projekt akkor „pilot”, ha egy adott terméket, vagy szolgáltatást csak egy szűk csoport számára mutatnak be, mégpedig azzal a céllal, hogy a projekt fogadtatásának szisztematikus megfigyelése alapján következtessenek annak várható piaci működőképességére, illetve eredményességére. Nem feltétlenül csak innováció esetében merülhet fel pilot projekt, de a leggyakrabban ilyen esetekben alkalmazzák, és a területfejlesztésben is rendszerint ilyen szöveggörnyezetben használják.

Rekultiváció: A rekultiváció vagy újraművelés, az emberi beavatkozás miatt elpusztult természeti környezet, vagy terület újrahasznosításra való alkalmasság tétele. Szemétbánya rekultiváció esetén Magyarországon azt a tevékenységet értjük, mely során tervezetten, megfelelő technológia alkalmazásával helyben elhelyezésre, vagy engedélyezett lerakóba átszállításra kerül, a korábban ellenőrizetlen módon elhelyezett ipari, vagy lakossági hulladék. Fontos szerepet játszik a rekultiváció a megyei kavicsbányászatban is.

Rural sourcing: A vállalati tevékenységek, folyamatok kiszervezésének – „outsourcing” – egy sajátos válfaja, amely a metropolisztérségek bizonyos vidéki területei számára jelenthet fejlődési lehetőséget. A kiszervezés azt jelenti, hogy egy adott vállalat számára költséges, vagy fontos, de nem hatékonyan ellátott tevékenység, folyamat – IT, ügyvitel, ügyfélszolgálat, termelés, fejlesztés – ellátását átveszi egy adott területre szakosodott szolgáltató. A vidéken elhelyezett fejlesztő központok sajátos versenyképességének alapja a képzett szakértők és a frissen végzett egyetemisták rendkívül hatékony és rugalmas közössége.

Sajátos nevelési igényű gyermek/tanuló: az a különleges bánásmódot igénylő gyermek/tanuló, aki a szakértői bizottság szakvéleménye alapján az alábbi nyolc csoport valamelyikébe sorolható: mozgásszervi fogyatékos gyermek/tanuló; érzékszervi (látási, hallási) fogyatékos gyermek/tanuló; értelmi fogyatékos gyermek/tanuló; beszéd fogyatékos gyermek/tanuló; halmozottan fogyatékos gyermek/tanuló; autizmus spektrumzavarral küzdő gyermek/tanuló; egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdő gyermek/tanuló; magatartásszabályozási zavarral küzdő gyermek/tanuló.

Stakeholder: (érintett, érdekelt személy) fogalom alatt mindazokat az egyéneket, csoportokat, szervezeteket értjük, amelyek hatással vannak a vállalkozás, a szervezet működésére. Ide tartoznak a szervezet tagjai és a külső környezet szereplői. A stakeholder menedzsment az érintettek vonatkozásában konkrét cselekményeket eredményez.

Shop floor: A tulajdonképpeni üzemterület a feldolgozóiparban – gépterem – ahol a munkaerő a gépeken dolgozik; illetve a kiskereskedelembe az a boltterület, ahol a termékeket eladják a vásárlóknak (ellentétben az irodaterülettel, vagy más terekkel, amelyek a menedzsment számára nyújtanak elhelyezést). Eredeti jelentéstartalmában ez az elkülönítés a kék- és fehér galléros munkavállalók elkülönítését fejezte ki.

Spinoff és spinout vállalkozás: Kutatási/egyetemi spinoff (spinout) vállalkozás elsősorban egyetemokről, felsőoktatási intézményekből, közfinanszírozású kutatóhelyekről kiváló – kiperdült, kiröppent, kirajzott – technológiaintenzív vállalkozást jelent. Azaz olyan technológiai transzfer alapján megalapított új vállalkozást, amelyre igaz a következő megállapítások valamelyike: új cég, amelyet közfinanszírozású intézmény, vagy egyetem alkalmazottja alapított; amely technológiáját egyetemtől, vagy más közfinanszírozású kutatóintézetektől nyerte licenc-eljárás keretében; amelyben egyetem, vagy más nemzeti kutató laboratórium tőkerészesedéssel vesz részt; amelyet közfinanszírozású kutatóintézet alapított. A vállalati stratégiai menedzsmentben egy „spinout” azt az esetet jelöli, amikor egy vállalat leválaszt magáról egy üzletágot; vagy,

általánosságban, a vállalat (szervezet) egy része függetlenné válik az anyavállalattól; miközben az eszközök, a szellemi tulajdon, a technológia, és/vagy a termékek (szolgáltatások) meghatározott körét viszi magával.

Startup cég: Egy „startup vállalkozás” (vagy csak „startup”) olyan, új alapítású vállalkozás (néha csak partnerség, vagy átmeneti időre létrehozott szervezet), amely egy piaci célú, de még folyamatban lévő kutatási és fejlesztési tevékenységet folytat; és amelyet kifejezetten azzal a szándékkal hoztak léte, hogy kialakítsák az adott innovációnak megfelelő, működőképes üzleti modellt. A leggyakrabban a gyors és kiemelkedő növekedési lehetőséget hordozó (tudás intenzív, innovatív, alacsony kezdeti tőkeigénnyel rendelkező) vállalkozásokra használják a kifejezést.

Szuburbanizáció: az a folyamat, melynek során a városközpontok népessége csökken, de a külső területein elhelyezkedő részek népessége növekszik.

TDM szervezetek: Turisztikai Desztinációs Menedzsment (desztináció = fogadó terület).

16. ÁBRAJEGYZÉK

A metropolisztérség szerkezete, csapágyvárosok, térségi központok (1. ábra)	8
Magyar városok szerepe és súlya az Európai városhálózatban (2. ábra)	10
Térségi központrendszer (3. ábra)	11
Budapest funkcionális várostérsége (4. ábra)	12
Magyarország kapcsolati tengelyei (forrás: Nemzeti Fejlesztés 2020) (5. ábra)	13
Pest Megyei Területfejlesztési Koncepció célrendszere (6. ábra)	41
A megújuló energia bruttó végsőenergia-fogyasztásban elért ágazatonkénti részarányára vonatkozó becsült nemzeti ütemtervek (Forrás: Magyarország Nemzeti Energia és Klímaterve) (7. ábra)	51
Egészségesen várható élettartam az ország régióiban, 2019 (forrás: KSH) (8. ábra)	66
Ezer lakosra jutó működő kis- és középvállalkozások száma 2018-ban (forrás: KSH) (9. ábra)	75
Beruházások teljesítményértéke anyagi-műszaki összetétel szerint (előzetes adat), 2018 [millió ft] (forrás: KSH) (10. ábra)	78
Munkaerőpiaci tartalékok alakulása a 15-74 éves korosztály aktív-társa alapján, 2019 (11. ábra)	81
A gazdaságfejlesztés speciális célterületei Pest megyében (12. ábra)	83
Az építőanyag-ipar fejlesztési területei (13. ábra)	88
A magyar online kereskedelem bővülése [Forrás: eNET] (14. ábra)	90
K+F ráfordítások a bruttó hazai termék arányában, 2018 [Forrás: KSH] (15. ábra)	96
A gazdaságfejlesztés speciális célterületei (36. ábra)	97
A gyógyszeripar területi elhelyezkedése Pest megyében (17. ábra)	101
Az integrált térségfejlesztés célterületei a Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér térségében (48. ábra)	105
Pest megye nagy távra tervezett közlekedési kapcsolatrendszere (19. ábra)	110
A térség térszerkezetét meghatározó távlati vasút hálózata (20. ábra)	111
Az elővárosi vasútvonalak mentén kialakított P+R parkolók kapacitása és kihasználtsága (21. ábra)	112
Pest megye területhasználatának korlátozás alá eső területei (22. ábra)	114
Együtt tervezendő térségek (53. ábra)	120
Városok, városi népesség Pest megyében (64. ábra)	123
Energetikai célú biomassza termelés javasolt célterületei (75. ábra)	126
Szél és geotermikus energia potenciál Pest megyében (86. ábra)	128
Pest megye vizei és vízgyűjtő területei (27. ábra)	128

A megye ökológiai térszerkezetének fejlesztése (98. ábra).....	133
Az országos átlagnál jobb, kiváló termőhelyi adottságú termőföldek (29. ábra)	134
Erdőterületek Pest megyében (30. ábra)	135
Kevésbé fejlett térségek fejlesztése (31. ábra).....	138
Duna stratégia célterületei (32. ábra)	153

17. KÉSZÍTŐK, KÖZREMŰKÖDŐK NÉVSORA

Témafelelős:

Kuszák Miklós

Popovics Gábor, dr.

Az eredeti koncepciót készítették:

Bonyhády Elek

Kontra Jenő, Dr.

Faragó Júlia

Kuszák Miklós

Fülöp Rudolf, dr.

Ligeti Ádám

Gauder Péter

Molnár László

Gordos Tamás, dr.

Obreczán Ferenc

Hágen Tímea, dr.

Popovics Gábor, dr.

Hermann Judit

Oroszi Zsuzsanna

Kállay László, dr.

Pölöskei Gáborné

Kánai Gergely

Schindler-Kormos Eleonóra

Károlyi János

Schuchmann Péter

Kása-Richlach Mónika, dr.

Szabóné Pányi Zsuzsanna

Kezán András

Wolf Péter

Minőségbiztosítás:

Nemzetgazdasági Tervezési Hivatal

Pro Régió Ügynökség

A koncepció felülvizsgálatát , ennek részeként a helyezettértékelés átdolgozását és a koncepció javaslattevő munkarészének átdolgozását Pest Megye Önkormányzata megbízása alapján

a Pest Megyei Területfejlesztési Nonprofit Kft. végezte

A feladat ellátásában közreműködtek:

A Pest Megyei Területfejlesztési Kft részéről:

Boda Barbara

Kezán András

Kuszák Miklós

Pest Megye Önkormányzata részéről:

Kisfaludi Aranka

Szabóné Pányi Zsuzsanna

Kohári Tibor

Terék József

Popovics Gábor, dr.

Wolf Péter

Schindler-Kormos Eleonóra

Külső szakértők:

Kovács Attila

Pro Régió Nonprofit Kft.

Projekt Expert Kft.

Minőségbiztosítás:

Gordos Tamás, dr.

